

ભારતીય સેના ZAPAD 2021ની ક્વાયતમાં ભાગ લેશે.

ઈ-ગોપાલા એપ્લિકેશનનું વેબ વર્ઝન લોન્ચ

ઉદમ સિંહ

INDEX

1. બંધારણ અને રાજ્યવ્યવસ્થા...1

- નોઈડા સુપરટેક ટ્વીન ટાવર કેસ.....01
- લોકસભા સ્પીકરે સંસદીય આઉટરીય કાર્યક્રમનું ઉદ્ઘાટન કર્યું.....01
- ગ્રામીણ સ્થાનિક સંસ્થાઓને સહાયમાં ગ્રાન્ટ...02
- સુપ્રીમ કોર્ટે 9 નવા ન્યાયાધીશોને પદના શપથ લેવડાવ્યા.....03
- વરચુઅલ કોર્ટ.....03

2. અર્થતંત્ર.....05

- ઇ-કોમર્સ નિયમોના ખરડા પર પુનઃવિચારણા..05
- ઝડપી આર્થિક રિકવરી.....06
- ઇક્વિટાસ સ્મોલ ફાઇનાન્સ બેંકે ડિજિટલ FD લોન્ચ કરી.....08
- PayU 4.7 અબજ ડોલરમાં બિલડેસ્ક હસ્તગત કરશે.....08
- AT 1 બોન્ડ્સ.....09
- ઇસ્ટર્ન ઇકોનોમિક ફોરમ (EEF) નું પૂર્ણ સભને સંબોધિત કર્યું.....09
- EPF કરફાળો આપવાનો નિયમ.....10

3. આંતરરાષ્ટ્રીય ઘટનાઓ.....12

- હિન્દ મહાસાગરમાં ચીનની નવી સી-રોડ-રેલ..12
- તાલિબાન પર ઠરાવ 2593 : સંયુક્ત રાષ્ટ્ર સુરક્ષા પરિષદ.....13
- બિમસ્ટેક દેશોના કૃષિ નિષ્ણાતોની 8મી બેઠક યોજાઈ.....14
- ભારતે તાલિબાન સાથે બેઠકમાં ભાગ લિધો.....14
- શ્રીલંકાએ ફૂડ ઇમરજન્સી જાહેરાત કરી.....15
- બ્રિક્સ બેંકે UAE, બાંગ્લાદેશ અને ઉરુગ્વેને નવા સભ્યો તરીકે સ્વીકાર્યા.....16

- સિંગાપોરે 'વેક્સીનેટેડ ટ્રાવેલ લેન' શરૂ કરી..16
- ભારત-અમેરિકા વેપાર વિવાદ : મુક્ત વેપાર સમજૂતી.....17
- દુરન્ડ લાઈન અફઘાનિસ્તાન અને પાકિસ્તાન..18
- સીસાયુક્ત પેટ્રોલ પર પ્રતિબંધ : UNEP.....20
- અમેરિકા એ અફઘાનિસ્તાનમાં 20 વર્ષ નું યુદ્ધ સમાપ્ત કર્યું.....21
- UNSCએ અફઘાનિસ્તાન પર ઠરાવ સ્વીકાર્યા..22

4. વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજી...23

- ચીને મંગળ મિશન માટે નાના હેલિકોપ્ટર વિકસાવ્યા.....23
- વેસ્ટ નાઈલ વાઈરસ (west nile virus).....23
- ભારતીય નૌકાદળે એન્ટી ડ્રોન સિસ્ટમ સપ્લાઈ કરવા માટે BEL સાથે કરાર પર હસ્તાક્ષર કર્યા..24
- નાસાના માર્સ રોવરે તેનો પહેલો રોક સેમ્પલ એકત્રિત કર્યો.....25

5. યોજના/પોર્ટલ/રિપોર્ટ.....26

- વર્લ્ડ સોશિયલ પ્રોટેક્શન રિપોર્ટ : ILO.....26
- પોષણ 2.5.....27
- IIT મદ્રાસ e-Source નામનું ઓનલાઈન માર્કેટપ્લેસ વિકસાવશે.....28
- વિશ્વ હવામાન સંગઠનનો અહેવાલ.....29
- પંજાબ સરકારનું 'Innovation Mission Punjab' (IMPunjab).....30
- 'મધ્ય આફ્રિકામાં સંરક્ષિત વિસ્તારો 2020' રિપોર્ટ31
- ખાદ્ય તેલો પર રાષ્ટ્રીય મિશન.....31
- BGCI33

- J & K ની SHG માટે 'સાથ' પહેલ.....34

6. પર્યાવરણ અને ભૌગોલિક ઘટનાઓ.....36

- ભુગર્ભજળ.....36
- એશિયા પેસિફિક વિસ્તાર, 'સેટિ અને ધૂળ' (send & dust) વાવાઝોડાનું જોખમ.....37
- લેન્ડ સિક ઉત્સર્જન.....38
- ભીતરકનિકા નેશનલ પાર્કને ખતરો:ઓડિશા.39

7. ઇતિહાસ અને સંસ્કૃતિ.....41

- ટીપુ સુલતાન.....41
- નોર્થમાં ઇન્ડિયન ઇન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ હેરિટેજની સ્થાપના કરવામાં આવશે.....42
- આદ્યપ્રદેશના આદર્શ સ્મરકોની ઓળખ મોડેલ સ્મારકો (Adarsh Smarak) તરીકે થઈ.....42
- ઉદમ સિંહ.....43

8. અન્ય સંક્ષિપ્ત વર્તમાન પ્રવાહો.....44

- હિમાચલ પ્રદેશ 100% કોવિડ-19 રસીકરણ મેળવાનાર પ્રથમ રાજ્ય.....44
- એશિયન યુથ ચેમ્પિયનશીપમાં ભારતે 6 ગોલ્ડ મેડલ જીત્યા.....44
- 30 ઓગસ્ટ : રાષ્ટ્રીય લઘુ ઉદ્યોગ દિવસ (National Small Industry Day).....45
- લદ્દાખમાં વિશ્વના સૌથી ઉંચા મોટરેબલ રોડનું ઉદ્ઘાટન45
- વિશ્વનું પ્રથમ 'પ્લાન્ટ આધારિત' સ્માર્ટ એર પ્યુરિફાયર 'Ubreathe Life'.....46
- રસી વૈજ્ઞાનિક ડો. ફિરદૌસી કાદરીને રેમોન મેગ્સેસે એવોર્ડ.....46
- NCR Draft Regional Plan - 2041.....47

- ભારતીય સેના ZAPAD 2021ની ક્વાયતમાં ભાગ લેશે.....48
- ભારતીય નૌકાદળ અલ્જીરિયન નેવી સાથે પ્રથમ ક્વાયતમાં ભાગ લીધો48
- 5 સપ્ટેમ્બર 2021થી શિક્ષક પર્વ તરીકે ઉજવવામાં આવશે.....49
- 5 - સ્ટાર 'ઇન રાઇટ સ્ટેશન સર્ટિફિકેશન'....50
- એમેઝોન ઇન્ડિયાએ કિસાન સ્ટોર શરૂ કર્યો...50
- CORBEVAX ને ક્લિનિકલ ટ્રાયલ માટે DCGIની મંજૂરી.....51
- ડિમેન્શિયા.....52
- બ્લુ સ્ટ્રગલર સ્ટાર્સ.....53
- e-ILP પ્લેટફોર્મ : મણિપુર.....54
- 'બાહલર ટર્ટલ કન્ઝર્વેશન એવોર્ડ'.....55
- IITરૂડકી અને NDMAએ કુદરતી આપત્તિઓની આગાહી કરવા માટે એપ્લિકેશન વિકસાવી.....56
- દાર્જિલિંગ હિમાલયન રેલ્વે રૂટ પર રમકડા ટ્રેન સફારી શરૂ.....57
- ટોક્યો પેરાલિમ્પિક્સ:સુમિત એન્ટીલે જેવલિન શ્રોમાં ગોલ્ડ મેડલ જીત્યો.....57
- ટિવટ્ટે નવું ફીચર SUPER FOLLOWS લોન્ચ કર્યું.....58
- કોલસા મંત્રાલયે ડીઝલને LNGથી બદલવા માટે પાઈલટ પ્રોજેક્ટ શરૂ કર્યો.....59
- ઇન્ડિયન રોયલ જેલી (INDIAN ROYAL JELLY).....59
- લદ્દાખના નવારાજ્ય પ્રાણી અને રાજ્ય પક્ષી...60
- ભારત પ્લાસ્ટિક કરાર શરૂ કરનાર પ્રથમ એશિયન દેશ બન્યો.....61

નોઈડા સુપરટેક ટ્વીન ટાવર કેસ

- ભારતની સર્વોચ્ચ અદાલતે તાજેતરમાં બે 40 માળના ટાવર તોડવાનો આદેશ આપ્યો હતો, આ ટાવરમાં 850 ફ્લેટ છે જે નોઈડામાં સુપરટેક લિમિટેડ ગ્રુપ દ્વારા બાંધવામાં આવ્યા છે.
- સુપરટેકે ઈમારતો અને ફાયરી સેફ્ટી વચ્ચે અંતર જાળવવાના નિયમોનું ઉલ્લંઘન કર્યું હોવાનું જાણવા મળ્યા બાદ સુપ્રીમ કોર્ટે આ નિર્દેશ જારી કર્યો.
- કોર્ટના જણાવ્યા અનુસાર, આ ટાવરો ન્યૂ ઓછલા ઈન્ડસ્ટ્રીયલ ડેવલપમેન્ટ ઓથોરિટી (NOIDA) અને સુપરટેક ગ્રુપ સાથે મળીને બનાવવામાં આવ્યા હતા. આમ, કોર્ટે તેની સામે કાર્યવાહી કરવાની મંજૂરી આપી.

નિર્ણય:

- સુપ્રીમ કોર્ટે અલ્હાબાદ હાઈકોર્ટના નિર્ણયને માન્ય રાખ્યો. સુપ્રીમ કોર્ટે તેના ચુકાદામાં સુપરટેકના અમેરાલ્સ કોર્ટ પ્રોજેક્ટના બે ટાવર જેનું નામ એપેક્સ અને કેયને છે તેને ત્રણ મહિનાની અંદર તોડી પાડવાનો નિર્દેશ કર્યો હતો. તમામ ખર્ચ ડેવલપર દ્વારા ઉઠાવવામાં આવશે. બે મહિનાની અંદર ટાવરમાં ફ્લેટ ખરીદનારા તમામ લોકોને 12% વાર્ષિક વ્યાજ દરે સુપરટેકે રિફંડ કરવાનું પણ કહેવામાં આવ્યું હતું. આ ઉપરાંત સુપર ટેક મૂળ યોજના હેઠળ બાંધવામાં આવેલા અન્ય 15 ટાવરના રેસિડેન્સ વેલફેર એસોસિએશનને 2 કરોડ રૂપિયા ચૂકવશે.

Back to basics : પૃષ્ઠભૂમિ :

- અલ્હાબાદ હાઈકોર્ટના એપ્રિલ 2014 ના નિર્ણય સામે સુપરટેકે સુપ્રીમ કોર્ટમાં અપીલ કરી હતી. અલ્હાબાદ હાઈકોર્ટ કંપનીને ટ્વીન ટાવર તોડી પાડવાનો નિર્દેશ આપ્યો હતો અને સંબંધિત અધિકારીઓ સામે કાર્યવાહી કરવાની મંજૂરી આપી હતી. હાઈકોર્ટે પોતાનો ચુકાદો આપ્યો ત્યારે આ ટાવર બાંધકામ હેઠળ હતા.

નોઈડા સુપરટેક ટ્વીન ટાવર વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. ભારતની સર્વોચ્ચ અદાલતે તાજેતરમાં બે 40 માળના ટાવર તોડવાનો આદેશ આપ્યો હતો.
2. ટાવરમાં 850 ફ્લેટ છે જે નોઈડામાં સુપરટેક લિમિટેડ ગ્રુપ દ્વારા બાંધવામાં આવ્યા છે.
3. બેમહિનાની અંદર ટાવરમાં ફ્લેટ ખરીદનારા તમામ લોકોને 12% વાર્ષિક વ્યાજ દરે સુપરટેકે રિફંડ કરવાનું પણ કહેવામાં આવ્યું હતું.
ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયા નિવેદનો યોગ્ય છે ?
(A) ફક્ત 1, અને 3 (B) ફક્ત 2, અને 3
(C) ફક્ત 1, અને 3 (D) 1, 2, અને 3

લોકસભા સ્પીકરે સંસદીય આઉટરીય કાર્યક્રમનું ઉદ્ઘાટન કર્યું

- લોકસભા સ્પીકર ઓમ બિરલાએ જમ્મુ અને કાશ્મીરમાં પંચાયતી રાજ સંસ્થાઓ (PRI)ને અશક્ત બનાવવા માટે સંસદીય આઉટરીય કાર્યક્રમનું ઉદ્ઘાટન કર્યું.
- શ્રીનગરના શેર-એ-કાશ્મીર ઈન્ટરનેશનલ કન્વેન્શન સેન્ટરમાં આ કાર્યક્રમનું ઉદ્ઘાટન કરવામાં આવ્યું હતું.
- હવે, લોકસભા સચિવાલય દ્વારા જમ્મુ કશ્મીરમાં પંચાયતી રાજ સંસ્થાઓના પ્રતિનિધિઓ માટે ક્ષમતા નિર્માણ કાર્યક્રમનું આયોજન કરવામાં આવશે.
- આ કાર્યક્રમ હેઠળ અધિકૃત પંચાયતો લોકશાહીને મજબૂત કરવામાં અને લોકોનો આત્મવિશ્વાસ વધારવામાં મદદ કરશે.

સંસદીય આઉટરીય પ્રોગ્રામ :

- પંચાયતી રાજ સંસ્થાઓના સશક્તિકરણ માટે સંસદીય આઉટરીય કાર્યક્રમ લોકસભા અધ્યક્ષ ઓમ બિરલાની એક અનોખી પહેલ છે. તે તેના પ્રકારનો પહેલો કાર્યક્રમ છે જે ગ્રાસરૂટ લેવલ પર ગર્વનન્સને મજબૂત કરવા માંગે છે.

પ્રોગ્રામનું સંસ્કરણ :

- પ્રથમ આવૃત્તિ : પ્રથમ આઉટરીય કાર્યક્રમ 8 જાન્યુઆરી, 2021ના રોજ દેહરાદૂન, ઉત્તરાખંડમાં આયોજિત કરવામાં આવ્યો હતો. તેમાં 445 પંચાયત પ્રતિનિધિઓ ભૌતિક રીતે હાજર રહ્યા હતા, જ્યારે 40,000 પંચાયત પ્રતિનિધિઓ અને અધિકારીઓ વેબ લિંક દ્વારા ઓનલાઈન જોડાયેલા હતા.
- બીજી આવૃત્તિ : તે મેદાલય અને અન્ય પૂર્વોત્તર રાજ્યો માટે ફેબ્રુઆરી, 2021 માં શિલોંગમાં યોજાઈ હતી. તેમાં પૂર્વોત્તર રાજ્યોની સ્થાનિક સંસ્થાઓના લગભગ 115 સભ્યોએ ભાગ લીધો હતો.
- ત્રીજી આવૃત્તિ : 27 ઓગસ્ટ, 2021ના રોજ લદાખમાં ગ્રાસરૂટ સંસ્થાઓ માટે તેનું આયોજન કરવામાં આવ્યું હતું. 195 પંચાયતો ના પ્રતિનિધિઓએ આ કાર્યક્રમમાં ભાગ લીધો હતો.
- ચોથી આવૃત્તિ : "પંચાયતીરાજ સંસ્થાઓના સશક્તિકરણ માટે સંસદીય આઉટરીય કાર્યક્રમ" થીમ હેઠળ શ્રીનગર ખાતે 31 ઓગસ્ટ, 2021ના રોજ જમ્મુ અને કાશ્મીર ચોથી આવૃત્તિ યોજાઈ હતી.

કાર્યક્રમના ઉદ્દેશો :

- આ પ્રોગ્રામના મુખ્ય ઉદ્દેશોમાં શામેલ છે.
જનજાગૃતિ કે લોકભાગીદારી ઉભી કરવી.
- ગ્રાસરૂટ લેવલના નેતાઓ માટે આત્મવિશ્વાસ અને આત્મસન્માન કેળવવા.

- બિલ્ટ અસ્કયામતોની માલિકીની ભાવના ઉભી કરવી.
- લોકશાહી મૂલ્યોનો ગ્રાસરૂટ રાજકીય નેતાઓની મહત્વાકાંક્ષાઓને પ્રોત્સાહન આપવું.
- બહુવિધ યોજનાઓ અને ઘરે ઘરે પહોંચાડવા અંગે જાગૃતિ લાવવી.

સંસદીય આઉટરીય કાર્યક્રમ વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. લોકસભા સ્પીકર ઓમ બિરલાએ જમ્મુ અને કાશ્મીરમાં પંચાયતી રાજ સંસ્થાઓ (PRI)ને અશક્ત બનાવવા માટે સંસદીય આઉટરીય કાર્યક્રમનું ઉદ્દઘાટન કર્યું.
 2. પ્રથમ આઉટરીય કાર્યક્રમ 8 જાન્યુઆરી, 2021ના રોજ દેહરાદૂન, ઉત્તરાખંડમાં આયોજિત કરવામાં આવ્યો હતો.
 3. આ કાર્યક્રમ હેઠળ અધિકૃત પંચાયતો લોકશાહીને મજબૂત કરવામાં અને લોકોનો આત્મવિશ્વાસ વધારવામાં મદદ કરશે.
- ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયા નિવેદનો યોગ્ય છે ?
- (A) ફક્ત 1, અને 3 (B) ફક્ત 2, અને 3
(C) ફક્ત 1, અને 3 (D) 1, 2, અને 3

ગ્રામીણ સ્થાનિક સંસ્થાઓને સહાયમાં ગ્રાન્ટ

- ગ્રામીણ સ્થાનિક સંસ્થાઓ (Rural Local Bodies-RLBs) ને સહાય માટે 25 રાજ્યોને 13,385.70 કરોડ રૂપિયા આપવામાં આવ્યા છે.
- આ ગ્રાન્ટ-ઈન-એઈડ એ ગ્રાન્ટ (Teid Grants) નો પ્રથમ હપ્તો છે જે વર્ષ 2021-22 માટે બંધાયેલો છે.
- 15માં નાણાં પંચની ભલામણના આધારે ગ્રાન્ટ જાહેર કરવામાં આવી છે.

Back to basics : ફાઈનાન્સ કમિશનની ગ્રાન્ટ (FC):

- ફેડરલ સ્થાનિક સંસ્થાઓ, રાજ્ય આપત્તિ રાહત ભંડોળને ભંડોળ પૂરું પાડે છે અને FCની ભલામણ પર કલરના હસ્તાંરણ પછી રાજ્યોની કોઈપણ આવકની ખોટને સરભર કરે છે.
- 73મો 1992માં કેન્દ્ર અને રાજ્યો બંનેએ ભંડોળ, કાર્યો અને કાર્યકરોને સોંપીને પંચાયતી રાજ સંસ્થાઓને સ્વ-સરકારના એકમ તરીકે વિકસાવવામાં મદદ કરવાની જરૂર છે.
- 15 માં નાણા પંચે 2021-22 થી 2025-26 સમગાળા દરમિયાન 'પાણી પુરવઠા અને સ્વચ્છતા' માટે પંચાયતોને રૂ. 1 લાખ 42 હજાર કરોડથી વધુ ફાળવવાની ભલામણ કરી છે.

બ્રાઉન્ડ વિરુદ્ધ ઓપન ગ્રાન્ટ :

- પંચાયતી રાજ (Panchayati Raj) સંસ્થાઓને ફાળવવામાં આવેલી કુલ ગ્રાન્ટ-ઈન-એઈડ (grants)માંથી 60 ટકા 'બોન્ડેડ અથવા બાઉન્ડ ગ્રાન્ટ છે. કેન્દ્ર હેઠળ ગ્રામીણ સ્થાનિક સંસ્થાઓને વધારાના ભંડોળની ઉપલબ્ધતા સુનિશ્ચિત કરવા માટે એક બાઉન્ડ ગ્રાન્ટ આપવામાં આવે છે, ઉપરાંત કેન્દ્ર દ્વારા

સ્વચ્છતામાં સુધારો કરવા અને (ODF) દરજ્જાની જાળવણી, પીવાના પાણીનો પુરવઠો, વરસાદી પાણીની લણણી અને પાણીના રિસાયકલિંગ માટે ફાળવવામાં અવોલા ભંડોળની ખાતરી કરવામાં આવે છે.

- બાકીના 40% 'અનટાઈડ અથવા ઓપન ગ્રાન્ટ' છે અને તેનો ઉપયોગ પગારની ચુકવણી સિવાય સ્થાન વિશિષ્ટ જરૂરિયાતો માટે પંચાયતી રાજ સંસ્થાઓની વિવેકબુદ્ધિથી થાય છે.
- સંસાધનોની ફાળવણી : રાજ્યોએ કેન્દ્ર સરકાર પાસેથી ગ્રાન્ટ મળ્યાના 10 કાર્યકરી દિવસની અંદર ગ્રામીણ સ્થાનિક સંસ્થાઓને ગ્રાન્ટ ટ્રાન્સફર કરવી જરૂરી છે.
- રાજ્ય સરકારોએ 10થી વધુ કાર્યકારી દિવસોના કિસ્સામાં વ્યાજ સાથે અનુદાન બહાર પાડવું જરૂરી છે.

ફાઈનાન્સ કમિશન :

- (FC) એક બંધારણીય સંસ્થા છે જે બંધારણીય વ્યવસ્થા અને હાલની આવશ્યકતાઓ અનુસાર કેન્દ્ર અને રાજ્યો અને રાજ્યો વચ્ચે કરની આવકના વિતરણ માટે કાયદો અને ફોર્મ્યુલા નક્કી કરે છે.
- બંધારણની કલમ 280માં ભારતના રાષ્ટ્રપતિએ દર પાંચ વર્ષ નાણાં પંચની રચના કરવાની જરૂર છે.
- 15મા નાણાં પંચની રચના નવેમ્બર 2017માં ભારતના રાષ્ટ્રપતિએ કરી હતી. તેની અધ્યક્ષતા સિંધે કરી હતી.
- આ ભલામણો 2021-22 થી 2025-26 સુધીના પાંચ વર્ષના સમયગાળા માટે માન્ય રહેશે.

FC ગ્રાન્ટનું વિભાજન

- ગ્રામીણ સ્થાનિક સંસ્થાઓ માટે અનુદાન: બંધારણમાં કલ્પિત શાસનનું ત્રિસ્તરીય મોડેલ ગ્રામ પંચાયતોને સ્પષ્ટ ભૂમિકાઓ અને જવાબદારીઓ આપે છે.
- FCની ભલામણો સુનિશ્ચિત કરે છે કે આ સ્થાનિક સંસ્થાઓને પૂરતું ભંડોળ પૂરું પાડવામાં આવે છે.
- હકીકતમાં, કેન્દ્રીય બજેટમાં, FC ગ્રાન્ટનો લગભગ અડધો ભાગ સ્થાનિક સંસ્થાઓને જાય છે.
- શહેરી સ્થાનિક સંસ્થાઓ માટે અનુદાન : ગ્રામસ્તરે સ્વ-સરકારી એકમો ઉપરાંત બંધારણમાં શહેરોને સ્વ-સરકારના એકમો તરીકે પણ કલ્પના કરવામાં આવી છે.
- મ્યુનિસિપલ કાઉન્સિલ જેવી શહેરી સ્થાનિક સંસ્થાઓને ગ્રામીણ સ્થાનિક સંસ્થાઓને અને રાજ્યોમાં સ્થાનાંતરિત થયા પછી FC ગ્રાન્ટનો સૌથી મોટો હિસ્સો મળે છે.
- નેશનલ ડિબાસ્ટર રિસ્પોન્સ ફંડ (SDRF)ને સહાય : કેન્દ્ર સરકાર નેશનલ ડિબાસ્ટર મેનેજમેન્ટ (NDMA)ને ભંડોળ પૂરું પાડવા ઉપરાંત રાજ્ય આપત્તિ રાહત ભંડોળને પૂરું પાડે છે.
- FCની ભલામણો મુજબ રાજ્ય સરકારના આપત્તિ રાહત અધિકારીઓને સહાય પૂરી પાડવામાં આવે છે.
- ટ્રાન્સફર પછી રેવન્યુ ડેફિસિટ ગ્રાન્ટ : કેન્દ્ર દ્વારા એકત્રિત કરવામાં આવેલી કુલ આવકનો લગભગ એક તૃતીયાંશ ભાગ

વિભાજ્ય પૂલમાં તેમના હિસ્સા તરીકે સીધો રાજ્યોને ટ્રાન્સફર કરવામાં આવે છે.

- જોકે, FC રાજ્યોને થયેલા કોઈપણ નુકસાન માટે વળતર માટે એક વ્યવસ્થા પણ પ્રદાન કરે છે, જેને પોસ્ટ-ડિવોલ્ટિંગ રેવન્યુ ડેફિસિટ ગ્રાન્ટ કહેવામાં આવે છે.
- સ્થાનિક ગ્રામીણ સંસ્થાઓને સહાય પછી આ ગ્રાન્ટ FC ટ્રાન્સફરનો બીજો સૌથી મોટો હિસ્સો છે.
- FC ગ્રાન્ટ હેઠળ ચાર મુખ્ય ટ્રાન્સફર ઉપરાંત, કેન્દ્ર તેના પોતાના સંસાધનોમાંથી મોટી રકમ રાજ્યો અને નબળા જૂથોને ટ્રાન્સફર કરે છે.
- પૂર્વોત્તર ક્ષેત્ર અને સિક્કિમ માટે સંસાધનોનો મધ્ય પૂલ
- બાહ્ય સહાયિત પ્રોજેક્ટ લોન
- પૂર્વોત્તર પરિષદ માટેની યોજનાઓ
- બંધારણની કલમ 275(1) હેઠળ યોજનાઓ
- અનુસૂચિત જાતિઓને વિશેષ કેન્દ્રીય સહાય અને આદિવાસી વિસ્તારોને વિશેષ કેન્દ્રીય સહાય.

ગ્રામીણ સ્થાનિક સંસ્થાઓ સહાયમાં ગ્રાન્ટ વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. ગ્રામીણ સ્થાનિક સંસ્થાઓ (Rural Local Bodies-RLBs) ને સહાય માટે 25 રાજ્યોને 13,385.70 કરોડ રૂપિયા આપવામાં આવ્યા છે.
2. 15મા નાણાં પંચની રચના નવેમ્બર 2017માં ભારતના રાષ્ટ્રપતિએ કરી હતી. તેની અધ્યક્ષતા સિંધે કરી હતી.
3. બંધારણની કલમ 280માં ભારતના રાષ્ટ્રપતિએ દર પાંચ વર્ષ નાણાં પંચની રચના કરવાની જરૂર છે.
ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયા નિવેદનો યોગ્ય છે ?
(A) ફક્ત 1, અને 3 (B) ફક્ત 2, અને 3
(C) ફક્ત 1, અને 3 (D) 1, 2, અને 3

સુપ્રીમ કોર્ટે 9 નવા ન્યાયાધીશોને પદના શપથ લેવાડાવ્યા

- ભારતના મુખ્ય ન્યાયાધીશ (CJI) એન.વી.રમણે 31 ઓગસ્ટ, 2021 ના રોજ ત્રણ મહિલાઓ સહિત 9 નવા ન્યાયાધીશો ને પદના શપથ લેવાડાવ્યા હતા.
- આ 9 નવા જજોમાંથી ત્રણ જસ્ટિસ વિક્રમનાથ, જસ્ટિસ બી.વી.નાગરત્ન અને જસ્ટિસ પી.એસ.નરસિંહ મુખ્ય ન્યાયાધીશ બનવા માટે લાઈનમાં છે.
- 9 નવા ન્યાયાધીશો નો ઉમેરો થવાની સાથે સુપ્રીમ કોર્ટે ના ન્યાયાધીશોની કુલ સંખ્યા CGI સહિત 34ની મંજૂર ક્ષમતામાંથી 33 થઈ જશે.
- સુપ્રીમ કોર્ટ ના ઈતિહાસમાં આ પહેલીવાર હશે જ્યાં એક સાથે 9 જજો શપથ લેશે.
- આ શપથવિધિ સુપ્રીમ કોર્ટ ઉપરાંત બિલ્ડિંગ કોમ્પ્લેક્ષ ના ઓડિટોરિયમમાં યોજાશે.

Back to basics : પૃષ્ઠભૂમિ:

- સુપ્રીમ કોર્ટ ના કોલેજિયમે 17 ઓગસ્ટ, 2021 ના રોજ આ 9 નવા ન્યાયાધીશોના નામ સુપ્રીમ કોર્ટ ના ન્યાયાધીશ તરીકે ભલામણ કરી હતી.

મહિલા ન્યાયાધીશ

- સર્વોચ્ચ અદાલતે તેની શરૂઆત થી ખૂબ ઓછી મહિલા ન્યાયાધીશોની નિમણૂક કરી છે. 71 વર્ષથી વધુ સમયમાં અત્યાર સુધીમાં માત્ર 8 મહિલા ન્યાયાધીશોની નિમણૂક કરવામાં આવી છે. પ્રથમ મહિલા ન્યાયાધીશ એમ.ફાતેમા બિબિ હતાં, જેમની નિમણૂક 1989 માં કરવામાં આવી હતી. ન્યાયાધીશ ઈન્દિરા બેનર્જી 7 ઓગસ્ટ, 2018 ના રોજ બઢતી બાદ સુપ્રીમ કોર્ટમાં એકમાત્ર સેવા આપી રહેલી મહિલા ન્યાયાધીશ છે.

સુપ્રીમ કોર્ટના ન્યાયાધીશોની નિમણૂક

- ભારત ના રાષ્ટ્રપતિ સુપ્રીમ કોર્ટના ન્યાયાધીશોની નિમણૂક કરે છે. સુપ્રીમ કોર્ટ તેમજ હાઈકોર્ટના ન્યાયાધીશો સાથે પરામર્શ કર્યાબાદ રાષ્ટ્રપતિ દ્વારા મુખ્ય ન્યાયાધીશની નિમણૂક કરવામાં આવે છે. સુપ્રીમ કોર્ટના અન્ય ન્યાયાધીશોની નિમણૂક રાષ્ટ્રપતિ દ્વારા મુખ્ય ન્યાયાધીશ સુપ્રીમ કોર્ટ તેમજ હાઈકોર્ટના ન્યાયાધીશો સાથે પરામર્શ કર્યા પછી કરવામાં આવે છે.

નિચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. CJI એન.વી.રમણે ત્રણ મહિલાઓ સહિત 9 નવા ન્યાયાધીશો ને પદના શપથ લેવાડાવ્યા હતા.
2. 9 નવા ન્યાયાધીશો નો ઉમેરો થવાની સાથે સુપ્રીમ કોર્ટે ના ન્યાયાધીશોની કુલ સંખ્યા CGI સહિત 33 થઈ જશે.
3. સુપ્રીમ કોર્ટ ના ઈતિહાસમાં આ પહેલીવાર હશે જ્યાં એક સાથે 9 જજો શપથ લેશે.
ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયા નિવેદનનો યોગ્ય છે?
(A) ફક્ત 1, અને 2 (B) ફક્ત 2, અને 3
(C) ફક્ત 1, અને 3 (D) 1, 2, અને 3

વર્યુઅલ કોર્ટ

- તાજેતરમાં ભારતના મુખ્ય ન્યાયાધીશ (CJI) એન.વી.રમણે વર્યુઅલ સુનાવણી માટે સુપ્રીમ કોર્ટમાં નવા સ્થાપિત ઓપન કોર્ટ ના સોફ્ટવેર સામે અસંતોષ વ્યક્ત કર્યો છે.
- આ અસંતોષ વર્યુઅલ સુનાવણી દરમિયાન અવાજોના પડઘાની સમસ્યાથી ઉભો થયો હતો.

વર્યુઅલ કોર્ટ વિશે:

- વર્યુઅલ કોર્ટ અથવા ઈ-કોર્ટ એ એક પ્યાલ છે. જેનો ઉદ્દેશ અદાલતોમાં વાદીઓ અથવા વકિલોની હાજરીને દૂર કરવાનો અને આ બાબતનો ઓનલાઈન નિર્ણય કરવાનો છે.

- > આ માટે ઓનલાઈન વાતાવરણ, માહિતી અને સંદેશાવ્યવહાર તકનિક (ICT) સક્ષમ માળખાગત સુવિધા ઓની જરૂર છે.
- > 2020 ના કોરોનાવાયરસ રોગચાળા ને પગલે સુપ્રિમ કોર્ટ (SC) એ આર્ટિકલ 142 હેઠળ પોતાની સંપૂર્ણ સત્તાનો ઉપયોગ કર્યો હતો. અને દેશભરની તમામ અદાલતોને ન્યાયિક કાર્યવાહી માટે વીડીયો કોન્ફરન્સિંગનો વ્યાપક ઉપયોગ કરવા નિર્દેશ આપ્યો હતો.
- > અગાઉ (CJI) દ્વારા ન્યાયિક વ્યવસ્થા માં આર્ટિફિશિયલ ઈન્ટેલિજન્સ (AI) આધારિત પોર્ટલ 'SUPACE' શરૂ કરવામાં આવ્યું હતું, જેનો ઉદ્દેશ ન્યાયાધીશોને કાનુની સંશોધનમાં મદદ કરવાનો હતો.
- > SC એ કોર્ટની કાર્યવાહીનાં લાઈવ સ્ટ્રીમિંગ અને રેકોર્ડિંગ માટે ડ્રફ્ટમોડલ નિયમો પણ જારી કર્યા છે.

Back to basics : ઈ-કોર્ટ પ્રોજેક્ટ

- > ઈ-કમિટી દ્વારા રજૂ કરવામાં આવેલી ભારતીય ન્યાયતંત્રમાં માહિતી અને સંદેશાવ્યવહાર તકનિક (ICT)ના અમલીકરણ માટે રાષ્ટ્રીય નીતિ અને કાર્ય યોજના -2005ના આધારે તેની કલ્પના કરવામાં આવી હતી. તેમાં ભારતીય ન્યાયતંત્રને ICT માં સક્ષમ બનાવવા માટે ભારતની સર્વોચ્ચ અદાલતની કલ્પના કરવામાં આવી હતી.
- > ઈ-કોર્ટ મિશન મોડ પ્રોજેક્ટ એ સમગ્ર દેશની જિલ્લા અદાલતો માટે ન્યાય વિભાગ, કાયદા અને ન્યાય વિભાગ દ્વારા દેખરેખ ભંડોળ પુરૂ પાડવામાં આવતો અખિલ ભારતીય પ્રોજેક્ટ છે.

લાભ:

- **એફોર્ડેબલ જસ્ટિસ :**
 - > ઈ-કોર્ટનું વિસ્તરણ સમાજના તમામ વર્ગો માટે અદાલતોમાં ન્યાય માટે સસ્તી અને સરળ પહોંચ સુનિશ્ચિત કરશે.
- **પારદર્શકતા:**
 - > ઈ-કોર્ટ પડકારોનો સામનો કરીને સેવા ડિલિવરી સિસ્ટમને પારદર્શક અને ખર્ચ અસરકારક બનાવી શકે છે.
 - > સર્વિસ ડિલિવરી માટે બનાવવામાં આવેલી વિવિધ ચેનલો મારફતે વાદીઓ તેમના કેસની સ્થિતિ જોઈ શકે છે.
- **ન્યાયતંત્રનું એકીકરણ:**
 - > વિવિધ અદાલતો અને વિવિધ વિભાગો વચ્ચે ડેટા શેર કરવો પણ સરળ બનશે કારણકે સંકલિત સિસ્ટમ હેઠળ બધું ઓનલાઈન ઉપલબ્ધ થશે.
 - > તે કોર્ટની પ્રક્રિયાઓમાં સુધારો કરવામાં અને નાગરિક કેન્દ્રિત સેવાઓ પ્રદાન કરવામાં ફાયદા કારક રહેશે.

પડકારો

- **ઓપરેશનલ મુશ્કેલીઓ:**
 - > વર્ચ્યુઅલ કોર્ટમાં નબળી કનેક્ટિવિટી, પડઘો અને અન્ય વિક્ષેપોને કારણે સુનાવણી દરમિયાન તકનિકી વિક્ષેપો જોવા મળ્યા છે.
 - > આ પ્રક્રિયામાં વાદીની નિકટતા અભાવને કારણે વિશ્વાસના અભાવ જેવા અન્ય મુદ્દાઓ શામેલ છે.
- **હેકિંગ અને સાયબર સિક્યોરિટી :**
 - > ટેકનોલોજી સ્તરે સાયબર સિક્યોરિટી પણ એક મોટી ચિંતાનો વિષય બનશે.
- **ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર :**
 - > મોટા ભાગના તાલુકાઓ/ગામમાં અપુરતા માળખાગત સુવિધાઓ, વિજળી અને ઈન્ટરનેટ કનેક્ટિવિટી ન મળવાને કારણે પડકારો આવી શકે છે.
- **ઈ-કોર્ટ રેકોર્ડસ જાળવવું:**
 - > પરંપરાગત સ્ટાફ સારી રીતે સજજ નથી અને દસ્તાવેજોને અસરકારક રીતે હેન્ડલ કરવા અથવા પુરાવા રેકોર્ડસ કરવા માટે તાલીમ બંધ નથી જે વાદી અને કાઉન્સિલ તેમજ કોર્ટને પુરાવા અને વિગતો સરળતા થી એકસેસ કરી શકે.

આગળનો રસ્તો:

- > ભારતની ન્યાયિક વ્યવસ્થા માટે નવું પ્લેટફોર્મ વિકસાવતા ડેટા સુરક્ષાની ચિંતાઓને દૂર કરવાની જરૂર છે.
- > વર્ચ્યુઅલ ક્રિયા પ્રદાન કરવા માટે પૂરતી મશીનરી અને ડેટા કનેક્ટિવિટી સાથે ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચરને અપડેટ કરવાની જરૂર છે.
- > વપરાશકર્તા ને અનુકુળ ઈ-કોર્ટ મિકેનિઝમ, જે સામાન્ય લોકો માટે સરળતાથી સુલભ છે. ભારતમાં વાદીઓને આવી સુવિધાનો ઉપયોગ કરવા પ્રોત્સાહિત કરશે.
- > સંવાદ અને સેમીનાર દ્વારા ઈ-કોર્ટ વિશે માહિતી પૂરી પાડવામાં મદદ કરી શકે છે.

વર્ચ્યુઅલ કોર્ટ વિશે નિચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. તાજેતરમાં ભારતના મુખ્ય ન્યાયાધીશ (CJI) એન.વી.રમણે વર્ચ્યુઅલ સુનાવણી માટે સુપ્રિમ કોર્ટમાં નવા સ્થાપિત ઓપન કોર્ટ ના સોફ્ટવેર સામે અસંતોષ વ્યક્ત કર્યો છે.
2. અગાઉ (CJI) દ્વારા ન્યાયિક વ્યવસ્થા માં આર્ટિફિશિયલ ઈન્ટેલિજન્સ (AI) આધારિત પોર્ટલ 'SUPACE' શરૂ કરવામાં આવ્યું હતું
3. વર્ચ્યુઅલ કોર્ટ અથવા ઈ-કોર્ટ એ એક ખ્યાલ છે. જેનો ઉદ્દેશ અદાલતોમાં વાદીઓ અથવા વકિલોની હાજરીને દૂર કરવાનો અને આ બાબતનો ઓનલાઈન નિર્ણય કરવાનો છે. ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયા નિવેદનનો યોગ્ય છે?

(A) ફક્ત 1, અને 2	(B) ફક્ત 2, અને 3
(C) ફક્ત 1, અને 3	(D) 1, 2, અને 3

ઈ-કોમર્સ નિયમોના ખરડા પર પુનઃવિચારણા

- > ઉદ્યોગો અને સરકારના કેટલાક વર્ગોની ટીકા વચ્ચે ગ્રાહક બાબતોનો વિભાગ ઈ-કોમર્સ નિયમો, 2019 ના મુસદ્દા સાથે સંબંધિત કેટલી જોગવાઈઓ પર પુનર્વિચારણા કરી રહ્યું છે.
- > અગાઉ ગ્રાહક બાબતો, ખાદ્ય અને જાહેર વિતરણ મંત્રાલયે ગ્રાહક સુરક્ષા અધિનિયમ, 2019 હેઠળ ગ્રાહક સુરક્ષા (ઈ-કોમર્સ) નિયમો, 2020ની જોગવાઈઓને સૂચિત અને અસરકારક બનાવી હતી.
- > આ ઉપરાંત ઉદ્યોગ અને આંતરિક વેપાર પ્રોત્સાહન વિભાગ (DPIIT)એ તેના ઓપન નેટવર્ક ફોર ડિજિટલ કોમર્સ (ONDC) પ્રોજેક્ટ માટે સલાહકાર સમિતિની નિમણૂક કરવાના આદેશ જારી કર્યા છે. જેનો ઉદ્દેશ "ડિજિટલ એકાધિકાર" પર અંકુશ પર મૂકવાનો છે.
- > તે ઈ-કોમર્સ પ્રક્રિયાઓને પારદર્શક બનાવવા તરફ આગળ વધી રહ્યું છે, આમ એક પ્લેટફોર્મ બનાવી રહ્યું છે જેનો ઉપયોગ તમામ ઓનલાઈન રિટેલર્સ દ્વારા કરી શકાય છે.

ડ્રાફ્ટ ઈ-કોમર્સ નિયમો, 2021ની મુખ્ય જોગવાઈ :

- ફરજિયાત નોંધણી : વાણિજ્ય અને ઉદ્યોગ મંત્રાલય, ઉદ્યોગ અને આંતરિક વેપાર પ્રોત્સાહન વિભાગ (DPIIT) સાથે ઈ-કોમર્સ સંસ્થાઓ માટે ફરજિયાત નોંધણી જરૂરી છે.
- > ઈ-કોમર્સ યુનિટનો અર્થ એ છે કે જે વ્યક્તિઓ ઈલેક્ટ્રોનિક વાણિજ્ય માટે ડિજિટલ અથવા ઈલેક્ટ્રોનિક સુવિધા અથવા પ્લેટફોર્મની માલિકી ધરાવે છે, સંચાલન કરે છે અથવા પ્રબંધન કરે છે.
- ફલેશ વેચાણ મર્યાદિત : પરંપરાગત ઈ-કોમર્સ ફલેશ વેચાણ પર પ્રતિબંધ નથી. ફક્ત ચોક્કસ 'ફલેશ' વેચાણ અથવા 'બેક-ટુ-બેક' વેચાણનું મંજૂરી આપવામાં આવતી નથી જે ગ્રાહકોની પસંદગીને મર્યાદિત કરે છે, કિંમતોમાં વધારો કરે છે અને સમાન સ્પર્ધાને અટકાવી દે છે.
- અનુપાલન અધિકારી : ઈ-કોમર્સ સાઈટ્સને ચીફ કમ્પ્લાયન્સ ઓફિસર (CCO) અને કાયદા અમલીકરણ એજન્સીઓ સાથે રાઉન્ડ ધ ક્લોક સંકલન સાથે રાઉન્ડ ધ ક્લોક સંકલન માટે વ્યક્તિની નિમણૂક સુનિશ્ચિત કરવા પણ નિર્દેશ છે.
- સંબંધિત પક્ષોને મર્યાદિત કરવા : પક્ષપાતી વર્તણૂક વધતી ચિંતાઓને દૂર કરવા માટે, નવા નિયમો અને સુનિશ્ચિત કરવાની દરખાસ્ત કરે છે કે કોઈ પણ સંબંધિત પક્ષને "અયોગ્ય લાભો"

માટે કોઈ, પણ ગ્રાહક માહિતી (ઓનલાઈન પ્લેટફોર્મ પરથી) ઉપયોગ કરવાની મંજૂરી આપવામાં ન આવે.

- મૂળ દેશ માટેની સ્થિતિ : સંસ્થાઓએ તેમના મૂળ દેશના આધારે માલની ઓળખ કરવી પડશે અને ખરીદી પહેલાંના તબક્કામાં ગ્રાહકો માટે પારદર્શક વ્યવસ્થા સ્થાપિત કરવી પડશે.
- > ઘરેલું વિક્રેતાઓ "વાજબી તકો" પ્રદાન કરવા માટે આયાતી માલ માટે વિકલ્પો પણ પ્રદાન કરવા પડશે.
- સાયબર સુરક્ષા સાથે સંબંધિત મુદ્દાઓની જાણ : તમામ ઈ-કોમર્સ સંસ્થાઓએ સાયબર સુરક્ષા સંબંધિત મુદ્દાઓ સહિત કાયદાનું ઉલ્લંઘન કરતી અધિકૃત સરકારી એજન્સી દ્વારા કરવામાં આવેલી કોઈ પણ વિનંતી પર 72 કલાકની અંદર હિતી પૂરી પાડવી પડશે.

Back to basics : ડ્રાફ્ટ નિયમોને લગતા મુખ્ય મુદ્દાઓ :

- 'પાર્ટી સંબંધિત'ની વ્યાખ્યા : ડ્રાફ્ટ નિયમ કહે છે કે કોઈ પણ ઈ-કોમર્સ યુનિટમાં સંબંધિત પક્ષોને સીધા ગ્રાહકોને વેચાણ માટે વેચાણકર્તા તરીકે સૂચિબદ્ધ કરી શકાય નહીં
- > 'સંબંધિત પક્ષ'ની આ "વ્યાપક વ્યાખ્યા" માં સંભવિત રીત લોજિસ્ટિક્સ, કોઈ પણ સંયુક્ત સાહસ વગેરે જેવી તમામ સંસ્થાઓનો સમાવેશ થઈ શકે છે.
- > આનાથી માત્ર એમેઝોન અને ફ્લિપકાર્ટ જેવી વિદેશી કંપનીઓ માટે જ નહીં પરંતુ સ્થાનિક કંપનીઓ માટે પણ તેમની સુપર-એપ્લિકેશન્સ પર 1 mg, નેટમેડ્સ, અર્બન લેડર વગેરે જેવી વિવિધ બ્રાન્ડ્સનું વેચાણ કરવું મુશ્કેલ બનશે.
- ડાયાવર્ઝન (Fall-back) જવાબદારી પર મુદ્દા : ઉદ્યોગના ખેલાડીઓએ દલીલ કરી છે કે એક તરફ ફોરેન ડાયરેક્ટ ઈન્વેસ્ટમેન્ટ (Foreign Direct Investment - FDI) પોલિસી એમેઝોન અને ફ્લિપકાર્ટ જેવી કંપનીઓને તેમના પ્લેટફોર્મ પર વેચાતી સૂચિને નિયંત્રિત કરતા અટકાવે છે.
- > બીજી તરફ, નિયમોને વિખેરવાની જવાબદારીનો ખ્યાલ રજૂ કર્યો હતો જે ઈ-કોમર્સ કંપનીઓને જવાબદાર બનાવે છે, જો કોઈ વિક્રેતા તેના પ્લેટફોર્મ પર અવિચારી વર્તનને કારણે માલ અથવા સેવાઓ પહોંચાડવામાં નિષ્ફળ જાય, જેનાથી ગ્રાહકને નુકસાન થાય છે.
- અધિકાર ક્ષેત્રની બહાર : નીતિ અયોગે ચિંતા વ્યક્ત કરી છે કે ડ્રાફ્ટ નિયમોમાં ઘણી જોગવાઈઓ ગ્રાહક સુરક્ષાના કાર્યક્ષેત્રની બહાર હતી.
- > આ ગ્રાહક બાબતોના વિભાગની "અતિરેક" ની વિભાગની કલ્પના દર્શાવે છે.

- કડક નિયમોનો કેસ : કેટલીક સૂચિત જોગવાઈઓ જેમ કે અનુપાલન અધિકારી હોવું, કાયદા અમલીકરણની વિનંતી ઓનું પાલન કરવું વગેરે ઈન્ફોર્મેશન ટેકનોલોજી (મધ્યસ્થ) નિયમો, 2021ના પગલે (Footsteps) ચાલે છે.
- > આ આઈટી નિયમો ઘણી ઉચ્ચ અદાલતોમાં કાનૂની પડકારોનો સામનો કરે છે.
- > આવા નિયમો તમામ ઓનલાઈન પ્લેટફોર્મ પર વધુ નિરીક્ષણ કરવાની સરકારની વધતી ઈચ્છાને પ્રતિબિંબિત કરે છે.

ઈ-કોમર્સ નિયમોના ડ્રાફ્ટ વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. DPIIT એ તેના ઓપન નેટવર્ક ફોર ડિજિટલ કોમર્સ (ONDC) પ્રોજેક્ટ માટે સલાહકાર સમિતિની નિમણૂક કરવાના આદેશ જારી કર્યા છે.
2. અધિકૃત સરકારી એજન્સી દ્વારા કરવામાં આવેલી કોઈપણ વિનંતી પર 72 કલાકની અંદર માહિતી પૂરી પાડવી પડશે.
3. નીતિ આયોગે ચિંતા વ્યક્ત કરી છે કે ડ્રાફ્ટ નિયમોમાં ઘણી જોગવાઈઓ ગ્રાહક સુરક્ષાના કાર્યક્ષેત્રની બહાર હતી.
4. FDI પોલિસી એમેઝોન અને ફ્લિપકાર્ટ જેવી કંપનીઓને તેમના પ્લેટફોર્મ પર વેચાતી સૂચિને નિયંત્રિત કરતા અટકાવે છે. ઉપરોક્ત આપેલા નિવેદનમાંથી કયા નિવેદનો યોગ્ય છે.

(A) 1,2 અને 3	(B) 2, 3 અને 4
(C) 1, 2 અને 4	(D) 1, 2, 3 અને 4

ઝડપી આર્થિક રિકવરી

- > ઓફિસ કોર નેશનલ સ્ટેટિસ્ટિક્સના તાજેતરના ડેટા અનુસાર, એપ્રિલ-જૂન 2021ના ત્રિમાસિક ગાળા દરમિયાન ગયા વર્ષના સમાન ગાળાની સામે ભારતીય અર્થતંત્રમાં 20.1 ટકાની વિક્રમી વૃદ્ધિ નોંધાઈ હતી.
- > ગયા વર્ષે આ જ સમયગાળા દરમિયાન GDPમાં 24.4 ટકાનું સંકોચન નોંધાયું હતું, તે જાણીતું છે કે આ તે સમય હતો જ્યારે કોવિડ-19 રોગચાળાને કારણે દેશવ્યાપી લોકડાઉનને કારણે લગભગ તમામ આર્થિક પ્રવૃત્તિ અટકી ગઈ હતી.

Back to basics : આર્થિક પુનઃપ્રાપ્તિ વિશે :

- > એપ્રિલ-મે 2021માં ટોચ પર રહેલા કોવિડ-19 રોગચાળાની બીજી લહેર હોવા છતાં પ્રથમ ત્રિમાસિક ગાળા દરમિયાન આર્થિક વૃદ્ધિ જોવા મળી છે.
- > જો કે, આ તીવ્ર વૃદ્ધિ મુખ્યત્વે 2020-21 ના પ્રથમ ત્રિમાસિક ગાળામાં સંકોચન (-24.4%) ને કારણે છે. આ તીવ્ર વધારો ગયા વર્ષે સરકારે કરેલા વી આકારની પુનઃપ્રાપ્તિની આગાહીની પુષ્ટિ છે.

- > આ અભૂતપૂર્વ આર્થિક રિકવરી છતાં આ વર્ષ પ્રથમ ત્રિમાસિક ગાળામાં GDP વૃદ્ધિ દર હજુ પણ કોવિડ પહેલા વર્ષ 2019-20 દરમિયાન સમાન સમયગાળા માટે GDP વૃદ્ધિ દર કરતાં 9.2 ટકા ઓછો છે.
- > અન્ય ક્ષેત્રોમાં ઉત્પાદન (49.63%) અને બાંધકામ (68.3%) ક્ષેત્રોએ એપ્રિલ-જૂન ક્વાર્ટરમાં અર્થતંત્રમાં નોંધપાત્ર યોગદાન આપ્યું છે.
- > જો કે સર્વિસ સેક્ટર હજુ પણ પાછળ છે.
- > 'કૃષિ વનીકરણ અને મત્સ્યઉદ્યોગ' અને 'વીજળી, ગેસ, પાણી પુરવઠો અને અન્ય ઉપયોગી સેવાઓ' સાથે સંબંધિત ક્ષેત્રો 2019-20ના પૂર્વ-કોવિડ સ્તરથી ઉપર આવ્યા છે.

વી-આકારની આર્થિક પુનઃપ્રાપ્તિ :

- > વી આકારની આર્થિક પુનઃપ્રાપ્તિ તીવ્ર આર્થિક ઘટાડા બાદ આર્થિક કામગીરીમાં જડપી અને સતત પુનઃપ્રાપ્તિને પ્રતિબિંબિત કરે છે.
- > આવી રિકવરી સામાન્ય રીતે ગ્રાહકોની માંગ અને વ્યવસાયિક રોકાણના ઝડપી પુનઃગોઠવણને કારણે આર્થિક પ્રવૃત્તિમાં નોંધપાત્ર ફેરફાર દ્વારા પ્રેરિત થાય છે.

NSO વિશે :

- > તે આંકડાશાસ્ત્ર અને કાર્યક્રમ અમલીકરણ મંત્રાલય હેઠળ આંકડાકીય સેવાઓ અધિનિયમ 1980 હેઠળ સરકારની કેન્દ્રીય આંકડાકીય એજન્સી છે.
- > તે સરકાર અને અન્ય વપરાશકર્તાઓની જરૂરિયાતોને પહોંચી વળવા માટે આંકડાકીય માહિતી સેવાઓ પ્રદાન કરવાની સિસ્ટમના વિકાસ માટે જવાબદાર છે જેથી તેના આધારે નીતિ, આયોજન, દેખરેખ અને વ્યવસ્થાપન માટે નિર્ણયો લઈ શકાય.

NSO દ્વારા જાહેર કરાયેલા અહેવાલો અને સૂચકાંકો:

- > ઔદ્યોગિક ઉત્પાદનનો સૂચકાંક (IIP)
- > કન્ઝ્યુમર પ્રાઈસ ઈન્ડેક્સ (CPI)
- > ટકાઉ વિકાસ લક્ષ્યો રાષ્ટ્રીય સૂચક માળખું પ્રગતિ અહેવાલ
- > સમયાંતરે શ્રમ દળ સર્વે (PLFS)
- > GDP ડેટા

અર્થતંત્રનું કુલ ઉત્પાદન માપ :

- > અર્થતંત્રનું કુલ ઉત્પાદનને બે રીતે માપી શકાય છે.
- > એકંદરે માંગનું માપ: કુલ ઘરેલું ઉત્પાદન (GDP)
- > કુલ પુરવઠા માપન: ગ્રોસ વેલ્યુ એડેડ (GVA)

GDP વિશે :

- આ અંતિમ ચીજવસ્તુઓ અને સેવાઓનું કુલ નાણાકીય મૂલ્ય છે, જે અંતિમ વપરાશકર્તા દ્વારા ખરીદવામાં આવે છે અને ચોક્કસ સમયગાળામાં દેશમાં ઉત્પાદિત કરવામાં આવે છે.
- GDPના આંકડા કોઈપણ અર્થતંત્રમાં આર્થિક વૃદ્ધિના ચાર એન્જિનની સ્થિતિ દર્શાવે છે. આ ચાર એન્જિન છે :
- ખાનગી અંતિમ વપરાશ ખર્ચ (C)
- રોકાણ (I)
- સરકારી અંતિમ વપરાશ ખર્ચ (G)
- ચોખ્ખી નિકાસ" (NX) (નિકાસ-આયત)
- $GDP = C + I + G + NX$

GVA શું છે ?

- આ દર્શાવે છે કે અર્થતંત્રના વિવિધ ઉત્પાદન ક્ષેત્રોમાં (જેમ કે કૃષિ, વીજળી વગેરે) (નાણાંની દ્રષ્ટિએ) કેટલું મૂલ્ય ઉમેરવામાં આવ્યું હતું.
- તે બતાવે છે કે ક્યા વિશિષ્ટ ક્ષેત્રો સારું પ્રદર્શન કરી રહ્યા છે અને જે મૂલ્ય વધારા માટે સંઘર્ષ કરી રહ્યા છે.

GDP અને GVA વચ્ચેનો તફાવત :

- કુલ ઉત્પાદન કુલ માંગ અથવા કુલ પુરવઠા જેવું જ હોવું જોઈએ.
- જો કે, દરેક અર્થતંત્રની સરકાર હોય છે જે કર લાદે છે અને સબસિડી પણ આપે છે.
- GDP અને GVAના ડેટા અને વિવિધ ઉત્પાદનો પરના કરને જોડીને અને તમામ ઉત્પાદનો પરની સબસિડી ઘટાડીને પ્રાપ્ત થાય છે.
- બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો $GDP = (GVA) + (સરકાર દ્વારા કમાયેલો કર) - (સરકાર દ્વારા પૂરી પાડવામાં આવતી સબસિડી)$.
- આ બંને સંપૂર્ણ મૂલ્યો વચ્ચેનો તફાવત આપણને સરકાર દ્વારા ભજવવામાં આવેલી ભૂમિકા વિશે જણાવે છે.
- જો સરકાર સબસિડી પર ખર્ચ કરતાં કરવેરામાંથી વધુ આવક મેળવે છે, તો GDP GVA કરતા વધુ હશે.
- બીજી તરફ સરકાર તેની કર આવક કરતાં વધુ સબસિડી આપશે તો GVAનું સંપૂર્ણ સ્તર GDPના સંપૂર્ણ સ્તર કરતાં ઊંચું હશે.

ભારતની ભૂગોળ

LATEST EDITION

વક્રણા દ્વારા સંપૂર્ણ અભ્યાસ

GPSC 1/2, PI, PSI/CONSTABLE, S.T.I., Dy.SO,
નાયાબ મામલતદાર, બિનસરિવાલય કલાર્ક,
તલાટી, TET, TAT વગેરે વિવિધ સ્પર્ધાત્મક પરીક્ષાઓ
માટે અત્યંત ઉપયોગી પુસ્તક

FREE BOOKLET

1500+ MCQ

ICE
INSTITUTE FOR COMPETITIVE EXAMS

NOW AVAILABLE

ઝડપી આર્થિક પુનઃપ્રાપ્તિ વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. ઓફિસ કોર નેશનલ સ્ટેટિસ્ટિક્સના તાજેતરના ડેટા અનુસાર, એપ્રિલ-જૂન 2021ના ત્રિમાસિક ગાળા દરમિયાન ગાય વર્ષના સમાન ગાળાની સામે ભારતીય અર્થતંત્રમાં 20.1 ટકાની વિક્રમી વૃદ્ધિ નોંધાઈ હતી.
2. એપ્રિલ-મે 2021માં ટોચ પર રહેલા કોવિડ-19 રોગચાળાની બીજી લહેર હોવા છતાં પ્રથમ ત્રિમાસિક ગાળા દરમિયાન આર્થિક વૃદ્ધિ જોવા મળી છે.
3. આ તીવ્ર વધારો ગયા વર્ષ સરકારે કરેલા V આકારની પુનઃપ્રાપ્તિની આગહીની પુષ્ટિ કરે છે.
4. આ તીવ્ર વૃદ્ધિ મુખ્યત્વે 2020-21 ના પ્રથમ ત્રિમાસિક ગાળામાં સંકોચન (-24.4%) ને કારણે છે.
ઉપરોક્ત આપેલા નિવેદનમાંથી કયા નિવેદનો યોગ્ય છે.
(A) 1,2 અને 3 (B) 2, 3 અને 4
(C) 1, 2 અને 4 (D) 1, 2, 3 અને 4

ઈક્વિટાસ સ્મોલ ફાઇનાન્સ બેંકે ડિજિટલ FD લોન્ચ કરી

- > ઈક્વિટાસ સ્મોલ ફાઇનાન્સ બેંક (Equitas small Finance Bank - SFB)એ એક નવી પહેલ શરૂ કરી છે જે Google Pay વપરાશકર્તાઓને બેંક ખાતું ખોલ્યા વિના માત્ર 2 મિનિટમાં Google Pay પર ટર્મ ડિપોઝિટ (Fixed Deposits - FD) બુક કરવા સક્ષમ બનાવે છે.
- > આ FD બુકિંગ સુવિધા Google Payમાં વપરાશકર્તાઓ માટે ઉપલબ્ધ હશે જેઓ એન્ડ્રોઇડ ઉપકરણો પર એપ્લિકેશનનો ઉપયોગ કરી રહ્યા છે.
- > 5 સપ્ટેમ્બર, 2021ના રોજ SFBની 5મી વર્ષગાંઠ પહેલા SFB અને ગૂગલ વચ્ચે સહકાર પર સંમતિ સમેટી લેવામાં આવી હતી.
- > આ સુવિધા હેઠળ FD પરિપક્વ થયા બાદ FDના પ્રિન્સિપાલ અને વ્યાજ સીધા Google Pay યુઝરના હાલના બેંક એકાઉન્ટમાં જશે.
- > ઈક્વિટાસ સ્મોલ ફાઇનાન્સ બેંક અન્ય ખાનગીધિરાણ કર્તાઓ અથવા જાહેર રાજ્ય ધિરાણકર્તા કરતા વધુ FD વળતર પ્રદાન કરે છે. RBIની નિર્ધારિત વાણિજ્યિક બેંક હેઠળ, ઈક્વિટાસમાં થાપણો ડિપોઝિટ ગેરંટી દ્વારા આવરી લેવામાં આવે છે. જે ડિપોઝિટ ટીઠ 5 લાખ સુધી છે. ગ્રાહકોને એક વર્ષની FD પર 6.35 ટકા સુધીનું વળતર મળે છે.

■ તે કેવી રીતે કામ કરશે ?

- > આ રકમ આપોઆપ પરિપક્વતા પર Googly Pay વપરાશકર્તાના હાલના Googly Pay સાથે સંકળાયેલા બેંક ખાતામાં જશે. Googly Pay પ્લેટફોર્મ પર ઈક્વિટાસ બેંક સ્પોટ પરથી, Googly Pay વપરાશકર્તાઓ તેમની થાપણોને ટ્રેક કરી શકે છે, અને અકાળે ઉપાડ માટે ઓર્ડર આપી શકે છે.

■ અકાળે પાછા ખેંચવા પર શું થશે ?

- > જો Googly Pay વપરાશકર્તા ડિપોઝિટ અકાળે ઉપાડ કરે છે, તો તે જ દિવસે રકમ તેમના બેંક ખાતામાં પહોંચશે.

ઈક્વિટાસ સ્મોલ ફાઇનાન્સ બેંક :

- > આ સ્મોલ ફાઇનાન્સ બેંકની સ્થાપના 2016માં માઈક્રોફાઇનાન્સ ધિરાણકર્તા તરીકે કરવામાં આવી હતી. તે 2017માં નિર્ધારિત બેંક બની હતી. તેનું મુખ્ય મથક ચેન્નાઈમાં છે, અને તે હોલ્ડિંગ કંપની ઈક્વિટાસ હોલ્ડિંગ્સ લિમિટેડની પેટાકંપની છે.

ઈક્વિટાસ સ્મોલ ફાઇનાન્સ બેંક વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. આ FD બુકિંગ સુવિધા Google Payમાં વપરાશકર્તાઓ માટે ઉપલબ્ધ હશે જેઓ એન્ડ્રોઇડ ઉપકરણો પર એપ્લિકેશનનો ઉપયોગ કરી રહ્યા છે.
2. FD પરિપક્વ થયા બાદ FDના પ્રિન્સિપાલ અને વ્યાજ સીધા Google Pay યુઝરના હાલના બેંક એકાઉન્ટમાં જશે.
3. ગ્રાહકોને એક વર્ષની FD પર 6.35 ટકા સુધીનું વળતર મળે છે. ઉપરોક્ત આપેલા નિવેદનમાંથી કયા નિવેદનો યોગ્ય છે.
(A) ફક્ત 1, અને 3 (B) ફક્ત 2, અને 3
(C) ફક્ત 1, અને 3 (D) 1, 2, અને 3

PayU 4.7 અબજ ડોલરમાં બિલડેસ્ક હસ્તગત કરશે

- > ફિનટેક સર્વિસીસ કંપની ભારતીય ડિજિટલ પેમેન્ટ પ્રોવાઈડર બિલડેસ્કને 4.7 અબજ ડોલરમાં ખરીદવા જઈ રહી છે. આ ભારતીય ફિનટેક ક્ષેત્રમાં સૌથી મોટો સોદો હશે.
- > 31 ઓગસ્ટ, 2021ના રોજ વૈશ્વિક ગ્રાહક ઈન્ટરનેટ સંગઠન અને વિશ્વના સૌથી મોટા ટેકનોલોજી રોકાણકારોમાંથી એક પ્રોસેસ NV દ્વારા આ જાહેરાત કરવામાં આવી હતી.
- > તે વૈશ્વિક સ્તરે કુલ ચુકવણી વોલ્યુમના આધારે અગ્રણી ઓનલાઈન ચુકવણી પ્રદાતાઓમાંનું એક બની ગયું છે.
- > PayU ઉચ્ચ વૃદ્ધિ બજારો પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરે છે અને ત્રણ અલગ અલગ વ્યવસાયોમાં કાર્ય કરે છે.

ઘરેલું અને સરહદ પારના વ્યવહારો માટે ચૂકવણી ગ્રાહકો અને નાના ઉદ્યોગો માટે ક્રેડિટ સોલ્યુશન્સ

■ PayU India v/g/ BillDesk ભાર :

- યુ.એસ. માં રેમિટલી જેવી નવીન ફિટનેક કંપનીઓમાં વ્યૂહાત્મક રોકાણ સાથે ભારતમાં સંપૂર્ણ નાણાકી સેવાઓ ઈકોસિસ્ટમનું નિર્માણ.

મહત્વ

- હવે PayU India અને BillDesk ભારતમાં ડિજિટલ ગ્રાહકો, વેપારીઓ અને સરકારી સાહસોની બદલાતી ચૂકવણીની જરૂરિયાતો પૂરી કરી શકશે.

Back to basics

- બિલડેસ્ક એક ભારતીય ઓનલાઇન પેમેન્ટ ગેટવે કંપની છે. તે મુંબઈ સ્થિત છે. તે નાણાકીય રીતે સ્વતંત્ર કંપની છે. અને પેમેન્ટ એન્ડ સેટલમેન્ટ સિસ્ટમ્સ એક્ટ, 2007 હેઠળ તેનું નિરીક્ષણ કરવામાં આવે છે જે ભારતીય રિઝર્વ બેંક દ્વારા નિયમન અને દેખરેખ હેઠળ છે. તેની સ્થાપના વર્ષ 2000 માં ભારતીય ઉદ્યોગસાહસિક એમ. એન. શ્રીનિવાસ, અજય કૌશલ અને કાર્તિક ગણપતિએ કરી હતી.

PayU વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. ફિનટેક સર્વિસીસ કંપની ભારતીય ડિજિટલ પેમેન્ટ પ્રોવાઈડર બિલડેસ્કને 4.7 અબજ ડોલરમાં ખરીદવા જઈ રહી છે.
2. આ ભારતીય ફિનટેક ક્ષેત્રમાં સૌથી મોટો સોદો હશે.
3. PayU India અને BillDesk ભારતમાં ડિજિટલ ગ્રાહકો, વેપારીઓ અને સરકારી સાહસોની બદલાતી ચૂકવણીની જરૂરિયાતો પૂરી કરી શકશે. ઉપરોક્ત આપેલા નિવેદનમાંથી કયા નિવેદનો યોગ્ય છે.

(A) ફક્ત 1, અને 3	(B) ફક્ત 2, અને 3
(C) ફક્ત 1, અને 3	(D) 1, 2, અને 3

AT 1 બોન્ડ્સ

- ભારતની સૌથી મોટી ધિરાણકર્તા સ્ટેટ બેંક ઓફ ઈન્ડિયા (SBI) એ 3 સપ્ટેમ્બર, 2021 ના રોજ જાહેરાત કરી કે તેણે એડીશનલ ટાયર 1 (AT1) બોન્ડ્સ દ્વારા 4,000 કરોડ રૂપિયા એકત્ર કર્યા છે. AT 1 બોન્ડ 7.72%ના કૂપન દરે લેવામાં આવ્યા હતા.
- સિક્યોરીટીઝ એન્ડ એક્સચેન્જ બોર્ડ ઓફ ઈન્ડિયા (SEBI) દ્વારા નવા નિયમોની સૂચના બાદ સ્થાનિક બજારમાં આ પ્રકારનો આ પહેલો મુદ્દો છે.

- SBI પાસે સ્થાનિક ક્રેડિટ એજન્સીઓ તરફથી AAA ક્રેડિટ રેટિંગ છે જ્યારે AT1 ઓફરને AA+રેટિંગ આપવામાં આવ્યું છે. આવા ઉપકરણો માટે ભારતમાં આ સર્વોચ્ચ રેટિંગ છે.
- SBI 2016માં ઓફશોર AT1 બોન્ડ્સ દ્વારા મૂડી ઉભી કરનારા પ્રથમકર્તા બની છે.

સેબીના નિયમો :

- સેબીએ માર્ચ 2021માં કાયમી બોન્ડ્સ માટે 100 વર્ષના મૂલ્યાંકન નિયમમાં સુધારો કર્યો. નવા નિયમો મુજબ, બેઝલ III AT-1 બોન્ડ્સની શેષ પાકતી મુદત 31 માર્ચ, 2022 સુધી 10 વર્ષ રહેશે. નવા નિયમ મુજબ, એપ્રિલ 2023 થી, AT-1 બોન્ડ્સની બાકીની પરિપકવતા આ બોન્ડ્સ જારી કરવાની તારીખથી 100 વર્ષ રહેશે.

Back to basics : AT 1 બોન્ડ્સ શું છે ?

- AT 1 બોન્ડને 'કાયમી બોન્ડ' પણ કહેવામાં આવે છે તેમની પાસે પાકતી તારીખ નથી, પરંતુ તેમની પાસે કોલ વિકલ્પ છે. જો આ બોન્ડ્સ જારી કરનારને સસ્તા દરે નાણાં મળી રહ્યા હોય તો બોન્ડને કોલ અથવા રિડીમ કરી શકે છે, ખાસ કરીને જ્યારે વ્યાજ દર ઘટી રહ્યા હોય.

ઈક્વિટાસ સ્મોલ ફાઈનાન્સ બેંક વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. AT 1 બોન્ડ 7.72%ના કૂપન દરે લેવામાં આવ્યા હતા.
2. સેબીએ માર્ચ 2021માં કાયમી બોન્ડ્સ માટે 100 વર્ષના મૂલ્યાંકન નિયમમાં સુધારો કર્યો.
3. AT 1 બોન્ડને 'કાયમી બોન્ડ' પણ કહેવામાં આવે છે ઉપરોક્ત આપેલા નિવેદનમાંથી કયા નિવેદનો યોગ્ય છે.

(A) ફક્ત 1, અને 3	(B) ફક્ત 2, અને 3
(C) ફક્ત 1, અને 3	(D) 1, 2, અને 3

ઈસ્ટર્ન ઈકોનોમિક ફોરમ (EEF) નું પૂર્ણ સત્રને સંબોધિત કર્યું

- પ્રધાનમંત્રી નરેન્દ્ર મોદીએ 3 સપ્ટેમ્બર, 2021ના રજૂ ઈસ્ટર્ન ઈકોનોમિક ફોરમ (EEF)ના સત્રને સંબોધિત કર્યું છે.
- આ સત્ર દરમિયાન વડાપ્રધાને કહ્યું કે ભારત-રશિયા ઉર્જા ભાગીદારી વૈશ્વિક ઉર્જા બજારમાં સ્થિરતા લાવી શકે છે. તે જ સમયે, આંતરરાષ્ટ્રીય ઉત્તર-દક્ષિણ પરિવહન કોરિડોર બંને દેશોને નજીક લાવશે.
- ઈસ્ટર્ન ઈકોનોમિક ફોરમ (EEF)નું પૂર્ણ સત્ર વ્લાદિવોસ્ટોકમાં યોજાયું હતું.

Back to basics: પૃષ્ઠભૂમિ :

- > EEF રશિયાના સંસાધન સમૃદ્ધ પરંતુ અવિકસિત પૂર્વના દુરના વિસ્તારમાં વિદેશી રોકાણને પ્રોત્સાહિત કરવા માટે વાર્ષિક ધોરણે વ્લાદિવોસ્ટોકમાં યોજાયેલી આંતરરાષ્ટ્રીય બેઠક છે. રશિયાએ આ ક્ષેત્રમાં ભારતને રોકાણ માટે સક્રિયપણે સામેલ કર્યું છે, જેના પગલે ભારતે EEF 2019 દરમિયાન \$ 1 અબજ ડોલરની ક્રેડિટની જાહેરાત કરી હતી.

ભારત-રશિયા સહયોગ :

- > ઉર્જા ભારત-રશિયા વ્યૂહાત્મક ભાગીદારીના મુખ્ય સ્તંભોમાં નો એક છે. બંને દેશો વચ્ચે ઉર્જા ભાગીદારી વૈશ્વિક ઉર્જા બજારમાં સ્થિરતા લાદવામાં મદદ કરી શકે છે.
- > બંને દેશો ચેન્નઈ-વ્લાદિવોસ્ટોક મેરીટાઈમ કોરિડોર પણ બનાવી રહ્યા છે. આ કનેક્ટિવિટી પ્રોજેક્ટ અને આંતરરાષ્ટ્રીય ઉત્તર-દક્ષિણ (પરિવહન) કોરિડોર બંને દેશોને નજીક લાવશે.
- > ભારતના મઝગાઉ ડોકસ લિમિટેડ (ભારતનું સૌથી મોટું શિપયાર્ડ) વિશ્વના મહત્વના વ્યાપારી જહાજોના નિર્માણ માટે ઝવેઝડમાં રશિયન શિપ કિલ્ડીંગ સુવિધા સાથે ભાગીદારી કરશે.
- > બંને આંતરરાષ્ટ્રીય વેપાર માટે ઉતરી સમુદ્ર માર્ગને ખોલવામાં પણ ભાગીદારી કરશે.

પૂર્વીય આર્થિક મંચ (EEF):

- > EEF રશિયાના વ્લાદિવોસ્ટોકમાં દર વર્ષે યોજાયેલી મીટિંગ છે. રશિયાના પૂર્વના દુરના ક્ષેત્રમાં વિદેશી રોકાણને પ્રોત્સાહિત કરવા માટે તેનું આયોજન કરવામાં આવ્યું છે. તે 1 સપ્ટેમ્બર 2015માં વ્લાદિવોસ્ટોકની ફાર ઈસ્ટર્ન ફેડરલ યુનિવર્સિટીમાં યોજાઈ હતી.

ઈસ્ટર્ન ઈકોનોમિક ફોરમ (EEF) વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. આ સત્ર દરમિયાન વડાપ્રધાને કહ્યું કે ભારત-રશિયા ઉર્જા ભાગીદારી વૈશ્વિક ઉર્જા બજારમાં સ્થિરતા લાવી શકે છે.
 2. રશિયા ક્ષેત્રમાં ભારતને રોકાણ માટે સક્રિયપણે સામેલ કર્યું છે.
 3. ઉર્જા ભારત-રશિયા વ્યૂહાત્મક ભાગીદારીના મુખ્યસ્તંભોમાંનો એક છે.
- (A) ફક્ત 1, અને 3 (B) ફક્ત 2, અને 3
(C) ફક્ત 1, અને 3 (D) 1, 2, અને 3

EPF કરફાળો આપવાનો નિયમ

- > તાજેતરમાં નાણાં મંત્રાલયે (EPF) યોગદાનમાંથી મળેલા વ્યાજની રકમ પર કર વસૂલવાના નિયમોની સૂચના આપી છે.

કર્મચારી ભવિષ્ય નિધિ યોજના :

- > EPF એ કર્મચારી ભવિષ્ય નિધિ (EPF) યોજના નિયોક્તા (Employer) અને કર્મચારી (Employee) બંને દ્વારા કર્મચારીના માસિક પગાર (મૂળભૂત પગાર અને મોંઘવારી ભથ્થા)માં 12 ટકા ફાળો આપે છે.
- > ઈકોનોમિક સર્વે 2016-17માં સૂચવવામાં આવ્યું હતું કે કર્મચારીઓને તેમના પગારમાં 12% EPF માં બચાવવા કે તેને હોમ પે (Take Home Pay) તરીકે રાખવા તે પસંદ કરવાની મંજૂરી આપવી જોઈએ.
- > EPF યોજના તે કર્મચારીઓ માટે ફરજિયાત છે જેમનો મૂળ પગાર 15,000 રૂપિયા પ્રતિ માસ સુધી છે.

Back to basics : પૃષ્ઠભૂમિ :

- > ફેબ્રુઆરી 2021માં એવી દરખાસ્ત કરવામાં આવી હતી કે પ્રોવિડન્ટ ફંડ (PF)માં એક વર્ષમાં 2.5 લાખથી વધુના યોગદાન પર વ્યાજબી આવક પર કરમુક્તિ ઉપલબ્ધ રહેશે નહીં.
- > માર્ચ 2021માં સરકારે નાણાં વિધેયક 2021માં સુધારો રજૂ કર્યો હતો, જેમાં જો એમ્પ્લોયર દ્વારા કોઈ યોગદાન આપવામાં ન આવે તેવા ફંડમાં ફાળો આપવામાં આવે તો કરમુક્ત વ્યાજબી આવક માટેની ફાળાની મર્યાદા 2.5 લાખથી વધારીને 5 લાખ રૂપિયા કરવાનો પ્રસ્તાવ મૂક્યો હતો.
- > સાથે સાથે સરકારે જનરલ પ્રોવિડન્ટ ફંડમાં યોગદાન માટે રાહત પૂરી પાડી હતી જે માત્ર સરકારી કર્મચારીઓ માટે ઉપલબ્ધ છે અને નોકરીદાતા દ્વારા કોઈ યોગદાન આપવામાં આવ્યું નથી.

નવા નિયમો :

- > કર્મચારી ભવિષ્ય નિધિ (EPF)માં રૂ. 2.5 લાખથી વધુ (ખાનગી ક્ષેત્રના કર્મચારીઓ માટે) અને 5 લાખ રૂપિયા (જાહેર ક્ષેત્રના કર્મચારીઓ માટે) ફાળો વ્યાજબી આવક પર કર લાગશે.
- > નાણાકીય વર્ષ 2021-22ની શરૂઆતથી સરકાર આ મર્યાદાઓથી આગળના યોગદાનના કિસ્સામાં વ્યાજ પર કર વસૂલશે, જેમાં વ્યક્તિગત ખાતાઓ 2021-22માં બિનકરપાત્ર યોગદાન અને ઈનબાઉન્ડ વર્ષો અને ઈનપુટ વર્ષોમાં એક વ્યક્તિગત દ્વારા કરવામાં આવેલા યોગદાન માટે જાળવી રાખવામાં આવશે.

- > નાણાકીય વર્ષ, જેને બજેટવર્ષ તરીકે પણ ઓળખવામાં આવે છે, તે વાર્ષિક નાણાકીય નિવેદનો અને અહેવાલો તૈયાર કરવા માટે હિસાબી હેતુઓ માટે સરકાર અને વ્યવસાયો દ્વારા ઉપયોગમાં લેવામાં આવતો સમયગાળો છે.
- > સેન્ટ્રલ બોર્ડ ઓફ (CBDT)એ આવક વેરા નિયમો, 1962માં નિયમ 9D બનાવ્યો છે, જે મુજબ અગાઉના વર્ષ દરમિયાન કમાયેલા વ્યાજ દ્વારા મુક્તિ ન આપવામાં આવતી આવક (ખાનગી કર્મચારી માટે 2.5 લાખ રૂપિયાથી વધુ અને સરકારી કર્મચારી માટે 5 લાખથી વધુ) ગત વર્ષ દરમિયાન કરપાત્ર ફાળો ખાતામાં મેળવેલા વ્યાજ તરીકે ગણવામાં આવશે.

કરની સાતત્યતા :

- > જાહેરનામા મુજબ, વ્યાજની આવક પર દર વર્ષે વધારાના યોગદાન (ખાનગી માટે રૂ. 2.5 લાખથી વધુ અને સરકારી કર્મચારીઓ માટે રૂ. 5 લાખ) પર એક વર્ષ માટે કર લાગશે.
- > આનો અર્થ એ થયો કે જો નાણાકીય વર્ષ 2021-22માં PFમાં વાર્ષિક ફાળો 10 લાખ રૂપિયા હશે તો 7.5 લાખ રૂપિયાની વ્યાજ આવક પર માત્ર નાણાકીય વર્ષ 2021-22 માટે જ નહીં પરંતુ આગામી તમામ વર્ષો માટે પણ કર લાગશે.

આવશ્યકતા :

- > બજેટ દરખાસ્તમાં કહેવામાં આવ્યું છે કે સરકારને એવા દાખલા મળ્યા છે કે જ્યારે કેટલાક કર્મચારીઓ આ ભંડોળમાં મોટી રકમનું યોગદાન આપી રહ્યા છે અને તમામ તબક્કે (યોગદાન, વ્યાજ સંચય અને ઉપાડ) કરમુક્તિ લાભો મેળવી રહ્યા છે.
- > ઉચ્ચ નેટવર્થ વ્યક્તિઓ (HNIs)ને તેમના વ્યાપક યોગદાન પર ઉચ્ચ કરમુક્ત વ્યાજઆવકના લાભમાંથી બાકાત રાખવા માટે સરકારને કરમુક્તિ માટે મર્યાદા નક્કી કરવાનો પ્રસ્તાવ મૂક્યો છે.

EPFમાં કર ફાળો આપવાના નિયમ વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. EPFએ કર્મચારી ભવિષ્ય નિધિ અને પરચુરણ અધિનિયમ, 1952 હેઠળ મુખ્ય યોજના છે.
 2. EPF યોજના તે કર્મચારીઓ માટે ફરજિયાત છે જેમનો મૂળ પગાર 15,000 રૂપિયા પ્રતિ માસ સુધી છે.
 3. PF માં એક વર્ષમાં 2.5 લાખથી વધુના યોગદાન પર વ્યાજની આવક કરમુક્તિ ઉપલબ્ધ રહેશે નહીં.
 4. વ્યાજની આવક પર દર વર્ષે વધારાના યોગદાન (ખાનગી માટે રૂ. 2.5 લાખથી વધુ અને સરકારી કર્મચારીઓ માટે રૂ. 5 લાખ) પર એક વર્ષ માટે કર લાગશે.
- (A) 1, 2 અને 3 (B) 2, 3 અને 4
(C) 1, 2 અને 4 (D) 1, 2, 3 અને 4

GUJARAT ACCOUNTS SERVICES CLASS-2

Account Officer

ફ્રી Interview Programme

ONE TO ONE
PANEL
TOUCH

વિશેષતાઓ

PERSONALITY DEVELOPMENT

વાણી અને અભિવ્યક્તિની સમજ

ડ્રેસ કોડ & Behaviour

Speech & Communication

ઉચ્ચ અધિકારીશ્રી
&
તજ્જો દ્વારા મોક

રેકોર્ડીંગ દ્વારા
સ્વમૂલ્યાંકન

રજિસ્ટ્રેશન ફરજિયાત

93757-01110 / 93280-01110

ICE®

INSTITUTE FOR COMPETITIVE EXAMS

હિંદ મહાસાગરમાં ચીનની નવી સી-રોડ-રેલ

- તાજેતરમાં ચીનના 'ચેંગડું' શહેરમાં યાંગૂન (મ્યાનમાર) મારફતે હિંદ મહાસાગરમાં પ્રવેશ પૂરી પાડતી નવી સી-રોડ-રેલ લિંક શરૂ કરવામાં આવી છે.
- તે પશ્ચિમ ચીનને હિંદ મહાસાગર સાથે જોડતો પ્રથમ 'ટ્રેક કોરિડોર' છે.

આ નવો 'ટ્રેક કોરિડોર' વિશે

- આ નવો ટ્રેક કોરિડોર માર્ટ સિંગાપોર, મ્યાનમાર અને ચીનની લોજિસ્ટિક્સ લાઈનોને જોડે છે અને હાલમાં હિંદ મહાસાગરને દક્ષિણ પશ્ચિમ ચીન સાથે જોડતી સૌથી અનુકૂળ જમીન અને દરિયાઈ ચેનલ છે.
- ચીન મ્યાનમારના રખાઈન પ્રાંતમાં 'ક્યુ ક ફ્યુ' માં બીજું બંદર વિકસાવવાની પણ યોજના ધરાવે છે. જેમાં યુનાન (ચીન)થી સીધા બંદર સુધીની સૂચિત રેલવે લાઈનનો પણ સમાવેશ થાય છે. પરંતુ મ્યાનમારમાં લશ્કરી શાસન અને અશાંતને કારણે તેની પ્રગતિ અટકી પડી છે.
- ચીન બેલ્ટ એન્ડ રોડ ઈનિશિયેટિવ હેઠળ મ્યાનમારમાં આ વિસ્તારને "સરહદી આર્થિક સહકાર ક્ષેત્ર" તરીકે વિકસાવવાની યોજના ધરાવે છે.
- આમ, આ વિસ્તાર મ્યાનમારની આવકનો મહત્વનો સ્ત્રોત બનશે, ત્યારે ચીન માટે આંતરરાષ્ટ્રીય વેપારને પ્રોત્સાહન આપવું પણ મહત્વપૂર્ણ રહશે.
- આ ટ્રેડ કોરિડોર હિંદ મહાસાગર માટેનું બીજું સીધું ચાઈનીઝ આઉટલેટ છે. પ્રથમ પાકિસ્તાનના ગ્વાદર બંદર પર છે.
- વેપાર માર્ગ 'મલાકકા ડાયલિનમાં' માટે પણ તે ચીનનો વિકલ્પ છે.
- 'મલાકકા ડાયલેમા' માટે પણ તે ચીનનો વિકલ્પ છે.
- 'મલાકકા ડાયલેમા' 2003માં તત્કાલીન ચીનના રાષ્ટ્રપતિ હંજિન્તાઓ દ્વારા રચાયેલો શબ્દ છે.
- આ ચીનના 'સ્ટ્રેટ ઓફ મલાકા'માં દરિયાઈ નાકાબંધીના ભયને પ્રતિબિંબિત કરે છે. ચીનની મોટા ભાગની તેલની આયાત મલાકાની સ્ટ્રેટમાંથી આવે છે, તેથી અહીં દરિયાઈ બ્લોક ચીનની અર્થવ્યવસ્થાને નુકસાન પહોંચાડી શકે છે.

Back to basics : ગ્વાદર બંદર વિશે :

- ગ્વાદરને દૂર પશ્ચિમ શિનજિયાંગ વિસ્તારમાં CPECના ભાગ રૂપે વિકસાવવામાં આવી રહ્યો છે.
- ગ્વાદર લાંબા સમયથી પીપલ્સ લિબરેશન આર્મી નેવી(People's Liberation Army Navy-PLAN)ના સંચાલન માટે યોગ્ય ચાઈનીઝ બેઝ માટેના સ્થળ તરીકે ઓળખાય છે.

- કંપનીઓ દ્વારા સંચાલિત ટર્મિનલ અને વાણિજ્યિક વિસ્તારો વાળા વિદેશી બંદરોનો ઉપયોગ તેના સૈન્ય દ્વારા કરી શકાય છે.
- તેને મોતીની દોરીના સિદ્ધાંત તરીકે ઓળખવામાં આવે છે.
- ગ્વાદર ત્રણ કારણોસર ચીન માટે મહત્વપૂર્ણ છે.
- પ્રથમ CPEC મારફતે હિંદ મહાસાગર ક્ષેત્રમાં સીધી પરિવહન કનેક્ટિવિટી સ્થાપિત કરવાની છે.
- બીજું પરિબળ એ છે કે ગ્વાદર પશ્ચિમ ચીનને સ્થિર કરવામાં મદદ કરે છે, જે એક એવો વિસ્તાર છે જ્યાં ચીન ઈસ્લામિક ચળવળ પ્રત્યે સંવેદનશીલ લાગે છે.
- આ ઉપરાંત, ગ્વાદર હોર્મુઝની મહત્વપૂર્ણ સામુદ્રી (પર્શિયન અખાતને ઓમાનના અખાત અને અરબી સમુદ્ર સાથે જોડતી) થી માત્ર 400 કિમી દૂર છે, જેના દ્વારા ચીન 40 ટકા તેલની આયાત કરે છે.

ભારત માટે અસરો :

- બંગાળની ખાડીમાં ચીનનો આર્થિક હિસ્સો અને આ નવો વેપાર કોરિડોર આ ક્ષેત્રમાં વિશાળ દરિયાઈ હાજરી અને નૌકાદળના જોડાણનું પ્રતીક છે, બદલામાં ચીનના મોતીની દોરી સિદ્ધાંતને દરિયાઈ હાજરી અને નૌકાદળના જોડાણનું પ્રતીક છે, જે બદલામાં ચીનના મોતીની દોરી સિદ્ધાંતને મજબૂત બનાવે છે.
- આ ટ્રેક કોરિડોર અને ચાઈના પાકિસ્તાન ઈકોનોમિક કોરિડોર (CPEC) ઉપરાંત ચીન ચીન-નેપાળ ઈકોનોમિક કોરિડોર(CNEC)ની પણ યોજના બનાવી રહ્યું છે જે તિબેટને નેપાળ સાથે જોડશે.
- પ્રોજેક્ટના અંતિમ બિંદુઓ ગંગા મેદાની સીમાઓને સ્પર્શશે.
- આમ, આ ત્રણેય કોરિડોર ભારતીય ઉપખંડમાં ચીનના આર્થિક તેમજ વ્યૂહાત્મક ઉદ્યને પ્રતિબિંબિત કરે છે.

ચીનને પ્રતિસંતુલિત કરવા માટે ભારત દ્વારા લેવામાં આવેલા પગલાં :

- સપ્લાય ચેઈન રિસિલાયન્સ પહેલ
- ઈરાનના પૂર્વમાં ચાબહાર બંદર
- એક્ટ ઈસ્ટ પોલીસી
- માલાબાર અભ્યાસ
- કવાડ પહેલ
- પૂર્વોત્તર ભારતનો વિકાસ
- ઈન્ડો-પેસિફિક મહાસાગર પહેલ

સી-રોડ-રેલ લિંક વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

- તાજેતરમાં ચીનના 'ચેંગડું' શહેરમાં યાંગૂન (મ્યાનમાર) મારફતે હિંદ મહાસાગરમાં પ્રવેશ પૂરી પાડતી નવી સી-રોડ-રેલ લિંક શરૂ કરવામાં આવી છે.

2. તે પશ્ચિમ ચીનને હિંદ મહાસાગર સાથે જોડતો પ્રથમ 'ટ્રેક કોરિડોર' છે.
3. આ ટ્રેક કોરિડોર હિંદ મહાસાગર માટેનું બીજું સીધું ચાઈનીઝ આઉટલેટ છે.
4. મ્યાનમારની આવકતો મહત્વનો સ્ત્રોત બનશે, ત્યારે ચીન માટે આંતરરાષ્ટ્રીય વેપારને પ્રત્સાહન આપવું પણ મહત્વપૂર્ણ છે.

ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી ક્યાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

- (A) 1, 2 અને 3 (B) 2, 3 અને 4
(C) ફક્ત 1, 2 અને 4 (D) 1, 2, 3 અને 4

તાલિબાન પર ઠરાવ 2593 : સંયુક્ત રાષ્ટ્ર સુરક્ષા પરિષદ

- > તાજેતરમાં સંયુક્ત રાષ્ટ્ર સુરક્ષા પરિષદ (UNSC)માં ભારત દ્વારા તાલિબાન અંગેનો ઠરાવ 2593 સ્વીકારવામાં આવ્યો હતો.
- > ફ્રાન્સ, બ્રિટન અને અમેરિકા દ્વારા પ્રાયોજિત આ ઠરાવને ભારત સહિત 13 સભ્યોએ તરફેણમાં મત આપ્યો હતો, જ્યારે તેની સામે કોઈ મત આપવામાં આવ્યો ન હતો.
- > રશિયા અને ચીન, બે કાયમી અને વીટો ધારક સભ્યોએ મત આપવામાં ભાગ લીધો ન હતો.
- > આ ઠરાવને સ્વીકારવાથી સુરક્ષા પરિષદ અને અફઘાનિસ્તાન પ્રત્યે આંતરરાષ્ટ્રીય સમુદાયના અભિગમને પ્રતિબિંબિત થાય છે.

Back to basics : ઠરાવ 2593 વિશે :

- > ઠરાવ 1267 (1999) અનુસાર, તે અફઘાનિસ્તાનમાં આતંકવાદનો સામનો કરવાના મહત્વને પુનરાવર્તિત કરે છે, જેમાં નામાંકિત અને સંસ્થાઓનો પણ સમાવેશ થાય છે.
- > માનવતાવાદીઓને દેશમાં પ્રવેશવાની મંજૂરી આપવા, મહિલાઓ અને બાળકો સહિતના માનવ અધિકારો જાળવવા અને સર્વસમાવેશક અને વાતચીત દ્વારા રાજકીય સમજૂતી કરવા અપીલ કરવામાં આવી છે.

રશિયા અને ચીનની તટસ્થતા

- > રશિયાએ પોતાને ઠરાવથી દૂર રાખ્યા હતા કારણ કે તેમાં આતંકવાદી ધમકીઓ વિશે પૂરતી અને વિશિષ્ટ વિગતો નહોતી, અને ઠરાવમાં અફઘાનોને ખાલી કરવાથી "બ્રેઈન ડ્રેઈન" અસર વિશે વાત કરવામાં આવી ન હતી. તેણે ઠરાવના નિવેદનમાં તાલિબાનના કબજા પછી અફઘાન સરકારના અમેરિકન ખાતાઓને ફીઝ કરવાના અમેરિકાના

આર્થિક અને માનવતાવાદી પરિણામોને પણ ધ્યાનમાં લીધન નથી.

- > ચીન રશિયાની કેટલી ચિંતાઓ શેર કરે છે. તે સ્વીકારે છે કે હાલની અંધાધૂની પશ્ચિમી દેશોના "અવ્યવસ્થિત રીતે પાછા ખેંચવાનું" સીધું પરિણામ હતું.
- > ચીનનો મત છે કે આંતરરાષ્ટ્રીય સમુદાય માટે તાલિબાનમાં જોડાવું અને તેને સક્રિય માર્ગદર્શન આપવું જરૂરી છે.
- > આ ઉપરાંત રશિયા અને ચીન ઈચ્છતા હતા કે તમામ આંતકવાદી જૂથો, ખાસ કરીને ઈસ્લામિક સ્ટેટ (ISIS) અને ઉઈગર ઈસ્ટ તુર્કિસ્તાન ઈસ્લામિક મૂવમેન્ટ (ETIM) દસ્તાવેજમાં ખાસ નામ આપવામાં આવે.

ભારતના તાજેતરના પગલાં :

- > ભારતે વિદેશ મંત્રી, રાષ્ટ્રીય સુરક્ષા સલાહકાર (NSA) અને વરિષ્ઠ અધિકારીઓના ઉચ્ચ સ્તરીય જૂથને ભારતની તાત્કાલિક પ્રાથમિકતાઓ પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરવા નિર્દેશ આપ્યો છે.
- > આ જૂથે અફઘાનિસ્તાનમાં ફેલાયેલા ભારતીયોની સલામત વાપસી અને અફઘાનિસ્તાનના પ્રદેશનો ઉપયોગ ભારત સામે નિર્દેશિત આંતકવાદ માટે ન થવા દેવા સંબંધિત મુદ્દાઓ કર્યા હતા.
- > તાજેતરમાં કતારમાં ભારતના રાજદૂતે તાલિબાનના રાજકીય કાર્યાલયના વડા સાથે મુલાકાત કરી હતી.
- > આ પહેલી વાર છે જ્યારે સરકારે તાલિબાનની વિનંતી પર બોલાવવામાં આવેલી બેઠકને જાહેરમાં સ્વીકારી છે.
- > તાલિબાન નેતાએ ખાતરી આપી હતી કે તમામ મુદ્દાઓ પર સકારાત્મક ધ્યાન આપવામાં આવશે.

બહુપક્ષીય સંગઠનોમાં અફઘાનિસ્તાનનું પ્રતિનિધિત્વ :

- > તાલિબાન હેઠળ અફઘાનિસ્તાનના આંતરરાષ્ટ્રીય પ્રતિનિધિત્વ અંગે અનિશ્ચિતતા સાથે, દક્ષિણ એશિયન એસોસિએશન ફોર રિજનલ કોઓપરેશન (સાર્ક)માં દેશના સભ્યપદ અંગે પ્રશ્નો ઉભા થયા છે.
- > સાર્કમાં અફઘાનિસ્તાનના પ્રતિનિધિત્વનો પ્રશ્ન ખાસ કરીને ત્યારે ઉભો થયો છે જ્યારે સંયુક્ત રાષ્ટ્ર દ્વારા આવો જ મુદ્દો હલ કરવાનો બાકી છે.
- > સાર્ક પહેલેથી જ ઘણા મુદ્દાઓનો સામનો કરી રહ્યું છે અને અફઘાનિસ્તાનની હાલની પરિસ્થિતિએ મુશ્કેલીઓ વધારી દીધી છે.
- > અફઘાનિસ્તાનને 2007માં આઠમાં સભ્ય તરીકે સાર્કમાં સામેલ કરવામાં આવ્યું હતું.
- > પરંપરાગત રીતે, સ્થાનિક રાજકીય પરિવર્તનને કારણે દેશો, પ્રાદેશિક અથવા વૈશ્વિક પ્લેટફોર્મનું સભ્યપદ ગુમાવવું થતું નથી.

- > જો કે, કાઠમંડુમાં આંતરસરકારી સંસ્થાઈન્ટરનેશનલ સેન્ટર ફોર ઈન્ટિગ્રેટેડ માઉન્ટેન ડેવલપમેન્ટ (International Centre for Integrated Mountain Development-ICIMOD) માં પણ આવો જ પ્રશ્નો ઊભો થવાની સંભાવના છે.

આગળનો રસ્તો

- > ભારત 1988ની પ્રતિબંધ સમિતિની અધ્યક્ષતા કરે તેવી સંભાવના છે. જે તાલિબાન પ્રતિબંધો પર નજર રાખે છે અને અફઘાનિસ્તાનમાં સંયુક્ત રાષ્ટ્ર સહાય મિશન (UNAMA) ના આદેશને લંબાવવાના નિર્ણયમાં ભાગ લે છે. ભારતે રશિયા અને ચીન સામે અમેરિકા, યુકે અને ફ્રાન્સ બ્લોકસની સ્પર્ધાત્મક માંગણીઓને પણ સંતુલિત કરવી પડશે.
- > ભારતની અફઘાન નીતિ ભારે વિક્ષેપની સ્થિતિમાં છે; ભારતે ત્યાં તેની સંપત્તિની સુરક્ષા માટે તે મુજબ તેની અફઘાનિસ્તાનમાં અને તેની આસપાસ સુસંગત રહેવું પડશે.

તાલિબાન પર ઠરાવ વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. તાજેતરમાં સંયુક્ત રાષ્ટ્ર સુરક્ષા પરિષદ (UNSC)માં ભારત દ્વારા તાલિબાન અંગેનો ઠરાવ 2593 સ્વીકારવામાં આવ્યો હતો.
2. ફ્રાન્સ, બ્રિટન અને અમેરિકા દ્વારા પ્રાયોજિત આ ઠરાવને ભારત સહિત 13 સભ્યોએ તરફેણમાં મત આપ્યો હતો.
3. ઠરાવ 1267 (1999) અનુસાર, તે અફઘાનિસ્તાનમાં આતંકવાદનો સામનો કરવાના મહત્વને પુનરાવર્તિત કરે છે.
4. આ પહેલી વાર છે જ્યારે સરકારે તાલિબાનની વિનંતી પર બોલાવવામાં આવેલી બેઠકને જાહેરમાં સ્વીકારી છે. ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી ક્યાં નિવેદનો યોગ્ય છે? (A) 1, 2 અને 3 (B) 2, 3 અને 4 (C) ફક્ત 1, 2 અને 4 (D) 1, 2, 3 અને 4

બિમસ્ટેક દેશોના કૃષિ નિષ્ણાતોની 8મી બેઠક યોજાઈ

- > બિમસ્ટેક (BIMSTEC -Bay of Bengal Initiative for Multi-Sectoral Technical and Economic Cooperation) દેશોના કૃષિ નિષ્ણાતોની 8મી બેઠક ભારત દ્વારા 31 ઓગસ્ટ, 2021ના રોજ યોજાઈ હતી.
- > આ બેઠકમાં બાંગ્લાદેશ, ભૂતાન, નેપાળ, શ્રીલંકા, ભારત, મ્યાનમાર અને થાઈલેન્ડના કૃષિ મંત્રાલયો ઉપસ્થિત રહ્યા હતા.
- > બેઠક દરમિયાન અધ્યક્ષે યુએન ફૂડ સિસ્ટમ સમિટ 2021 અને વૈશ્વિક સ્તરે કૃષિ અને ખાદ્ય પ્રણાલીઓના પરિવર્તનકારી પાસાઓ પર પ્રકાશ પાડ્યો હતો.

- > તેમણે બાયોસિક્યોરિટીની ચિંતાઓને દૂર કરવા અને લવચીક કૃષિ, ખાદ્ય પ્રણાલીઓ અને ભાવ સાંકળો વિકસાવવા માટે ડિજિટલ કૃષિ અને તકનીકોના વેપારને પ્રોત્સાહન આપવા પર વધુ ભાર મૂક્યો હતો.

Back to basics : બિમસ્ટેક :

- > બિમસ્ટેકની સ્થાપના 1997માં ક્ષેત્રમાં પારસ્પરિક વેપાર, કનેક્ટિવિટી અને સાંસ્કૃતિક, તકનીકી અને આર્થિક વિકાસને આગળ વધારવાના ઉદ્દેશ સાથે કરવામાં આવી હતી. તેમાં ટેકનોલોજી, વેપાર, ઊર્જા, પરિવહન, મત્સ્યોદ્યોગ અને પર્યટન જેવા પ્રથમ છ ક્ષેત્રોનો સમાવેશ થતો હતો. બાદમાં, સહયોગના 14 ક્ષેત્રોમાં વિસ્તારોનું વિસ્તરણ કરવામાં આવ્યું હતું. કૃષિ તે 14 ક્ષેત્રોમાંનું એક છે.

બિમસ્ટેકનું મહત્વ :

- > તે દક્ષિણ અને દક્ષિણ-પૂર્વે એશિયા વચ્ચે એક અનન્ય કડી પ્રદાન કરે છે. ભારત, બાંગ્લાદેશ, ભૂતાન, નેપાળ અને શ્રીલંકા એમ પાંચ દેશો દક્ષિણ એશિયાના છે જ્યારે મ્યાનમાર અને થાઈલેન્ડ છે.

બિમસ્ટેક દેશોના કૃષિ નિષ્ણાતોની 8મી બેઠક વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. બેઠક ભારત દ્વારા 31 ઓગસ્ટ, 2021ના રોજ યોજાઈ હતી.
2. બિમસ્ટેકની સ્થાપના 1997માં ક્ષેત્રમાં પારસ્પરિક વેપાર, કનેક્ટિવિટી અને સાંસ્કૃતિક, તકનીકી અને આર્થિક વિકાસને આગળ વધારવાના ઉદ્દેશ સાથે કરવામાં આવી હતી.
3. તે દક્ષિણ અને દક્ષિણ-પૂર્વે એશિયા વચ્ચે એક અનન્ય કડી પ્રદાન કરે છે. ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી ક્યાં નિવેદનો યોગ્ય છે? (A) ફક્ત 1, અને 2 (B) ફક્ત 1, અને 3 (C) ફક્ત 1, અને 3 (D) 1, 2, અને 3

ભારતે તાલિબાન સાથે બેઠકમાં ભાગ લિધો

- > વિદેશ મંત્રાલયના જણાવ્યા અનુસાર, કતારમાં ભારતીય રાજદૂત દીપક મિત્તલ તાલિબાનની રાજકીય કાર્યાલયના વડા શેર મોહમ્મદ અબ્બાસ સ્ટેનકઝાઈને 31 ઓગષ્ટ 2021ના રોજ મળ્યા હતા.
- > ભારતીય સુરક્ષા અધિકારીઓ અને રાજદ્વારીઓ ઘણા મહિનાઓથી તાલિબાન પ્રતિનિધિઓ સાથે વાતચીત કરી રહ્યા છે.

- આ બેઠક તાલિબાનની વિનંતી પર થઈ હતી, કારણ કે તાલિબાન નેતાઓ સ્વીકૃતિ મેળવવા આતુર છે.
- આ બેઠક દરમિયાન, અફઘાનિસ્તાનમાં ફસાયેલા ભારતીય નાગરિકોની સલામતી અને ઝડપથી પાછા ફરવા પર ચર્ચા કરવામાં આવી હતી.
- ભારતની એકમાત્ર ચિંતા એ હતી કે "અફઘાનિસ્તાનની ધરતીનો ઉપયોગ કોઈપણ ભારત વિરોધી પ્રવૃત્તિઓ અને આંતકવાદ માટે ન થવો જોઈએ".
- આ બેઠક દરમિયાન તાલિબાન નેતાએ ભારતીય રાજદૂતને ખાતરી આપી હતી કે તમામ મુદ્દાઓને હકારાત્મક રીતે ઉકેલવામાં આવશે.

અફઘાનિસ્તાનમાં ફસાયેલા ભારતીયો

- 140 ભારતીય અને શીખ લઘુમતીના સભ્યો હજુ પણ કાબુલમાં છે. ભારતે અત્યાર સુધીમાં 115 અફઘાન નાગરિકો સહિત 565 લોકોને દિલ્હી પહોંચાડ્યા છે. આ સંખ્યા અમેરિકા જેવા દેશોની તુલનામાં ઘણી ઓછી છે. યુ.એસ.એ 1,22,000 લોકોને બહાર કાઢ્યા છે, જેમાં લગભગ 100,000 અફઘાન નાગરિકોનો સમાવેશ થાય છે.

હક્કાની જૂથ સાથેનો મુદ્દા

- 15 ઓગસ્ટ ના રોજ તાલિબાન આતંકવાદીઓએ અફઘાનિસ્તાનનો કબજો મેળવ્યો ત્યારથી ભારત એક આતંકવાદી જૂથ તરીકે તાલિબાન પર તેની અગાઉની સ્થિતિ પર પુનર્વિચાર કરી રહ્યું છે ત્યારે આ બેઠક યોજાઈ છે. ખાસ કરીને, ભારતને હક્કાની જૂથ વિશે ચિંતા છે., જે તાલિબાનનો એક ભાગ છે. વધુમાં, એવું માનવામાં આવે છે કે તાલિબાન પાકિસ્તાનનો પ્રોક્સી છે.

ભારત તાલિબાન સાથેની પ્રથમ બેઠક વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. ભારતીય સુરક્ષા અધિકારીઓ અને રાજદ્વારીઓ ઘણા મહિનાઓથી તાલિબાન પ્રતિનિધિઓ સાથે વાતચીત કરી રહ્યા હોવાનું મનાય છે.
2. ભારતની એકમાત્ર ચિંતા એ હતી કે "અફઘાનિસ્તાનની ધરતીનો ઉપયોગ કોઈપણ ભારત વિરોધી પ્રવૃત્તિઓ અને આંતકવાદ માટે ન થવો જોઈએ".
3. 140 ભારતીય અને શીખ લઘુમતીના સભ્યો હજુ પણ કાબુલમાં છે.
ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?
(A) ફક્ત 1, અને 2
(B) ફક્ત 1, અને 3
(C) ફક્ત 1, અને 3
(D) 1,2, અને 3

શ્રીલંકાએ ફૂડ ઈમરજન્સી જાહેરાત કરી

- શ્રીલંકાએ 31 ઓગસ્ટ 2021ના રોજ ખોરાકની અછતને કારણે કટોકટીની સ્થિતિ જાહેર કરી હતી.
- હકીકતમાં, શ્રીલંકાની ખાનગી બેંકો પાસે વિદેશી હૂંડિયામણ સમાપ્ત થઈ ગયું છે, જેના કારણે તેઓ આયાત ચૂકવવામાં અસમર્થ છે.
- શ્રીલંકા મુશ્કેલી આર્થિક સંકટનો સામનો કરી રહ્યું છે. કટોકટી બાદ રાષ્ટ્રપતિ ગોટબાય રાજપક્ષે ખાંડ ચોખા અને અન્ય જરૂરી ખાદ્ય ચીના સંગ્રહખોરી સામે લડવા માટે કટોકટીના નિયમોનો આદેશ આપ્યો હતો.
- રાષ્ટ્રપતિએ એક ઉચ્ચ આર્મી અધિકારી "ડાંગર, ચોખા, ખાંડ અને અન્ય ઉપભોક્તા સામાનના પુરવઠાના સંકલન માટે આવશ્યક સેવાઓના કમિશનર જનરલ" તરીકે નિયુક્ત કર્યા.
- ખાંડ, ચોખા, ડુંગળી અને બટાકાની કિંમતોમાં તીવ્ર વધારો થયા બાદ આ પગલું લેવામાં આવ્યું છે.
- દૂધના પાવડર, રસોઈ ગેસ અને કેરોસીની અછતને કારણે દુકાનોની બહાર લાંબી કતારોના કારણે ભાવ વધારો થયો છે.
- સરકારે અનાજના સંગ્રહખોરી પર દંડમાં વધારો કર્યો છે.

Back to basics : શ્રીલંકાનું અર્થતંત્ર :

- કોવિડ-19 રોગચાળાને કારણે 2020માં શ્રીલંકાનું અર્થતંત્ર 3.6% ઘટ્યું હતું. માર્ચ 2020માં, સરકારે વિદેશી હૂંડિયામણ બચાવવા માટે વાહનો અને ખાદ્ય તેલ અને હળ દર જેવી અન્ય ચીજવસ્તુઓની આયાત પર પણ પ્રતિબંધ મૂક્યો હતો. શ્રીલંકાની સેન્ટ્રલ બેન્કે પણ સ્થાનિક ચલણને વેગ આપવા માટે વ્યાજદરમાં વધારો કર્યો હતો.

શ્રીલંકાના વિદેશી અનામત :

- શ્રીલંકા નું વિદેશી ભંડાર જુલાઈ 2021 સુધીમાં ઘટીને 2.8 અબજ ડોલર થયું હતું. જે નવેમ્બર 2019 માં 7.5 અબજ ડોલર હતું. બેંકના આંકડા મુજબ સમાન ગાળામાં યુએસ. ડોલર સામે રૂપિયાએ તેના મૂલ્યના 20% ગુમાવ્યા છે.

શ્રીલંકામાં કોવિડ-19 કેસ :

- શ્રીલંકા કોવિડ -19 રોગચાળાની પ્રથમ લહેર સામનો કરવામાં સફળ રહ્યું હતું. જો કે તે રોગચાળાની બીજી અને ત્રીજી લહેરને સંભાળવાના નિષ્ફળ રહ્યું છે. આના પરિણામે નવેમ્બર 2020થી COVID-19 મૃત્યુમાં વધારો થયો છે. ઓગસ્ટ 2021 સુધીમાં, શ્રીલંકા વિશ્વનો ચોથો સૌથી મોટો દૈનિક મૃત્યુ આંક ધરાવતો દેશ બની ગયો છે. અન્ય ત્રણ દેશો જ્યોર્જિયા, ટયુનિશિયા અને મલેશિયા છે.

શ્રીલંકાની ફૂડ ઇમરજન્સી વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. શ્રીલંકાએ 31 ઓગસ્ટ 2021ના રોજ ખોરાકની અછતને કારણે કટોકટીની સ્થિતિ જાહેર કરી હતી.
2. ખાંડ, ચોખા, ડુંગળી અને બટાકાની કિંમતોમાં તીવ્ર વધારો થયા બાદ આ પગલું લેવામાં આવ્યું છે.
3. શ્રીલંકાનું અર્થતંત્ર 3.6% ઘટ્યું હતું.
ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી ક્યાં નિવેદનો યોગ્ય છે?
(A) ફક્ત 1, અને 2
(B) ફક્ત 2, અને 3
(C) ફક્ત 1, અને 3
(D) 1,2, અને 3

બ્રિક્સ બેંકે UAE, બાંગ્લાદેશ અને ઉરુગ્વેને નવા સભ્યો તરીકે સ્વીકાર્યા

- > બ્રિક્સ દેશોના સમૂહ દ્વારા સ્થાપિત નવી વિકાસ બેંક (NDB) એ 2 સપ્ટેમ્બર, 2021 ના રોજ સંયુક્ત આરબ અમીરાત, ઉરુગ્વે અને બાંગ્લાદેશને નવા સભ્યો તરીકે ઉમેર્યા છે.
- > બેંકના વિસ્તરણ અભિયાનના ભાગરૂપે નવા સભ્યોની આ પ્રથમ બેચ ઉમેરવામાં આવી હતી.

નવી વિકાસ બેંક

- > નવી વિકાસ બેંકની શરૂઆત 2015માં બ્રિક્સના સભ્યો બ્રાઝિલ, રશિયા, ભારત ચીન અને દક્ષિણ આફ્રિકા દ્વારા કરવામાં આવી હતી. તે અગાઉ "બ્રિક્સ ડેવલપમેન્ટ બેંક" તરીકે જાણીતી હતી. તેનું મુખ્ય મથક શાંઘાઈમાં છે. NDBની પ્રથમ પ્રાદેશિક કચેરી જોહાનિસબર્ગ, દક્ષિણ આફ્રિકામાં સ્થાપવામાં આવી હતી, જ્યારે બીજી પ્રાદેશિક કચેરી બ્રાઝિલમાં 2019માં ત્યારબાદ રશિયામાં સ્થાપવામાં આવી હતી.

બેંકનું કામ

- > બેંક સભ્ય દેશો તેમજ અન્ય વિકાસશીલ દેશોમાં ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર અને ટકાવ વિકાસ પ્રોજેક્ટ માટે સંસાધનો એકત્ર કરે છે. તે વૈશ્વિક વિકાસ તરફ બહુપક્ષીય અને પ્રાદેશિક નાણાકીય સંસ્થાઓ દ્વારા હાલના પ્રયત્નોને પૂરક છે.

NDBની મૂડી અને પ્રોજેક્ટ્સ

- > બેંકની અધિકૃત મૂડી \$ 100 અબજ છે. તે સંયુક્ત રાષ્ટ્રના સભ્યો દ્વારા સભ્યપદ માટે ખુલ્લું છે. NDB એ તેના તમામ સભ્ય દેશોમાં આશરે 80 પ્રોજેક્ટ મંજૂર કર્યા છે, જે અબજ ડોલરના પોર્ટફોલિયોમાં છે. પરિવહન, પાણી અને સ્વચ્છતા, ડિજિટલ ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર, સ્વચ્છ ઊર્જા, સમાજિક માળખકીય

સુવિધાઓ અને શહેરી વિકાસ ક્ષત્રોમાં પ્રજેક્ટ NDBના કાર્યક્ષેત્ર હેઠળ છે.

બ્રિક્સ બેંક વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. બ્રિક્સ બેંક સંયુક્ત આરબ અમીરાત, ઉરુગ્વે અને બાંગ્લાદેશને નવા સભ્યો તરીકે ઉમેર્યા છે.
2. તેનું મુખ્ય મથક શાંઘાઈમાં છે.
3. તેની શરૂઆત 2015માં બ્રિક્સના સભ્યો બ્રાઝિલ, રશિયા, ભારત ચીન અને દક્ષિણ આફ્રિકા દ્વારા કરવામાં આવી હતી. ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી ક્યાં નિવેદનો યોગ્ય છે?
(A) ફક્ત 1, અને 2
(B) ફક્ત 2, અને 3
(C) ફક્ત 1, અને 3
(D) 1,2, અને 3

સિંગાપોરે 'વેક્સીનેટ્સ ટ્રાવેલ લેન' શરૂ કરી

- > સિંગાપોરે સંપૂર્ણ રસીકરણ કરાયેલા પ્રવાસીઓ માટે 'વેક્સીનેટ્ડ ટ્રાવેલ લેન્સ' શરૂ કરી છે.

રસીકરણ પ્રવાસ લેન

- > આ લેન મૂળભૂત રીતે ટ્રાવેલ કોરિડોરનું વિસ્તરણ છે. જો કે, આ ફક્ત સંપૂર્ણ રસીકરણ કરાયેલા પ્રવાસીઓ માટે છે.
- > સિંગાપોર દ્વારા રસીકરણ ટ્રાવેલ લેન શરૂ કરવામાં આવી છે. અત્યાર સુધી, સિંગાપોરે તેને બે પ્રદેશો જર્મની અને બ્રુનેઈ સાથે સ્થાપિત કર્યું છે. આમ, સિંગાપોર આ બે દેશોના સંપૂર્ણ રસીવાળા પ્રવાસીઓને કોઈપણ સંસર્ગનિષેધ જરૂરિયાતો વિના કોઈપણ મુસાફરી હેતુ માટે આવાવ દે છે.

આ ખ્યાલ કેવી રીતે કાર્ય કરશે ?

- > સિંગાપોર આ લેન માટે ચોક્કસ ફ્લાઈટ કરશે. વેક્સીનેટ્ડ ટ્રાવેલ લેન્સ માટે અરજી કરવાની વિન્ડો 1 સપ્ટેમ્બરથી ખોલવામાં આવી હતી અને આવી ફ્લાઈટ 8 સપ્ટેમ્બરથી કાર્યરત થશે. સિંગાપોરના નાગરિકો અને કાયમી રહેવાસીઓને આ પદ્ધતિ હેઠળ ઘરે પરત ફરવા માટે અરજી કરવાની જરૂર નથી.

લાયક મુસાફર

- > અરજી કરવા માટે, પ્રવાસીઓને સંપૂર્ણ રસીકરણ કરવાની જરૂર છે. કટોકટીના ઉપયોગ માટે WHO દ્વારા અધિકૃત રસીની સંપૂર્ણ માત્રા પ્રાપ્ત થયાના 14 દિવસ પછી વ્યક્તિઓને સંપૂર્ણ રસીકરણ લેનાર ગણવામાં અવાશે. જેમાં સીરમ ઈન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ ઈન્ડિયાની કોવિડશીલ્ડ રસીનો સમાવેશ થાય છે.

'વેક્સીનેટ્સ ટ્રાવેલ લેન' વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. સિંગાપોરે સંપૂર્ણ રસીકરણ કરાયેલા પ્રવાસીઓ માટે 'વેક્સીનેટ્સ ટ્રાવેલ લેન્સ' શરૂ કરી છે.
2. અત્યાર સુધી, સિંગાપોરે તેને બે પ્રદેશો જર્મની અને બ્રુનેઈ સાથે સ્થાપિત કર્યું છે.
3. સિંગાપોર આ લેન માટે ચોક્કસ ફ્લોઈટ કરશે. ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી ક્યાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

(A) ફક્ત 1, અને 2	(B) ફક્ત 2, અને 3
(C) ફક્ત 1, અને 3	(D) 1,2, અને 3

ભારત-અમેરિકા વેપાર વિવાદ : મુક્ત વેપાર સમજૂતી

- તાજેતરમાં રાષ્ટ્રપતિ જો બિડેનની આગેવાની હેઠળના અમેરિકન વહીવટીતંત્રે સંકેત આપ્યો છે કે તેને હવે ભારત સાથે દ્વિપક્ષિય મુક્ત વેપાર સમજૂતી (FTA) જાળવવામાં રસ નથી. અમેરિકા ભારતનો સૌથી મોટો વેપારી ભાગીદાર છે જેની સાથે ભારત પાસે મહત્વપૂર્ણ વેપાર સરપ્લસ (ટ્રેડ સરપ્લસ) છે.
- અમેરિકા-ભારત મિની ટ્રેડ ડીલને નાબુદ કરવાથી ભારતને વૈશ્વિક વેપાર પરના તેના વલણની સર્વગ્રાહી રીતે સમીક્ષા કરવાની તક મળશે.

Back to basics : મુક્ત વેપાર સમજૂતી (FTA)

- FTA આયાત અને નિકાસમાં અવરોધો ઘટાડવા માટે બે અથવા વધુ દેશો વચ્ચેનો કરાર છે. તે બંને દેશો વચ્ચે આયાત-નિકાસ હેઠળના ઉત્પાદનો પર કસ્ટમ ડ્યુટી, નિયમનકારી કાયદાઓ, સબસિડી અને કોટાને સરળ બનાવે છે, જેથી બાકીના દેશોની તુલનામાં બંને દેશો વચ્ચે ઉત્પાદન ખર્ચને સરળ બનાવે છે.
- મુક્ત વેપારનો ખ્યાલ વેપાર સંરક્ષણવાદ અથવા આર્થિક અલગતાવાદ (આર્થિક એકલતાવાદ)ની વિરુદ્ધ છે.

ભારત અને મુક્ત વેપાર સમજૂતીઓ

- નવેમ્બર 2019માં ભારતે પ્રાદેશિક વ્યાપક આર્થિક ભાગીદારી (RCEP)માંથી બહાર નીકળ્યા બાદ જાપાન, ચીન અને ઓસ્ટ્રેલિયા સહિત 15 સભ્યોના FTA જૂથ ભારત માટે નિષ્ક્રિય બની ગયા. પરંતુ મે 2021માં એવી જાહેરાત કરવામાં આવશે. ત્યારબાદ એવી માહિતી મળી હતી કે FTA યુએઈ, ઓસ્ટ્રેલિયા અને યુકે જેવા અન્ય દેશો સાથે ચર્ચાના વિવિધ તબક્કે પણ છે.

યુએસ-ઈન્ડિયા મિની-ટ્રેડ ડીલ વિશે**ભારતની માંગ**

- જનરલાઈઝ્ડપ્રેફરન્સિસ્ટમ (GSP) હેઠળ કેટલાક ઘરેલું ઉત્પાદનો પર નિકાસ લાભો પુનઃસ્થાપિત કરવાની માંગ છે.
- કૃષિ, ઓટોમોબાઈલ્સ, ઓટો અને એન્જિનિયરિંગ જેવા ક્ષેત્રોમાં ઉત્પાદનો માટે બજારમાં વધુ એક્સેસ પ્રદાન કરવાની માંગ પણ છે.

અમેરિકાની માંગ

- યુ. એસ. કૃષિ ઉત્પાદનો, ડેરી ઉત્પાદન અને તબીબી ઉપકરણો માટે બજારમાં વધુ પ્રવેશની માંગ કરી રહ્યું છે.
- ય.એસ. ટ્રેડ રિપ્રેઝન્ટેટિવ (USTR) ની ઓફિસ ડિજિટલ વેપારમાં મુખ્ય અવરોધ તરીકે કંપનીઓને તેમના નાગરિકોના વ્યક્તિગત ડેટાને દેશની બહાર મોકલવા પર પ્રતિબંધ મૂકવા માટે ભારત દ્વારા લેવામાં આવેલ પગલા/ધોરણોની રૂપરેખા આપી છે.
- USTRના અહેવાલમાં એ પણ પ્રકાશિત કરવામાં આવ્યું છે કે વિદેશી ઈ-કોમર્સ કંપનીઓ પર ડેટા ઈક્વલાઈઝેશનલેવી(Levy) લાદવાનું ભારતનું પગલું અમેરિકન કંપનીઓ સાથે ભેદભાવ કરે છે.
- અમેરિકા એ ભારત સાથે વધતી વેપારબાધ અંગે પણ ચિંતા વ્યક્ત કરી છે.

ઈન્ડો-યુએસ વેપાર સાથે સંબંધિત અન્ય મુખ્ય મુદ્દાઓ :

- ટેરિફ : ભારતને અમેરિકા દ્વારા "ટેરિફકિંગ" તરીકે ઓળખવામાં આવે છે કારણ કે તે "અત્યંત ઊંચી" આયાત ડ્યુટી લાદે છે.
- જૂન 2019માં ટ્રમ્પ વહીવટી તંત્રે GSP યોજના હેઠળ ભારતના લાભોને દૂર કરવાનો નિર્ણય લીધો હતો.
- વધતા વેપાર તણાવ વચ્ચે GSPની સૂચિમાંથી દૂર થવાથી આખરે ભારત અમેરિકાની અનેક આયાતો પર જવાબી ટેરિફ લાદવાની વાત કરી હતી. આનાથી અમેરિકાએ વર્લ્ડટ્રેડોર્ગનાઈઝેશન (WTO)ને ભારત વિરુદ્ધ વલણ કરવા પ્રેરિત કર્યું.
- બૌદ્ધિક સંપત્તિ (IP): નવીનતાને પ્રોત્સાહન આપવા અને ડ્રગ્સની એક્સેસ જેવા અન્ય નીતિગત લક્ષ્યોને ટેકો આપવા માટે IP સુરક્ષાને કેવી રીતે સંતુલિત કરવી તે અંગે બંને પક્ષો વચ્ચે તફાવત છે.
- પેટન્ટ ઉલ્લંઘન દર અને મહત્વપૂર્ણ વેપાર માહિતીના રક્ષણ જેવી ચિંતાઓના આધારે ભારત 2021 માટે "સ્પેશિયલ 301" પ્રાથમિકતા વોચ લિસ્ટમાં છે.

- **સેવાઓ** : ભારત બંને દેશો વચ્ચે તેમના વ્યવસાય (કારકિર્દી)વહેંચતા કામદારો માટે સામાજિક સુરક્ષા સંરક્ષણનું સંકલન કરવા માટે સંપૂર્ણતા સમજૂતી" શોધી રહ્યું છે.

ભારતની વિદેશ વેપાર નતિ સાથે સંબંધિત મુદ્દાઓ :

- **નબળું ઉત્પાદન ક્ષેત્ર** : તાજેતરના સમયગાળામાં ભારતના કુલ ઘરેલું ઉત્પાદન (GDP)માં ઉત્પાદનનો હિસ્સો 14 ટકા છે.
- > જર્મની, યુએસએ, દક્ષિણ કોરિયા અને જાપાન જેવા અદ્યતન અને વિકસિત દેશો માટે તુલનાત્મક આંકડા અનુક્રમે 19% , 11%, 25%, અને 21% છે
- > ચીન, તુર્કી, ઈન્ડોનેશિયા રશિયા , બ્રાઝિલ જેવા ઉભરતા અને વિકાસશીલ દેશો માટે સંબંધિત આંકડાઓ અનુક્રમે 27%, 19%, 20%, 13%, 9% છે અને ઓછી આવક ધરાવતા દેશો માટે તે 8% છે.
- > પ્રતિકૂળ મુક્તવેપાર સમજૂતી (FTA): છેલ્લા દાયકામાં ભારતે એસોસિએશન સાઉથઈસ્ટ એશિયનેશ-સ (ASEAN), રિપબ્લિક ઓફ કોરિયા, જાપાન અને મલેશિયા સાથે FTA પર હસ્તાક્ષર કર્યા છે.
- > જોકે, વ્યાપક પણે એવું માનવામાં આવે છે કે ભારતના વેપાર ભાગીદારોને ભારત કરતાં આ સમજૂતીઓનો વધુ ફાયદો થયો છે.
- **સંરક્ષણવાદ** : આત્મનિર્ભરભારતઅભિયાને આ વ્યારને વધુ વધાર્યો છે કે ભારત ઝડપથી સંરક્ષણવાદી બંદ બજાર અર્થતંત્ર બની રહ્યું છે.

આગળનો રસ્તો :

- **બહુપક્ષીયતા પ્રત્યે વલણ** : ભારત કોઈપણ મેગા-ટ્રેડ ડીલમાં ભાગીદાર નથી તે જોતાં તે સકારાત્મક વેપાર નીતિના એજન્ડાનો મહત્વપૂર્ણ ભાગ હશે.
- > RCEPમાંથી બહાર નીકળ્યા બાદ ભારતે યેરોપિયન યુનિયન અને યુનાઈટેડ કિંગડમ સહિત તેના સુભવિત FTA ભાગીદારોને દર્શાવવાની જરૂર છે કે કોવિડ પછીના વિશ્વમાં ચીન માટે તે એક વ્યવહારું વિકલ્પ છે.
- **આર્થિક સુધારાઓ** : ભારતના વેપાર નીતિ માળખાને આર્થિક સુધારાઓ દ્વારા ટેકો આપવો જોઈએ, જેના પરિણામે ખુલ્લી, સ્પર્ધાત્મક અને તકનીકી રીતે નવીન ભારતીય અર્થતંત્ર ને ટેકો આપવો જોઈએ.
- **ઉત્પાદનમાં સુધારો** : મેક ઈન ઈન્ડિયા પહેલ જેવી યોજનાઓના કાર્યક્રમ અમલીકરણ દ્વારામાં ઉત્પાદનનો હિસ્સો વધારવાની જરૂર છે.
- > આ ઉપરાંત ભારતની મુખ્ય યોજનાઓ – સ્માર્ટસિટી પ્રોજેક્ટ, સ્કિલ ઈન્ડિયા પ્રોગ્રામ અને ડિજિટલ ઈન્ડિયા

અમલીકરણ માટે FDI અને ભારતના ઉત્પાદન ક્ષેત્રના વ્યાપક રિબૂટિંગ અને કાયાકલ્પની જરૂર પડશે.

- > નવીનતાની જરૂર : જો નવીનતાને પ્રોત્સાહન આપવાની જરૂર હોય તો ભારતે કદાચ નવીનતા પ્રોત્સાહન નીતિનું અનાવરણ કરવું જોઈએ, કારણ કે બૌદ્ધિક સંપત્તિ અંધકારો નવીનતા સિક્કાની બીજી બાજુ છે.

ભારતમાં-અમેરિકા વેપાર વિવાદ વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. અમેરીકન વહીવટીતંત્રે સંકેત આપ્યો છે કે તેને હવે ભારત સાથે દ્વિપક્ષિય મુક્ત વેપાર સમજૂતી (FTA) જાળવવામાં રસ નથી.
2. FTA આયતા અને નિકાસમાં અવરોધો ઘટાડવા માટે બે અથવા વધુ દેશો વચ્ચેનો કરાર છે.
3. જનરલાઈઝ્ડપ્રેફરન્સ સિસ્ટમ (GSP) હેઠળ કેટલાક ઘરેલું ઉત્પાદનો પર નિકાસ લાભો પુનઃસ્થાપિત કરવાની માંગ છે.
4. યુ. એસ.કૃષિ ઉત્પાદનો, ડેરી ઉત્પાદન અને તબીબી ઉપકરણો માટે બજારમાં વધુ પ્રવેશની માંગ કરી રહ્યું છે. ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી ક્યાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

(A) 1, 2 અને 3	(B) 2, 3 અને 4
(C) 1, 2 અને 4	(D) 1, 2, 3 અને 4

દુરન્ડ લાઈન અફઘાનિસ્તાન અને પાકિસ્તાન

- > તાલિબાને તાજેતરમાં કહ્યું હતું કે અફઘાનો દુરન્ડ લાઈન પર પાકિસ્તા દ્વારા બાંધવામાં આવેલી વાડ (Fence)નો વિરોધ કરે છે.
- > અફઘાનિસ્તાન સાથેની 2,640કિમી લાંબી સરહદ પર ફેન્સિંગ અથવા ઘેરાબંધીનું કામ માર્ચ 2017માં શરૂ થયું હતું જ્યારે એક પછી એક સરહદ પર અનેક હુમલા થયા હતા.
- > 1893માં ક્ષેત્રમાં સ્થપાયેલી દુરન્ડ રેખા અફઘાનિસ્તાન અને બ્રિટિશ ભારત વચ્ચેની સરહદને ભૂમિમાંથી પસાર થાય છે, અફઘાનિસ્તાન અને બ્રિટિશ ભારત વચ્ચેની આદિવાસી ભૂમિમાંથી પસાર થાય છે. આધુનિક સમયમાં તેણે અફઘાનિસ્તાન અને પાકિસ્તાન વચ્ચેની સરહદને ચિહ્નિત કરી છે.
- > દુરન્ડ લાઈન એ રશિયન અને બ્રિટિશ સામ્રાજ્યો વચ્ચેની 19મી સદીની મહાન રમતોનો વારસો છે, જેમાં અફઘાનિસ્તાનનો ઉપયોગ અગાઉ ભયભીત બ્રિટિશરો દ્વારા રશિયન વિસ્તરણવાદ સામે બરફ ઝોન તરીકે કરવામાં આવતો હતો.

- > 1893માં બ્રિટિશ સનદી અધિકારી સર હેનરી મોર્ટિમર દુરન્ડ અને તત્કાલીન અફઘાન શાસક આમિર અબ્દુર રહેમાન વચ્ચે દુરાન્ડ લાઈન તરીકે સમજૂતી થઈ હતી.
- > બીજા અફઘાન યુદ્ધના અંતના બે વર્ષ પછી, અબ્દુલ રહેમાન 1880માં રાજા બન્યા હતા, જેમાં બ્રિટિશરોએ અફઘાન સામ્રાજ્યનો ભાગ એવા ઘણા વિસ્તારો પર નિયંત્રણ કર્યું. દુરન્ડ સાથેના તેમના કરારમાં ભારત સાથેની ફાગણ "સરહદ" પર તેમના અને બ્રિટિશ ભારતના "પ્રભાવના ક્ષેત્ર"ની સીમાઓનું સીમાંકન કરવામાં આવ્યું હતું.
- > સેવન કલોઝ સમજૂતીએ ચીન સાથેની સરહદથી ઈરાન સાથેની અફઘાનિસ્તાનની સરહદ સુધી ફેલાયેલી 2,670 કિમી. ની લાઈનને માન્યતા આપી હતી.
- > તેણે વ્યૂહાત્મક ખેંબર પાસને બ્રિટિશ પક્ષમાં પણ ફેરવી નાખ્યો.
- > તે પાકિસ્તાન અને અફઘાનિસ્તાન વચ્ચેની સરહદ પર હિન્દુ કુશમાં એક પહાડી પાસ છે.
- > આ પાસ લાંબા સમય સુધી વ્યાપારી અને વ્યૂહાત્મક મહત્વનો હતો, જે માર્ગ પરથી આક્રમણકારો સતત ભારતમાં પ્રવેશ્યા હતા. અને 1939થી 1947ની વચ્ચે બ્રિટિશરોએ તેમજ કબજે કર્યા હતા.
- > આ લાઈન પશ્ચિમ આદિવાસી વિસ્તારોમાંથી પસાર થાય છે, જે ગામડાઓ, પરિવારો અને જમીનને બે અસરગ્રસ્ત વિસ્તારો વચ્ચે વિભાજિત કરે છે.
- > 1947માં આઝાદી સાથે પાકિસ્તાનને દુરાન્ડ લાઈન વારસામાં મળી હતી અને તેની સાથે પશ્ચિમ આ રેખાને નકારી કાઢી હતી અને અફઘાનિસ્તાન તેના માન્યતા આપવાનો ઈન્કાર કર્યો હતો.
- > જ્યારે તાલિબાને કાબુલમાં પહેલી વાર કબજે કરી ત્યારે તેઓએ દુરાન્ડ લાઈનને નકારી કાઢી હતી. તેમણે તહરીક-એ-તાલિબાન પાકિસ્તાનનું નિર્માણ કરવા માટે ઈસ્લામિક કટ્ટરવાદ સાથે પશ્ચિમની ઓળખને પણ મજબૂત કરી હતી, જેણે 2007ના આંતકવાદી હુમાલાઓથી દેશને હચમચાવી નાખ્યો હતો.

Back to basics : અન્ય મહત્વપૂર્ણ સીમા રેખાઓ :

- મેકમોહન રેખા :
 - > બ્રિટિશ ભારતીય સેનાના અધિકારી લેફ્ટનન્ટ કર્નલ સર આર્થર હેનરી મેકમોહન (જે બ્રિટિશ ભારતમાં વહીવટકર્તા પણ હતા) તરીકે પ્રખ્યાત મેકમોહન લાઈન એ તિબેટ અને ઉત્તર-પૂર્વ ભારતના અલગ કરે છે.
 - > કર્નલ મેકમોહન દ્વારા 1914ની શિમલા કોન્ફરન્સમાં તિબેટ, ચીન અને ભારત વચ્ચેની સરહદ તરીકે પ્રસ્તાવિત કરવામાં આવ્યો હતો.

- > તે ભૂતાનની પૂર્વ સરહદથી હિમાલયની ટોચથી શરૂ થાય છે અને બ્રહ્મપુત્રા નદી સુધી પહોંચે છે, જ્યાં નદી આસામ ખીણમાં તેના તિબેટિયન ભાગમાંથી ઉદ્ભવે છે.
- > તેને તિબેટના અધિકારીઓને અને બ્રિટિશ ભારત દ્વારા સ્વીકારવામાં આવ્યું તું અને હવે તેને પ્રજાસત્તાક ભારત દ્વારા સત્તાવર સરહદ તરીકે સ્વીકારવામાં આવે છે.
- > જો કે ચીન મેકમોહન લાઈનની માન્યતાને લઈને વિવાદ સર્જી રહ્યું છે.
- > ચીનનો દાવો છે કે તિબેટ સાર્વભૌમ સરકાર નથી અને તિબેટ સાથેની પણ સંધિ અમાન્ય છે.
- > પૂર્વીય ક્ષેત્રમાં રેખા (LAC) ની ગોઠવણી (Alignment) 1914ની મેકમોહન લાઈન સાથે છે.
- > LAC એ સીમાંકન છે જે ભારતીય નિયંત્રિત પ્રદેશને ચીનના નિયંત્રણ હેઠળના પ્રદેશથી અલગ કરે છે.

રેડક્લિફ લાઈન

- > તેણે બ્રિટિશ ભારતને ભારત અને પાકિસ્તાનમાં વિભાજિત કર્યું.
- > તેનું નામ લાઈન આર્કિટેક્ટ સર સિસ્સલ રેડક્લિફના નામ પરથી રાખવામાં આવ્યું છે, જે સરહદી પંચના અધ્યક્ષ પણ હતા.
- > રેડક્લિફ લાઈન પશ્ચિમ પાકિસ્તાન (હવે પાકિસ્તાન)માં ભારત અને પૂર્વ પાકિસ્તાન (હવે બાંગ્લાદેશ) અને ભારત મધ્ય પશ્ચિમ બાજુ અને ઉપખંડના પૂર્વ ભાગ વચ્ચે દોરવામાં આવી હતી.
- > રેડક્લિફ લાઈનનો પશ્ચિમ ભાગ હજી પણ ઈન્ડો-પાકિસ્તાન સરહદ અને પૂર્વભાગને ઈન્ડો-બાંગ્લાદેશ સરહદ તરીકે કામ કરે છે.

દુરન્ડ લાઈન વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. અફઘાનો દુરાન્ડ લાઈન પર પાકિસ્તા દ્વારા બાંધવામાં આવેલી વાડ (Fence)નો વિરોધ કરે છે.
2. દુરાન્ડ લાઈન એ રશિયન અને બ્રિટિશ સામ્રાજ્યો વચ્ચેની 19મી સદીની મહાન રમતોનો વારસો છે
3. સેવન કલોઝ સમજૂતીએ ચીન સાથેની સરહદથી ઈરાન સાથેની અફઘાનિસ્તાનની સરહદ સુધી ફેલાયેલી 2,670 કિમી. ની લાઈનને માન્યતા આપી હતી.
4. LAC એ સીમાંકન છે જે ભારતીય નિયંત્રિત પ્રદેશને ચીનના નિયંત્રણ હેઠળના પ્રદેશથી અલગ કરે છે. ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

(A) 1, 2 અને 3	(B) 2, 3 અને 4
(C) 1, 2 અને 4	(D) 1, 2, 3 અને 4

સીસાયુક્ત પેટ્રોલ પર પ્રતિબંધ : UNEP

- તાજેતરમાં સંયુક્ત રાષ્ટ્ર પર્યાવરણ કાર્યક્રમ (United Nations Environment Programme-UNEP)એ જાહેરાત કરી છે કે વૈશ્વિક સ્તરે સીસાયુક્ત પેટ્રોલનો ઉપયોગ દૂર કરવામાં આવ્યો છે.

Back to basics : પેટ્રોલ / ગેસોલિન :

- ગેસોલિન, જેને ગેસ અથવા પેટ્રોલ તરીકે પણ ઓળખવામાં આવે છે, પેટ્રોલિયમ માંથી મેળવેલા અસ્થિર, જ્વલનશીલ પ્રવાહી હાઈડ્રોકાર્બનનું મિશ્રણ, દહન એન્જિન માટે બળતણ તરીકે થાય છે. તેનો ઉપયોગ તેલ અને ચરબી માટે દ્રાવક તરીકે પણ થાય છે.
- ગેસોલિન મૂળભૂત રીતે પેટ્રોલિયમ ઉદ્યોગની આડપેદાશ (કેરોસીન મુખ્ય ઉત્પાદન) છે જે તેની ઉચ્ચ દહન ઊર્જા અને કાર્બોરેટરમાં હવા સાથે સરળતાથી ભળી જવાની ક્ષમતાને કારણે પસંદગીનું ઓટોમોબાઈલનું બળતણ બન્યું હતું.

સીસાયુક્ત પેટ્રોલ વિરુદ્ધ સીસાયુક્ત પેટ્રોલ :

- સીસા યુક્ત અને સીસાયુક્ત એટલે કે લીડ અને અનલેડ ફ્યુઅલ વચ્ચેનો મુખ્ય તફાવત એડિટિવ ટેટ્રાથેલ લીડ (Additive Tetraethyl Lead)નો છે.

સીસાયુક્ત પેટ્રોલને નાબૂદ કરવા વિશે

- આ નિર્ણય એક સીમાચિહ્ન છે જે 1.2 મિલિયનથી વધુ અકાળ મૃત્યુને રોકવામાં અને વૈશ્વિક અર્થતંત્રને વાર્ષિક 2.4 ટ્રિલિયન અમેરિકન ડોલરથી વધુ બચાવવામાં મદદ કરશે. તે વૈશ્વિક આરોગ્ય અને પર્યાવરણ માટે પણ ખૂબ મહત્વપૂર્ણ છે.
- UNEPએ ચેતવણી આપી છે કે આબોહવા પરિવર્તનની આપત્તિજનક અસરોને પહોંચી વળવા માટે અશ્મિભૂત ઈંધણના ઉપયોગમાં હજી પણ સામાન્ય રીતે નોંધપાત્ર ઘટાડો કરવો જોઈએ.

સીસાયુક્ત પેટ્રોલની ઉંમર

- 1970ના દાયકામાં વૈશ્વિક સ્તરે વેચાતા લગભગ તમામ પેટ્રોલ/ગેસોલિનમાં સીસું હતું.
- 2002માં જ્યારે UNEPએ લીડ ધરાવતા પેટ્રોલ સામે ભાગીદારી ફોર ક્લીન ફ્યુઅલએન્ડ વ્હીકલ્સ (PCFV) નામનું અભિયાન શરૂ કર્યું ત્યારે અમેરિકા, ચીન અને ભારત સહિત અનેક મોટી આર્થિક શક્તિઓએ સીસાના બળતણનો ઉપયોગ કરવાનું પહેલેથી જ બંધ કરી દીધું હતું, પરંતુ ઓછી આવક ધરાવતા દેશોની સ્થિતિ ગંભીર રહી હતી.

- અકાળે મૃત્યુ, નબળું સ્વાસ્થ્ય અને જમીન અને હવાના પ્રદૂષણ અંગેના અભ્યાસો છતાં વૈશ્વિક સ્તરે 100થી વધુ દેશો હજી પણ સીસાયુક્ત પેટ્રોલનો ઉપયોગ કરી રહ્યા છે. 1924ની શરૂઆતમાં, સૌ પ્રથમ તેના વિશે ચિંતા વ્યક્ત કરવામાં આવી હતી.

- જુલાઈ 2021માં, અલ્જીરિયાએ સીસાયુક્ત પેટ્રોલનો ઉપયોગ સંપૂર્ણપણે નાબૂદ કર્યો હતો, જે સીસા યુક્ત પેટ્રોલનો ઉપયોગ કરવાનો છેલ્લો દેશ છે.

દૂર કરવાની જરૂરિયાત

પ્રદુષણ

- પરિવહન ક્ષેત્ર ઊર્જા સંબંધિત વૈશ્વિક ગ્રીનહાઉસ ગેસ ઉત્સર્જનના લગભગ ચોથા ભાગ માટે જવાબદાર છે અને 2050 સુધીમાં તેમાં એક તૃતીયાંશનો વધારો થવાની સંભાવના છે.
- તેમજ આગામી દાયકાઓમાં 1.2 અબજ નવા વાહનો રસ્તાઓ પર હશે.
- તેમાં યુરોપ, અમેરિકા અને જાપાનથી મધ્યમ અને ઓછી આવક ધરાવતા દેશોમાં નિકાસ કરાયેલા લાખો નબળી ગુણવત્તાવાળા વાહનોનો સમાવેશ થાય છે.

ગ્લોબલ વોર્મિંગ

- તાજેતરમાં, યુએનની આંતરસરકારી પેનલ ઓન ક્લાઈમેટ ચેન્જ (IPCC) દ્વારા ક્લાઈમેટ ચેન્જ, 2021 નામના અહેવાલમાં ચેતવણી આપવામાં આવી હતી કે પૂર્વ ઔદ્યોગિક સમયની તુલનામાં વર્ષ 2030ની આસપાસ પૃથ્વીનું સરેરાશ તાપમાન પૃથ્વીનું સરેરાશ તાપમાન 1.5 ડિગ્રી સેલ્સિયસ વધશે.
- અંદાજના એક દાયકા પહેલા થયેલા આ વધારાએ અશ્મિભૂત બળતણનો ઉપયોગ અંગે ખતરાની ઘંટડી વગાડી છે.

આરોગ્ય

- સીસાવાળા પેટ્રોલને કારણે હૃદયરોગ, સ્ટ્રોક અને કેન્સર થાય છે. તે માનવ મગજના વિકાસને પણ અસર કરે છે, ખાસ કરીને બાળકોમાં.

મહત્વ

- સીસા યુક્ત પેટ્રોલના નાબૂદીથી સારા સ્વાસ્થ્ય અને સુખાકારી (SDG3). સ્વચ્છ પાણી (SDG6), સ્વચ્છ ઊર્જા (SDG7), ટકાઉ શહેરો (SDG11), ક્લાઈમેટ એક્શન (SDG13) સહિત અનેક ટકાઉ વિકાસ લક્ષ્યો (SDG) હાંસલ થવાની સંભાવના છે.

- > તે ઈકોસિસ્ટમને પુનઃસ્થાપિત કરવાની તક પણ પ્રદાન કરે છે. ખાસ કરીને ઝેરી પ્રદૂષકોથી પ્રભાવિત થાય છે.

યુનાઈટેડ નેશન્સ એન્વાયર્નમેન્ટ પ્રોગ્રામ

પરિચય

- > 05 જૂન, 1972ના રોજ સ્થાપિત સંયુક્ત રાષ્ટ્ર પર્યાવરણ કાર્યક્રમ (UNEP) એક મુખ્ય વૈશ્વિક પર્યાવરણીય સત્તા છે.
- કાર્ય : તેનું પ્રાથમિક કાર્ય વૈશ્વિક પર્યાવરણ એજન્ડા નક્કી કરવાનું છે, સંયુક્ત રાષ્ટ્ર પ્રણાલીની અંદર ટકાઉ વિકાસને પ્રોત્સાહન આપવાનું છે અને વૈશ્વિક પર્યાવરણીય સંરક્ષણ માટે સત્તાવર હિમાયતી તરીકે કામ કરવાનું છે.
- મુખ્ય અહેવાલો : ઉત્સર્જન ગેપ રિપોર્ટ, વૈશ્વિક પર્યાવરણ દષ્ટિકોણ, તંદુરસ્ત ગ્રહ અહેવાલમાં રોકાણ કરો.
- મુખ્ય ઝુંબેશ : 'બીટ પોલ્યુશન' 'UN75', વર્લ્ડ એન્વાયર્નમેન્ટ ડે, વાઈલ્ડલાઈફ.
- મુખ્ય મથક : નૈરોબી (કેન્યા). સચિવીય કાર્યો સુચાલિત/પુરસ્કારિત MOU: જૈવિક વિવિધતા પર સંમેલન (CBD).
- > વન્યપ્રાણી અને વનસ્પતિની લુપ્ત થતી પ્રજાતિઓમાં આંતરરાષ્ટ્રીય વેપાર પર સંમેલન (CITES).
- > ફોન્કરન્સ ફોર કન્ઝર્વેશન ઓફ માઈગ્રેટરી વાઈલ્ડલાઈફ સ્પીસીઝ (CMS).
- > જોખમી કચરાના નિયંત્રણ અને તેમના નિકાલની સરહદી પ્રવૃત્તિઓ પર બાસેલ કન્વેન્શન.
- > ટકાઉ કાર્બનિક પ્રદૂષકો પર સ્ટોકહોમ કન્વેન્શન.
- > બુધ પર મીનામાતા સંમેલન.
- > ઓઝોન સ્તરના સંરક્ષણ માટે વિયેના કન્વેન્શન.

સીસાયુક્ત પેટ્રોલ પર પ્રતિબંધ વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. તેનો ઉપયોગ તેલ અને ચરબી માટે દ્રાવક તરીકે પણ થય છે.
2. સીસાયુક્ત પેટ્રોલના દહનથી હવામાં સીસું મુક્ત થાય છે.
3. ગેસોલિન મૂળભૂત રીતે પેટ્રોલિયમ ઉદ્યોગની આડપેદાશ (કેરોશીન મુખ્ય ઉત્પાદન) છે.
4. 1970ના દાયકામાં વૈશ્વિક સ્તરે વેચાતા લગભગ તમામ પેટ્રોલમાં સીસું હતું.
ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી ક્યાં નિવેદનો યોગ્ય છે?
(A) 1, 2 અને 3
(B) 2, 3 અને 4
(C) 1, 2 અને 4
(D) 1, 2, 3 અને 4

અમેરિકા એ અફઘાનિસ્તાનમાં 20 વર્ષ જું યુધ્ધ સમાપ્ત કર્યું

- > અમેરિકા એ 31 ઓગસ્ટ, 2021 ની અંતિમ તારીખ પહેલા અફઘાનિસ્તાન માં તેના 20 વર્ષ જુના યુધ્ધને સમાપ્ત કરવાની જાહેરાત કરી હતી.
- > આ જાહેરાત 31 ઓગસ્ટની સમય મર્યાદા પહેલા કાબુલના હામિદ કરઝઈ આંતરરાષ્ટ્રીય એરપોર્ટથી છેલ્લી યુ.એસ.સૈન્ય ફ્લાઈટ ઉડાન ભર્યા પછી કરવામાં આવી હતી.
- > અમેરિકા એ 9/11ની 20મી વર્ષગાંઠ પહેલા જ અમેરિકાના સૌથી લાંબા યુધ્ધના ઔપચારિક અંતની જાહેરાત કરી હતી.
- > 9/11 ના આંતકવાદી હુમલાએ અફઘાનિસ્તાનમાં પ્રવેશવાની અને તાલિબાન શાસન ને ઉથલાવવાની ફરજ પડી હતી.
- > તાલિબાન શાસનને ઉથલાવી નાંખવામાં આવ્યું હતું. અને તેના સ્થાને અમેરિકા સમર્થિત અફઘાનો એ સ્થાન લીધું હતું. પછી તેમણે 20 વર્ષ સુધી દેશ પર શાસન કર્યું. છેલ્લા 20 વર્ષમાં ઘણી સામાન્ય ચૂંટણીઓ યોજાઈ હતી. 15 ઓગસ્ટ, ના રોજ તાલિબાને અમેરિકા સમર્થિત અફઘાન શાસન ને ઉથલાવી નાખ્યું હતું.ત્યારબાદ રાષ્ટ્રપતિ અશરફઘની દેશ છોડીને ભાગી ગયા હતા.અને અફઘાન સશસ્ત્ર દળોના 3,00,000 સૈનિકોએ લડયા વિના હાર માની લીધી હતી.
- > તાલિબાન હવે અફઘાનિસ્તાન પર શાસન કરી રહ્યું છે. અને દેશમાંથી અમેરિકન સૈનિકોની વિદાયને આવકારી છે.

Back to basic : અફઘાનિસ્તાન માં યુધ્ધ

- > તે એક સંઘર્ષ હતો જે 2001થી 2021 સુધી અફઘાનિસ્તાનમાં થયો હતો.યુધ્ધની શરૂઆત એક હુમલાથી થઈ હતી જેના કારણે અમેરિકા અને તેના સાથીઓએ અફઘાનિસ્તાનના તાલિબાન શાસિત ઈસ્લામિક અમીરાત ને પાડી દીધું હતું .તાલિબાન આંતકવાદીઓ સામેનું યુધ્ધ નાટો અને અફઘાન સશસ્ત્ર દળો દ્વારા લડવામાં આવ્યું હતું.તે અમેરિકા ના ઈતિહાસમાં સૌથી લાંબુ યુધ્ધ હતું.

નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. અમેરિકા એ 31 ઓગસ્ટ, 2021 પહેલા અફઘાનિસ્તાન માં તેના 20 વર્ષ જુના યુધ્ધને સમાપ્ત કરવાની જાહેરાત કરી હતી.
2. અમેરિકા એ 9/11ની 20મી વર્ષગાંઠ પહેલા જ અમેરિકાના સૌથી લાંબા યુધ્ધના ઔપચારિક અંતની જાહેરાત કરી હતી.
3. આ જાહેરાત 31 ઓગસ્ટની સમય મર્યાદા પહેલા કાબુલના હામિદ કરઝઈ આંતરરાષ્ટ્રીય એરપોર્ટથી છેલ્લી યુ.એસ.સૈન્ય ફ્લાઈટ ઉડાન ભર્યા પછી કરવામાં આવી હતી.
ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી ક્યા નિવેદનનો યોગ્ય છે.
(A) ફક્ત 1, અને 2 (B) ફક્ત 2, અને 3
(C) ફક્ત 1, અને 3 (D) 1, 2, અને 3

UNSC એ અફઘાનિસ્તાન પર ઠરાવ સ્વીકાર્ય

- > અફઘાનિસ્તાનમાં સ્થિતિ અંગેનો ઠરાવ 30 ઓગસ્ટ, 2021 ના રોજ સંયુક્ત રાષ્ટ્ર સુરક્ષા પરિષદ (United Nations Security Council) માં ભારતની અધ્યક્ષતા માં સ્વીકાર કરવામાં આવ્યો હતો.
- > ઠરાવમાં એવી માંગણી કરવામાં આવી હતી કે યુદ્ધગ્રસ્ત દેશ અફઘાનિસ્તાનનો ઉપયોગ કોઈ દેશને ધમકી આપવા અથવા હુમલો કરવા અથવા આંતરક્રાંતિઓને આશ્રય આપવા માટે ન કરવો જોઈએ.
- > આ દરખાસ્ત અમેરિકા, યુકે અને ફ્રાન્સે કરી હતી. તેને કાઉન્સિલના 13 સભ્યોની તરફેણમાં મત સાથે અપનાવવામાં આવ્યો હતો.
- > કાયમી સભ્યો રશિયા અને ચીન તેના પર મતદાન કરવાથી દુર રહ્યા હતા.

અફઘાનિસ્તાન માં તાલિબાન

- > તાલિબાને 15 ઓગસ્ટ, 2021 ના રોજ અફઘાનિસ્તાનમાં સત્તા કબજે કરી હતી. તે અમેરિકા ના ઇતિહાસમાં સૌથી લાંબુ યુદ્ધ હતું.

Back to basic

- > તે સંયુક્ત રાષ્ટ્ર ના છ મુખ્ય અંગોમાંનું એક છે. તે આંતરરાષ્ટ્રીય શાંતિ અને સુરક્ષા સુનિશ્ચિત કરવાની જવાબદારી સંભાળે છે. તે સામાન્ય સભામાં સંયુક્ત રાષ્ટ્ર ના નવા સભ્યોને પ્રવેશ આપવાની ભલામણ કરે છે. અને યુ.એન. ચાર્ટરમાં કોઈપણ ફેરફારો ને મંજૂરી આપે છે. તેની કેટલીક શક્તિઓમાં

સામેલ છે. શાંતિ રક્ષક કામગીરીની સ્થાપના, આંતરરાષ્ટ્રીય પ્રતિબંધો લાદવા અને લશ્કરી કામગીરીની સત્તા UNSC એ એકમાત્ર યુ.એન. સંસ્થા છે. જે સભ્ય દેશો પર બંધનકર્તા ઠરાવ જારી કરી શકે છે.

UNSC નાં સભ્યો

- > UNSC ના 15 સભ્યો છે. જેમાંથી 5 કાયમી છે. ચીન, ફ્રાન્સ, રશિયા, યુ.કે. અને યુ.એસ.એ. કાયમી સભ્યો મૂળ ઠરાવ પર તેમની વીટો પાવર નો ઉપયોગ કરી શકે છે. બાકીના 10 સભ્યો પ્રાદેશિક ધોરણે ચૂંટાય છે. અને 2 વર્ષ ના સમયગાળા માટે કામ કરે છે. તેનું અધ્યક્ષ પદ સભ્યો માં માસિક ફરે છે.

UNSC એ અફઘાનિસ્તાન પર ઠરાવ વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. અફઘાનિસ્તાનમાં સ્થિતિ અંગેનો ઠરાવ UNSC માં ભારતની અધ્યક્ષતા માં સ્વીકાર કરવામાં આવ્યો હતો.
2. અફઘાનિસ્તાને ઠરાવમાં એવી માંગણી કરી હતી કે તેમના દેશનો ઉપયોગ કોઈ દેશને ધમકી આપવા અથવા હુમલો કરવા અથવા આંતરક્રાંતિઓને આશ્રય આપવા માટે ન કરવો જોઈએ.
3. UNSC એ એકમાત્ર યુ.એન. સંસ્થા છે. જે સભ્ય દેશો પર બંધનકર્તા ઠરાવ જારી કરી શકે છે.

ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયા નિવેદનનો યોગ્ય છે.

- (A) ફક્ત 1, અને 2
(B) ફક્ત 2, અને 3
(C) ફક્ત 1, અને 3
(D) 1, 2, અને 3

DOWNLOAD APPLICATION

APPLICATION
ICE CLICKS
ડાઉનલોડ કરો

Google Play
"ICE CLICKS"

ચીને મંગળ મિશન માટે નાના હેલિકોપ્ટર વિકસાવ્યા

- ચીને ભવિષ્યના મંગળ મિશન પર દેખરેખના હેતુ માટે એક પ્રોટોટાઈપ નાનું હેલિકોપ્ટર વિકસાવ્યું છે.
- ચાઈનીઝ સ્પેસ સાયન્સ એજન્સીના જણાવ્યા અનુસાર, આ નાનું હેલિકોપ્ટર મંગળ પર રોબોટિક રોવરના ઐતિહાસિક ઉત્તરાણ બાદ વિકસાવવામાં આવ્યું છે.
- પ્રોટોટાઈપ હેલિકોપ્ટર રોબોટિક હેલિકોપ્ટર ઈજેન્યુટી જેવું જ છે, જે નાસા દ્વારા તેના પર્સેવરન્સ મિશન માટે વિકસાવવામાં આવ્યું હતું.
- ચાઈનીઝ પ્રોટોટાઈપ હેલિકોપ્ટરમાં બે રોટર બ્લેડ, સેન્સર અને કેમેરા બેઝ અને ચાર પાતળા પાયાનો સમાવેશ થાય છે. જો કે, તેમાં ઈજેન્યુટીની જેમ ટોચ પર સોલર પેનલ શામેલ નથી.
- ચીન 2003માં મંગળ પર પ્રથમ કૂ મિશનની યોજના ધરાવે છે.

ચીનનું રોવર

- ચીને પોતાનું મંગળ રોવરનું 2021 માં મંગળ પર ઉતાર્યું હતું. મંગળ પર ચીનનું આ પ્રથમ મિશન હતું. મંગળ પર આવું મિશન ઉતારનાર અમેરિકા પછી તે બીજો દેશ બની ગયો છે.

Back to basics : પર્સેવરન્સ રોવર

- ધી પર્સેવરન્સ રોવર એક ખગોળશાસ્ત્ર મિશન છે. આ મિશનનો ઉદ્દેશ મંગળમાં પ્રાચીન માઈક્રોબાયલ જીવનના ચિહ્નો શોધવાનો છે.
- પર્સેવરન્સ એ મંગળન ખડકો અને રેગોલિથ (તૂટેલા ખડક અને ધૂળ) એકત્રિત કરવાનું પ્રથમ મિશન છે.
- અગાઉ 'ક્યુરિયોસિટી' રોવર મંગળ પર મોકલવામાં આવ્યું હતું.
- રોવરમાં સાત પેલોડ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ, બે માઈક્રોફોન અને 19 કેમેરા છે.
- તે મંગળની માટીને ડ્રિલ કરશે અને માર્ટિયન ખડકોના મુખ્ય નમૂનાઓ એકત્રિત કરશે.

મંગળ 2020 મિશન

- મંગળ 2020 મિશન જુલાઈ 2020માં લોન્ચ કરવામાં આવ્યું હતું. તે નાસાના મંગળ સંશોધન કાર્યક્રમનો એક ભાગ છે. મંગળ 2020 મિશનને એટલાસ V લોન્ચ વ્હીકલ લોન્ચ કરવામાં આવ્યું હતું.

- તે 2020માં મંગળ પર લોન્ચ કરવામાં આવેલા ત્રણ મિશનમાં થી એક છે. અન્ય બે મંગળ મિશન નીચે મુજબ હતા : Tianwen-1 મિશન ચીન દ્વારા લોન્ચ કરવામાં આવ્યું હતું. UAE દ્વારા 'હોપ ઓર્બિટર' લોન્ચ કરવામાં આવ્યું હતું.

ચીનના મંગળ મિશન વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. ચીને ભવિષ્યના મંગળ મિશન પર દેખરેખના હેતુ માટે એક પ્રોટોટાઈપ નાનું હેલિકોપ્ટર વિકસાવ્યું છે.
 2. ચીને પોતાનું મંગળ રોવરનું 2021 માં મંગળ પર ઉતાર્યું હતું. મંગળ પર ચીનનું આ પ્રથમ મિશન હતું.
 3. મંગળ પર આવું મિશન ઉતારનાર અમેરિકા પછી તે બીજો દેશ બની ગયો છે.
- ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?
- (A) ફક્ત 1, અને 2
(B) ફક્ત 2, અને 3
(C) ફક્ત 1, અને 3
(D) 1,2, અને 3

વેસ્ટ નાઈલ વાઈરસ (west Nile virus)

- રશિયા એ પાનખરમાં વેસ્ટ નાઈલ વાયરસ ચેપના કેસોમાં વધારો થવાની સંભાવના વિશે ચેતવણી જારી કરી હતી કારણકે હળવા તાપમાન અને ભારે વરસાદ વાયરસ વહન કરતા મચ્છરો માટે અનુકૂળ પરિસ્થિતિઓ છે. દક્ષિણ પશ્ચિમ રશિયામાં પશ્ચિમ નાઈલ તાવના 80%થી વધુ કેસ નોંધાયા છે.
- અહેવાલો અનુસાર રશિયાના નોર્થ ડકોટા વિસ્તારમાં મચ્છર જન્ય વેસ્ટ નાઈલ વાયરસ ના માનવ કેસોમાં વધારો થઈ રહ્યો છે. અત્યાર સુધીમાં પાંચ વ્યક્તિઓમાં કેસોની પુષ્ટિ થઈ છે.

Back to Basics : વેસ્ટ નાઈલ વાયરસ શું છે?:

- તે એક જ સ્ટ્રેન્ડ RNA વાયરસ છે. જે વેસ્ટ નાઈલ તાવનું કારણ બને છે. આ વાયરસ ફ્લેવિવિરિઈડ પરિવાર નો સભ્ય છે, જેમાં ઝિકા વાયરસ, ડેન્ગ્યુ વાયરસ તેમજ પીળા તાવના વાયરસનો સમાવેશ થાય છે. આ વાયરસ મુખ્યત્વે મચ્છરો દ્વારા અને મોટેભાગે ક્યુલેક્સ પ્રજાતિઓ દ્વારા ફેલાય છે. વાયરસના પ્રાથમિક યજમાનો પક્ષીઓ છે. આનુવંશિક રીતે, આ વાયરસ જાપાનીઝ એન્સેફલાઈટિસ પરિવાર સાથે સંબંધિત છે. મનુષ્ય અને ઘોડા બંને આ વાયરસ થી રોગના ચિહ્નો બતાવે છે. આ રોગનો પહેલો માનવ કેસ 1937 માં યુગાન્ડામાં નોંધવામાં આવ્યો હતો.

વાયરસ ની ઉત્પત્તિ

- > વેસ્ટ નાઈલ વાયરસનો ઉદભવ આફ્રિકામાં થયો હતો. તે હવે યુરોપ, એશિયા અને ઉત્તર અમેરિકામાં ફેલાઈ ગયું છે. આ વાયરસ મોટેભાગે મચ્છરોના કરડવાથી ફેલાય છે. જેના કારણે મનુષ્યમાં જીવલેણ ન્યુરોલોજિકલ સ્થિતિ પેદા થાય છે.

આ રોગ મોટાભાગે ક્યારે થાય છે?

- > વેસ્ટ નાઈલ વાયરસના મોટાભાગના કેસ મચ્છરની ઋતુમાં થાય છે. અને ઉનાળામાં શરૂ થાય છે. અને પાનખર સુધી ચાલે છે.

રોગના લક્ષણો

- > વેસ્ટ નાઈલ વાયરસથી સંક્રમિત મોટાભાગના લોકો (10માંથી 8) કોઈ લક્ષણો દર્શાવતા નથી. કેટલાક ચેપગ્રસ્ત લોકોને માથાનો દુખાવો, શરીરમા દુખાવો, સાંધાનો દુખાવો, ફોલ્લીઓ, ઉલ્ટી અથવા ઝાડા જેવા લક્ષણો સાથે તાવ આવે છે.

વેસ્ટ નાઈલ વાયરસ વિશે નિચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. વેસ્ટ નાઈલ વાયરસના મોટાભાગના કેસ મચ્છરની ઋતુમાં થાય છે, અને ઉનાળામાં શરૂ થાય છે. અને પાનખર સુધી ચાલે છે.
2. તે એક જ સ્ટ્રેન્ડ RNA વાયરસ છે. જે વેસ્ટ નાઈલ તાવનું કારણ બને છે.
3. આ રોગનો પહેલો માનવ કેસ 1937 માં યુગાન્ડામાં નોંધવામાં આવ્યો હતો.
ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયા નિવેદનનો યોગ્ય છે.
(A) ફક્ત 1, અને 2
(B) ફક્ત 2, અને 3
(C) ફક્ત 1, અને 3
(D) 1, 2, અને 3

ભારતીય નૌકાદળે એન્ટી ડ્રોન સિસ્ટમ સલાઈ કરવા માટે BEL સાથે કરાર પર હસ્તાક્ષર કર્યા

- > ભારતીય નૌકાદળે સૌ પ્રથમ ભારત ઈલેક્ટ્રોનિક્સ લિમિટેડ (BEL) સાથે સ્વદેશી વ્યાપક નૌસેના એન્ટી ડ્રોન સિસ્ટમ (NADS) ના પુરવઠા માટે કરાર પર હસ્તાક્ષર કર્યા હતા.
- > NADS માં 'હાર્ડ કિલ' બંને ક્ષમતાઓનો સમાવેશ થાય છે.
- > સંરક્ષણ સંશોધન અને વિકાસ સંગઠન (DRDO) ના પ્રતિનિધિઓ અને નૌકાદળના વરિષ્ઠ અધિકારીઓની

હાજરીમાં 31 ઓગસ્ટ, 2021 ના રોજ નવી દિલ્હીમાં આ સમજૂતી પર હસ્તાક્ષર કરવામાં આવ્યા હતા.

Back to Basics : નૌસેના એન્ટી ડ્રોન સિસ્ટમ(NADS)

- > NADS DRDO દ્વારા વિકસાવવામાં આવ્યું છે અને BEL દ્વારા બનાવવામાં આવ્યું છે. ભારતીય સશસ્ત્ર દળોમાં સામેલ કરવામાં આવેલી આ પ્રથમ સ્વદેશી વિકસિત ડ્રોન વિરોધી સિસ્ટમ છે.
- > આ સંપૂર્ણ પણે સ્વદેશી સિસ્ટમ બેંગલોર, હૈદરાબાદ, પુણે અને મછલીપટ્ટનમમાં BEL ના અનેક એકમો દ્વારા એક સાથે બનાવવામાં આવી હતી.
- > BEL એકમોએ DRDO લેબ્સના સહયોગથી કામ કર્યું હતું.

NADSની સુવિધાઓ

- > NADSમાં માઈક્રો ડ્રોનને શોધવાની અને જામ કરવાની ક્ષમતા છે. તે લક્ષ્યને દૂર કરવા માટે લેસર આધારિત કિલ સિસ્ટમનો ઉપયોગ કરે છે. તે વ્યૂહાત્મક નૌકાદળના સ્થાપનો માટે વધતા ડ્રોન જોખમનો અસરકારક રીતે સામનો કરશે. તેનો ઉપયોગ રડાર, ઈલેક્ટ્રો-ઓપ્ટિકલ અને અન્ય સિસ્ટમ્સનો ઉપયોગ કરવા માટે માઈક્રો-ડ્રોનને શોધવા અને જામ કરવા માટે થાય છે. ઈન્ફ્રારેડ (EO/IR) સેન્સર અને રેડિયો ફ્રિક્વન્સી (RF) ડિટેક્ટરનો ઉપયોગ કરે છે.
- > આ સંપૂર્ણ પણે સ્વદેશી સિસ્ટમ બેંગલોર, હૈદરાબાદ, પુણે અને મછલીપટ્ટનમમાં BEL ના અનેક એકમો દ્વારા એક સાથે બનાવવામાં આવી હતી.
- > BEL એકમોએ DRDO લેબ્સના સહયોગથી કામ કર્યું હતું.

NADSની સુવિધાઓ

- > NADSમાં માઈક્રો ડ્રોનને શોધવાની અને જામ કરવાની ક્ષમતા છે. તે લક્ષ્યને દૂર કરવા માટે લેસર આધારિત કિલ સિસ્ટમનો ઉપયોગ કરે છે. તે વ્યૂહાત્મક નૌકાદળના સ્થાપનો માટે વધતા ડ્રોન જોખમનો અસરકારક રીતે સામનો કરશે. તેનો ઉપયોગ રડાર, ઈલેક્ટ્રો-ઓપ્ટિકલ અને અન્ય સિસ્ટમ્સનો ઉપયોગ કરવા માટે માઈક્રો-ડ્રોનને શોધવા અને જામ કરવામાં થાય છે.
- > ઈન્ફ્રારેડ (EO/IR) સેન્સર અને રેડિયો ફ્રિક્વન્સી (RF) ડિટેક્ટરનો ઉપયોગ કરે છે.

NADS નો ઉપયોગ:

- > આ એન્ટી ડ્રોન સિસ્ટમને સૌ પ્રથમ 2021માં પ્રજાસત્તાક દિવસની પરેડ તેમજ લાલ કિલ્લા પરથી વડા પ્રધાન નરેન્દ્ર મોદીના સ્વતંત્રતા દિવસના સંબોધન દરમિયાન સુરક્ષા કવચ પ્રદાન કરવા માટે તૈનાત કરવામાં આવી હતી. તે મોદી-ટ્રમ્પ રોડ શો માટે અમદાવાદ માં તૈનાત કરવામાં આવ્યું હતું.

નોસેના એન્ટી ડ્રોન સિસ્ટમ વિશે નિચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. ભારતીય નૌકાદળે સૌ પ્રથમ ભારત ઇલેક્ટ્રોનિક્સ લિમિટેડ (BEL) સાથે સ્વદેશી વ્યાપક નૌસેના એન્ટી ડ્રોન સિસ્ટમ (NADS) ના પુરવઠા માટે કરાર પર હસ્તાક્ષર કર્યા હતા.
2. NADS DRDO દ્વારા વિકસાવવામાં આવ્યું છે અને BEL દ્વારા બનાવવામાં આવ્યું છે.
3. ભારતીય સશસ્ત્ર દળોમાં સામેલ કરવામાં આવેલી આ પ્રથમ સ્વદેશી વિકસિત ડ્રોન વિરોધી સિસ્ટમ છે. ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયા નિવેદનનો યોગ્ય છે.
(A) ફક્ત 1, અને 2 (B) ફક્ત 2, અને 3
(C) ફક્ત 1, અને 3 (D) 1, 2, અને 3

નાસાના માર્સ રોવરે તેનો પહેલો રોક સેમ્પલ એકત્રિત કર્યો

- > અમેરિકાની અંતરિક્ષ એજન્સી નાસાની નવીનતમ માર્સ રોવરે પૃથ્વી પર પાછા ફરવા માટે પ્રથમ રોક સેમ્પલ સફળતાપૂર્વક એકત્રિત કર્યું છે.
- > આ રોક સેમ્પલને પર્સેવેરન્સ રોવરના ચીફ એન્જિનિયર એડમ સ્ટેલ્ટ્ઝનર (Adam Steltzner) દ્વારા સંપૂર્ણ મુખ્ય નમૂના તરીકે ગણવામાં આવ્યો હતો.
- > અગાઉના પ્રયાસમાં પર્સેવેરન્સ નમૂનાને કચડી પાડવા માટે વધુ નરમ ખડકમાં ડ્રિલ કરી હતી પરંતુ તે ટાઈટેનિયમ ટ્યુ બની અંદર મળી આવી ન હતી. ત્યારબાદ રોવરે વધુ સારા નમૂના સ્થળ માટે અડધો કલાક આવરી લીધું.

- > પર્સેવેરન્સ ફેબ્રુઆરી 2021માં મંગળના જેઝીરો કેટર ((Jezero Crater)) ખાતે પહોંચ્યું હતું.
- > નાસા પર્સેવેરન્સ દ્વારા એકત્રિત નમૂનાઓ મેળવવા માટે વધુ અવકાશયાન લોન્ચ કરવાની યોજના ધરાવે છે.

Back to basics : 2020(Mars 2020 Mission)

- > મંગળ 2020 મિશન જુલાઈ 2020માં શરૂ કરવામાં આવ્યું હતું. તે નાસાના મંગળ સંશોધન કાર્યક્રમનો એક ભાગ છે. માર્સ 2020 મિશનને એટલાસ V લોન્ચ વીકલ (Atlas V Launch Vehicle) થી લોન્ચ કરવામાં આવ્યું હતું.
- > તે 2020માં મંગળ માટે શરૂ કરવામાં આવેલા ત્રણ મિશનમાં થી એક છે. અન્ય બે મંગળ મિશન નીચે મુજબ હતા :
> ચીન દ્વારા તિયાનવેન -1
> હોપ ઓર્બિટરને UAE દ્વારા લોન્ચ કરવામાં આવ્યું હતું. (Ingenuity Helicopter):
> નાસા હેલિકોપ્ટરની મદદથી પરીક્ષણ ફાઈનલ કરશે.
> હેલિકોપ્ટરનો મુખ્ય પડકાર એ છે કે તેણે - 130 ડિગ્રી ફેરનહીટના નીચા તાપમાને ટકી રહેવું પડશે. આવા નીચા તાપમાનથી આ ક્રાફ્ટ પર બેટરી ફીજ અને કેક થઈ શકે છે.
> હેલિકોપ્ટરનું વજન 8 કિલો છે.
> હેલિકોપ્ટરની સંપૂર્ણ ઝડપ 2,400 rpm છે.

માર્સ રોવર વિશે નિચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો

1. નાસાની નવીનતમ માર્સ રોવરે પૃથ્વી પર પાછા ફરવા માટે પ્રથમ રોકસેમ્પલ સફળતા પૂર્વક એકત્રિત કર્યું છે.
2. પર્સેવેરન્સ ફેબ્રુઆરી 2021માં મંગળના જેઝીરો કેટર (Jezero Crater) ખાતે પહોંચ્યું હતું.
3. માર્સ 2020 મિશનને એટલાસ V લોન્ચ વીકલ (Atlas V Launch Vehicle) થી લોન્ચ કરવામાં આવ્યું હતું. ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયા નિવેદનનો યોગ્ય છે.
(A) ફક્ત 1, અને 2 (B) ફક્ત 2, અને 3
(C) ફક્ત 1, અને 3 (D) 1, 2, અને 3

વર્લ્ડ સોશિયલ પ્રોટેક્શન રિપોર્ટ : ILO

- તાજેતરમાં આંતરરાષ્ટ્રીય શ્રમ સંગઠન (ILO)ના વર્લ્ડ સોશિયલ પ્રોટેક્શન રિપોર્ટ 2020-22માં ખુલાસો થયો છે કે વૈશ્વિક સ્તરે 4.1 અબજ લોકો પાસે કોઈ સામાજિક સુરક્ષા નથી.
- અહેવાલમાં કહેવામાં આવ્યું છે કે રોગચાળાનો પ્રતિસાદ અસમાન રીતે અણધાર્યો હતો. આમ, કોવિડ-19 સાર્વત્રિક સામાજિક સુરક્ષાના મહત્ત્વને રેખાંકિત કરે છે.
- ILO એક વિશેષ યુએન એજન્સી છે. તે સંયુક્ત રાષ્ટ્રની એકમાત્ર ત્રિપક્ષીય એજન્સી છે. તે શ્રમ ધોરણો નક્કી કરવા, નીતિઓ વિકસાવવા અને તમામ મહિલાઓ અને પુરુષો માટે સારા કાર્યને પ્રોત્સાહન આપે તેવા કાર્યક્રમો ઘડવા માટે 187 સભ્ય દેશોની સરકારો, નોકરીદાતાઓ અને કામદારોને એક સાથે લાવે છે.

Back to basics : સામાજિક સુરક્ષા (ખ્યાલ)

- તે એક વ્યાપક અભિગમ છે જે નુકસાન ઘટાડવા અથવા અટકાવવા, વ્યક્તિ અને તેના આશ્રિતો માટે મૂળભૂત લઘુત્તમ આવકની ખાતરી આપવા અને વ્યક્તિને કોઈપણ અનિશ્ચિતતાથી બચાવવા માટે બનાવવામાં આવ્યો છે.
- ખાસ કરીને સામાજિક સુરક્ષામાં વૃદ્ધાવસ્થા, બેરોજગારી, બીમારી, વિકલાંગતા, કામ દરમિયાન ઈજા, પ્રસૂતિ રજા, આરોગ્ય સંભાળ અને આવક સંરક્ષણ પગલાં તેમજ બાળકો ધરાવતા પરિવારો માટે વધારાની સહાયનો સમાવેશ થાય છે.

અહેવાલની વિશેષતાઓ

- સામાજિક સંરક્ષણ સાથે વૈશ્વિક વસ્તી : 2020માં વૈશ્વિક વસ્તીના માત્ર 46.9% (સામાજિક સુરક્ષા દ્વારા આવરી લેવામાં આવ્યા છે) સમાન પ્રકારની સુરક્ષાનો લાભ મળ્યો છે.
- કોવિડ-19 : કોવિડ -19એ આર્થિક અસલામતીના ઉચ્ચ સ્તર, સતત વધતી જતી ગરીબી અને અસમાનતા, લોકોમાં અનૌપચારિતા અને નાજુક સામાજિક કરારો જેવા વ્યાપક પડકારો ઉભા કર્યા છે.
- વધતી અસમાનતાઓ : સામાજિક સુરક્ષામાં નોંધપાત્ર પ્રાદેશિક અસમાનતાઓ પ્રચલિત છે, યુરો, અને મધ્ય એશિયામાં આ અસમાનતાઓનો દર સૌથી વધુ છે જ્યાં 84% લોકો સમાન પ્રકારના સામાજિક સુરક્ષા લાભો ભોગવે છે.

- યુએસ 64.3 ટકા સાથે વૈશ્વિક સરેરાશથી ઉપર છે, જ્યારે એશિયા અને પેસિફિકમાં 44 ટકા, આરબ રાજ્યો 40 ટકા અને આફ્રિકામાં 17.4 ટકાના કવરેજ ઈન્ટરવલ (Coverage Gaps) જોવા મળ્યા છે.
- સામાજિક સુરક્ષા ખર્ચમાં અસમાનતા : દેશો તેમના GDPના સરેરાશ 12.9% સામાજિક સુરક્ષા પર ખર્ચ કરે છે (આરોગ્ય સિવાય), પરંતુ આ આંકડો આશ્ચર્યજનક છે.
- ઊંચી આવક ધરાવતા દેશો સરેરાશ 16.4 ટકા, ઉચ્ચ મધ્યમ આંક ધરાવતા દેશો 8 ટકા, ઓછી મધ્યમ આવક ધરાવતા દેશો 2.5 ટકા અને ઓછી આવક ધરાવતા દેશો સામાજિક સુરક્ષા પર 1.1 ટકા ખર્ચ કરે છે.
- મહિલાઓ, બાળકો અને વિકલાંગ લોકો માટે મર્યાદિત રક્ષણ : વૈશ્વિક સ્તરે, મોટાભાગના બાળકોમાં હજી પણ કોઈ અસરકારક સામાજિક સુરક્ષા કવરેજ નથી અને ચારમાંથી માત્ર એક બાળક (26.4%) સામાજિક સુરક્ષા લાભો ભોગવે છે.
- વિશ્વભરમાં નવજાત શિશુઓ ધરાવતી માત્ર 45 ટકા મહિલાઓને રોકડ પ્રસૂતિ લાભ મળે છે.
- વિશ્વભરમાં ગંભીર વિકલાંગતા ધરાવતા ત્રણમાંથી ફક્ત એક વ્યક્તિને વિકલાંગતાનો લાભ મળે છે.
- મર્યાદિત બેરોજગારી સંરક્ષણ : વિશ્વભરમાં માત્ર 18.6 બેરોજગાર કામદારો બેરોજગારી માટે અસરકારક કવરેજ ધરાવે છે, અને આમ મર્યાદિત સંખ્યામાં લોકોને ખરેખર બેરોજગારીનો લાભ મળે છે.
- તે સામાજિક સુરક્ષાનો સૌથી ઓછો વિકસિત ભાગ છે.
- આરોગ્ય સંભાળની સુલભતા માટે અવરોધો : વસ્તી કવરેજ વધારવામાં નોંધપાત્ર પ્રગતિ થઈ હોવા છતાં, આરોગ્ય સંભાળ સુધી પહોંચવામાં અવરોધો હજી પણ ચાલુ છે :
- આરોગ્ય સેવાઓ પર વધુ પડતો ચુકવણી હિસ્સો, આરોગ્ય સેવાઓની ગુણવત્તા અને સ્વીકાર્યતા, લાંબી રાહ જોવાનો સમય, તકબર્ચ વગેરે
- સામાજિક સુરક્ષા લાભો પ્રદાન કરવા માટે ભારત સરકાર દ્વારા લેવામાં આવેલા પગલા :
 - પ્રધાનમંત્રી જન આરોગ્ય યોજના (PM-JAY)
 - રાષ્ટ્રીય આરોગ્ય નીતિ 2017
 - સામાજિક સુરક્ષા સંહિતા 2020
 - પ્રધાનમંત્રી શ્રમ યોગી માન ધન (PM-SYM)
 - આત્મનિર્ભર ભારત અભિયાન
 - પ્રધાનમંત્રી ગરીબ કલ્યાણ અન્ન યોજના (PMGKAY)
 - સ્વનિર્ભર ભારત રોજગાર યોજના

- > મહાત્મા ગાંધી રાષ્ટ્રીય ગ્રામીણ રોજગાર ગેરંટી અધિનિયમ (મનરેગા)

આગળનો રસ્તો

- > એ સ્વીકારવાની જરૂર છે કે અસરકારક અને વ્યાપક સામાજિક સુરક્ષા માત્ર સામાજિક ન્યાય માટે જ નહીં પરંતુ કાયમી ભવિષ્યના નિર્માણ માટે આવશ્યક છે.
- > સાર્વત્રિક સામાજિક સુરક્ષાની સ્થાપના અને બધા માટે સામાજિક સુરક્ષા પર માનવ અધિકારોનો સાક્ષાત્કાર એ સામાજિક ન્યાય માટે માનવ કેન્દ્રિત અભિગમનો પાયો છે.
- > સામૂહિક ધિરાણ, જોખમ-પૂલિંગ અને અધિકારો આધારિત અધિકારો એ બધા માટે આરોગ્ય સંભાળની અસરકારક પહોંચને ટેકો આપવા માટે મહત્વપૂર્ણ શરતો છે.
- > મુખ્ય આરોગ્ય નિર્ધારકોને વધુ અસરકારક રીતે પહોંચી વળવા માટે, સુઓ-ટેક અને તબીબી સંકલનની જરૂર છે.

વર્લ્ડ સોશિયલ પ્રોટેક્શન રિપોર્ટ વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો :

1. તાજેતરમાં આંતરરાષ્ટ્રીય શ્રમ સંગઠન (ILO)ના વર્લ્ડ સોશિયલ પ્રોટેક્શન રિપોર્ટ 2020-22માં ખુલાસો થયો છે કે વૈશ્વિક સ્તરે 4.1 અબજ લોકો પાસે કોઈ સામાજિક સુરક્ષા નથી.
2. ILO એક વિશેષ યુએન એજન્સી છે. તે સંયુક્ત રાષ્ટ્રની એકમાત્ર ત્રિપક્ષીય એજન્સી છે.
3. સામાજિક સંરક્ષણ સાથે વૈશ્વિક વસ્તી 2020માં, વૈશ્વિક વસ્તીના માત્ર 46.9% (સામાજિક સુરક્ષા દ્વારા આવરી લેવામાં આવ્યા છે) સમાન પ્રકારની સુરક્ષાનો લાભ મળ્યો છે.
4. ઓછી મધ્યમ આવક ધરાવતા દેશો 2.5 ટકા અને ઓછી આવક ધરાવતા દેશો સામાજિક સુરક્ષા પર 1.1 ટકા ખર્ચ કરે છે. ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી ક્યાં નિવેદનો યોગ્ય છે ?
(A) 1, 2 અને 3
(B) 2, 3 અને 4
(C) 1, 2 અને 4
(D) 1, 2, 3 અને 4

પોષણ 2.5

- > તાજેતરમાં મહિલા અને બાળ વિકાસ મંત્રાલયે 'પોષણ 2.5'નું ઉદઘાટન કર્યું હતું. અને તમામ 'મહત્વકાંક્ષી જિલ્લાઓ'ઓને 1 સપ્ટેમ્બરથી પોષણ મહિના દરમિયાન 'પોષણ વાટિકા' (પોષણ બગીચો) સ્થાપવા વિનંતી કરી હતી.
- > પોષણ અભિયાન મિશન એક મહિના સુધી ચાલેલો તહેવાર છે જે મુખ્યત્વે ગંભીર કુપોષિત બાળકો પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરે છે.

Back to basics : પરિચય

- > તે 'ઈન્ટિગ્રેટેડ ચાઈલ્ડ ડેવલપમેન્ટ સર્વિસીસ' (ICDS) (આં ગણવાડી સેવાઓ, પોષણ અભિયાન, કિશોર છોકરીઓ માટેની યોજના, રાષ્ટ્રીય ક્રેચ યોજના) ને આવરી લેતી છત્ર યોજના છે.
- > કેન્દ્રિય બજેટ 2021-22માં પૂરક પોષણ કાર્યક્રમો અને પોષણ અભિયાનો સાથે મળીને આ જાહેરાત કરવામાં આવી હતી.
- > દેશમાં આરોગ્ય અને તંદુરસ્તી તેમજ રોગ અને કુપોષણ પ્રત્યે રોગપ્રતિકારક શક્તિ વિકસાવે તેવી પોષણ પદ્ધતિઓ પર નવેસરથી ધ્યાન કેન્દ્રિત કરીને પોષક તત્વો, વિતરણ, પહોંચ અને મજબૂત પરિણામો હાંસલ કરવા માટે તેની શરૂઆત કરવામાં આવી હતી.

પોષણ મહિનો

- > બાળકો, કિશોર છોકરીઓ, ગર્ભવતી મહિલાઓ અને સ્તનપાન કરાવતી માતાઓ માટે પોષક પરિણામો સુધારવા માટે સપ્ટેમ્બર મહિનો 2018 થી પોષણ મહિના તરીકે ઉજવવામાં આવે છે.
- > તેમાં જન્મ પૂર્વેની સંભાળ, શ્રેષ્ઠ સ્તનપાન, એનિમિયા, વિકાસ દેખરેખ, છોકરીઓનું શિક્ષણ, આહાર, લગ્નની યોગ્ય ઉંમર, સ્વચ્છતા અને સ્વચ્છ અને તંદુરસ્ત ખોરાક (ખોરાકનું ફોર્ટિફિકેશન) પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરતી એક મહિના લાંબી પ્રવૃત્તિઓનો સમાવેશ થાય છે.
- > SBCC હાલના જ્ઞાન, વલણ, માપદંડ, વિશ્વાસ અને વર્તણૂકમાં ફેરફારોને પ્રોત્સાહન આપવા માટે સંદેશાવ્યવહારનો ઉપયોગ કરવાનો ઉદ્દેશ છે.

પોષણ બગીચો

- > મુખ્ય ઉદ્દેશ ઓર્ગેનિક રીતે ઉગાડવામાં આવતા શાકભાજી અને ફળો મારફતે પોષક પુરવઠો સુનિશ્ચિત કરવાનો છે જેથી જમીન પણ તંદુરસ્ત રહે.
- > તમામ હોદ્દદારો દ્વારા આંગણવાડી, શાળા પરિસરમાં અને ગ્રામ પંચાયતોમાં ઉપલબ્ધ સ્થળોએ પોષણ બગીચા માટે વૃક્ષારોપણ ઝુંબેશ હાથ ધરવામાં આવશે.

પોષણ અભિયાન

- > 8 માર્ચ, 2018ના રોજ આંતરરાષ્ટ્રીય મહિલા દિવસ નિમિત્તે સરકાર દ્વારા રાષ્ટ્રીય પોષણ મિશન શરૂ કરવામાં આવ્યું હતું.
- > તેનો ઉદ્દેશ સ્ટ્રેટિગ, અન્ડરન્યુટ્રિશન, એનિમિયા (નાના બાળકો, મહિલાઓ અને કિશોરવયની છોકરીઓમાં) અને જન્મ સમયે ઓછા વજનને અનુક્રમે 2%, 3% અને 3% વાર્ષિક ઘટાડવાનો છે.

- > તેનો ઉદ્દેશ 2022 સુધીમાં 0-6 વર્ષના બાળકોમાં સ્ટેટિંગને 38.4 ટકાથી ઘટાડીને 25 ટકા કરવાનો પણ છે.

ભારતમાં કુપોષણનું દૃષ્ય

- > વર્લ્ડ બેંકના 2021ના રિપોર્ટ મુજબ શૈયાલયના અભાવે ભારતને 24,000 કરોડ રૂપિયાનું આર્થિક નુકસાન થયું હતું.
- > 2018ના એસોચેમ (Assocham) અભ્યાસ મુજબ કુપોષણને કારણે ગ્રોસ ડોમેસ્ટિક પ્રોડક્ટ (GDP)માં 4 ટકાનો ઘટાડો થયો છે.
- > રિપોર્ટમાં એમ પણ જાણવા મળ્યું છે કે કુપોષણથી પીડાતા બાળકો તંદુરસ્ત બાળપણના બાળકો કરતા 20 કટા ઓછું કમાય છે.
- > દેશમાં ગંભીર કુપોષિત (Severe Acute Malnourished-SAM) બાળકોની સંખ્યા અગાઉ 80 ટકા લાખ હતી, જે હવે ઘટીને 10 લાખ થઈ ગઈ છે.

સંબંધિત સરકારી પહેલ :

- > એનિમિયા ફી ઈન્ડિયા અભિયાન
- > મલ્યાલ ભોજન (MDM) યોજના
- > નેશનલ ફૂડ સિક્યોરિટી એક્ટ (NFSA), 2013

કુપોષણ

- > જ્યારે વ્યક્તિના આહારમાં પોષક તત્વોની યોગ્ય માત્રા ન હોય ત્યારે પણ કુપોષણ થાય છે. વર્લ્ડ હેલ્થ ઓર્ગેનાઈઝેશન અને યુનિસ્કેના જણાવ્યા અનુસાર, કુપોષણના ત્રણ મુખ્ય લક્ષણો છે.
- > ઓછું વજન (Underweight) - અન્ડરન્યુટ્રિશન : આમાં વેસ્ટિંગ (ઊંચાઈના પ્રમાણમાં ઓછું વજન), સ્ટેટિંગ (ઉંમરના ગુણોત્તરમાં ટૂંકી લંબાઈ) અને ઓછું વજન (ઉંમરના ગુણોત્તર કરતા ઓછું વજન)નો સમાવેશ થાય છે.
- > સૂક્ષ્મ પોષક તત્વો (Micronutrient-Related): આમાં સૂક્ષ્મ પોષક તત્વોની ઉણપ (મહત્વપૂર્ણ વિટામિન્સ અને ખનિજોનો અભાવ) અથવા સૂક્ષ્મ પોષક તત્વોની વિપુલતાનો સમાવેશ થાય છે.
- વધુ વજન : સ્થૂળતા અને આહાર (જેમ કે હૃદયરોગ, સ્ટ્રોક, ડાયાબિટીસ અને કેન્સર) સંબંધિત બિન ચેપી રોગો.
- > ટકાઉ વિકાસ લક્ષ્યો (SDG 2 : શૂન્યભાગ) નો ઉદ્દેશ 2030 સુધીમાં તમામ ભૂખ અને કુપોષણને દૂર કરવાનો છે, તેમજ એ સુનિશ્ચિત કરવાનો છે કે તમામ લોકો, ખાસ કરીને બાળકો, આખું વર્ષ પૂરતો અને પોષ્ટિક ખોરાક ધરાવે છે.

પોષણ 2.5 વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો :

1. તાજેતરમાં મહિલા અને બાળ વિકાસ મંત્રાલયે 'પોષણ 2.5'નું ઉદઘાટન કર્યું હતું.

2. પોષણ અભિયાન મિશન એક મહિના સુધી ચાલેલો તહેવાર છે જે મુખ્યત્વે ગંભીર કુપોષિત બાળકો પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરે છે.
3. તેનો ઉદ્દેશ 2022 સુધીમાં 0-6 વર્ષના બાળકોમાં સ્ટેટિંગને 38.4 ટકાથી ઘટાડીને 25 ટકા કરવાનો પણ છે.
4. 8 માર્ચ, 2018ના રોજ આંતરરાષ્ટ્રીય મહિલા દિવસ નિમિત્તે સરકાર દ્વારા રાષ્ટ્રીય પોષણ મિશન શરૂ કરવામાં આવ્યું હતું. ઉપરોક્ત આપેલા નિવેદનોમાંથી કયા નિવેદનો યોગ્ય છે.
 - (A) 1,2 અને 3
 - (B) 2, 3 અને 4
 - (C) 1, 2 અને 4
 - (D) 1, 2, 3 અને 4

IIT મદ્રાસ e-Source નામનું ઓનલાઈન માર્કેટપ્લેસ વિકસાવશે

- > IIT મદ્રાસ e-source નામનું ઓનલાઈન પ્લેટફોર્મ વિકસાવી રહ્યું છે તેનો ઉપયોગ ઈલેક્ટ્રોનિક કચરા (ઈ-વેસ્ટ)ને પહોંચી વળવા માટે કરવામાં આવશે.
- > ઔપચારિક અને અનોપચારિક અર્થતંત્રના હિસ્સેદારોને જોડીને ઈ-કચરાને પહોંચી વળવા માટે ઈ-સોર્સનો ઉપયોગ કરવામાં આવશે.
- > ઈ-સોર્સ કચરો ઈલેક્ટ્રિકલ એનઈલેક્ટ્રોનિક ઉપકરણો (WEEE) માટે ઓનલાઈન માર્કેટપ્લેસ તરીકે કામ કરવા માટે એક્સચેન્જ પ્લેટફોર્મ તરીકે કામ કરશે.
- > તે ખરીદદારો અને વેચાણકર્તાઓ સહિત ઘણા હિસ્સેદારો વચ્ચે ઔપચારિક પુરવઠા શૃંખલા તરીકે પણ કામ કરશે.
- > આ પહેલનું નેતૃત્વ ઈન્ડો-જર્મન સેન્ટર ફોર સસ્ટેનેબિલિટી (IGCS) કરી રહ્યું છે.
- > IGCS ટીમના જણાવ્યા અનુસાર, ઈ-વેસ્ટની સમસ્યાનો ઉકેલ ખરીદદારો અને વેસ્ટ ઈલેક્ટ્રોનિક ઉપકરણોના વિકેતાઓને તેમના હિત સાથે સમાધાન કર્યા વિના જોડીને લાવી શકાય છે.

ઈ-સ્ત્રોત પહેલોની જરૂર

- > ઈ-વેસ્ટ હેન્ડલિંગ અને મેનેજમેન્ટને ઔપચારિક બનાવવા માટે, એક નવા ઓપન-સોર્સ સોલ્યુશનની જરૂર છે જે ડેટા સમૃદ્ધ છે અને પારદર્શિતાની સંભાવનાનો લાભ લઈ શકે છે, કારણ કે ઈ-વેસ્ટનો ઉપયોગ થાય અથવા કિંમતી ધાતુઓ અને અન્ય ઉચ્ચ મૂલ્યની સામગ્રી મેળવવા માટે ફેંકી દેવામાં આવે છે. આવી અવૈજ્ઞાનિક રિસાયકલિંગ પદ્ધતિઓ વેસ્ટ ઓપરેટર્સ તેમજ પાર્યવરણ માટે હાનિકારક છે.

ઈ-વેસ્ટ ઉત્પાદન :

- > એક અભ્યાસ મુજબ વિશ્વમાં વાર્ષિક 53.6 મિલિયન ટન ઈ-વેસ્ટ ઉત્પન્ન થાય છે. આગામી 16 વર્ષમાં આ આંકડા બમણા થવાની સંભાવના છે. ભારત વિશ્વનું ત્રીજું સૌથી મોટું ઈ-વેસ્ટ ઉત્પાદન છે.
- > તેણે 2010-2020 વચ્ચે 38% વધુ ઈ-વેસ્ટ ઉત્પન્ન કર્યો હતો.
- > ભારતમાં માત્ર 5 ટકા ઈ-વેસ્ટને જવાબદારીપૂર્વક રિસાયકલ કરવામાં આવે છે.

IIT મદ્રાસ e-Source નામનું ઓનલાઇન પ્લેટફોર્મ વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો :

1. તેનો ઉપયોગ ઈલેક્ટ્રોનિક કચરા (ઈ-વેસ્ટ)ને પહોંચી વળવા માટે કરવામાં આવશે.
2. ઈ-સોર્સ કચરો ઈલેક્ટ્રિકલ એનઈલેક્ટ્રોનિક ઉપકરણો (WEEE) માટે ઓનલાઇન માર્કેટપ્લેસ તરીકે કામ કરવા માટે એક્સચેન્જ પ્લેટફોર્મ તરીકે કામ કરશે.
3. આ પહેલનું નેતૃત્વ ઈન્ડો-જર્મન સેન્ટર ફોર સસ્ટેનેબિલિટી (IGCS) કરી રહ્યું છે
ઉપરોક્ત આપેલા નિવેદનમાંથી કયા નિવેદનો યોગ્ય છે.
(A) ફક્ત 1 અને 2
(B) ફક્ત 2, અને 3
(C) ફક્ત 1, અને 3
(D) 1, 2, અને 3

વિશ્વ હવામાન સંગઠનનો અહેવાલ

- > તાજેતરમાં વર્લ્ડ હવામાન સંસ્થા (WMO)એ એક અહેવાલ બહાર પાડ્યો છે જેમાં જણાવ્યું છે કે છેલ્લા 50 વર્ષમાં હવામાન હોનારતોમાં 20 લાખ લોકોના મોત થયા છે. WMOએ આપત્તિઓની વધતી આવૃત્તિ માટે જળવાયુ પરિવર્તન અન વધુ સારી આપત્તિ રિપોર્ટિંગ બંનેને જવાબદાર ઠેરવી છે.

અહેવાલના મુદ્દાઓ :

- મૃત્યુદર એટલાસ : વિશ્વ હવામાન સંસ્થાએ એક એટલાસ પણ શરૂ કર્યું છે, જે અત્યંત હવામાન, પાણી અને આબોહવાની ઘટનાઓને કારણે મૃત્યુદર અને આર્થિક નુકસાનની વ્યાપક સમીક્ષા પ્રદાન કરે છે.
- વધતી આપત્તિઓ : જળવાયુ પરિવર્તન અને તીવ્ર આત્યંતિક મોસમી ઘટનાઓએ છેલ્લા 50 વર્ષમાં કુદરતી આપત્તિઓમાં વધારો કર્યો છે, જે ગરીબ દેશોને અસમાન રીતે અસર કરે છે.

- > આબોહવા-પરિવર્તન પ્રેરિત પૂર અને ગરમી જેવી આપત્તિઓની સંખ્યામાં પાંચ ગણો વધારો થયો છે, જેમાં 20 લાખથી વધુ લોકો માર્યા ગયા છે અને 3.64 ટ્રિલિયન ડોલરનું આર્થિક નુકસાન થયું છે. 20 મિલિયનમાંથી 91 ટકાથી વધુ માત્ર વિકાસશીલ દેશોમાં જ મૃત્યુ પામ્યા છે.

- વધુ સારી પ્રારંભિક ચેતવણી પ્રણાલી : વધુ સારી પ્રારંભિક ચેતવણી પ્રણાલી અને આપત્તિ વ્યવસ્થાપનને કારણે 1970 થી 2010ની વચ્ચે આર્થિક નુકસાન સાત ગણું વધ્યું છે, જે વૈશ્વિક સ્તરે સરેરાશ \$49 મિલિયનથી વધીને \$383 મિલિયન પ્રતિ દિવસ થયું છે.

- > વાવાઝોડું નુકસાનનું સૌથી સામાન્ય કારણ છે, જેના કારણે વૈશ્વિક સ્તરે સૌથી વધુ આર્થિક નુકસાન થાય છે.

- > જળવાયુ પરિવર્તનના અંશો : આબોહવા પરિવર્તનના પરિણામો, વિશ્વના ઘણા ભાગોમાં આત્યાંતિક હવામાન અને આબોહવાની ઘટનાઓની સંખ્યા સતત વધી રહી છે જે વિશ્વના ઘણા ભાગોમાં વધુ ગંભીર બનશે.

- > વાતાવરણમાં પાણીની વરાળની ઊંચી માત્રાએ અતિશય વરસાદ અને પૂરની ઘટનાઓમાં વધારો કર્યો છે અને ગરમ સમુદ્રોએ ઝડપી ઉષ્ણકટિબંધીય વાવાઝોડાની આવૃત્તિ અને હદને અસર કરી છે. તેણે વિશ્વના ઘણા ભાગોમાં ડેલ્ટા, દરિયાકાંઠા અને ટાપુઓ જેવા નીચાણવાળા વિસ્તારોની નબળાઈમાં વધારો કર્યો છે.

- સંદાઈ ફેમવર્કની નિષ્ફળતા : અહેવાલમાં એવી ચેતવણી પણ આપવામાં આવી છે કે તે વિકાસશીલ દેશોની ગરીબી નિવારણ અને અન્ય મહત્વપૂર્ણ ટકાવ વિકાસ લક્ષ્યો (SDGs) હાંસલ કરવાની ક્ષમતાને જોખમમાં મૂકી રહી છે જે 2015ના સંદાઈ નિર્ધારિત આપત્તિ નુકસાન ઘટાડવામાં નિષ્ફળ ગઈ હતી.

આગળનો રસ્તો

- સુસંગતતાની આવશ્યકતા : WMOમાં 193 સભ્ય દેશોમાંથી માત્ર અડધા દેશોમાં મલ્ટિ-રિસ્ક (Multi-Hazard) પ્રારંભિક ચેતવણી પ્રણાલીઓ છે અને આફ્રિકા, લેટિન, અમેરિકા અને પેસિફિક અને કેરેબિયન ટાપુ રાજ્યોના કેટલાક ભાગોમાં હવામાન અને હાઈડ્રોલોજિકલ નિરીક્ષણ નેટવર્કમાં ગંભીર ગાબડા છે.

- > આમ, વિકાસશીલ દેશોમાં પ્રારંભિક ચેતવણી પ્રણાલીઓ સ્થાપિત કરવાની જરૂર છે.

- જોખમ સમીક્ષા : અહેવાલ વધુમાં સૂચવે છે કે દેશોએ બદલાતી આબોહવાને ધ્યાનમાં રાખીને જોખમ અને નબળાઈની સમીક્ષા કરવી જોઈએ જેથી એ બતાવે કે ઉષ્ણકટિબંધીય ચક્રવાતામાં ભૂતકાળની તુલનામાં વિવિધ ટ્રેક, તીવ્રતા અને ઝડપ હોઈ શકે છે.

- સક્રિય નીતિઓ : તે દુષ્કાળ જેવી ધીમી ગતિએ શરૂ થતી આપત્તિઓ પર સંકલિત અને સક્રિય નીતિઓના વિકાસ માટે પણ અપીલ કરે છે.

વિશ્વ હવામાન સંગઠનનો અહેવાલ વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો :

1. તાજેતરમાં વર્લ્ડ હવામાન સંસ્થાના અહેવાલમાં જણાવ્યું છે કે છેલ્લા 50 વર્ષમાં હવામાન હોનારતોમાં 20 લાખ લોકોના મોત થયા છે.
2. WMO એ આપત્તિઓની વધતી આવૃત્તિ માટે જળવાયુ પરિવર્તન અને વધુ સારી આપત્તિ રિપોર્ટિંગ બંનેને જવાબદાર ઠેરાવી છે.
3. વિશ્વ હવામાન સંસ્થાએ એક એટલાસ પણ શરૂ કર્યું છે.
4. આબોહવા-પરિવર્તન પ્રેરિત પૂર અને ગરમી જેવી આપત્તિઓની સંખ્યામાં પાંચ ગણો વધારો થયો છે. ઉપરોક્ત આપેલા નિવેદનમાંથી કયા નિવેદનો યોગ્ય છે. (A) 1, 2 અને 3 (B) 2, 3 અને 4 (C) 1, 2 અને 4 (D) 1, 2, 3 અને 4

પંજાબ સરકારનું 'Innovation Mission Punjab' (IMPunjab)

- પંજાબના મુખ્યમંત્રી અમરિન્દર સિંહે 1 સપ્ટેમ્બર, 2021ના રોજ Innovation Mission Punjab' (IMPunjab)ની શરૂઆત કરી હતી.
- IMP એક જાહેરાત ખાનગી ભાગીદારી મિશન છે. જે વૈશ્વિક રોકાણકારો અને નિષ્ણાતોના સ્ટાર્ટ-અપ્સને ઉત્તેજિત કરશે.
- આ મિશન પંજાબની વૃદ્ધિની સંભાવનાને વેગ આપશે અને રોજગારીનું સર્જન કરીને અને રોકાણોને આમંત્રણ આપીને સમૃદ્ધ અર્થતંત્રનું નિર્માણ કરશે.
- તે રોકાણ, પરામર્શ અને બજારની પહોંચને આકર્ષવા માટે રાજદૂતો અને ભાગીદારોનો વૈશ્વિક પૂલ પણ ઉભો કરશે.
- તે પંજાબી ડાયસ્પોરની તાકાત નોલાભ લેશે અને મહિલાઓમાં ઉદ્યોગોસાહસિકતાને પ્રોત્સાહન આપવામાં કેન્દ્રિત કાર્યક્રમ ચલાવવા ઉપરાંત પંજાબની નવી વિકાસગાથામાં ભાગ લેવાની મંજૂરી આપશે.

સ્પર્ધાત્મક પરીક્ષાના ટોપર્સ વિદ્યાર્થીઓ માટેનું નં. 1 મેગેઝિન

ICE® MAGIC

CURRENT AFFAIRS

3 MONTHS
CURRENT AFFAIRS

NOW AVAILABLE

ગુજરાત, ભારત અને વિશ્વની મહત્વની ઘટનાઓનો સમાવેશ મહત્વની યોજના, એવોર્ડ, સંમેલન, નિમ્નણૂક, સૈન્ય અભ્યાસ વગેરે વિશેની દુ ઘી પોઇન્ટ પરીક્ષાલક્ષી માહિતી ગુજરાત સરકારની નવી દુરિઝમ પોલિસી 2021 ગુજરાત તથા ભારત સરકારનું વર્ષ 2020-21નું બજેટ

ICE®
INSTITUTE FOR COMPETITIVE EXAMS

GPSC 1/2, Dy.SO, Dy.MAMLATDAR, RFO, ઓફિસ સુપ્રિન્ટેન્ડેન્ટ, બિનસચિવાલય, તલાટી, PSI, ASI, CONSTABLE તથા વર્ગ - 3 સહિતની તમામ સ્પર્ધાત્મક પરીક્ષાઓ માટે ઉપયોગી

- > આ મિશન ઈન્ક્યુબેટર, શિક્ષણવિદો, રોકાણકારો, સ્ટાર્ટઅપ્સ, પ્રગતિશીલ ખેડૂતો, સરકાર, ખેલાડીઓ, મીડિયા, ઉદ્યોગ અને કોર્પોરેટ્સ જેવા તમામ હિસ્સેદારોને એક કરીને વૃદ્ધિને મજબૂત કરવાની દિશામાં ઉત્પ્રેરક તરીકે કામ કરશે.
- > તે એક અનોખો 'જાહેર-ખાનગી ભાગીદારી પ્રોજેક્ટ' છે જેને ખાનગી ક્ષેત્ર અને મજબૂત સરકારી ટેકો આપશે.

પંજાબ - એક ઉદ્યોગસાહસિક રાજ્ય :

- > પંજાબ એક ઉદ્યોગસાહસિક રાજ્ય છે, જે વિશ્વ તેમજ ભારતમાં ઉદ્યોગસાહસિકોના મજબૂત પદચિહ્ન ધરાવે છે. પંજાબમાં 450 સ્ટાર્ટ-અપ્સ અને 20થી વધુ ઈન્ક્યુબેટર્સનો સમાવેશ થતા ઉભરતી ઉદ્યોગસાહસિક ઈકોસિસ્ટમ છે.

Innovation Mission Punjab' (IMPunjab) વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો :

1. પંજાબના મુખ્યમંત્રી અમરિન્દર સિંહે 1 સપ્ટેમ્બર, 2021ના રોજ (IMPunjab)ની શરૂઆત કરી હતી.
2. આ મિશન પંજાબની વૃદ્ધિની સંભાવનાને વેગ આપશે.
3. પંજાબમાં 450 સ્ટાર્ટ-અપ્સ અને 20થી વધુ ઈન્ક્યુબેટર્સનો સમાવેશ થતા ઉભરતી ઉદ્યોગસાહસિક ઈકોસિસ્ટમ છે. ઉપરોક્ત આપેલા નિવેદનોમાંથી કયા નિવેદનો યોગ્ય છે.
 - (A) ફક્ત 1 અને 2
 - (B) ફક્ત 2, અને 3
 - (C) ફક્ત 1, અને 3
 - (D) 1, 2, અને 3

'મધ્ય આફ્રિકામાં સંરક્ષિત વિસ્તારો 2020' રિપોર્ટ

- > 'મધ્ય આફ્રિકામાં સંરક્ષિત વિસ્તારો 2020' શીર્ષક હેઠળ અહેવાલ અનુસાર, જો સંસાધનો સમાન રીતે વહેંચવામાં આવે અને તેના પર્યાવરણને સુરક્ષિત કરવામાં આવે તો મધ્ય આફ્રિકા પોતાનો વિકાસ ટકાઉ રીતે કરી શકે છે.
- > આ રિપોર્ટ સેન્ટ્રલ આફ્રિકા ફોરેસ્ટ ઓબ્ઝર્વેટરી (OFAC) હેઠળ તૈયાર કરવામાં આવ્યો છે જે સેન્ટ્રલ આફ્રિકન ફોરેસ્ટ કમિશન (COMIFAC)નું વિશિષ્ટ એકમ છે.
- > મધ્ય આફ્રિકા કોપર, પેટ્રોલિયમ, આર્યન મેંગેનીઝ, હીરા, કોબાલ્ટ અને કોલટનથી સમૃદ્ધ છે.
- > આ અહેવાલ મુજબ, પર્યાવરણ અને સામાજિક સમાનતા પર આધારિત વિકાસ એ ગરીબી અને યુદ્ધને રોકવાનો એકમાત્ર રસ્તો છે.

Back to basics :

મધ્ય આફ્રિકન દેશોમાં આર્થિક વિકાસ

- > 2020 માટે મેક્રોઈકોનોમિક આગાહી અનુસાર, મધ્ય આફ્રિકન દેશો -2.5% થી -4.3% નો વૃદ્ધિદર ધરાવે છે.
- > નોવેલ કોરોનાવાયરસ રોગના કારણે વૈશ્વિક સ્વાસ્થ્ય સંકટને કારણે આર્થિક સ્થિતિ વધુ ખરાબ થઈ ગઈ છે, સાથે જ 2018ના અંતથી બેરલ દીઠ તેલના ભાવમાં ઘટાડો થયો છે.
- > આમ, આ પ્રદેશની સરકારો ખાણકામ અને વનીકરણ ઉદ્યોગો તરફ તેલ નિષ્કર્ણ અને રાષ્ટ્રીય અર્થવ્યવસ્થામાં વિવિધતા લાવી રહ્યા છે.

સુરક્ષિત વિસ્તાર

- > આ પ્રદેશમાં લગભગ 206 સુરક્ષિત વિસ્તારો છે જે 7,99,00 ચોરસ કિલોમીટરને આવરે છે. તે મધ્ય આફ્રિકન દેશોમાં 14.8 % જમીન વિસ્તાર અને મેરીટાઈમ એક્સક્લુઝિવ ઈકોનોમિક ઝોનના 5% હિસ્સો ધરાવે છે.

દેશો દ્વારા તેવામાં આવેલા પગલા

- > 24 આફ્રિકન દેશોએ "એક્સ્ટ્રેક્ટિવ ઈન્ડસ્ટ્રીઝ ટ્રાન્સ્પરન્સી ઈનિશિયેટિવ (EITI) ધોરણો અપનાવ્યા છે. "EITI પહેલ શાસનમાં સુધારો કરીને ખનિજ સંસાધનોના વધુ વ્યાપક અને પારદર્શક સંચાલનને પ્રોત્સાહન આપવાના હેતુથી શરૂ કરવામાં આવ્યા હતા. EITI આ ક્ષેત્રમાં પારદર્શિતા પણ લાવી રહ્યું છે.

'મધ્ય આફ્રિકામાં સંરક્ષિત વિસ્તારો 2020' વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો :

1. આ રિપોર્ટ સેન્ટ્રલ આફ્રિકા ફોરેસ્ટ ઓબ્ઝર્વેટરી (OFAC) હેઠળ તૈયાર કરવામાં આવ્યો છે
2. મધ્ય આફ્રિકા કોપર, પેટ્રોલિયમ, આર્યન મેંગેનીઝ, હીરા, કોબાલ્ટ અને કોલટનથી સમૃદ્ધ છે.
3. મધ્ય આફ્રિકન દેશો -2.5% થી -4.3% નો વૃદ્ધિદર ધરાવે છે.
 - (A) ફક્ત 1 અને 2
 - (B) ફક્ત 2, અને 3
 - (C) ફક્ત 1, અને 3
 - (D) 1, 2, અને 3

ખાદ્ય તેલો પર રાષ્ટ્રીય મિશન

- > તાજેતરમાં પ્રધાન મંત્રી એ પાંચ વર્ષ ના ગાળામાં 11,000 કરોડ રૂપિયાથી વધુના રોકાણ સાથે તેલો- ઓઈલ પામ(NMEO-OP) પર રાષ્ટ્રીય મિશનની જાહેરાત કરી હતી.
- > જો કે, કેટલાક પર્યાવરણ વાદીઓએ પામ તેલના વાવેતરની વિનાશક અસર અંગે ચિંતા વ્યક્ત કરી છે.

Back to basics : પરિચય

- > NMEO-OP એ એક નવી કેન્દ્રીય પ્રાયોજિત યોજના છે. પામ તેલ માટે વધારાના 6.5 લાખ હેક્ટર ની દરખાસ્ત 2025-26 સુધીમાં કરવામાં આવી છે. જેમાં 2025-26 સુધીમાં પામ તેલના વાવેતરના 10 લાખ હેક્ટર અને 2029-30 સુધીમાં 16.7 લાખ હેક્ટરનો વધારો સામેલ હશે.
- > પામ ઓઈલના ખેડૂતોને નાણાકીય સહાય પૂરી પાડવામા આવશે અને તેમને મૂલ્ય અને સધ્ધરતા ફોર્મ્યુલા હેઠળ મહેનતાણું મળશે.
- > સધ્ધરતા સુત્ર લઘુતમ ટેકાના ભાવ છે. અને સરકાર હવે તેને ફૂડ પામ ઓઈલ (CPO)ની કિંમત ના 14.3% નક્કી કરશે. છેવટે તે 15.3% સુધી જશે.
- > આ યોજનાનું બીજું ધ્યાન ક્ષેત્રના ઈનપુટ/હસ્તક્ષેપોના સમર્થનમાં નોંધપાત્ર રીતે કેન્દ્રિત છે. જૂના વાવેતરને તેમના કાયાકલ્પ માટે વિશેષ સહાય આપવામાં આવશે.

વિશેષ ધ્યાન

- > આ યોજનાનું વિશેષ ધ્યાન ભારતના પૂર્વોત્તર (NE) રાજ્યો અને નિકોબાર ટાપુઓમાં અનુકુળ હવામાનની સ્થિતિને કારણે રહેશે.
- > 5 કરોડ પ્રતિ કલાક (હેક્ટર દીઠ મિલિયન ટન) ઉદ્યોગને ઉતર-પૂર્વ અને અંદામાન પ્રદેશો તરફ આકર્ષિત કરવા માટે ઉચ્ચ ક્ષમતાના પ્રમાણસર વધારા સાથે.

ઉદ્દેશ્ય

- > મોંઘા પામ તેલની આયાત દ્વારા નક્કી કરવામા આવેલા ઘરેલુ ખાદ્ય તેલોના ભાવોનો લાભ ઉઠાવવો અને ખાદ્ય તેલમાં આત્મનિર્ભર બનવું.
- > 2025-26 સુધી માં પામ તેલનું ઘરેલુ ઉત્પાદન ત્રણ ગણું વધારીને 11 લાખ મેટ્રિક ટન કરવામાં આવશે.

યોજનાનું મહત્વ ખેડૂતોની આવકમાં વધારો :

- > આના પરથી આયાત પરની નિર્ભરતા ઘટાડીને અને ખેડૂતોને બજારમાં રોકડ કરવામાં મદદ કરીને પામ તેલના ઉત્પાદનને પ્રોત્સાહન મળવાની અપેક્ષા છે.

ઉપજમાં વધારો અને આયાતમાં ઘટાડો

- > ભારત વિશ્વમાં સૌથી મોટો ગ્રાહક છે. તેમાંથી પામ તેલની આયાત તેની કુલ વનસ્પતિ તેલની આયાતના લગભગ 55 ટકા છે.
- > તે ઈન્ડોનેશિયા અને મલેશિયા થી પામ તેલ, બ્રાઝિલ અને આર્જેન્ટિનાથી સોયા ઓઈલ અને મુખ્યત્વે રશિયા અને યુક્રેનથી સુર્યમુખી તેલની આયાત કરે છે.

- > ભારતમાં ખાસ કરીને રસોઈ માટે ખાદ્ય ઉત્પાદનોમાં 94.1% પામ તેલનો ઉપયોગ થાય છે. આ ભારતના ખાદ્ય તેલ અર્થતંત્ર માટે પામ તેલને ખુબ મહત્વપૂર્ણ બનાવે છે.

ચિંતાઓ

- આદિવાસી સમુદાયોની ભૂમિ પર અસર
- > ઓઈલ પામ એ લાંબા સમય ગાળા સાથે પાણીનો વપરાશ કરતો મોનોકલ્ચર પાક છે. તેથી તેનો લાંબો સમયગાળો નાના ખેડૂતો માટે અયોગ્ય છે. અને તેલી માપ માટે જમીનની ઉત્પાદકતા તેલીબિયાં કરતા વધુ છે, જે તેલ માપની ખેતી માટે વધુ જમીનના ઉપયોગ પર પ્રશ્ન ઉભો કરે છે.
- > દક્ષિણ-પૂર્વ એશિયામાં, ઓઈલ પામ/પામ તેલના વાવેતરે વરસાદી જંગલોના વિશાળ વિસ્તારોનું સ્થાન લીધું છે. તે જનજાતીય / આદિવાસીઓને જમીનની સામુદાયિક માલિકી સાથે સંકળાયેલી તેમની ઓળખથી અલગ કરી શકે છે. અને "સામાજિક તાણાવાણા ને વિક્ષેપિત કરી શકે છે."

વન્યપ્રાણી જોખમો:

- > "જૈવવિવિધતા હોટસ્પોટ્સ અને ઈકોલોજિકલ રીતે નાજૂક "વિસ્તારો તેના મુખ્ય ધ્યાન કેન્દ્રિત વિસ્તારો છે, તેલ પામ વાવેતર સ્થાપવાથી વન આવરણમાં ઘટાડો થશે જે લુપ્ત થતા વન્યપ્રાણીઓ (ENDANGERED WILDLIFE) ના રહેઠાણને નષ્ટ કરવાની ધમકી આપે છે.

આક્રમક પ્રજાતિઓ :

- > પામ/તાડ એક આક્રમક પ્રજાતિ છે. જે પૂર્વોત્તર ભારત કુદરતી વન પેદાશ નથી અને જો તે ગૈર-વન વિસ્તારોમાં પણ ઉગાડવામાં આવે તો જૈવવિવિધતા તેમજ જમીનની સ્થિતિ પર તેની અસરનું વિશ્લેષણ કરવું જોઈએ.

- > આક્રમક પ્રજાતિઓ સ્વદેશી પ્રજાતિઓ નથી જે સ્વદેશી / સ્થાનિક જૈવવિવિધતા માટે ગંભીર ખતરો ઉભો કરીને નવી ઈકોસિસ્ટમને ફેલાવે છે અને નુકશાન પહોંચાડે છે. તેઓ સ્થાનિક પ્રજાતિઓ અને વન્યપ્રાણીઓના વિકાસમાં અવરોધ પેદા કરે છે.

આરોગ્યની ચિંતાઓ :

- > પામ તેલમા દરરોજ ઝાડ દીઠ 300 લિટર પાણીની જરૂર પડે છે, તેમજ તે મૂળ પાક ન હોય તેવા વિસ્તારોમાં ઉચ્ચ જંતુ નાશકોની જરૂર પડે છે, જે ગ્રાહકોના સ્વાસ્થ્યની ચિંતા પણ ઉભી કરે છે.

ખેડૂતોને પુરતો ભાવ મળતો નથી :

- > પામ તેલની ખેતીમાં સૌથી મહત્વનો મુદ્દો એ છે કે ખેડૂતોની તાજા ફળ કલસ્ટર (fresh fruit bunches-FFBs)ની યોગ્ય કિંમત મેળવવામાં અસમર્થતા છે.

- > ક્ષતાજા પામ તેલના ફ્લેકસ(FFBs) અત્યંત બરડ/નાજૂક હોય છે જેને કાપણીના ચોવીસ કલાકની અંદર પ્રક્રિયા (processed) કરવાની જરૂર હોય છે.

આગળનો રસ્તો :

- > જો આવી જ સબસીડી અને સહાય તેલીબિયાંને આપવામાં આવે જે ભારત માટે સ્વદેશી છે. અને શુષ્ક જમીન પર કૃષિ માટે પણ યોગ્ય છે, તો પામ તેલ પર નિર્ભરતા વિના પણ આત્મનિર્ભરતા પ્રાપ્ત કરી શકાય છે.
- > જો ખેડૂતો પામ તેલની ખેતી કરવા તૈયાર હોય અને સરકાર તેને પ્રત્સાહન આપે તો કૃષિ જમીન પર પામ તેલના વૃક્ષો ઉગાડવા એ તેનો ઉકેલ આવશે.
- > છેવટે મિશન ઓઈલ પામની સફળતા નો આધાર ફૂડ પામ ઓઈલ પર આયાત ડ્યુટી પર રહેશે.
- > 2012માં એવી ભલામણ કરવામાં આવી હતી કે જ્યારે પણ ફૂડ પામ ઓઈલ ની આયાત કિંમત 800 અમેરિકન ડોલર પ્રતિ ટનથી નીચે જશે ત્યારે આયાત ડ્યુટીમાં વધારો કરવાની જરૂર પડશે.
- > આંધ્રપ્રદેશમાં ખેડૂત સમુદાયોના જીવનમાં આ પાકથી પરિવર્તન અન્ય સંભવિત રાજ્યોમાં પણ તેનું પાલન કરવામાં મદદ કરી શકે છે. એક મજબૂત અને લાંબા ગાળાની નીતિ વ્યવસ્થા સમગ્ર ભારતમાં આ પાકને પ્રોત્સાહન આપશે.

ખાદ તેલો પર રાષ્ટ્રીય મિશન વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. તાજેતર માં પ્રધાન મંત્રી એ પાંચ વર્ષ ના ગાળામાં 11,000 કરોડ રૂપિયાથી વધુના રોકાણ સાથે તેલો- ઓઈલ પામ(NMEO-OP) પર રાષ્ટ્રીય મિશનની જાહેરાત કરી હતી.
2. 2025-26 સુધી માં પામ તેલનું ઘરેલું ઉત્પાદન ત્રણ ગણું વધારીને 11 લાખ મેટ્રિક ટન કરવામાં આવશે.
3. આ યોજનાનું વિશેષ ધ્યાન ભારતના પૂર્વોત્તર (NE) રાજ્યો અને નિકોબાર ટાપુઓમાં અનુકૂળ હવામાનની સ્થિતિને કારણે રહેશે.
4. ભારતમાં ખાસ કરીને રસોઈ માટે ખાદ્ય ઉત્પાદનોમાં 94.1% પામ તેલનો ઉપયોગ થાય છે.
ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયા નિવેદનનો યોગ્ય છે?
(A) ફક્ત 1, 2 અને 4 (B) ફક્ત 2, 3 અને 4
(C) ફક્ત 1, અને 3 (D) 1, 2, 3 અને 4

BGCI

- > તાજેતરમાં બોટનિકલ ગાર્ડન્સ કન્ઝર્વેશન ઈન્ટરનેશનલ (BGCI) એ સ્ટેટ ઓફ ધ વર્લ્ડસ ટ્રીઝ રિપોર્ટ જાહેર કર્યો છે.
- > અહેવાલમાં ચેતવણી આપવામાં આવી છે કે લગભગ એક તૃતિયાંશ વૃક્ષોની પ્રજાતિઓ લુપ્ત થવાનું જોખમ ધરાવે છે. જ્યારે સેંકડો પ્રજાતિઓ લુપ્ત થવાના આરે છે.
- > BGCI એક સભ્યપદ સંસ્થા છે, જે વિશ્વભરના 100થી વધુ દેશોમાં વનસ્પતિ બગીચાઓનું પ્રતિનિધિત્વ કરે છે. તે યુકે સ્થિત સ્વતંત્ર ચેરિટી છે. જેની સ્થાપના 1987માં વિશ્વના વનસ્પતિ બગીચાઓને વનસ્પતિ સંરક્ષણ માટે વૈશ્વિક નેટવર્ક સાથે જોડવા માટે કરવામાં આવી હતી.

જોખમી પરિસ્થિતિઓ વાળી પ્રજાતિઓ

- > રિપોર્ટ અનુસાર કુલ પ્રજાતિના લગભગ 30 ટકા વૃક્ષોની 17,500 પ્રજાતિઓ લુપ્ત થવાનું જોખમ ધરાવે છે. જ્યારે 440 પ્રજાતિઓના 50 થી ઓછા વૃક્ષો બાકી છે.
- > દરેક દેશની 11% વનસ્પતિઓ લુપ્ત થતી કેટેગરીમાં છે.
- > એકંદરે, લુપ્ત થતી વૃક્ષોની પ્રજાતિઓની સંખ્યા લુપ્ત થઈ રહેલા સસ્તન પ્રાણીઓ, પક્ષીઓ, ઉભયજીવી અને સરીસૃપોની સંયુક્ત સંખ્યા કરતા બમણી છે.

Back to basics: મોટા ભાગનાં જોખમી વૃક્ષો

- > સૌથી જોખમી વૃક્ષોમાં 'મંગાનોલિયા' અને 'ડિપ્ટ્રોકાર્પ્સ' જેવી પ્રજાતિઓનો સમાવેશ થાય છે, જે ઘણીવાર દક્ષિણ-પૂર્વ એશિયાના વરસાદી જંગલોમાં જોવા મળે છે. આ સિવાય, ઓક વૃક્ષો, મેપલ વૃક્ષો અને આબોની પણ આવા જ જોખમોનો સામનો કરી રહ્યા છે.

સૌથી વધુ જોખમવાળા દેશો

- > વૃક્ષોની પ્રજાતિઓની વિવિધતા માટે જાણીતા વિશ્વના ટોચના છ દેશોમાં હજારો જાતના વૃક્ષોને લુપ્ત થવાનું જોખમ છે.
- > બ્રાઝિલમાં સૌથી વધુ જોખમ છે. 1,788 પ્રજાતિઓ જોખમમાં છે. અન્ય પાંચ દેશો ઈન્ડોનેશિયા, મલેશિયા, ચીન, કોલંબિયા અને વેનેઝુએલા છે.
- > કુલ ૨૭ દેશો એવા છે જ્યાં વૃક્ષોની કોઈ લુપ્ત થતી પ્રજાતિ નથી.

દ્વિપ વૃક્ષ

- > જોકે ઉચ્ચ વિવિધતા ધરાવતા દેશોમાં લુપ્ત થવાના જોખમથી અસરગ્રસ્ત પ્રજાતિઓની સંખ્યા સૌથી વધુ છે. દ્વિપના ઝાડની પ્રજાતિઓ પ્રમાણસર વધુ જોખમમાં છે.
- > આ ખાસ કરીને ચિંતાજનક છે, કારણકે ઘણા ટાપુઓમાં વૃક્ષોની ઘણી પ્રજાતિઓ છે જે બીજે ક્યાંય જોવા મળતી નથી.

મોટા જોખમો

- > ઝાડની પ્રજાતિઓ સામનો કરી રહેલા ટોચના ત્રણ જોખમોમાં પાકનુ ઉત્પાદન,લાકડાની લણણી અને પશુધનની ખેતીનો સમાવેશ થાય છે,જ્યારે આબોહવા પરિવર્તન અને આત્યંતિક હવામાનના જોખમોનો સમાવેશ થાય છે.
- > સમુદ્રની સપાટીમાં વધારો અને હવામાનની ગંભીર ઘટનાઓને કારણે ઓછામાં ઓછી ૧૮૦ પ્રજાતિઓ ને સીધા જોખમોનો સામનો કરવો પડી રહ્યો છે.

ઝાડ બચાવવાની જરૂરિયાત:આધાર પ્રણાલી

- > વૃક્ષો કુદરતી રીતે ઈકોસિસ્ટમને ટેકો આપવામાં મદદ કરે છે અને ગ્લોબલ વોર્મિંગ અને આબોહવા પરિવર્તનને પહોંચી વળવા માટે મહત્વપૂર્ણ માનવામાં આવે છે.
- > ઝાડની પ્રજાતિઓની લુપ્ત થવાની દૂરગામી અસરો(Domino Effect) હોઈ શકે છે.જે અન્ય ઘણી પ્રજાતિઓને નુકશાન પહોંચાડે છે.

બરફ રૂપે કામ કરી રહ્યાછીએ

- > તે વિશ્વના 50% પાર્થિવ કાર્બનનો સંગ્રહ કરે છે અને વાવાઝોડા(Hurricane) અને સુનામી જેવી આત્યંતિક આબોહવાની સ્થિતિમાં બરફ તરીકે કામ કરે છે.

રહેઠાણ અને ખોરાક

- > ઘણી લુપ્ત થતી વૃક્ષોની પ્રજાતિઓની સસ્તન પ્રાણીઓ, પક્ષીઓ, ઉભયજીવી, સરીસૃપો, જંતુઓ અને સૂક્ષ્મજીવોની લાખો અન્ય પ્રજાતિઓ માટે રહેઠાણ અને ખોરાક પ્રદાન કરે છે.

નીતિ નિર્માતાઓ માટે સૂચનો

- સુરક્ષા વધારવી :
- > સુરક્ષિત વિસ્તારોમાં લુપ્ત થતી ઝાડની પ્રજાતિઓ માટે સંરક્ષિત વિસ્તાર ક્વરેજનું વિસ્તરણ.

■ રક્ષણ :

- > શક્ય હોય ત્યાં સુધી વૈશ્વિક સ્તરે લુપ્ત થતી વૃક્ષોની પ્રજાતિઓ,વનસ્પતિ બગીચાઓ અને બીજ બેંક સંગ્રહ કેન્દ્રોનું સંરક્ષણ સુનિશ્ચિત કરવું.

■ ભંડોળમાં વધારો :

- > લુપ્ત થતી ઝાડની પ્રજાતિઓ માટે સરકાર અને કોર્પોરેટ ભંડોળનું વિતરણ વધારાશે.

■ યોજનાઓને વિસ્તૃત કરવી :

- > વાવેતર યોજનાઓનું વિસ્તરણ અને લુપ્ત થતી અને સ્વદેશી પ્રજાતિઓના લક્ષ્યાંકિત વાવેતરની ખાતરી કરવી.

■ સહકાર વધારવો :

- > આંતરરાષ્ટ્રીય પ્રયાસોમાં ભાગ લઈ ને વૃક્ષોના લુપ્ત થતા અટકાવવા વૈશ્વિક સહયોગમાં વધારો કરવો.

સંબંધિત ભારતીય પહેલ

- > નગરવન (શહેરી વન) યોજના
- > સંકલ્પ પર્વ
- > વળતર વનીકરણ ભંડોળ(CAF) અધિનિયમ
- > ગ્રીન ઈન્ડિયા માટે રાષ્ટ્રીય મિશન
- > રાષ્ટ્રીય વનીકરણ કાર્યક્રમ

સ્ટેટ ઓફ ધ વર્લ્ડસ ટ્રીઝ રિપોર્ટ વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. તાજેતરમાં બોટનિકલ ગાર્ડન્સ કન્ઝર્વેશન ઈન્ટરનેશનલ (BGCI) એ સ્ટેટ ઓફ ધ વર્લ્ડસ ટ્રીઝ રિપોર્ટ જાહેર કર્યો છે.
2. BGCI વિશ્વભરના 100થી વધુ દેશોમાં વનસ્પતિ બગીચાઓનું પ્રતિનિધિત્વ કરે છે.
3. રિપોર્ટ અનુસાર કુલ પ્રજાતિના લગભગ ૩૦ ટકા વૃક્ષોની 17,500 પ્રજાતિઓ લુપ્ત થવાનું જોખમ ધરાવે છે. ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયા નિવેદનનો યોગ્ય છે?
 - (A) ફક્ત 1, અને 2
 - (B) ફક્ત 2, અને 3
 - (C) ફક્ત 1, અને 3
 - (D) 1, 2, અને 3

J & K ની SHG માટે 'સાથ' પહેલ

- > 1 સપ્ટેમ્બર 2021 ના રોજ જમ્મુ-કાશ્મીર માં લગભગ 48,000 SHGને મદદ મળશે,જેમાં લગભગ ચાર લાખ મહિલાઓ સામેલ છે.

- > 'સાથ' પહેલ એ મહિલાઓ દ્વારા બનાવવામાં આવેલા ઉત્પાદનોની પરામર્શ અને બજાર સંબંધો પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરશે.
- > સરકારનું લક્ષ્ય આગામી વર્ષોમાં વધુ 11,000 સેલ્ફ હેલ્પ ગ્રુપ સ્થાપવાનું છે.
- > આ પ્લેટફોર્મ આ મહિલાઓના જીવન માં પરિવર્તન લાવશે અને તેમને સામાજિક અને આર્થિક રિતે સ્વતંત્ર અને મજબુત બનાવશે.

પહેલનો ઉદ્દેશ

- > આ પહેલ સેલ્ફ ગ્રુપ સાથે સંબંધિત ગ્રામિણ મહિલાઓના જીવનને બદલવાના ઉદ્દેશ્ય સાથે શરૂ કરવામાં આવી હતી. તેનો ઉદ્દેશ્ય નાના કાર્યો માં રોકાયેલી ગ્રામિણ મહિલાઓની આજીવિકાને વેગ આપવાનો છે. નાના કાર્યો એવા હોય છે જેમાં તેઓ વધુ નફો કરતા નથી અને માર્કેટિંગ, પેકેજિંગ અને બ્રાન્ડિંગ વિશે માહિતિ નો અભાવ છે. આ પહેલ નો ઉદ્દેશ્ય મહિલાઓને તમામ કુશળતા શીખવવાનો અને તેમના નાના ઉદ્યોગો ને ઉચ્ચ સ્તરિય ઉદ્યોગોમાં પરિવર્તિત કરવાનો છે. તે મહિલાઓને નોકરી આપનારમાં ફેરવવા અને વધુ નોકરીઓ બનાવવાનો પ્રયાસ કરે છે.

મહિલાઓને તાલીમ આપવી

- > આ પહેલ હેઠળ શરૂઆતમાં 5,000 મહિલાઓ માટે વર્કશોપનું આયોજન કરવામાં આવશે. 5,000માંથી 500ને

સઘન તાલીમ માટે અને 100 માર્ગદર્શન માટે પસંદ કરવામાં આવશે. ખેતી, મરઘાંની ખેતી, પશુપાલન, હસ્તકલા વગેરે 10 વિવિધ ક્ષેત્રોમાં મહિલાઓને તાલીમ આપવામાં આવશે.

અપેક્ષિત યોજના

- > 'સાથ' પહેલ અપેક્ષિત યોજના ને અનુરૂપ શરૂ કરવામાં આવી હતી. જેણે મહિલાઓને પોતાનો વ્યવસાય શરૂ કરવા માટે સક્ષમ બનાવી હતી.

'સાથ' પહેલ યોજના વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. જમ્મુ-કાશ્મીરના ઉપરાજ્યપાલ મનોજ સિહાએ સેલ્ફ હેલ્પ ગ્રુપ (SHG)ની મહિલાઓ માટે 'સાથ'નામનો ગ્રામિણ એન્ટરપ્રાઈઝ એકિસલરેશન પ્રોગ્રામ શરૂ કર્યો.
2. આ પહેલ સેલ્ફ ગ્રુપ સાથે સંબંધિત ગ્રામિણ મહિલાઓના જીવનને બદલવાના ઉદ્દેશ્ય સાથે શરૂ કરવામાં આવી હતી.
3. આ પહેલથી જમ્મુ-કાશ્મીર માં લગભગ 48,000 SHGને મદદ મળશે, જેમાં લગભગ ચાર લાખ મહિલાઓ સામેલ છે. ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયા નિવેદનનો યોગ્ય છે?
 - (A) ફક્ત 1, અને 2
 - (B) ફક્ત 2, અને 3
 - (C) ફક્ત 1, અને 3
 - (D) 1, 2, અને 3

GPSC, PSI/ASI, બિનસચિવાલય, તલાટી મંત્રી, TET-TAT વગેરે વર્ગ-3ની ભરતીઓ માટે ઉપયોગી પુસ્તક

ગુજરાતી વ્યાકરણ

LATEST EDITION 2021

ગુજરાત સરકારના પાઠ્ય પુસ્તક ધોરણ 6 થી 12ના તમામ વ્યાકરણના મુદ્દાઓનો સમાવેશ

વર્ષ પરિચય જેવા મુદ્દાની આકૃતિ સહિત સમજૂતી

ગુજરાત સરકારના પાઠ્ય પુસ્તક ધોરણ 6 થી 12ના તમામ વ્યાકરણના મુદ્દાઓનો સમાવેશ

વ્યાકરણના લગભગ મુખ્યમાં સરખા ભાષાની પદોના ઉદાહરણો તથા સ્વાચ્છ અને સ્વચ્છ સમજૂતી

કસરતના સ્કોર EXAM પ્રિપેરેશન પ્રમાણ-પાલન અને પ્રેક્ટિસ

વર્ષ પરિચય જેવા મુદ્દાની આકૃતિ સહિત સમજૂતી

GPSC અને વર્ગ-3ના વર્ષ 2017 થી 2020 પરીક્ષામાં પુસ્તક ગુજરાતી વ્યાકરણના તમામ મુદ્દાને સારવરી લેતું પુસ્તક

સેલ્ફ હેલ્પ ગ્રુપ

ICE INSTITUTE FOR COMPETITIVE EXAMS

NOW AVAILABLE

ભૂગર્ભજળ

- ભારત મુખ્યત્વે સિંચાઈ માટે જમીનના પાણી પર નિર્ભર છે અને કુલ વૈશ્વિક જમીનના પાણીના મોટા ભાગનો ઉપયોગ કરી રહ્યું છે. ભારતમાં લગભગ 70 ટકા ખાદ્ય ઉત્પાદન ટયુબ વેલ (સિંચાઈ માટે વપરાતા કુવાઓ)ની મદદ કરવામાં આવે છે.
- જો કે, જમીનના પાણી પરની આ અતિશય નિર્ભરતા જમીની પાણી કટોકટી તરફ દોરી રહી છે. જમીની જળ સંરક્ષણ માટે વ્યાપક કાર્ય યોજનાની જરૂર છે.
- યુનેસ્કોના વર્લ્ડ વોટર ડેવલપમેન્ટ રિપોર્ટ, 2018 અનુસાર, ભારત વિશ્વનું સૌથી મોટું ગ્રાઉન્ડ વોટર યુઝર છે.
- ભારતમાં સિંચાઈ માટે કુવાઓના નિર્માણ માટે કોઈ મંજૂરીની જરૂર નથી અને સિંચાઈમાં બંધ અથવા બિનઉપયોગી કુવાઓનો કોઈ રેકોર્ડ જાળવવામાં આવતો નથી.
- ભારતમાં દરરોજ અનેક સો કુવાઓ બનાવવામાં આવે છે અને જ્યારે પાણી સુકાઈ જાય એવા છોડી દેવામાં આવેલા કુવાઓ સંખ્યા વધુ હોય છે.
- રાષ્ટ્રીય GDPમાં ગ્રાઉન્ડ વોટરનું યોગદાન ક્યારેય માપવામાં આવ્યું નથી.
- સેન્ટ્રલ ગ્રાઉન્ડ વોટર બોર્ડ (CGWB, જળ ઊર્જા મંત્રાલય) અનુસાર, ભારતમાં કૃષિ જમીનની સિંચાઈ માટે દર વર્ષે 230 જળ ઝડપથી ઘટી રહ્યું છે.
- ભારતમાં કુલ અંદાજિત જમીની પાણીની અછત 122-199 અબજ ક્યુબિક મીટરની રેન્જમાં છે.

ભૂગર્ભ જળની અછતનું કારણ

- મર્યાદિત સપાટી જળ સંસાધનો સાથે સ્થાનિક, ઔદ્યોગિક અને કૃષિ જરૂરિયાતોની વધતી માંગ.
- ખાસ કરીને મધ્ય ભારતના રાજ્યોમાં વરસાદના અભાવ ઉપરાંત, સખત ખડકાળ પ્રદેશને કારણે મર્યાદિત સંગ્રહ સુવિધાઓ સાથે જમીની પાણીનું નુકસાન.
- હરિત ક્રાંતિને કારણે દુષ્કાળગ્રસ્ત/પાણીની અછતવાળા વિસ્તારોમાં પાણીના સઘન પાક ઉગાડવાની જરૂરિયાત પર ભાર મૂકવામાં આવે છે, જેથી ભૂગર્ભજળનું ભારે શોષણ થાય છે.
- આ પાણીને ફરીથી ભર્યા વિના જમીન પરથી વારંવાર પાણી પમ્પ કરીને ભૂગર્ભજળની માત્રામાં ઝડપથી ઘટાડો થાય છે.
- વીજળી પર સબસિડી અને ઉંચા પાણીના વપરાશવાળા પાક માટે ઉચ્ચ MSP.
- લેન્ડફિલ, સેપ્ટિક ટેન્ક, ભૂર્ગભ ગેસ ટેન્કમાંથી લીકેજ અને ખાતર અને જંતુનાશકોના વધુ પડતા ઉપયોગને કારણે ભૂર્ગભ

જળ સંસાધનોની ખોટ અને અછતને કારણે પાણીનું પ્રદૂષણ થયું હતું.

- કોઈપણ નુકસાન વિના ભૂગર્ભજળનું અપૂરતું નિયમન ભૂગર્ભ જળ સંસાધનોના વધુ ઉપયોગને પ્રોત્સાહન આપે છે.
- વનનાબૂદી, કૃષિની અવૈજ્ઞાનિક પદ્ધતિઓ, ઉદ્યોગોનો રસાયણિક કચરો, સ્વચ્છતાનો અભાવ પણ ભૂગર્ભજળના પ્રદૂષણનું કારણ બને છે, જે તેને બિનઉપયોગી બનાવે છે.

ભૂગર્ભ જળની સમસ્યા અને મહિલાઓ પર તેની અસર

- મહિલાઓ સિંચાઈ વાળી કૃષિમાં કૃષિ માનવશક્તિનો મોટો ભાગ છે પરંતુ આવા રોકાણોમાં તેમની કોઈ નિર્ણાયક ભૂમિકા નથી.
- તદુપરાંત તેમના અધિકારો, કુદરતી સંસાધનો અને બેંકો સુધી પહોંચનો અભાવ, તેમને આ અન્યાય સામે લડવા માટે જરૂરી કાનૂની ટેકો નથી.
- જો કે, ભૂગર્ભ જળ સંકટ પહેલાં મહિલાઓ ઉત્તરદાતા તરીકે ઉભરી આવી છે અને પીવાના પાણીની અછતને દૂર કરવા, વૈકલ્પિક આજીવિકા શોધવા અને કૃષિ અને પારિવારિક પાણીને ડિસ્ચાર્જ કરવા માટે જવાબદાર છે.

જમીની જળ સંરક્ષણ માટે સરકારી પહેલો

અટલ ભૂજલ યોજના

- રાષ્ટ્રીય જલભૂત માનચિત્રરણ અને પ્રબુધન કાર્યક્રમ

આગળનો રસ્તો

- જમીની જળ સંરક્ષણમાં મહિલાઓની વધતી ભૂમિકા :
 - પાક યોજનાઓ, પાણીની માંગ અને 'કોપ ફૂટપ્રિન્ટ' અંગે મહિલાઓ સામેના અપરાધ અને અન્ય સ્થાનિક મુદ્દાઓ સાથે સંબંધિત રોજિંદી ચિંતાઓ પર બોલવા અને અધિકારીઓનો સામનો કરવા પ્રેરિત કર્યા હતા.
- નિયંત્રિત પમ્પિંગ :
 - માન્ય પાક યોજનાના આધારે દરેક ખેતર માટે ગ્રાઉન્ડ વોટર પમ્પિંગ મર્યાદિત કરવું.
 - નદી બેઝીક સુધીના વિવિધ એકમોમાં વાર્ષિક ગ્રાઉન્ડ વોટર અડગ હાથ ધરવું.
- સ્થાનિક શાસનનો અમલ :
 - જમીન પર લોકશાહીની પુનઃસ્થાપના, સ્થાનિક સંસ્થાઓને મજબૂત બનાવવી અને સ્થાનિક શાસનનો ઉપયોગ કરવાથી જમીની જળ સંરક્ષણ પર સકારાત્મક અસર પડશે.

બુગર્ભજળ સંરક્ષણ વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

- ભારતમાં લગભગ 70 ટકા ખાદ્ય ઉત્પાદન ટયુબ વેલ (સિંચાઈ માટે વપરાતા કુવાઓ)ની મદદ કરવામાં આવે છે.
- ભારત મુખ્યત્વે સિંચાઈ માટે જમીનના પાણી નિર્ભર છે.
- ભારતમાં કુલ અંદાજિત જમીની પાણીની અછત 122-199 અબજ ક્યુબિક મીટરની રેન્જમાં છે.
- રાષ્ટ્રીય GDPમાં ગ્રાઉન્ડ વોટરનું યોગદાન ક્યારેય માપવામાં આવ્યું નથી.
ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી ક્યાં નિવેદનો યોગ્ય છે?
(A) 1, 2 અને 3
(B) 2, 3 અને 4
(C) 1, 2 અને 4
(D) 1, 2, 3 અને 4

એશિયા પેસિફિક વિસ્તાર, 'રેતિ અને ધૂળ' (sand & dust) વાવાઝોડાનું જોખમ

- સંયુક્ત રાષ્ટ્રના એક નવા અહેવાલ મુજબ ભારતમાં 500 મિલિયનથી વધુ લોકો અને તુર્કમેનિસ્તાન, પાકિસ્તાન, ઉઝબેકિસ્તાન અને ઈરાનની સમગ્ર વસ્તીના 80 ટકાથી વધુ લોકો 'રેતિ અને ધૂળ' વાવાઝોડાને કારણે હવાની નબળી ગુણવત્તાના મધ્યમથી ઉચ્ચ સ્તરના સંપર્કમાં છે.
- પશ્ચિમ ઓસ્ટ્રેલિયા, દક્ષિણપૂર્વ તુર્કી, ઈરાન અને અફઘાનિસ્તાનના કેટલાક ભાગોમાં દુષ્કાળની અત્યંત સ્થિતિને કારણે 2030ના દાયકામાં રેતિ અને ધૂળના તોફાનના તોફાનોની અસરમાં નોંધપાત્ર વધારો થઈ શકે છે.

Back to basics : 'રેતિ અને ધૂળ' વાવાઝોડું

- રેતિ અને ધૂળની ડમરીઓ ઘણી વાર શુષ્ક અને અર્ધશુષ્ક વિસ્તારોમાં હવામાન માટે મહત્વપૂર્ણ જોખમ હોય છે.
- તે સામાન્ય રીતે ચક્રવાત સાથે સંકળાયેલા 'વાવાઝોડા' અથવા મજબૂત દબાણ ઢાળને કારણે થાય છે, જે વિશાળ વિસ્તારમાં પવનની ગતિમાં વધારો કરે છે.
- ટ્રોપોસ્ફીયરમાં લગભગ 40 ટકા એરોસોલ (પૃથ્વીના વાતાવરણનું સૌથી નીચું સ્તર) હવાના ધોવાણને કારણે ધૂળના કણ તરીકે હાજર છે.

મુખ્ય સ્ત્રોત

- આ ખનિજ ધૂળના મુખ્ય સ્ત્રોતો ઉત્તર આફ્રિકા, અરબી દ્વીપકલ્પી, મધ્ય એશિયા અને ચીનના શુષ્ક પ્રદેશો છે.
- તુલનાત્મક રીતે, ઓસ્ટ્રેલિયા, યુએસ અને દક્ષિણ આફ્રિકાનું યોગદાન ખૂબ ઓછું છે, જો કે તેઓ વ્યાપક રીતે પણ ખૂબ મહત્વપૂર્ણ છે.

પ્રભાવ

- **પાવર પ્લાન્ટ્સ પર અસર :**
 - ▶ તેઓ મૂળભૂત ઊર્જા માળખામાં દાખલ કરી શકે છે, વીજ ટ્રાન્સમિશન લાઈનને પ્રતિકૂળ અસર કરી શકે છે અને વીજ કાપ માટે જવાબદાર હોઈ શકે છે.
 - ▶ તેના પરિણામે ભારત, ચીન અને પાકિસ્તાનમાં અનુક્રમે 1,584 GWh, 679 GWh અને 555 GWhની ઊર્જાનું નુકસાન થયું છે.
 - ▶ પરિણામે ભારતને વર્ષે 782 કરોડ રૂપિયાનું નુકસાન થયું છે.
- **પીવાલાયક જળ સંસ્થાઓ પર અસર :**
 - ▶ હિમાલય-હિન્દુકુશ પર્વત શાળા અને તિબેટના ઉચ્ચપ્રદેશ, જે એશિયામાં 1.3 અબજથી વધુ લોકો માટે તાજા પાણીના સ્ત્રોત છે, તેમાં ધૂળનો મોટો સંગ્રહ છે જે તેમને પ્રદૂષિત કરે છે.
- **બરફ પીગળવાના દરમાં વધારો ફ**
 - ▶ હિમનદીઓ પર ધૂળનો સંગ્રહ ખાદ્ય સુરક્ષા, ઊર્જા ઉત્પાદન, કૃષિ, જળ તણાવ અને પૂર સહિતના અનેક મુદ્દાઓ મારફતે સમાજ પર સીધી અને પરોક્ષ અસરો સાથે બરફ પીગળવાનો દર વધારીને ઉષ્ણ તાપમાન અસર પેદા કરે છે.
- **કૃષિ (Farm land) પર :**
 - ▶ ધૂળની ડસ્ટ લોગિંગની અસર તુર્કમેનિસ્તાન, પાકિસ્તાન અને ઉઝબેકિસ્તાનમાં ખેતીની જમીનના મોટા ભાગ પર પડી છે.
 - ▶ આમાંની મોટાભાગની ધૂળમાં મીઠું વધારે હોય છે જે તેને છોડ માટે ઝેરી બનાવે છે
 - ▶ તે સિંચાઈ વાળા કપાસ અને અન્ય પાકના ઉત્પાદન માટે જોખમરૂપ ઉપજ ઘટાડે છે.

ટકાઉ વિકાસ લક્ષ્યો પર (SDG)

- ▶ આ 17 યુએન-ફરજિયાત ટકાઉ વિકાસ લક્ષ્યો (SDG) માંથી 11 ને સીધી અસર કરે છે.
- ▶ તમામ સ્વરૂપે ગરીબી દૂર કરવી, ભૂખમરો, સારું સ્વાસ્થ્ય અને સુખાકારી, સસ્તી અને સ્વચ્છ ઊર્જા, યોગ્ય કાર્ય અને આર્થિક વિકાસ, આબોહવાની ક્રિયા વગેરેનો નાશ કરવો.

હકારાત્મક

- ▶ તેઓ જમાવટના ક્ષેત્રોમાં પોષક તત્ત્વો વધારી શકે છે અને વનસ્પતિને લાભ પહોંચાડી શકે છે.
- ▶ જળ શરીર પર એકત્રિત ધૂળ તેમની રાસાયણિક લાક્ષણિકતાઓને બદલી શકે છે, જેના સકારાત્મક અને પ્રતિકૂળ બંને પરિણામો આવે છે.
- ▶ લોખંડ વહન કરતા ધૂળના કણો મહાસાગરોના ભાગોને સમૃદ્ધ કરી શકે છે, ફાયટોપ્લેન્કટોન (Phytoplankton) સંતુલન સુધારી શકે છે.

સૂચન

- > તેમની અસરો ખૂબ જ ગંભીર છે અને આ રીતે એશિયા-પેસિફિક ક્ષેત્રમાં નીતિ નિર્માતાઓ માટે એક મહત્વપૂર્ણ ઉભરતા મુદ્દાનું પ્રતિનિધિત્વ કરે છે.
- > સભ્ય દેશોએ રેતી અને ધૂળના તોફાનની સામાજિક-આર્થિક અસરની ઊંડી સમજ હાંસલ કરવાની જરૂર છે, અસર આધારિત ધ્યાન કેન્દ્રિત કરીને સંકલિત દેખરેખ અને પ્રારંભિક ચેતવણી પ્રણાલી સ્થાપિત કરવાની જરૂર છે અને જોખમો ઘટાડવા માટે સૌથી જોખમી ભૌગોલિક વિસ્તારોની ક્રિયાઓમાં સંકલનને ધ્યાનમાં રાખીને તેમની સંયુક્ત ક્રિયાઓને વ્યૂહાત્મક બનાવવાની જરૂર છે.

'રેતી અને ધૂળ' વાવાઝોડા વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. પશ્ચિમ ઓસ્ટ્રેલિયા, દક્ષિણપૂર્વ તુર્કી, ઈરાન અને અફઘાનિસ્તાનના કેટલાક ભાગોમાં દુષ્કાળની અત્યંત સ્થિતિને કારણે 2030ના દાયકામાં રેતી અને ધૂળના તોફાનના તોફાનોની અસરમાં નોંધપાત્ર વધારો થઈ શકે છે.
2. ટ્રોપોસ્ફીયરમાં લગભગ 40 ટકા એરોસોલ (પૃથ્વીના વાતાવરણનું સૌથી નીચું સ્તર) હવાના ધોવાણને કારણે ધૂળના કણ તરીકે હાજર છે.
3. તે સામાન્ય રીતે ચક્રવાત સાથે સંકળાયેલા 'વાવાઝોડા' અથવા મજબૂત દબાણ ઢાળને કારણે થાય છે, જે વિશાળ વિસ્તારમાં પવનની ગતિમાં વધારો કરે છે.
4. સિંચાઈવાળા કપાસ અને અન્ય પાકના ઉત્પાદન માટે જોખમરૂપ ઉપજ ઘટાડે છે.
ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી ક્યાં નિવેદનો યોગ્ય છે?
(A) 1, 2 અને 3 (B) 2, 3 અને 4
(C) 1, 2 અને 4 (D) 1, 2, 3 અને 4

લેન્ડ સિંક ઉત્સર્જન

- > વૈજ્ઞાનિકોની ચેતવણી છતાં નીતિ નિર્માતાઓ અને નિગમો હજી પણ માને છે કે જમીન અને મહાસાગરો જેવા કુદરતી કાર્બન સિંક તેમના અશ્મિભૂત બળતણના ઉત્સર્જનમાં ઘટાડો કરશે.

Back to basics : લેન્ડ સિંક

- > જમીન અને આબોહવા પ્રણાલીનો એક મહત્વપૂર્ણ ઘટક છે., જે કાર્બન, નાઈટ્રોજન, પાણી અને ઓક્સિજન પ્રવાહના સ્વરૂપમાં જીવનની મૂળભૂત જરૂરયાતો સાથે સક્રિય રીતે જોડાયેલો છે.

- > ગ્રીનહાઉસ વાયુઓ (GHG જેમ કે કાર્બન ડાયોક્સાઈડ) કુદરતી વાતાવરણ ચક્રને અનુસરે છે – તે વાતાવરણમાં સતત વહે છે અને જમીન અને મહાસાગરો જેવા કુદરતી 'સિંક' દ્વારા દૂર કરવામાં આવે છે.
- > છોડ અને તંદુરસ્ત ઈકોસિસ્ટમ્સ પ્રકાશસંશ્લેષણ દ્વારા કાર્બનને શોષવાની અને તેને જીવંત બાયોમાસમાં સંગ્રહિત કરવાની અનન્ય ક્ષમતા ધરાવે છે.
- > મનુષ્ય દ્વારા ઉત્સર્જિત કાર્બન ડાયોક્સાઈડ (CO2 લગભગ 56%) મહાસાગરો અને જમીન દ્વારા શોષવામાં આવે છે.
- > જમીન દ્વારા બાકીના મહાસાગરો દ્વારા લગભગ 30%

જમીનની ભૂમિકા નક્કી કરવી

- > CO2 ઉત્સર્જન ઘટાડવા માટે શમન માર્ગ તરીકે જમીન (જંગલ અને કૃષિ જમીન) ની ભૂમિકાને 1992માં યુનાઈટેડ નેશન્સ ફ્રેમવર્ક કન્વેન્શન ઓન ક્લાઈમેટ ચેન્જ (UNFCCC) દ્વારા માન્યતા આપવામાં આવી હતી.
- > 1997માં, ક્યોટો પ્રોટોકોલએ આ વિચારને ટેકો આપ્યો હતો કે સરકારોએ માત્ર તેમના પ્રદેશોની જમીન કાર્બન સિંક ક્ષમતા વધારવા માટે નીતિઓનો ઉપયોગ કરવો જોઈએ નહીં, પરંતુ અશ્મિભૂત ઈંધણના વપરાશમાંથી ઉત્સર્જન ઘટાડવાની આવશ્યકતાઓ સામે આ પ્રકારનું શમન સ્થાપિત કરી શકાય છે.

સંબંધિત આંકડા

- > 2019માં આંતરસરકારી પેનલ ઓન ક્લાઈમેટ ચેન્જ (IPCC)ના રિપોર્ટ અનુસાર, 2007-2016 દરમિયાન એન્થ્રોપોજેનિક CO2 ઉત્સર્જનમાં જમીનનો ઉપયોગ 13% હતો.
- > પરંતુ તે વાર્ષિક લગભગ 11.2 ગીગાટન કાર્બન ડાયોક્સાઈડ ચોખ્ખું સિંક પણ પ્રદાન કરે છે, જે કુલ CO2 ઉત્સર્જનના 29 ટકા જેટલું છે.
- > આનો અર્થ એ થયો કે છેલ્લા ત્રણ દાયકા દરમિયાન વિશ્વની જમીન સિંક દ્વારા એન્થ્રોપોજેનિકના 29થી 30% CO2 ઉત્સર્જન શોષી લેવામાં આવ્યું છે.

ચિંતાઓ

- ગરમીનું વધતું સ્તર :
- > ગરમીનું વધતું સ્તર જંગલોમાં ભેજનો અભાવ વધારી રહ્યું છે અને જંગલોમાં ભયંકર આગ / ગરમીનો સામનો કરવો પડી રહ્યો છે.
- > તેથી, એક તરફ વિવિધ આર્થિક પ્રવૃત્તિઓ માટે જંગલો કાપવામાં આવી રહ્યા છે, જેના થી CO2ને અશ્મિભૂત ઈંધણ સળગાવવાથી ઘટાડવા માટે સિંક તરીકેની તેમની ભૂમિકામાં ઘટાડો થઈ રહ્યો છે.
- > બીજી તરફ તાપમાન વધતાં જંગલોનો વિસ્તાર ઘટશે.

એન્થ્રોપોજેનિક અને કુદરતી પરિબળો

- > વનનાબૂદી અને સૂર્ય પ્રકાશ, તાપમાન અને વરસાદમાં પરિવર્તનશીલતા જેવા કુદરતી પરિબળ માનવ પ્રેરિત પરિબળો જમીન કાર્બન સિંકની ક્ષમતામાં ફેરફાર કરી શકે છે.

CO2 માત્રા વધારો

- > ક્લાઈમેટ ચેન્જ 2021 રિપોર્ટ: IPCC અનુસાર CO2 ઓછામાં ઓછા બે મિલિયન વર્ષમાં ઉત્સર્જન સૌથી વધુ છે. 1800ના દાયકાના અંતથી, માણસે 2,400 અબજ ટન CO2નું ઉત્સર્જન કર્યું છે.

સૂચન : વૃદ્ધોરોપવા

- > ઔદ્યોગિક પૂર્વેના સ્તરે તાપમાનમાં 1.5 ડિગ્રી સેલ્સિયસનો વધારો અટકાવવા માટે વૈશ્વિક સ્તરે GHG ઉત્સર્જન ઘટાડવા માટે કોઈ યોગ્ય વ્યૂહરચના અપનાવવામાં આવી રહી નથી.
- > આ જ પરિસ્થિતિને પહોંચી વળવા માટે વાતાવરણમાં ઉત્સર્જન દૂર કરવાના માર્ગો શોધો અને ઝાડ ઉગાડવાની વ્યૂહરચનાને તેના પ્રયાસનો ભાગ બનાવો.

અશ્મિભૂત ઈંધણથી મુક્ત થવું

- > આ ક્ષમમાં જમીનનો ઉપયોગ કરવાની જરૂર છે, ખાસ કરીને અશ્મિભૂત ઈંધણથી લઈને નવીનીકરણીય ઊર્જા સુધી; પરંતુ અંતે, અશ્મિભૂત ઈંધણથી છૂટકારો મેળવવો પડશે.

કૃત્રિમ કાર્બન અલગ થવું

- > કૃત્રિમ કાર્બન અલગ કરવાની તકનીકો કાર્બનને મોટી માત્રામાં કુશળતા પૂર્વક કેપ્ચર અને રૂપાંતરિત કરે છે અને હજારો વર્ષો સુધી તેનો સંગ્રહ કરે છે.
- > આ તકનીક ચાર્જ ઈલેક્ટ્રોકેમિકલ પ્લેટ્સમાંથી હવા પસાર થવાથી રીત પર આધારિત છે.
- > આ તકનીકનો ઉદ્દેશ કોલસાને ભવિષ્ય માટે વ્યવહારુ, તકનીકી, પર્યાવરણને અનુકૂળ અને આર્થિક મુદ્દો બનાવવાનો છે.

સંબંધિત પહેલ બોનચેલેન્જ

- > બોનચેલેન્જ (Bonn Challenge) એ વૈશ્વિક પ્રયાસ છે. આ અંતર્ગત 2020 સુધીમાં 350 મિલિયન હેક્ટરમાં વનસ્પતિનું વિકાસ કરવામાં આવશે.
- > બોન ચેલેન્જ 2020 સુધીમાં 150 મિલિયન હેક્ટર વિશ્વ વનનાબૂદી અને નુકસાન ગ્રસ્ત જમીન અને 2030 સુધીમાં 350 મિલિયન હેક્ટર જમીનને પુનઃસ્થાપિત કરાવનો વૈશ્વિક પ્રયાસ છે.

ઈકોસિસ્ટમના પુનઃસ્થાપન પર સંયુક્ત રાષ્ટ્રનો દાયકા

- > માર્ચ 2019માં, સંયુક્ત રાષ્ટ્રમહાસભાએ વિશ્વભરમાં ઈકોસિસ્ટમ્સનું ધોવાણ અટકાવવા માટે ઈકોસિસ્ટમ્સની પુનઃસ્થાપના પર 2021-2030ને સંયુક્ત રાષ્ટ્રના દાયકા તરફ જાહેર કર્યું હતું.

LEAF બેસિસ

- > તે યુએસ યુકે અને નોર્વેની આગેવાની હેઠળના તેમના ઉષ્ણકટિબંધીય જંગલો (Tropical Forests)ની સુરક્ષા માટે પ્રતિબદ્ધ દેશોને નાણાં આપવા માટે ઓછામાં ઓછી 1 અબજ યુએસ શાખાઓ અકેત્રિત કરવાનો પ્રયાસ છે.

લેન્ડ સિંક અને ઉત્સર્જન વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. જમીન અને મહાસારો જેવા કુદરતી કાર્બન સિંક તેમના અશ્મિભૂત બળતણના ઉત્સર્જનમાં ઘટાડો કરશે.
2. છોડ અને તંદુરસ્ત ઈકોસિસ્ટમ્સ પ્રકાશસંશ્લેષણ દ્વારા કાર્બનને શોષવાની અને તેને જીવંત બાયોમાસમાં સંગ્રહિત કરવાની અનન્ય ક્ષમતા ધરાવે છે.
3. 2019માં આંતરસરકારી પેનલ ઓન ક્લાઈમેટ ચેન્જ (IPCC) ના રિપોર્ટ અનુસાર, 2007-2016 દરમિયાન એન્થ્રોપોજેનિક CO2 ઉત્સર્જનમાં જમીનનો ઉપયોગ 13% હતો.
4. ગરમીનું વધતું સ્તર જંગલોમાં ભેજનો અભાવ વધારી રહ્યું છે અને જંગલોમાં ભયંકર આગ / ગરમીનો સામનો કરવો પડી રહ્યો છે.
ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી ક્યાં નિવેદનો યોગ્ય છે?
(A) 1, 2 અને 3 (B) 2, 3 અને 4
(C) 1, 2 અને 4 (D) 1, 2, 3 અને 4

ભીતરકનિકા નેશનલ પાર્કને ખતરો: ઓડિશા

- > તાજેતરમાં કેટલાંક પર્યાવરણીય કાર્યકરોના જણાવ્યા અનુસાર બ્રહ્મણી નદી બેસિનમાંથી તાજા પાણીના આયોજન બદલ ડાયવર્ઝનને કારણે ઓડિશાના ભીતરકનિકા રાષ્ટ્રીય ઉદ્યાન માટે ગંભીર ખતરો ઉભો થયો છે.
- > ઉદ્યોગો માટે વધારાના પાણીની ફાળવણી થી દરિયામાં તાજા પાણીનો પ્રવાહ ઓછો થવાની સંભાવના છે.
- > તાજા પાણીના સામાન્ય પ્રવાહમાં ઘટાડો કરવાથી ઉપરના પ્રદેશમાં ખારા પાણીનો સેવન વધશે. જે સ્થાનિક વનસ્પતિ અને પ્રાણીસૃષ્ટિ તેમજ બ્રાહ્મણી અને ખરસરોટા (બ્રાહ્મણીની સહાયક નદીઓ) નદીઓ અને માછીમારોની આજીવિકા ને અસર કરશે.
- > માનવ-મગર સંઘર્ષની ઘટનાઓ વધી શકે છે. કારણકે ત્યાં થી મગર મુખ્ય અભ્યારણ્ય વિસ્તાર છોડીને ખારાશ વધતા ઉપરની તરફ સ્થળાંતર કરશે.
- > પાણીના પ્રવાહમાં ઘટાડો મેન્ગ્રોવ્સ વિના ગહિરમાથા દરિયાઈ અભ્યારણ્ય બનાવશે.
- > ભીતરકનિકાના પોષક તત્વો ગહિરમાથા દરિયાઈ અભ્યારણ્યમાં વહે છે. જે માળો બાંધવા માટે વિશ્વની સૌથી મોટી વસ્તી ધરાવતા ઓલિવ રિડલી દરયાઈ કાચબાઓને આકર્ષે છે.

Back To Basics ભીતરકનિકા નેશનલ પાર્ક:પરિચય

- > તેમાં ભારતનું બીજું સૌથી મોટું મેન્ગ્રોવ જંગલ છે. અને તે રામસર સ્થળ છે. તેને 1988માં ભીતરકનિકા નેશનલ પાર્ક તરીકે જાહેર કરવામાં આવ્યું હતું.
- > ભીતરકનિકા બ્રહ્મણી, ભૈતરણી, ધમરા અને મહાનદી તંત્રના મુખે આવેલ છે. તે ઓડિશા ના કેન્દ્રપરા જિલ્લામાં છે.
- > તે ઓડિશામાં શ્રેષ્ઠ જૈવવિવિધતા હોટસ્પોટમાંનું એક છે. અને તેના મેન્ગ્રોવ્સ, સ્થળાંતર કરનારા પક્ષીઓ, કાચબા, એસ્ક્યુરી મગર અને અસંખ્ય ખાડીઓ માટે પ્રખ્યાત છે.

સંરક્ષિત વિસ્તાર

- > ભીતરકનિકા નું પ્રતિનિધિત્વ 3 સંરક્ષિત વિસ્તારો દ્વારા કરવામાં આવે છે. જે નીચે મુજબ છે.
ભીતરકનિકા નેશનલ પાર્ક.
ભીતરકનિકા વન્યપ્રાણી અભ્યારણ્ય.
ગહિરમાથા દરયાઈ અભ્યારણ્ય.

બ્રહ્મણી નદી

- > તે પૂર્વોત્તર ઓડિશા રાજ્ય, પૂર્વ ભારતમાં એક નદી છે. દક્ષિણ બિહાર રાજ્યમાં શંખ અને દક્ષિણ કોચલ નદીઓના સંગમથી આગળ વહે છે.

- > તે ઘણીવાર દક્ષિણ-પૂર્વમાં બોનાઈગઢ અને તાલ્યરમાંથી વહે છે. અને પછી મહાનદી ની ઉતરીય શાખાઓમાં જોડાવા માટે પૂર્વ તરફ વળે છે. જે પછી પાલ્મૈરાસ પોઈન્ટ ખાતે બંગાળની ખાડીમાં ભળી જાય છે.
- > તે પૂર્વીઘાટ ને કાંપતી નદીઓમાંની એક છે. અને રૈંગાલીમાં એક નાનકડી ખીણ બનાવે છે. જ્યાં ડેમ બનાવવામાં આવ્યો છે.

ભીતરકનિકા નેશનલ પાર્ક વિશે નિચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. તાજેતરમાં બ્રહ્મણી નદી બેસિનમાંથી તાજા પાણીના આયોજન બદલ ડાયવર્ઝનને કારણે ભીતરકનિકા રાષ્ટ્રીય ઉદ્યાન માટે ગંભીર ખતરો ઉભો થયો છે.
 2. તાજા પાણીના સામાન્ય પ્રવાહમાં ઘટાડો કરવાથી ઉપરના પ્રદેશમાં ખારા પાણી નો સેવન વધશે.
 3. ભીતરકનિકા ભારતનું બીજું સૌથી મોટું મેન્ગ્રોવ જંગલ છે. અને તે રામસર સ્થળ છે.
- ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયા નિવેદનનો યોગ્ય છે?
- (A) ફક્ત 1, અને 2
(B) ફક્ત 2, અને 3
(C) ફક્ત 1, અને 3
(D) 1, 2, અને 3

GUJARAT PUBLIC SERVICE COMMISSION

GPSC

GPSCની એકઝામ પેટર્ન સમજવાની એકમાત્ર માસ્ટર કી

GPSC CLASS 1/2, STI, PI,
Dy. SO, Dy. MAMLATDAR,
A.O., GUJ ENGINEERING SERVICE,
તથા લેકચરર અને આસિસ્ટન્ટ પ્રોફેસરના
પેપરોનો સમાવેશ

અગાઉની પરીક્ષાઓના પ્રશ્નોનો ગ્રંથ

TOTAL QUESTIONS **7700+**

2017 થી લઈ 2020 સુધીના પેપરોનો સમાવેશ

ICE®
INSTITUTE FOR COMPETITIVE EXAMS

સંપાદક
મૌલિક ગોધિયા

LATEST EDITION

ટીપુ સુલતાન

- તાજેતરમાં મુંબઈમાં ટીપુ સુલતાનના નામ પર બગીચાના નામ કરણને લઈને વિવાદ ઊભો થયો હતો.

Back to Basics : સંક્ષિપ્ત પરિચય

- નવેમ્બર 1750 માં જન્મેલા ટીપુ સુલતાન હૈદર અલીના પુત્ર અને એક મહાન યોદ્ધા હતા, જેને 'ટાઈગર ઓફ મૈસૂર' તરીકે પણ ઓળખવામાં આવે છે.
- તેઓ અરબી, પર્શિયન, કન્નડ અને ઉર્દૂમાં નિપૂણ શિક્ષિત વ્યક્તિ હતા.
- હૈદર અલી (શાસન - 1761 થી 1782) અને તેમના પુત્ર ટીપુ સુલતાન (શાસન - 1782 થી 1799) જેવા શક્તિશાળી શાસકોના નેતૃત્વમાં મૈસૂરની શક્તિમાં નોંધપાત્ર વધારો થયો હતો.
- ટીપુ સુલતાને તેમના શાસનકાળ દરમિયાન અનેક વહીવટી નવીનતાઓ રજૂ કરી હતી, જેમાં તેમના દ્વારા રજૂ કરાયેલા સિક્કાઓ, એક નવું મૌલુડી ચંદ્ર-સૌર કેલેન્ડર અને નવી જમીન મહેસૂલી પ્રણાલીનો સમાવેશ થાય છે, જેણે મૈસૂર રેશમ ઉદ્યોગના વિકાસની શરૂઆત કરી હતી.
- પરંપરાગત ભારતીય શસ્ત્રોની સાથે સાથે તેમણે તોપખાના અને રોકેટ જેવી પશ્ચિમ લશ્કરી પદ્ધતિઓ અપનાવી હતી જેથી તેમના દળો હરીફોને હરાવી શકે અને તેમની સામે મોકલવામાં આવેલા બ્રિટિશ દળોનો સામનો કરી શકે.

સશસ્ત્ર દળોની જાળવણી

- ટીપુ સુલતાને યુરોપિયન મોડેલના આધારે તેની સેનાનું આયોજન કર્યું હતું.
- ક્યારેય ફ્રાન્સના અધિકારીઓને દબાણ જૂથમાં વિકસિત થવા દીધા ન હતા. તેઓ નૌકાદળના મહત્વથી સારી રીતે વાકેફ હતા.
- 1796માં તેમણે 'નોવાહન વિભાગ બોર્ડ' ની સ્થાપના કરી હતી અને 22 યુદ્ધજહાજો અને 20 ફ્રિગેટનો કાફલો બનાવાવની યોજના બનાવી હતી.
- તેણે મેંગ્લોર, વાજેદાબાદ અને મોલિદાબાદ ખાતે ત્રણ ડોકયાર્ડ સ્થાપ્યા. જો કે તેમની યોજનાઓનો અહેસાસ થઈ શક્યો ન હતો.

મરાઠાઓ સામે યુદ્ધ

- 1767માં ટીપુએ પશ્ચિમ ભારતના ક્ષણિક વિસ્તારમાં મરાઠાઓ સામે કેવેલરીની કમાન સાંભાળી હતી અને 1775-79 વચ્ચે અનેક પ્રસંગોએ મરાઠાઓ સામે લડત આપી હતી.

એંગ્લો-મૈસૂર યુદ્ધોમાં ભૂમિકા

- અંગ્રેજો હૈદર અને ટીપુને મહત્ત્વાકાંક્ષી, ઘમંડી અને ખતરનાક શાસકો તરીકે જોતા હતા. જે અંગ્રેજોને અકુશમાં લેવા માટે જરૂરી બની ગયા હતા.

- ચાર એંગ્લો-મૈસૂર યુદ્ધો થયા હતા જેના આધારે નીચેની સંધિઓ પર હસ્તાક્ષર કરવામાં આવ્યા હતા.

1767 - 69	:	મદ્રાસ સંધિ.
1780 - 84	:	મેંગ્લોરની સંધિ
1790 - 90	:	શ્રીરંગપટ્ટનમની સંધિ.
1799	:	સહાયક સંધિ

- આખરે કંપનીએ શ્રીરંગપટ્ટનમની લડાઈ જીતી લીધી હતી અને ટીપુ સુલતાન તેની રાજધાની શ્રીરંગપટ્ટનમનો બચાવ કરતી વખતે માર્યો ગયો હતો.
- મૈસૂરને વાડિયાર વંશના ભૂતપૂર્વ શાસક વશ હેઠળ મૂકવામાં આવ્યો હતો અને રાજ્ય સહાયક જોડાણી રચના કરવામાં આવી હતી.

અન્ય સંબંધિત મુદ્દાઓ

- તેઓ વિજ્ઞાન અને તકનીકીના માર્ગદર્શક પણ હતા અને ભારતમાં તેમને 'રોકેટ ટેકનોલોજીના પ્રણેતા' તરીકે શ્રેય આપવામાં આવે છે.
- તેમણે રોકેટના સંચાલનની સ્પષ્ટતા કરતી લશ્કરી મેન્યુઅલ (ફતુલ મુજાહિદીન) લખી હતી.
- ટીપુ લોકશાહીના મહાન પ્રેમી અને એક મહાન રાજદારી હતા જેમણે 1797 માં જેકોબિન કલબની સ્થાપના શ્રીરંગપટ્ટનમમાં ફ્રેન્ચ સૈનિકોને ટેકો આપ્યો હતો.
- ટીપુ પોતે જેકોબિન કલબનો સભ્ય બન્યો હતો અને પોતાને સિટિઝન ટીપુ કહેવાની મંજૂરી આપી હતી.

સહાયક સંધિ

- લોર્ડ વેલેસ્લીએ 1798 માં ભારતમાં પેટાકંપની સંધિ પ્રણાલી રજૂ કરી હતી, જેના કારણે સહયોગી ભારતીય રાજ્યના શાસકોને તેમના દુશ્મનો સામે બ્રિટિશરો પાસેથી રક્ષણ મેળવવાને બદલે બ્રિટિશ સૈન્યની જાળવણી માટે નાણાકીય યુક્તિઓ કરવાની ફરજ પડી હતી.
- સહાયક સંધિ કરનારા મૂળ રાજાઓ અથવા શાસકો અન્ય કોઈ રાજ્ય સામે યુદ્ધ જાહેર કરવા અથવા બ્રિટિશરોની સંમતિ વિના સમજૂતી કરવા માટે સ્વતંત્ર ન હતા.
- સહાયક સંધિ રાજ્યની આંતરિક બાબતોમાં દાખલ ન કરવાની નીતિ હતી, પરંતુ બ્રિટિશરો દ્વારા તેનું પાલન ક્યારેય કરવામાં આવ્યું ન હતું.
- મનસ્વી રીતે નિશ્ચિત અને વિશાળ આર્થિક યુક્તિઓએ રાજ્યોની અર્થ વ્યવસ્થાને નષ્ટ કરી દીધી અને રાજ્યોના લોકોને ગરીબ બનાવ્યા.
- બ્રિટિશરો પાસે હવે ભારતીય રાજ્યોના ભોગે મોટી સેના હોઈ શકે છે.
- તેઓએ સંરક્ષિત સાથીના સંરક્ષણ અને વિદેશી સંબંધોને નિયંત્રિત કર્યા અને તેમની જમીન પર શક્તિશાળી લશ્કરી દળ તૈનાત કર્યું.

- > પેટાસંધિ પર હસ્તાક્ષર કરનારાઓ પ્રેમ ભારતીય શાસક હેદરાબાદનો નિઝામ હતો.
- > બ્રિટિશરો પાસે હવે ભારતીય રાજ્યોના ભોગે મોટી સેના હોઈ શકે છે.
- > તેઓએ સંરક્ષિત સાથીના સંરક્ષણ અને વિદેશી સંબંધોને નિયંત્રિત કર્યા અને તેમની જમી પર શક્તિશાળી લશ્કરી દળ તૈનાત કર્યું.
- > પેટાસંધિ પર હસ્તાક્ષર કરનારાઓ પ્રથમ ભારતીય શાસક હેદરાબાદનો નિઝામ હતો.
- > આ સંધિ પર 1802માં બેંગલોરમાં પેટા બંધપની સંધિ પર હસ્તાક્ષર કર્યા હતા.

ટીપુ સુલતાન વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

- 1 નવેમ્બર 1750માં જન્મેલા ટીપુ સુલતાન હેદર અલીના પુત્ર અને એક મહાન યોદ્ધા હતા, જેને 'ટાઈગર ઓફ મૈસૂર' તરીકે પણ ઓળખવામાં આવે છે.
- 2 હેદર અલી (શાસન - 1761 થી 1782) અને તેમના પુત્ર ટીપુ સુલતાન (શાસન - 1782 થી 1799) જેવા શક્તિશાળી શાસકોના નેતૃત્વમાં મૈસૂરની શક્તિમાં નોંધપાત્ર વધારો થયો હતો.
- 3 ટીપુ સુલતાને યુરોપિયન મોડેલના આધારે તેની સેનાનું આયોજન કર્યું હતું.
ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયા નિવેદનનો યોગ્ય છે.
(A) 1, 2 અને 3
(B) 2, 3 અને 4
(C) 1, 2 અને 4
(D) 1, 2, 3 અને 4

નોઈડામાં ઈન્ડિયન ઈન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ હેરિટેજની સ્થાપના કરવામાં આવશે.

- > નોઈડામાં સરકાર દ્વારા ઈન્ડિયન ઈન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ હેરિટેજની સ્થાપના કરવામાં આવશે. તે દેશમાં આ પ્રકારનું પ્રથમ હશે.
- > ઈન્ડિયન ઈન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ હેરિટેજની સ્થાપના કરવામાં આવશે અને તે દેશના સમૃદ્ધ વારસા પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરશે અને રાષ્ટ્રના સાંસ્કૃતિક પાસાઓ પર શિક્ષણ પ્રદાન કરશે.

ઈન્ડિયન ઈન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ હેરિટેજમાં આપવામાં આવતા અભ્યાસક્રમો :

- > આ સંસ્થા વિદ્યાર્થીઓને નીચેના વિષયોમાં Phd તેમજ માસ્ટર્સ અભ્યાસક્રમો પ્રદાન કરશે.
હસ્તપ્રતો (Manuscriptology)
સંગ્રહાલય વિજ્ઞાન (Museology)
પુરાતત્ત્વશાસ્ત્ર (Archaeology)
નિવારક સંરક્ષણ (Preventive Conservation)
સંરક્ષણ (Conservation)
આર્કાઇવલ સ્ટડીઝ (Archival Studies)

પુરાલેખ અને ચલણ (Epigraphy and Numismatics)
ઈતિહાસ ઓફ આર્ટ (History of Arts)

Back to Basics : ઈન્ડિયન ઈન્સ્ટિટ્યૂટની સ્થાપના :

- > આ સંસ્થાની સ્થાપના નીચેની સંસ્થાઓને એકીકૃત કરીને ડીમ્સ યુનિવર્સિટી તરીકે કરવામાં આવશે:
- > આર્કિયોલોજિકલ ઈન્સ્ટિટ્યૂટ (Institute of Archaeology)
- > સાંસ્કૃતિક સંપત્તિના સંરક્ષણ માટે રાષ્ટ્રીય સંશોધન પ્રયોગશાળા (National Research Laboratory for Conservation of Cultural Property)
- > ઈન્દિરા ગાંધી નેશનલ સેન્ટર ફર ધ આર્ટ્સની શૈક્ષણિક પાંખ (Academic Wing of Indira Gandhi National Centre for the Arts)
- > નેશનલ મ્યુઝિયમ ઈન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ આર્ટ, કન્ઝર્વેશન એન્ડ મ્યુઝિયમ હિસ્ટ્રી (National Museum Institute of history of Art, Conservation and Museology)
- > સ્કૂલ ઓફ આર્કાઇવલ સ્ટડીઝ (School of Archival Studies)

નોઈડામાં ઈન્ડિયન ઈન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ હેરિટેજની સ્થાપના વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

- 1 ઈન્ડિયન ઈન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ હેરિટેજની સ્થાપના કરવામાં આવશે અને તે દેશના સમૃદ્ધ વારસા પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરશે અને રાષ્ટ્રના સાંસ્કૃતિક પાસાઓ પર શિક્ષણ પ્રદાન કરશે.
- 2 તે દેશમાં આ પ્રકારનું પ્રથમ હશે.
- 3 ઈન્ડિયન ઈન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ હેરિટેજમાં આપવામાં આવતા અભ્યાસક્રમોમાં હસ્તપ્રતો, સંગ્રહાલય વિજ્ઞાન, પુરાતત્ત્વશાસ્ત્ર, નિવારક સંરક્ષણ, સંરક્ષણ આર્કાઇવલ સ્ટડીઝ વગેરેનો સમાવેશ થાય છે.
ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયા નિવેદનનો યોગ્ય છે.
(A) ફક્ત 1, અને 2
(B) ફક્ત 2, અને 3
(C) ફક્ત 1, અને 3
(D) 1, 2, અને 3

આદર્શ સ્મારક આદર્શ સ્મારકોની ઓળખ મોડેલ સ્મારકો (Adarsh Smarak) તરીકે થઈ

- > આદર્શ સ્મારક યોજના (Adarsh Smarak) હેઠળ આંધ્રપ્રદેશ રાજ્ય ત્રણ સ્મારકોની ઓળખ કરવામાં આવી છે. આ સ્મારકોની વધારાની સુવિધાઓ પૂરી પાડવામાં આવશે અને તેને વધુ પર્યટક મૈત્રીપૂર્ણ સ્થળો બનાવાવામાં આવશે.
- > કેન્દ્રીય પર્યટન, સંસ્કૃતિ અને પૂર્વોત્તર ક્ષેત્રના વિકાસ મંત્રી જી. કિશન રેડ્ડીએ આ જાહેરાત કરી હતી
- > આદર્શ સ્મારક યોજના હેઠળ શ્રીકૃષ્ણલમના સાલિહુંડમ, ગુંટુરમાં નાગાર્જુનકોંડા અને અનંતપુરામાં વીરભદ્ર મંદિર (લેપાક્ષી) ખાતે બૌદ્ધ અવશેષોની પસંદગી કરવામાં આવી છે.

- > તેમને કેફેટેરિયા, વાઈ-ફાઈ, બ્રેઈલ બસાઈલે, અર્થઘટન કેન્દ્ર, લાઈટ્સ વગેરે જેવી વિવિધ વધારની સુવિધાઓ પૂરી પાડવામાં આવશે.
- > હાલમાં આંધ્રપ્રદેશમાં 135 સ્થળો છે જે કેન્દ્રીય રીતે સુરક્ષિત સ્મારકો છે અને નિયમિતપણે વિવિધ અપગ્રેડેશન સુવિધાઓ પૂરી પાડવામાં આવે છે.

Back to Basics : આદર્શ સ્મારક યોજના (Adarsh Smark Scheme):

- > આ યોજના સંસ્કૃતિ મંત્રાલય દ્વારા વર્ષ 2014માં શરૂ કરવાની આવી છે. આ યોજના પ્રવાસીઓને આકર્ષવા માટે વધુ સારી મુલાકાતી સુવિધાઓ પ્રદાન કરે છે. આ યોજના દેશના 100 સંરક્ષિત સ્મારકોની જાળવણી અને વિકાસ માટે શરૂ કરવામાં આવી છે.

આંધ્રપ્રદેશના ત્રણ સ્મારકોની ઓખળ મોડેલ સ્મારકો વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

- 1 આ સ્મારકોને વધારની સુવિધાઓ પૂરી પાડવામાં આવશે અને તેને વધુ પર્યટક મૈત્રીપૂર્ણ સ્થળો બનાવવામાં આવશે.
- 2 આદર્શ સ્મારક યોજના હેઠળ શ્રિક્રીકુલના સાહિત્યમ, ગુંગુરમાં નાગાર્જુન કોડા અને અનંતપૂરામાં વીરભદ્ર મંદિર (લેપાક્ષી) ખાતે બૌદ્ધ અવશેષોની પસંદગી કરવામાં આવી છે.
- 3 આ યોજના સંસ્કૃતિ મંત્રાલય દ્વારા વર્ષ 2014માં શરૂ કરવામાં આવી છે.
ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયા નિવેદનનો યોગ્ય છે.
(A) ફક્ત 1 અને 2
(B) ફક્ત 2 અને 3
(C) ફક્ત 1 અને 3
(D) 1, 2, અને 3

ઉદમ સિંહ

- > રિનોવેટ જલિયાવાલા બાગ સ્મારકની ટીકા વચ્ચે કેટલાક લોકોએ બગીચામાં સ્થાપિત શહીદ ઉદમસિંહની પ્રતિમા પર સવાલ ઉઠાવ્યો હતો.

Back to basics : પરિચય

- > 1899માં પંજાબના સંગરુર જિલ્લાના સુનમ ખાતે જન્મેલા તેઓ 'શહીદ-એ-આઝમ' સરદાર ઉદમ સિંહ તરીકે પણ ઓળખાય છે. જેનો અર્થ એમ થાય છે 'મહાન શહીદ'.
- > તેઓ ભારતીય સ્વતંત્રતા સંગ્રામના અગ્રણી ક્રાંતિકારીઓમાં એક માનવામાં આવે છે.
- > 13 એપ્રિલ, 1919ના રોજ જલિયાવાલા હત્યાકાંડ બાદ તેઓ ક્રાંતિકારી પ્રવૃત્તિઓ અને રાજકરણમાં તેઓ સક્રિય થયા હતા. ભગતસિંહથી તેઓ ખૂબ પ્રભાવિત હતા.
- > તેઓ 1924માં વસાહતી શાસનને ઉથલાવવાના ઉદ્દેશ સાથે વિદેશી ભારતીયોને સંગઠિત કરવા માટે ગદર પાર્ટીમાં જોડાય છે.

- > 1927માં, ક્રાંતિકારી પ્રવૃત્તિઓ કરવા બદલ સાથીદારો અને શસ્ત્રો સાથે ભારત પરત ફરતી વખતે, તેમની ગેરકાયદેસર રીતે હથિયારો રાખવા બદલ ધરપકડ કરવામાં આવી અને પાંચ વર્ષની જેલની સજા ફટકારવામાં આવી હતી.
- > ઉદમ સિંહને 31 જુલાઈ, 1940ના રોજ લંડનની પેન્ટનવિલે જેલમાં ફાંસીની સજા ફટકારવામાં આવી હતી અને ફાંસી આપવામાં આવી હતી.

ગદર પાર્ટી

- > તે એક ભારતીય ક્રાંતિકારી સંગઠન હતું જેનો ઉદ્દેશ ભારતને બ્રિટિશ શાસનમાંથી મુક્ત કરવાનો હતો.
- > 'ગદર' એ બળવા માટે વપરાતો ઉર્દૂ શબ્દ છે.
- > 1913માં, આ પાર્ટીની રચના અમેરિકામાં વિદેશી ભારતીયો દ્વારા કરવામાં આવી હતી, જેમાં મોટાભાગે પંજાબીઓ હતા. જોકે આ પાર્ટીમાં ભારતના તમામ ભાગોમાંથી ભારતીયોનો પણ સમાવેશ કરવામાં આવ્યો હતો.
- > લાલા હરદયાલના નેતૃત્વમાં પેસિફિક દરિયાકાંઠે સાન ફ્રાન્સિસ્કોમાં પાર્ટી અધ્યક્ષ બાબા સોહન સિંહ ભક્ષાની રચના અને સ્થાપના હિન્દી સંઘ તરીકે કરવામાં આવી હતી.
- > પક્ષનું યોગદાન ભવિષ્યમાં ભારતીય ક્રાંતિકારી ચળવળોનો પાયો નાખવા માટે જાણીતું છે, જેણે સ્વતંત્રતા ચળવળમાં વધુ એક પગલું ભર્યું હતું.
- > ગદર પાર્ટીના મોટાભાગના સભ્યો ખેડૂત સમુદાયના હતા, જેમણે સૌપ્રથમ 20મી સદીની શરૂઆતમાં પંજાબથી હોંગકોન, મનીલા અને સિંગાપોર જેવા એશિયન શહેરોમાં સ્થળાંતર કરવાનું શરૂ કર્યું છે.
- > પાછળથી, કેનેડા અને યેનાઈટેડ સ્ટેટ્સમાં લાકડા .દ્યોગના વિકાસ સાથે, ઘણા ઉત્તરો અમેરિકા ગયા, જ્યાં તે ઓ ફેલાયા, પરંતુ તેમને સંસ્થાકીય જાતિવાદનો પણ સામનો કરવો પડ્યો.
- > ગદર ચળવળે "અમેરિકન સંસ્કૃતિના સમાનતાવાદી મૂલ્યો (સમાનતાવાદ)ને સંસ્થાનવાદી ભાતના સમાજિક માળખામાં સ્થાનાંતરિત કર્યા હતા.
- > સમાનતાવાદ એ સમાનતાની કલ્પના પર આધારિત સિદ્ધાંત છે, એટલે કે બધા લોકો સમાન છે. અને તમામ બબતો પર સમાન અધિકારો ધરાવે છે.

ઉદમ સિંહ વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. તેઓ 'શહીદ-એ-આઝમ' સરદાર ઉદમ સિંહ તરીકે પણ ઓળખાય છે. જેનો અર્થ એમ થાય છે 'મહાન શહીદ'.
2. 13 એપ્રિલ, 1919ના રોજ જલિયાવાલા હત્યાકાંડ બાદ તેઓ ક્રાંતિકારી પ્રવૃત્તિઓ અને રાજકરણમાં તેઓ સક્રિય થયા હતા.
3. 31 જુલાઈ, 1940ના રોજ લંડનની પેન્ટનવિલે જેલમાં ફાંસીની સજા ફટકારવામાં આવી હતી અને ફાંસી આપવામાં આવી હતી.
4. 'ગદર' એ બળવા માટે વપરાતો ઉર્દૂ શબ્દ છે.
ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયા નિવેદનનો યોગ્ય છે.
(A) 1, 2 અને 3
(B) 2, 3 અને 4
(C) 1, 2 અને 4
(D) 1, 2, 3 અને 4

હિમાચલ પ્રદેશ 100% કોવિડ-19 રસીકરણ મેળવાનાર પ્રથમ રાજ્ય

- હિમાચલ પ્રદેશ રાજ્યની કુલ 100 ટકા વસ્તીનું (18+) રસીકરણ કર્યું છે, રાજ્યને તમામ રસી લેવા લાયક લોકોને કોરોનાનો પ્રથમ ડોઝ આપ્યો છે, હિમાચલ પ્રદેશ આ સિદ્ધિ હાંસલ કરનારું દેશનું પ્રથમ રાજ્ય બની ગયું છે.
- હિમાચલ પ્રદેશમાં 54.32 લાખ લોકોને ઓછામાં ઓછો એક ડોઝ આપવામાં આવ્યો છે. રાજ્યમાં 17 લાખથી વધુ લોકોને કોરોના રસીના બે ડોઝ આપવામાં આવ્યા છે.

રસીકરણ માટે કેવી નોંધણી કરવી

- કોવિડ-19 સરીકરણ માટે નોંધણી કો-વિન પોર્ટલ(<https://www.cowin.gov.int>) અને આરોગ્ય સેતુ એપ્લિકેશન પર કરી રહ્યા છે નોંધણી કર્યા પછી, વ્યક્તિએ રસીનું સ્થાન અને સમય પસંદ કરવો પડશે.

Back to basics : ભારતમાં વપરાતી રસીઓ

- COVAXIN એ ભારત બાયોટેક દ્વારા ઉત્પાદિત સરકાર સમર્થિત રસી છે. તેનો અસરકારકતા દર 8.1 ટકા છે. COVAXIN રસીના ત્રીજા તબક્કાના પરીક્ષણોમાં 27,000થી વધુ સહભાગીઓઓ ભાગ લીધો છે. COVAXIN બે ડોઝમાં આપવામાં આવે છે. ડોઝ વચ્ચેનો સમય અંતરાલ ચાર અઠવાડિયાનો છે. COVAXIN મૃત કોવિડ-19 વાયરસમાંથી તૈયાર કરવામાં આવી હતી.
- COVAXIN રસીનું ઉત્પાદન એસ્ટ્રોનેકા દ્વારા કરવામાં આવે છે. સ્થાનિક સ્તરે, COVISHIELDનું ઉત્પાદન સીરમ ઈન્સ્ટિટ્યૂટ દ્વારા કરવામાં આવી રહ્યું છે. તે ચિમ્પાન્ઝીના એડેનોવાયરસ નામના સામાન્ય ઠંઠા વાયરસના નબળા સંસ્કરણમાંથી તૈયાર કરવામાં આવી હતી. આ વાયરસને કોવિડ-19 વાયરસ જેવા દેખાવ માટે સુધારવામાં આવ્યો છે તે બે ડોઝમાં લાગું કરવામાં આવે છે.

સ્પૂટનિક V

- તેનો વિકાસ મોસ્કોમાં ગેમલિયા રિસર્ચ ઈન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ એપિડેમિયોલોજી એન્ડ માઈક્રોબાયોલોજી દ્વારા કરવામાં આવ્યો હતો. તે બે ડોઝની રસી છે. જો કે તાજેતરમાં રશિયામાં સ્પૂટનિક v ની એક જ ડોઝ રસીનું ઉત્પાદન કરવામાં આવ્યું છે. જેને સ્પૂટનિક લાઈટ ડોઝ કહેવામાં આવે છે. ભારત માત્ર

ડબલ ડોઝ સ્પૂટનિક vનો ઉપયોગ કરી રહ્યું છે. સ્પૂટનિક v વિવિધ માનવ એડિનોવાયરસનો ઉપયોગ કરી બનાવવામાં આવે છે.

હિમાચલ પ્રદેશમાં 100 કોવિડ-19 રસીકરણ વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

- હિમાચલ પ્રદેશ રાજ્યની કુલ 100 ટકા વસ્તીનું (18+) સરીકરણ કર્યું છે
 - હિમાચલ પ્રદેશમાં 54.32 લાખ લોકોને ઓછામાં ઓછો એક ડોઝ આપવામાં આવ્યો છે.
 - રાજ્યમાં 17 લાખથી વધુ લોકોને કોરોના રસીના બે ડોઝ આપવામાં આવ્યા છે.
- ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી ક્યાં નિવેદનો યોગ્ય છે?
- (A) ફક્ત 1, અને 2
(B) ફક્ત 2 અને 3
(C) ફક્ત 1, અને 3
(D) 1, 2, અને 3

એશિયન યુથ ચેમ્પિયનશીપમાં ભારતે 6 ગોલ્ડ મેડલ જીત્યા

- એશિયન યુથ ચેમ્પિયનશીપમાં ભારતીય બોક્સરોએ 9 સિલ્વર અને 5 બ્રોન્ઝ મેડલ સાથે 6 ગોલ્ડ મેડલ જીત્યા હતા. મહિલા ડ્રોમાં પ્રીતિ દહિયા, સ્નેહા કુમારી, ખુશી અને નેહાએ ગોલ્ડ મેડલ જીત્યા હતા. 10 માંથી 6 મહિલા ફાઈનલિસ્ટ પોતપોતાના ડ્રોના નાના કદને કારણે સીધા ફાઈનલમાં પ્રવેશી હતી.
- દહિયાએ કઝખસ્તાનના ઝુલ્ડિઝ શાયકમેટોવાને 3-2થી હરાવ્યો.
- ખુશીએ આ મેચોમાં કઝાકિસ્તાની ડાના ડીડેને 3-0થી હરાવી હતી.
- મેન્સ ઈવેન્ટમાં વિશ્વનાથ સુરેશ, સ્કિઓન અને જયદીપ રાવતે સિલ્વર મેડલ જીત્યા હતા.

Back to basics : પૃષ્ઠભૂમિ

- પ્રથમ સેમિફાઈનલમાં હાર્યા બાદ એક મહિલા સહિત પાંચ ભારતીય બોક્સરોએ યુવા કેટેગરીમાં બ્રોન્ઝ મેડલ જીત્યા હતા. દક્ષ, દીપક, અભિમન્યુ અને અમન સિંહ બિષ્ટનો બ્રોન્ઝ મેડલ મળ્યો હતો.

સ્પર્ધાઓનું અંતિમ સંસ્કરણ

- એશિયન યુથ ચેમ્પિયનશીપન અગાઉની આવૃત્તિ મંગોલયાના ઉલાનબતરમાં યોજાઈ હતી. ભારતે પાંચ ગોલ્ડ સહિત 12

મેડલ જીત્યા હતા. યુવા કેટેગરીમાં ગોલ્ડ મેડાલીસ્ટ્સને 6,000 ડોલર, સિલ્વર મેડાલીસ્ટને 3,000 ડોલર બ્રોન્ઝ મેડાલીસ્ટ્સને 1,500 ડોલરનું ઈનામ આપવામાં આવ્યું હતું.

એશિયન યુથ એથલેટિક્સ ચેમ્પિયનશીપ

- તે એશિયન એથલેટિક્સ માટે આયજિત દ્વિવાર્ષિક ખંડીય એથલેટિક્સ સ્પર્ધા છે. તેનું આયોજન એશિયન એથલેટિક્સ એસોસિએશન દ્વારા કરવામાં આવે છે. પ્રથમ ચેમ્પિયનશીપ 2015માં યોજાઈ હતી. પંદર અને સત્તર વર્ષના એથલેટિક્સ માટે આ એક યુવા કાર્યક્રમ છે.

એશિયન યુથ ચેમ્પિયનશીપ વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

- એશિયન યુથ ચેમ્પિયનશીપમાં ભારતીય બોક્સરોએ 9 સિલ્વર અને 5 બ્રોન્ઝ મેડલ સાથે 6 ગોલ્ડ મેડલ જીત્યા હતા.
- 10 માંથી 6 મહિલા ફાઈનલિસ્ટ પોતપોતાના ડ્રોના નાના કદને કારણે સીધા ફાઈનલમાં પ્રવેશી હતી.
- તેનું આયોજન એશિયન એથલેટિક્સ એસોસિએશન ટારા કરવામાં આવે છે.
ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી ક્યાં નિવેદનો યોગ્ય છે?
(A) ફક્ત 1, અને 2 (B) ફક્ત 2 અને 3
(C) ફક્ત 1, અને 3 (D) 1, 2, અને 3

30 ઓગસ્ટ : રાષ્ટ્રીય લઘુ ઉદ્યોગ દિવસ (National Small Industry Day)

- ભારતમાં નાના ઉદ્યોગોને મૂલ્યને ઓળખવા માટે દર વર્ષે 30 ઓગસ્ટે રાષ્ટ્રીય લઘુ ઉદ્યોગ દિવસ ઉજવામાં આવે છે.
- પ્રોત્સાહિત કરવા માટે સમર્પિત વાર્ષિક તહેવારો છે.
- નાના ઉદ્યોગોને પ્રોત્સાહિત કરવા અનવે બે રોજગારોને નોકરીની તકો પૂરી પાડવાના ઉદ્દેશ સાથે આ દિવસની ઉજવણી કરવામાં આવે છે.

લઘુ ઉદ્યોગ ક્ષેત્રનું મહત્વ

- ભારત જેવા વિકાસશીલ રાષ્ટ્રના આર્થિક વિકાસમાં નાના ઉદ્યોગો મહત્વની ભૂમિકા ભજવે છે. આ ક્ષેત્રોની વ્યૂહાત્મક સુસંગતતાને જોતા તેના વિકાસ પર વિશેષ ભાર મૂકવામાં આવે છે.

Back to basics : પુષ્કભૂમિ

- લઘુ ઉદ્યોગ મંત્રાલયે 30 ઓગસ્ટ, 2000ના રોજ લઘુ ઉદ્યોગ ક્ષેત્ર માટે એક વ્યાપક નીતિ પેકેજ શરૂ કર્યું હતું. આ નીતિ ભારતમાં નાની કંપનીઓને નોંધપાત્ર ટેકો પૂરો પાડે છે.

બાદમાં મંત્રાલયે 30 ઓગસ્ટે "SSI દિવસ" તરીકે નિયુક્ત કરવામાં સંમતિ આપી હતી.

મહત્વ

- કેન્દ્ર સરકારે લોકોને કામ શોધવામાં મદદ કરવા માટે ભારતભરમાં નાના પાયે ઉદ્યોગો સ્થાપવા માટે અનેક પ્રયાસો કર્યા છે. ગ્રામીણ અને શહેરી વિસ્તારોમાં વ્યક્તિઓ માટે કામની તકો ઉભી કરવામાં નાના પાયે ઉદ્યોગોના મહત્વને પ્રકાશિત કરવા માટે આ દિવસની ઉજવણી કરવામાં આવે છે. આ એટલા માટે છે કારણ કે નાના વ્યવસાયો શ્રમ સઘન છે અને તેમાં રોકાયેલા મૂડીના એકમો રોજગારનું ઉચ્ચ પ્રમાણ જાળવે છે. તંદુરસ્ત, તે આર્થિક શક્તિની જેમ ફાળવણીમાં મદદ કરે છે.

રાષ્ટ્રીય લઘુ ઉદ્યોગના દિવસ વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

- દર વર્ષે 30 ઓગસ્ટે રાષ્ટ્રીય લઘુ ઉદ્યોગ દિવસ ઉજવામાં આવે છે.
- તે દેશભરના નાના ઉદ્યોગોને પ્રોત્સાહિત કરવા માટે સમર્પિત વાર્ષિક તહેવાર છે.
- આ નીતિ ભારતમાં નાની કંપની નોંધપાત્ર ટેકો પૂરો પાડે છે. ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી ક્યાં નિવેદનો યોગ્ય છે?
(A) ફક્ત 1, અને 2
(B) ફક્ત 2 અને 3
(C) ફક્ત 1, અને 3
(D) 1, 2, અને 3

લદાખમાં વિશ્વના સૌથી ઊંચા મોટરેબલ રોડનું ઉદ્ઘાટન

- લેહને પેન્ગોંગ તળાવ સાથે જોડતા એક રસ્તાનું ઉદ્ઘાટન લદાખના સાંસદ જામયાંગ સેરિંગ નામગ્યાલએ 31 ઓગસ્ટ, 2021ના રોજ કર્યું હતું.
- 18.600 ફૂટની ઊંચાઈ પર બનાવવામાં પાસ (કેલા પાસ) માંથી પસાર થતો રસ્તાનો આ ભાગ વિશ્વનો સૌથી ઊંચો મોટરેબલ છે.
- ભારતીય સેનાની 58 એન્જિનિયર રેજિમેન્ટ દ્વારા આ માર્ગનું નિર્માણ કરવામાં આવ્યું છે.
- આ રસ્તાથી લેહ (જિંગરલથી ટાંગટ્સ) અને પેન્ગોંગ તળાવ વચ્ચેનું અંતર 41 કિલોમીટર ઓછું થશે.

રસ્તાનું મહત્વ

- આ માર્ગ મુખ્યત્વે લદાખના લાલોક વ્હારના લોકો માટે સ્થાનિક રશેવાસીઓની સામાજિક-આર્થિક સ્થિતિ વધારવામાં મહત્વપૂર્ણ ભૂમિકા ભજવશે.

Back basics : પેન્ગોંગ ત્સો

- > તે પૂર્વીય લદાખ અને પશ્ચિમ તિબેટમાં ફેલાયેલું તળાવ છે. તે 4.225 મીટરની ઊંચાઈ પર સ્થિત છે. આ તળાવ 134 કિમી લાંબુ છે અને પાંચ પેટા તળાવો, પેન્ગોંગ, ત્સો, રમ ત્સો (ટૂવિન લેક્સ), ત્સો નાયક અને નાયક ત્સોમાં વિભાજિત છે. કુલ તળાવની લંબાઈનો 50 ટકા હિસ્સો તિબેટ (ચીન)માં આવેલો છે જ્યારે લદાખનો 40 ટકા હિસ્સો ભારતમાં છે. તળાવનો 10 ટકા હિસ્સો વિવાદિત છે અને તેને ભારત અને ચીન વચ્ચેનો વાસ્તવિક બંધર ઝોન માનવામાં આવે છે. તળાવ તેના સૌથી પહોળા બિંદુ પર 5 કિમી પહોળું છે. ખારા પાણી હોવા છતાં, તે શિયાળા દરમિયાન સંપૂર્ણપણે સ્થિર થઈ જાય છે.

વિશ્વના સૌથી ઊંચા મોટરેબલ રોડ વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. 18.600 ફૂટની ઊંચાઈ પર બનાના પાસ (કેલા પાસ) માંથી પસાર થતો રસ્તાનો આ ભાગ વિશ્વનો સૌથી ઊંચો મોટરવે છે.
2. આ રસ્તાથી લેહ (જિંગરલથી ટાંગટ્સ) અને પેન્ગોંગ તળાવ વચ્ચેનું અંતર 41 કિલોમીટર ઓછું થશે.
3. તે પૂર્વીય લદાખ અને પશ્ચિમ તિબેટમાં ફેલાયેલું તળાવ છે. ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી ક્યાં નિવેદનો યોગ્ય છે?
 - (A) ફક્ત 1, અને 2
 - (B) ફક્ત 2 અને 3
 - (C) ફક્ત 1, અને 3
 - (D) 1, 2, અને 3

વિશ્વનું પ્રથમ 'પ્લાન્ટ આધારિત' સ્માર્ટ એર પ્યુરિફાયર "Ubreathe Life"

- > વિશ્વ પ્રથમ પ્લાન્ટ આધારિત સ્માર્ટ એર પ્યુરિફાયર "Ubreathe Life" ઈન્ડિયન ઈન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ ટેકનોલોજી, રોપર અને કાનપુરના વૈજ્ઞાનિકો અને દિલ્હી યુનિવર્સિટીના મેનેજમેન્ટ સ્ટીડઝની ફેકલ્ટી દ્વારા વિકસાવવામાં આવી છે.
- > Ubreathe Life શાળાઓ, હોસ્પિટલો, ઓફિસો અને ઘરો જેવા આંતરિક સ્થળોએ હવાઈ સારવાર પ્રક્રિયા (air purification process)માં વધારો કરે છે.
- > આ પ્રોડક્ટ અર્બન એર લેબોરેટરી (Urban Air Laboratory) દ્વારા વિકસાવવામાં આવી રહી છે, જે IIT રોપરમાં ઈન્ક્યુબેટર કરવામાં આવ્યું છે.
- > IIT રોપરની સ્ટાર્ટ-અપની છે.
- > આ ઉત્પાદન વિશ્વની પ્રથમ અત્યાધુનિક 'સ્માર્ટબાયો-ફિલ્ટર' હોવાનું કહેવાય છે.

- > IIT રોપર સરકારના વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજી વિભાગ દ્વારા નિયુક્ત iHub - AWADH (Agriculture and Water Technology Development Hub) છે.

Ubreathe Life કેવી રીતે કામ કરે છે ?

- > આમાં, ઓરડાની હવા પાંદડાઓનો સંપર્ક કરે છે અને મૂળના વિસ્તાર તરફ દોરી જાય છે જ્યાં મહત્તમ પ્રદૂષકો શુદ્ધ હોય છે. આ ઉત્પાદનમાં વપરાતી તકનીકને "Urban Munnar Effect" અને પેટન્ટ-પેન્ટિંગ "Breathing Roots" કહેવામાં આવે છે. આ તકનીકો છોડની ફાયટોરેમેડિએશન (phytoremediation) પ્રક્રિયાને વધારે છે.

- ફાયટોરેમેડિએશન પ્રક્રિયા (phytoremediation Process) :

- > આ તે પ્રક્રિયા છે જેના દ્વારા છોડ હવામાંથી પ્રદૂષકોને અસરકારક રીતે દૂર કરે છે.

Ubreathe Lifeની લાક્ષણિકતાઓ

- > અસરકારક રીતે રજકણો, વાયુઓ અને જૈવિક દૂષકોને દૂર કરીને આંતરિક હવાની ગુણવત્તામાં અસરકારક રીતે સુધારો કરે છે. તે ચોક્કસ છોડ, યુવી ડિસઈન્ફેક્શન અને પ્રિ-ફિલ્ટર્સ, ચારકોલ ફિલ્ટર્સ અને HEPA (high-efficiency particulate air) ફિલ્ટર્સની મદદથી ઈન્ડો સ્પેસમાં ઓક્સિજનનું સ્તર પણ વધારે છે.

Ubreathe Life વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. Ubreathe Life શાળાઓ, હોસ્પિટલો, ઓફિસો અને ઘરો જેવા આંતરિક સ્થળોએ હવાઈ સારવાર પ્રક્રિયા (air purification process)માં વધારો કરે છે.
2. તેને IIT રોપરમાં ઈન્ક્યુબેટર કરવામાં આવ્યું છે.
3. આ તે પ્રક્રિયા છે જેના દ્વારા છોડ હવામાંથી પ્રદૂષકોને અસરકારક રીતે દૂર કરે છે.
 - (A) ફક્ત 1, અને 2
 - (B) ફક્ત 2 અને 3
 - (C) ફક્ત 1, અને 3
 - (D) 1, 2, અને 3

રસી વૈજ્ઞાનિક ડો. ફિરદૌસી કાદરીને રેમોન મેગ્સેસે એવોર્ડ

- > બાંગ્લાદેશી વૈજ્ઞાનિકો ડો. ફિરદૌસી કાદરીએ રેમોન મેગ્સેસે એવોર્ડ જીત્યો.
- > ડો. કાદરી ઈન્ટરનેશનલ સેન્ટર ફોર ફાયરિયાલ ડિસીઝ રિસર્ચ, બાંગ્લાદેશ (ICDDR,B) ના અમેરિટસ વૈજ્ઞાનિક છે.

- > તેઓ 2020ના લોરિયલ-યુનેસ્કો ફોર વુમન ઈન સાયન્સ એવોર્ડના વિજેતા પણ છે, જે વૈશ્વિક રસીકરણના પ્રારંભિક નિદાન અને હિમાયત અને વિકાસશીલ દેશોમાં બાળકોને અસર કરતા ચેપી રોગોને સમજવા અને અટકાવવાના તેમના કાર્ય માટે તેમને એનાયત કરવામાં આવ્યો હતો.
- > તેમણે શરૂઆતમાં તબીબી સંશોધનમાં કારકિર્દી બનાવાવનું નક્કી કર્યું હતું. તેઓ 1988માં ICDDRબમાં જોડાયા હતા, જેથી ચેપી રોગો ઈમ્યુનોલોજી, રસી વિકાસ અને ક્લિનિકલ પરીક્ષણો પર તેમના સંશોધન પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરી શકાય છે.

પડકારજનક કાર્યો

- > તેમની સામે સૌથી મુશ્કેલ કાર્યોકોલેરા અને ટાઈફોઈડ સામેની લડાઈ હતી. આ બે મુખ્ય રોગો બાંગ્લાદેશ તેમજ એશિયન અને આફ્રિકન દેશોમાં પ્રચલિત છે, જ્યાં પૂરતા પાણી, સ્વચ્છતા, તબીબી સારવાર અને શિક્ષણની મર્યાદિત પહોંચ છે. ડો. કાદરીએ શિશુઓ, બાળકો અને પુખ્ત વયના લોકો માટે વધુ સસ્તી મૌખિક કોલેરા રસી (OCV) તેમજ ટાઈફોઈડ કન્જુજેટેડ રસી (ViTCV)ના વિકાસમાં મુખ્ય ભૂમિકા ભજવી હતી.

Back to basics : રેમન મેગ્સેસે એવોર્ડ

(Ramon Magsaysay Award)

- > રેમન મેગ્સેસે એવોર્ડ એશિયાનું સર્વોચ્ચ સન્માન છે. તેની સ્થાપના એપ્રિલ 1957માં કરવામાં આવી હતી અને તેને એશિયાના નોબેલ પુરસ્કારની સમકક્ષ માનવામાં આવે છે. આ પુરસ્કાર એવા વ્યક્તિઓને આપવામાં આવે છે જેમણે એશિયામાં ગરીબી નિવારણ અને સમાજના વિકાસમાં અસાધારણ યોગદાન આપ્યું છે.
- > 2021માં એવોર્ડ મેળવનારા અન્ય પ્રાપ્તકર્તાઓ :
- > 2021માં એવોર્ડ મેળવનારા અન્ય પ્રાપ્તકર્તાઓ છે.
- > પાકિસ્તાન તરફથી મોહમ્મદ અમજદ સાકિબ
- > દક્ષિણ-પૂર્વ એશિયાના સ્ટીવન મુન્સી

રેમન મેગ્સેસે એવોર્ડ વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. તેઓ 2020ના લોરિયલ-યુનેસ્કો ફોર વુમન ઈન સાયન્સ એવોર્ડના વિજેતા પણ છે.
2. બાળકો અને પુખ્ત વયના લોકો માટે વધુ સસ્તી મૌખિક કોલેરા રસી (OCV) તેમજ ટાઈફોઈડ કન્જુજેટેડ રસી (ViTCV)ના વિકાસમાં મુખ્ય ભૂમિકા ભજવી હતી.
3. રેમન મેગ્સેસે એવોર્ડ એશિયાનું સર્વોચ્ચ સન્માન છે. તેની સ્થાપના એપ્રિલ 1957માં કરવામાં આવી હતી

ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે ?

- (A) ફક્ત 1, અને 2
- (B) ફક્ત 2 અને 3
- (C) ફક્ત 1, અને 3
- (D) 1, 2, અને 3

NCR Draft Regional Plan - 2041

- > મહત્વાકાંક્ષી Draft Regional Plan-2021 (DRP-2041) પર NCR પ્લાનિંગ બોર્ડ (NCRPB) દ્વારા 31 ઓગસ્ટ, 2021ના રોજ ચર્ચા કરવામાં આવી હતી. જો કે તેની મંજૂરી હાલ માટે મુલતવી રાખવામાં આવી હતી.
- > DRP-2041 માં રાષ્ટ્રીય રાજધાની ક્ષેત્ર (NCR)ને નાગરિક કેન્દ્રિત અને આર્થિક રીતે સમૃદ્ધ ક્ષેત્રમાં વિકસાવવા માટે બુલેટ ટ્રેન, હેલિટેક્સી સેવાઓ અને સ્માર્ટ રસ્તાઓ લાવીને શહેરો વચ્ચે કનેક્ટિવિટી સુધારવાનો પ્રયાસ કરવામાં આવ્યો છે.
- > તે ભીડ ટાળવા માટે પરિઘમાં વ્યાપારી વાહનોના પાર્કિંગની પણ ભલામણ કરે છે.

NCRPB

- > NCRPBમાં સમગ્ર દિલ્હી, ઉત્તર પ્રદેશના આઠ જિલ્લાઓનો, હરિયાણાના 14 જિલ્લાઓ તેમજ રાજસ્થાનના બે જિલ્લાઓના સમાવેશ થાય છે. તે લગભગ 55,083 ચોરસ કિલોમીટરના વિસ્તારને આવરી લે છે. ડ્રાફ્ટ પ્લાન મુજબ NCRPBના કુલ વિસ્તારોમાંથી 57 ટકા વિસ્તારોનું 2031 સુધીમાં શહેરીકરણ કરવામાં આવશે જ્યારે 2041 સુધીમાં 67 ટકા વિસ્તારોનું શહેરીકરણ કરવામાં આવશે.
- > ડ્રાફ્ટ યોજના NCRમાં મુસાફરીનો સમય ઘટાડવાની જરૂરિયાત અને સમગ્ર પ્રદેશમાં મુસાફરીનો સમય બનાવાવ માટે સુપરફાસ્ટ ટ્રેનો અને હેલિટેક્સી સેવાઓની જરૂરિયાત પર ભાર મૂકે છે.
- > તેમાં પૂર્વ અને પશ્ચિમ પેરિફેરલ એક્સપ્રેસ વે ઉપરાંત વધુ બે પ્રાદેશિક એક્સ પ્રેસ વે બનાવાવની ભલામણ કરવામાં આવી હતી :
- > પાણીપત- શામલી - મેરઠ - જેવર - નોહ - ભીવાડી - રેકરી - ગજજર - રોહતક -પાણીપત - થઈને સરક્યુલર રિજનલ એક્સપ્રેસ વે.
- > કરનાલ - મુઝફ્ફરનગર ગઢ મુક્તેશ્વર- નારોરા - અલી ગઢ - મથુરા - ડિગ - અલવર - મહોન્દ્ર ગઢ -ચરખી-દાદરી-ભિવાન-જિંદ-કૈથલ-કરનાલ મારફતે સર્ક્યુલર એક્સપ્રેસ વે.

- > દરેક નેશનલ હાઈવે, સ્ટેટ હાઈવે અને એક્સપ્રેસ વે પર 50 કિમીના અંતરે અથવા એક કલાકની મુસાફરીના સમયમાં બ્લડ બેંક સહિતની તમામ સુવિધાઓ સાથે ટ્રોમા સેન્ટર સ્થાપવાની ભલામણ કરવામાં આવી છે.

NCRDraft Regional Plan - 2021 વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. તેની મંજૂરી હાલ માટે મુલતવી રાખવામાં આવી હતી.
2. DRP-2041આ વિસ્તારને ગીચ બનાવવા માટે બહુસ્તરીય પાર્કિંગ સંકુલોના નિર્માણ પર ભાર મૂકે છે.
3. તે લગભગ 55,083 ચોરસ કિલોમીટરના વિસ્તારને આવરી લે છે.
ઉપરોક્ત નિવેદનોમાંથી કયા નિવેદનો યોગ્ય છે ?
(A) ફક્ત 1, અને 2
(B) ફક્ત 2 અને 3
(C) ફક્ત 1, અને 3
(D) 1, 2, અને 3

ભારતીય સેના ZAPAD 2021ની ક્વાયતમાં ભાગ લેશે

- > ભારતીય સેનાની ટુકડી બે અઠવાડિયાની બહુરાષ્ટ્રીય સૈન્ય ક્વાયત 'ZAPAD 2021'માં ભાગ લેશે.
- > આ ક્વાયત 3 સપ્ટેમ્બરથી રશિયાનાઝિનીમાં શરૂ થશે.
- > આતંકવાદ વિરોધી સહકારને પ્રોત્સાહન આપવાના ઉદ્દેશ સાથે આ ક્વાયત હાથધરવામાં આવશે.

ZAPAD 2021

- > ZAPAD 13 દિવસ માટે યોજાશે.
- > તે 3 સપ્ટેમ્બરથી 16 સપ્ટેમ્બર વચ્ચે યોજાશે.
- > આ ક્વાયતમાં એક ડઝનથી વધુ દેશો ભાગ લેશે.
- > ચીન અને પાકિસ્તાન પણ નિરીક્ષક તરીકે આ ક્વાયતમાં જોડાય તેવી સંભાવના છે.

ભારતીય ટુકડી

- > સંરક્ષણ મંત્રાલયના જણાવ્યા અનુસાર આ ક્વાયતમાં ભારતીય સેનાના 200 જવાનોની ટુકડી ભાગ લેશે. નાગાબટાલિન ગ્રુપ પણ આ ક્વાયતમાં ભાગ લેશે અને તેમાં તમામ શસ્ત્રોનું સંયુક્ત ટાસ્ક ફોર્સ હશે. ભારતીય ટીમે એક સખત તાલીમ કાર્યક્રમ પસાર કર્યો છે જેમાં આંતકવાદનો સામનો, કન્ડિશનિંગ અને ફાયરિંગ જેવી પરંપરાગત કામગીરીનો સમાવેશ થાય છે.

પ્રેક્ટિસનો હેતુ

- > ZAPAD 2021 ક્વાયત ભાગ લેનાર દશો વચ્ચે સૈન્ય વ્યૂહાત્મક સંબંધો વધારવા અને આતંકવાદ વિરોધી સહકારને પ્રોત્સાહન આપવાના ઉદ્દેશ સાથે હાથ ધરવામાં આવશે.

Back to basics : KAZIND - 21

- > 1 સપ્ટેમ્બર, 2021ના રોજ KAZIND-21 નામની એક અલગ ક્વાયત પણ શરૂ થઈ હતી. તે ભારત અને કઝાખસ્તાનની સેનાો વચ્ચે 13 દિવસની સૈન્ય ક્વાયત છે. તેની શરૂઆત કઝાખસ્તાનના નોડ આઈશા બીબીમાં થઈ હતી. આ વર્ષે બંને સેનાઓ વચ્ચે આ વાર્ષિક દ્વિપક્ષીય ક્વાયતની પાંચમી આવૃત્તિ યોજાઈ હતી.ભારતીય સેનાની બિહાર રેજિમેન્ટના 90 જવાન આ ક્વાયતમાં ભાગ લઈ રહ્યા છે.

ZAPAD2021 વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. આ ક્વાયત 3 સપ્ટેમ્બરથી રશિયાનાઝિનીમાં શરૂ થશે.
2. આતંકવાદ વિરોધી સહકારને પ્રોત્સાહન આપવાના ઉદ્દેશ સાથે આ ક્વાયત હાથધરવામાં આવશે.
3. ચીન અને પાકિસ્તાન પણ નિરીક્ષક તરીકે આ ક્વાયતમાં જોડાય તેવી સંભાવના છે.
ઉપરોક્ત નિવેદનોમાંથી કયા નિવેદનો યોગ્ય છે ?
(A) ફક્ત 1, અને 2
(B) ફક્ત 2 અને 3
(C) ફક્ત 1, અને 3
(D) 1, 2, અને 3

ભારતીય નૌકાદળ અલ્જીરિયન નેવી સાથે પ્રથમ ક્વાયતમાં ભાગ લીધો

- > ભારતીય અને અલ્જીરિયાની નૌકાદળોએ 29 ઓગસ્ટ, 2021ના રોજ અલ્જીરિયાના દરિયા કિનારે ભારતીય તેમની પ્રથમ નૌકાદળ ક્વાયત હાથ ધરી હતી.
- > આ ક્વાયત બંને દેશો વચ્ચે વધેલા દરિયા સહકારને દર્શાવે છે.
- > ભારતનું પ્રતિનિધિત્વ સ્ટીથ જહાજ INS તબર દ્વારા કરવામાં આવ્યું હતું.
- > આ ક્વાયતના ભાગરૂપે, સંદેશાવ્યવહાર પ્રક્રિયાઓ ભારતીય અને અલ્જીરિયન યુદ્ધ જહાજો વચ્ચે સંકલિત દાવપેચ જેવી પ્રવૃત્તિઓ હાથ ધરવામાં આવી હતી.
- > આ નૌકાદળની ક્વાયતએ બંને નૌકાદળો માટે પરસ્પર કામગીરીના ખ્યાલને સમજવા, આંતર-કાર્યક્ષમતા વધારવા અનેસહકાર વધારવાની શક્યતાઓ ખોલી છે.

ભારત-અલ્જેરિયા સંબંધો

- > બંને દેશોએ રાજદ્વારી સંબંધો સ્થાપિત કર્યા છે. અલ્જેરિયામાં નવી દિલ્હીમાં દૂતાવાસ છે જ્યારે ભારતે અલ્જીરિયામાં દૈતવાસીની સ્થાપના કરી છે. તેઓ બિન-સંરેખિત ચળવળનો ભાગ છે આફ્રિકન યુનિયનના સભ્ય હોવાને કારણે, અલ્જેરિયા સુરક્ષા પરિષદમાં કાયમી બેઠક માટે ભારતની ઉમેદવારીને ટેક આપે છે. બંને દેશો વચ્ચે વેપાર 2001 માં US \$ 55 મિલિયનથી વધીને 2011 માં US \$ 3.4 અબજ થયો છે. બંને દેશોએ તેલ ક્ષેત્રમાં સહકાર વધારવા માટે પણ પગલાં લીધા છે.

અલ્જેરિયા ભારતનું બજાર

- > ભારતીય કંપની મારુતિનું અલ્જેરિયામાં મોટું બજાર છે. તે મારુતિ માટે ત્રીજું સૌથી મોટું નિકાસ બજાર છે.

અલ્જેરિયા માટે ભારતની સહાય

- > ભારતે મે 2003 માં અલ્જેરિયા ભૂકંપ પીડિતોને મદદ કરવા માટે અલ્જીરિયાને US \$ 1 મિલિયનની માનવતાવાદી સહાય પણ આપી હતી. ભારતે એપ્રિલ 2004માં અડધા મિલિયન યુએસ ડોલરની દવાઓ સોંપી હતી.

વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજી સહકાર

- > ઈન્ડિયન સ્પેસ રિસર્ચ ઓર્ગેનાઈઝેશને જુલાઈ 2010માં અલ્જેરિયાના ઉપગ્રહ અલસાટ 2Aનું ભ્રમણકક્ષામાં પ્રક્ષેપણ કર્યું હતું.

ભારતીય નૌકાદળ અલ્જીરિયાને નેવી સાથેની પ્રથમ ક્વાયત વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. 29 ઓગસ્ટ, 2021ના રોજ અલ્જીરિયાના દરિયાકિનારે ભારતીયતેમની પ્રથમ નૌકાદળ ક્વાયત હાથ ધરી હતી.
2. ભારતનું પ્રતિનિધિત્વ સ્ટીલ્થ જહાજ INS તબર દ્વારા કરવામાં આવ્યું હતું.
3. અલ્જેરિયામાં નવી દિલ્હીમાં દૂતાવાસ છે જ્યારે ભારતે અલ્જીરિયામાં દૈતવાસીની સ્થાપના કરી છે. ઉપરોક્ત નિવેદનોમાંથી કયા નિવેદનો યોગ્ય છે ?
(A) ફક્ત 1, અને 2
(B) ફક્ત 2 અને 3
(C) ફક્ત 1, અને 3
(D) 1, 2, અને 3

5 સપ્ટેમ્બર 2021થી શિક્ષક પર્વ તરીકે ઉજવવામાં આવશે.

- > પ્રધાનમંત્રી નરેન્દ્ર મોદી શિક્ષક પર્વ 2021 દરમિયાન 7 સપ્ટેમ્બરના રોજન શિક્ષકો, વિદ્યાર્થીઓ અને શિક્ષક ક્ષેત્રના અન્ય હિસ્સેદારોને સંબોધિત કરશે.
- > આ કાર્યક્રમ શિક્ષકોના યોગદાનના માનમાં ઉજવવામાં આવશે.
- > આ પ્રસંગે, PM મોદી પાંચ પહેલ શરૂ કરશે :

★★★ સેવા, સુરક્ષા, શાંતી શૂરવીરોની શાન છે... ★★★
★★★ પોલીસ ક્ષેત્રની કારકિર્દી બહાદુરોની પહેચાન છે.... ★★★

પોલીસ કોન્સ્ટેબલ

નવી બેચ શરૂ
બપોરે 04 TO 06

10% DISCOUNT

ગુજરાત પોલીસમાં
1270થી વધુ સફળ વિદ્યાર્થીઓ

ગણિત, REASONING અને કાયદામાં સ્કોર કરાવવા ગેરન્ટેડ તૈયારી

નિશ્ચિત સફળતાની હાઈટેક વ્યુરચના

PHYSICALની આક્રમક તૈયારી સાથે

ટુ ધી પોઈન્ટ પરીક્ષાલક્ષી ઓડવાન્સ લેવલ મટીરિયલ્સ

રજિસ્ટ્રેશન ફરજિયાત **93757-01110 / 93280-01110**

ICE®
INSTITUTE FOR COMPETITIVE EXAMS

કાલાવડ રોડ, તિરૂમતી પેટ્રોલ પંપ સામે,
સ્વામિનારાયણ મંદિર પાસે,
રાજકોટ.

offline
રાજકોટ

- > 10,000 શબ્દોની ભારતીય સાંકેતિક ભાષા શબ્દકોશ
- > ટોર્કિંગબુક્સ (બ્લાઈનડ્સ માટે ઓડિયો બુક્સ)
- > CBSEની શાળા ગુણવત્તા મૂલ્યાંકન અને માન્યતા ફેમવર્ક (SQAAF)
- > 'નિપુણ ભારત' માટે નિષ્ઠા શિક્ષક તાલીમ કાર્યક્રમ વિદ્યાંજલી પોર્ટલ

શિક્ષક પર્વ - 2021

- > શિક્ષણ મંત્રાલય દ્વારા 5 થી 17 સપ્ટેમ્બર, 2021 સુધી શિક્ષા પર્વ -2021 ઉજવાશે. શિક્ષકોના મૂલ્યવાન યોગદાનનું સન્માન કરવા અનવે રાષ્ટ્રીય શિક્ષણ નીતિ 2020 ને આગળ વધારવા માટે તેનું આયોજન કરવામાં આવશે.

શિક્ષકો માટે રાષ્ટ્રીય પુરસ્કાર

- > રાષ્ટ્રપતિ રામનાથ કોવિંદ 5 સપ્ટેમ્બરે વેબિનર દ્વારા શિક્ષકોને રાષ્ટ્રીય પુરસ્કારો આપશે. એવોર્ડ માટે ઓનલાઈન સ્વ-નામાંકન પ્રક્રિયાને અનુસરવામાં આવી હતી ઈવેન્ટ દરમિયાન, 44 પુરસ્કાર વિજેતા શિક્ષકોમાંથી દરેક પર અકે દસ્તાવેજી ફિલ્મ પણ દર્શાવવામાં આવશે.

Back to basics : રાષ્ટ્રીય પુરસ્કારોનો ઇતિહાસ

- > શિક્ષકો માટે રાષ્ટ્રીય પુરસ્કારો સૌપ્રથમ 1958માં સ્થાપવામાં આવ્યા હતા. 60ના દાયકાના મધ્યભાગથી, 5 સપ્ટેમ્બર (ડો. સર્વપલ્લી રાધાકૃષ્ણનનો જન્મદિવસ) ઉજવણીની નિયત તારીખ તરીકે પસંદગી કરવામાં આવી હતી.

5 સપ્ટેમ્બર 2021 શિક્ષક પર્વ વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. આ કાર્યક્રમ શિક્ષકોના યોગદાનના માનમાં ઉજવવામાં આવશે.
2. શિક્ષણ મંત્રાલય દ્વારા 5 થી 17 સપ્ટેમ્બર, 2021 સુધી શિક્ષા પર્વ -2021 ઉજવાશે.
3. શિક્ષકો માટે રાષ્ટ્રીય પુરસ્કારો સૌપ્રથમ 1958માં સ્થાપવામાં આવ્યા હતા.
ઉપરોક્ત નિવેદનોમાંથી કયા નિવેદનો યોગ્ય છે ?
(A) ફક્ત 1, અને 2
(B) ફક્ત 2 અને 3
(C) ફક્ત 1, અને 3
(D) 1, 2, અને 3.

5 - સ્ટાર 'ઈટ રાઈટ સ્ટેશન સર્ટિફિકેશન'

- > 2 સપ્ટેમ્બર, 2021ના રોજ, ફૂડ સેફ્ટી એન્ડ સ્ટાન્ડર્ડ્સ ઓથોરિટી ઓફ ઈન્ડિયા (FSSAI) એ ચંદીગઢ રેલવે સ્ટેશનને 5 – સ્ટાર 'ઈટ રાઈટ સ્ટેશન' સર્ટિફિકેટ આપ્યું.
- > આ પ્રમાણપત્ર પ્રવાસીઓને ઉચ્ચ ગુણવત્તા, પોષ્ટિક ખોરાક આપવા માટે આપવામાં આવે છે.
- > 5 – સ્ટાર રેટિંગ મુસાફરોને સલામત અને આરોગ્યપ્રદ ખોરાક આપવા માટે સ્ટેશનો દ્વારા કરવામાં આવેલા અનુકરણીય પ્રયાસોને પ્રતિબિંબિત કરે છે.

Back to basics : ઈટ રાઈટ સ્ટેશન સર્ટિફિકેશન

- > –ઈટ રાઈટ સ્ટેશન સર્ટિફિકેશન' 'ઈટ રાઈટ ઈન્ડિયા' ચળવળનો એક ભાગ છે. FSSAI દ્વારા તમામ ભારતીયો માટે સલામત, તંદુરસ્ત અને ટકાઉ ખોરાક સુનિશ્ચિત કરવા માટે ભારતમાં ખાદ્ય પ્રણાલીમાં પરિવર્તન લાવવાનો મોટો પ્રયાસ છે.
- કયા સ્ટેશનોએ આ પ્રમાણપત્ર મેળવ્યું છે ?
- > આ પ્રમાણપત્ર મેળવનાર ચંદીગઢ રેલવે સ્ટેશન ભારતનું પાંચમું સ્ટેશન બની ગયું છે. આ પ્રમાણપત્ર સાથેના અન્ય સ્ટેશનોમાં દિલ્હીમાં આનંદ વિહાર ટર્મિનલ રેલવે સ્ટેશન, મુંબઈમાં ઇતરપતિ શિવાજી ટર્મિનલ, મુંબઈમાં મુંબઈ સેન્ટ્રલ રેલવે સ્ટેશન અને વડોદરા રેલવે સ્ટેશનનો સમાવેશ થાય છે.

5 સ્ટાર 'ઈટ રાઈટ સ્ટેશન સર્ટિફિકેશન' વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. આ પ્રમાણપત્ર પ્રવાસીઓને ઉચ્ચ ગુણવત્તા, પોષ્ટિક ખોરાક આપવા માટે આપવામાં આવે છે.
2. 'ઈટ રાઈટ સ્ટેશન સર્ટિફિકેશન' 'ઈટ રાઈટ ઈન્ડિયા' ચળવળ નો એક ભાગ છે.
3. આ પ્રમાણપત્ર મેળવનાર ચંદીગઢરેલવે સ્ટેશન ભારતનું પાંચમું સ્ટેશન બની ગયું છે.
ઉપરોક્ત નિવેદનોમાંથી કયા નિવેદનો યોગ્ય છે ?
(A) ફક્ત 1, અને 2 (B) ફક્ત 2 અને 3
(C) ફક્ત 1, અને 3 (D) 1, 2, અને 3.

એમેઝોન ઈન્ડિયાએ કિસાન સ્ટોર શરૂ કર્યો

- > એમેઝોન ઈન્ડિયાએ કિસાન સ્ટોર શરૂ કરવાની જાહેરાત કરી. કેન્દ્રીય કૃષિ અને ખેડૂત કલ્યાણ મંત્રી નરેન્દ્ર સિંહ તોમરે 2 સપ્ટેમ્બર, 2021ના રોજ આ સ્ટોરની શરૂઆત કરી હતી.

Back to basics : કિસાન સ્ટોર

- > કિસાન સ્ટોર એક ઓનલાઈન પ્લેટફોર્મ છે જે ભારતના ખેડૂતોને ખેતના સાધનો અને એસેસરીઝ, બિયારણ, પોષણ વગેરે જેવી 8000 થી વધુ ખેતી સંબંધિત વસ્તુઓ મેળવવા માટે સક્ષમ બનાવે છે.
- > આ ઉત્પાદનો નાના અને મધ્યમ ઉદ્યોગો દ્વારા સૂચિબદ્ધ છે.
- > આ પ્રોડક્ટ્સ એમેઝોન ઈન્ડિયા પર સ્પર્ધાત્મક કિંમતો પર ઉપલબ્ધ થશે અને ખેડૂતોના દરવાજે પહોંચાડવામાં આવશે.
- > આ સ્ટોર્સમાં 20 થી વધુ બ્રાન્ડના હજારો ઉત્પાદનોનો સમાવેશ થાય છે.
- > કિસાન સ્ટોર હિન્દી, તેલુગુ, કન્નડ, તમિલ અને મલયાલમ જેવી ભાષાઓમાં ઉપલબ્ધ થશે.

એમઝોન ઈઝી સ્ટોર

- > એમેઝોન સ્ટોર માલિકોની મદદથી ખેડૂતો માટે 5,000 થી વધુ એમેઝોન ઈઝી સ્ટોર્સનું નેટવર્ક પણ ખોલ્યું છે. સ્ટર માલિક ખેડૂતોને સ્ટોર દ્વારા બ્રાઉઝ કરવા અને તેમના મનપસંદ ઉત્પાદનને ઓળખવામાં મદદ કરશે.

કૃષિ વિજ્ઞાન સેવાઓ

- > એમેઝોન ખેડૂતો માટે તેની કૃષિ વિજ્ઞાન સેવાઓ પણ શરૂ કરી. તે ખેડૂતોને સમયસર સલાહ આપશે અને તેમના તેમના પાક માટે જરૂરી કામ અંગે સચોટ નિર્ણયો લેવા સક્ષમ બનાવશે.

કિસાન સ્ટોરનો હેતુ

- > એમઝોન ઈન્ડિયાએ વધુ સારા ઉત્પાદન માટે મશીન લર્નિંગ ટેકનોલોજી રજૂ કરવા અને મજબૂત સપ્લાય ચેઈન ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર બનાવવા માટે મશીન લર્નિંગ ટેકનોલોજી રજૂ કરવા અને મજબૂત સપ્લાય ચેઈન ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર બનાવવા માટે કિસાન સ્ટોર શરૂ કર્યું છે.

કિસાન સ્ટોર વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. એમેઝોન ઈન્ડિયાએ કિસાન સ્ટોર શરૂ કરવાની જાહેરાત કરી.
2. કિસાન સ્ટોર એક ઓનલાઈન પ્લેટફોર્મ છે.
3. આ પ્રોડક્ટ્સ એમેઝોન ઈન્ડિયા પર સ્પર્ધાત્મક કિંમતો પર ઉપલબ્ધ થશે અને ખેડૂતોના દરવાજે પહોંચાડવામાં આવશે. ઉપરોક્ત નિવેદનોમાંથી કયા નિવેદનો યોગ્ય છે ?
(A) ફક્ત 1, અને 2
(B) ફક્ત 2 અને 3
(C) ફક્ત 1, અને 3
(D) 1, 2, અને 3

CORBEVAX ને ક્લિનિકલ ટ્રાયલ માટે DCGIની મંજૂરી

- > ભારતના ડ્રગ કંટ્રોલર જનરલ (DCGI) એ બે ક્લિનિકલ ટ્રાયલ માટે CORBEVAX નામના અન્ય સ્વદેશી COVID-19 રસી ઉમેદવારને મંજૂરી આપી છે.
- > રસી નિર્માતા બાયોલોજિકલ E ને 5 થી 18 વર્ષની વયના બાળકો પર બે અને ત્રણ તબક્કાના ક્લિનિકલ ટ્રાયલ કરવા માટે મંજૂરી મળી છે.
- > બાયોટેકનોલોજી વિભાગ (DBT) અને બાયોટેકનોલોજી ઉદ્યોગ સંશોધન સહાયતા પરિષદ (BIRAC)એ પૂર્વ-ક્લિનિકલ તબક્કાથી તબક્કા-3 ના ક્લિનિકલ અભ્યાસ સુધી, બાયોલોજિકલ E ના COVID-19 રસી ઉમેદવારને ટેકો આપ્યો છે.
- > આ રસીને 'મિશન કોવિડ સુરક્ષા' અને કોવિડ -19 રિસર્ચ કોન્સર્ટિયા અંતર્ગત નેશનલ બાયોફાર્મા મિશન, BIRAC દ્વારા નાણાકીય સહાય મળી છે.

Back to basics: કોર્બેવેક્સ રસી

- > આ રસીને BioE COVID-19 રસી પણ કહેવામાં આવે છે. આ કોવિડ -19 રસી ઉમેદવાર ભારતીય બાયોફાર્માસ્યુટિકલ ફર્મ કાયોલોજિકલ E લિમિટેડ દ્વારા USમાં બેલર કોલેજ ઓફ મેડિસિન, હ્યુસ્ટન અને અમેરિકન કંપની ડાનયનાવેક્સ ટેકોનલોજીસ (DVAX)ના સહયોગથી વિકસાવવામાં આવી છે. આ રસી પ્રોટીન સબયુનિટ રસી છે. આરોગ્ય અને પરિવાર કલ્યાણ મંત્રાલય જૂન 2021 માં કોર્બેવેક્સના કરોડ ડોલર માટે ઓર્ડર આપી ચૂક્યું છે.

આ રસી માટે કોણ ભંડોળ પૂરું પાડે છે

- > US ઈન્ટરનેશનલ ડેવલપમેન્ટ ફાઈનાન્સ કોર્પોરેશન (DFC)એ એપ્રિલ 2021માં ભંડોળની જાહેરાત કરી હતી કે 2020 ના અંત સુધીના ઓછામાં ઓછા 1 અબજ ડોલરનું ઉત્પાદન કરવા માટે BioEની ઉત્પાદન ક્ષમતાને વિસ્તૃત કરશે.

પૃષ્ઠભૂમિ

- > પ્રથમ તબક્કાની ક્લિનિકલ ટ્રાયલ રસી ઉમેદવારની સલામતી અને રોગ પ્રતિકારકતાનું મૂલ્યાંકન કરવા માટે 360 સહભાગીઓમાં હાથ ધરવામાં આવી હતી. તેના બીજા તબક્કાના ક્લિનિકલ ટ્રાયલ કરવાની પરવાનગી આપવામાં આવી હતી.

CORBEVAX વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. DCGIએ બે ક્લિનિકલ ટ્રાયલ માટે CORBEVAX નામના અન્ય સ્વદેશી COVID-19 રસી ઉમેદવારને મંજૂરી આપી છે.
2. આ રસીને BioE COVID-19 રસી પણ કહેવામાં આવે છે.
3. આરોગ્ય અને પરિવાર કલ્યાણ મંત્રાલય જૂન 2021માં કોર્બેવેક્સના 30 કરોડ ડોલર માટે ઓર્ડર આપી ચૂક્યું છે.
4. 2022ના અંત સુધીમાં ઓછામાં ઓછા 1 ડોઝનું ઉત્પાદન કરવા માટે BioEની ઉત્પાદન ક્ષમતાને વિસ્તૃત કરશે. ઉપરોક્ત નિવેદનોમાંથી કયા નિવેદનો યોગ્ય છે ?
(A) 1, 2 અને 3
(B) 2, 3 અને 4
(C) 1, 2 અને 4
(D) 1, 2, 3 અને 4

ડિમેન્શિયા

- > તાજેતરમાં વર્લ્ડ હેલ્થ ઓર્ગેનાઈઝેશન (WHO)એ 'ગ્લોબલ સ્ટેટસ રિપોર્ટ ઓન ધ પબ્લિક હેલ્થ રિસ્પોન્સ ટુ ડિમેન્શિયા' નામનો અહેવાલ બહાર પાડ્યો હતો.
- > તે 2017માં પ્રકાશિત WHOની વૈશ્વિક ડિમેન્શિયા એક્શન પ્લાનમાં ડિમેન્શિયા માટે 2025 માટે નિર્ધારિત વૈશ્વિક લક્ષ્યો તરફ કરવામાં આવેલી પ્રગતિનું મૂલ્યાંકન કરે છે.

Back to basics : ડિમેન્શિયા

- > ડિમેન્શિયા એ એક સિન્ડ્રોમ છે, સામાન્ય રીતે જૂની અથવા પ્રગતિશીલ પ્રકૃતિનો જે વૃદ્ધત્વના જૈવિક સિદ્ધાંતના સામાન્ય પરિણામોથી વિપરીત જ્ઞાનાત્મક કાર્ય (એટલે કે વિચારવાની ક્ષમતા) માં ઘટાડા તરફ દોરી જાય છે.
- > તે યાદશક્તિ, વિચારસરણી, અભિગમ, સમજ, ગણતરી, શીખવાની ક્ષમતા, ભાષા અને નિર્ણયને અસર કરે છે.
- > જો કે, તે ચેતનાને અસર કરતું નથી.
- > ડિમેન્શિયાને કારણે થયેલા કુલ મૃત્યુમાંથી 65 ટકા મહિલાઓ છે અને ડિમેન્શિયાને કારણે વિકલાંગતા-સમાયોજિત જિવન વર્ષ (DALY) પુરુષોની તુલનામાં મહિલાઓમાં લગભગ 60 ટકા વધુ છે.

લક્ષણ

- > તેમાં મેમરી લોસ, વિચારવામાં મુશ્કેલી, દ્રશ્ય ધારણા, સ્વ-વ્યાવસ્થાપન, સમસ્યાહલ અથવા ભાષા અને ધ્યાન કેન્દ્રિત કરવાની ક્ષમતા જેવા લક્ષણોનો સમાવેશ થાય છે.
- > તે ડિપ્રેશન, ચિંતા, માનસિક ઉન્માદ અને માનસિક વલણ અથવા મૂડ જેવી વ્યક્તિની વર્તણૂકને બદલી નાખે છે.

પરિબળ

- > જ્યારે મગજના કોષેને નુકસાન થાય છે ત્યારે ડિમેન્શિયા થઈ શકે છે. તે માથામાં ઈજા, સ્ટ્રોક, બ્રેઈન ટ્યુમર અથવા HIVએપને કારણે થઈ શકે છે.

તબીબી સારવાર

- > ડિમેન્શિયા હાલમાં તમામ પ્રકારના રોગોથી મૃત્યુનું સાતમું મુખ્ય કારણ છે, જે વૈશ્વિક સ્તરે વૃદ્ધ લોકોમાં વિકલાંગતા અને અન્ય લોકો પર નિર્ભરતાનું કારણ છે.
- > 55 મિલિયનથીવધુ લોકો (65 વર્ષથી વધુ વયની 8.1% મહિલાઓ અને 5.4% પુરુષો) ડિમેન્શિયા સાથે જીવી રહ્યા છે.
- > આ સંખ્યા 2030સુધીમાં વધીને 78 મિલિયન અને 2050 સુધીમાં 139 મિલિયન થવાનું અનુમાન છે.
- > WHO ના પશ્ચિમ પેસિફિક વિસ્તાર ડિમેન્શિયા (20.1 મિલિયન) થી પીડાતા લોકની સંખ્યા સૌથી વધુ છે અને ત્યારબાદ યુરોપિયન પ્રદેશ (14.1 મિલિયન) છે.

WHOના પ્રયત્નો

- ડિમેન્શિયા 2017-2025ના બહાર આરોગ્ય પ્રતિસાદ પર વૈશ્વિક કાર્ય યોજના :
> તે ડિમેન્શિયાને સંબોધવા માટે એક વ્યાપક બ્લુપ્રિન્ટ રજૂ કરે છે.
> ગ્લોબલ ડિમેન્શિયા ઓબ્જર્વેટરી :
> તે ડિમેન્શિયા નીતિઓ, સેવા ડિલિવરી, રોગચાળા અને સંશોધન પર દેખરેખ અને માહિતી વહેંચણી માટેનું આંતરરાષ્ટ્રીય મોનિટરિંગ પ્લેટફોર્મ છે.
> તે ડિમેન્શિયા માટે પરિવર્તનિય જોખમ પરિબળોને ઘટાડવા માટે હસ્તક્ષેપો પર પુરાવા આધારિત ભલામણો પ્રદાન કરે છે.

મેન્ટલ હેલ્થ ગેપ એક્સન પ્રોગ્રામ

- > સામાન્ય રીતે તે ખાસ કરીને ઓછી અને મધ્યમ આવક ધરાવતાદેશોમાં માનસિક, ન્યૂરોલોજિકલ અને માદક દ્રવ્યોના દુરુપયોગના વિકારોની સંભાળમાં પ્રથમ દષ્ટિએ મદદ કરવા માટેનું સંસાધન છે.

ભારતની પહેલ

- અભ્યાસર્મ્સ એન્ડ રિલેટેડ ડિસઓર્ડર્સ સોસાયટી ઓફ ઈન્ડિયા :
> તે સરકારને ડિમેન્શિયા પર પોતાની યજના અથવા નીતિ ઘડવા અપીલ કરે છે જેનો અમલ તમામ રાજ્યોમાં થવો જોઈએ અને આરોગ્ય મંત્રાલય દ્વારા નાણાંપૂર્તિ અને તેનું નિરીક્ષણ થવું જોઈએ.

રાષ્ટ્રીય અરોગ્ય મિશન

- તેમાં સમાન, સસ્તી અને ગુણવત્તા યુક્ત આરોગ્ય સેવાઓની સાર્વત્રિક પહોંચનીકલ્પના કવામાં આવી છે અને તે લોકની જરૂરિયાતો પ્રત્યે જવાબદાર છે.

ડિમેન્શિયા વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. ડિમેન્શિયા એ એક સિન્ડ્રોમ છે
2. ડિમેન્શિયા ને કારણે થયેલા કુલ મૃત્યુમાંથી 65 ટકા મહિલાઓ છે.
3. તેમાં મેમરી લોસ, વિચારવામાં મુશ્કેલી, દ્રશ્ય ધારણા, સ્વ-વ્યાવસ્થાપન, સમસ્યાહલ અથવા ભાષા અને ધ્યાન કેન્દ્રિત કરવાની ક્ષમતા જેવા લક્ષણોનો સમાવેશ થાય છે.
4. જ્યારે મગજના કોષને નુકસાન થાય છે ત્યારે ડિમેન્શિયા થઈ શકે છે.

ઉપરોક્ત નિવેદનોમાંથી કયા નિવેદનો યોગ્ય છે ?

- (A) 1, 2 અને 3
(B) 2, 3 અને 4
(C) 1, 2 અને 4
(D) 1, 2, 3 અને 4

બ્લુ સ્ટ્રગલર સ્ટાર્સ

- તાજેતરમાં બ્લુ સ્ટ્રગલર પ્રથમ વ્યાપક વિશ્લેષણમાં ભારતીય સંશોધકોએ તેમના મૂળને લગતી એક પૂર્વધારણા રજૂ કરી છે.
- બ્લુ સ્ટ્રગલર ખુલ્લા અથવા ગોળાકાર જૂથોમાં તારોઓનો વર્ગ છે જે અન્યતારોએ કરતા મોટા અનેવાદળી હોવાથી અલગ દેખાય છે.
- તારાઓ સામાન્ય રીતે ગરમ અને તેજસ્વી હોય છે અને ગ્લોબ્યુલર્સ (ગોળાકાર તારામંડળો/તારાજૂથો) નામના પ્રાચીન તારાસમૂહો મૂળમાં જોવા મળે છે.
- તેમની ઉત્પત્તિની એક નિશાની એ છે કે તેઓ ફક્ત ગાઢ તારામંડળોમાં જ જોવા મળે છે, જ્યાં તારાઓ વચ્ચેનું અંતર ખૂબ ટૂંકું હોય છે. (પ્રકાશ વર્ષના એક અંશ જેટલું).
- એલન સેન્ડેજ (કેલિફોર્નિયાના પાસાડેનામાં કાર્નેગી બોબ્જર્વેટરીઝના ખગોળશાસ્ત્રીય) એ 1952-53માં ગોળાકાર કલસ્ટર M3માં બ્લુ સ્ટ્રગલરની શોધ કરી હતી.
- મોટાભાગના બ્લુ સ્ટ્રગલર્સ સૂર્યથી કેટલાક હજાર પ્રકાશ વર્ષ દૂર સ્થિત છે, જેમાંથી મોટાભાગના લગભગ 12 અબજ વર્ષ અથવા તેનાથી વધુ જૂના છે.
- આકાશગંગા એ ગેલેક્સીનો સોથીમોટો અને તેજસ્વી ગ્લોબ્યુલર ઓબેગા સેન્ટોરી છે.

બ્લુ સ્ટ્રગલરની વિશેષતા

- બ્લુ સ્ટ્રગલર સ્ટાર્સ તારકીય વિકાસના પ્રમાણભૂત સિદ્ધાંતોનું ઉલ્લંઘન કરતા હોય તેવું લાગે છે.
- એક જ વાદળમાંથી, એક જ નિશ્ચિત સમયગાળામાં જન્મેલા તારાઓનું જૂથ અલગથી બીજું જૂથ બનાવે છે. આ તારોઈન્ટરસ્ટેલર મોલેક્યુલર વાદળો (ખૂબ ઠંડા ગેસ અને ધૂળના અપારદર્શક સમૂહો)માં રચાય છે.
- જેમ જેમ સમય પ્રમાણભૂત તારાકીય વિકાસ હેઠળ પસાર થાય છે, તેમ તેમ દરેક તારાઓતેના સમૂહના અધારે અલગ રીતે વધાવનું શરૂ કરે છે. જેમાં એક સાથે જન્મેલા તમામ તારાઓ હર્ટઝસપ્રાંગ-રસેલ આકૃતિ પર સ્પષ્ટ રીતે વ્યાખ્યાયિત વળાંક પર સ્થિત હોવા જોઈએ.
- હર્ટઝસપ્રાંગ-રસેલ આકૃતિ તારાઓના તાપમાનને તેમની તેજસ્વીતા અથવા તારાઓના રંગ સામે તેમની સંપૂર્ણ તીવ્રતા સામે દર્શાવે છે. તે તેમના વિકાસના વિવિધ તબક્કે તારાઓના જૂથનું પ્રતિનિધિત્વ કરે છે.
- અત્યાર સુધી, આ આકૃતિની સૌથી મુખ્ય લાક્ષણિકતા તેનો મુખ્ય ક્રમ છે, જે આકૃતિમાં ઉપરથી ડાબી (ગરમ, તેજસ્વી તારા) થી નીચેની જમણીબાજુ (શાંત, નબળો તારો) સુધી ચાલે છે.
- બ્લુ સ્ટ્રગલર્સ આ વળાંક થી દૂર રહે છે, તેથી તેઓ સામાન્ય તારાકીય વૃદ્ધિ સિક્વન્સમાંથી પસાર થઈ શકે છે.
- તેઓ વધુ શાંત, લાલ સ્થિતિ હાંસલ કરવા માટે તેમના જૂથના મોટાભાગના અન્ય સ્ટાર્સ કરતા પાછળ હોય તેવું લાગે છે.

પૂર્વધારણાના વિષયમાં

- ભારતીય સંશોધકોએ શોધી કાઢ્યું છે કે :
- કુલ બ્લુ સ્ટ્રેલર્સમાંથી અડધા તારા નજીકના દ્વિ-દ્રુવીય/ દ્વિસંગી ભાગીદાર તારામાંથી સામૂહિક સ્થાનાંતરણ દ્વારા રચાય છે.
- ત્રીજા ભાગના તારા બે તારાઓ વચ્ચેની અથડામણ દ્વારા બને છે.
- બાકીના બે તારાઓની ક્રિયાપ્રતિક્રિયા દ્વારા રચાય છે.
- આ પૂર્વધારણા માટે સંશોધકોએ યુરોપિયન સ્પેસ એજન્સી (ESA)ના ગાયા ટેલિસ્કોપનો ઉપયોગ કર્યો હતો.
- વધુ અભ્યાસ માટે ભારતની પ્રથમ સમર્પિત અવકાશ વેદશાળા એસ્ટ્રોસેટ ખાતે સ્થાપિત અલ્ટ્રાસ્કોપનો ઉપયોગ કરવામાં આવશે.
- આ અભ્યાસ વિવિધ આકાશગંગાઓ સહિત મોટી તારાકીય વસ્તીના અભ્યાસમાં ઉત્તેજક પરિણામોને પ્રકાશિત કરશે, તેમજ આ તારાકીય પ્રણાલીઓના જ્ઞાનની સમજમાં વધુ સુધારો કરવામાં મદદ કરશે.

બ્લુ સ્ટ્રગલર સ્ટાર્સ વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. બ્લુ સ્ટ્રગલર ખુલ્લા અથવા ગોળાકાર જૂથોમાં તારાઓનો વર્ગ છે જે અન્યતારાઓ કરતા મોટા અને વાદળી હોવાથી અલગ દેખાય છે.
2. મોટાભાગના બ્લુ સ્ટ્રગલર્સ સૂર્યથી કેટલાક હજાર પ્રકાશ વર્ષ દૂર સ્થિત છે, જેમાંથી મોટાભાગના લગભગ 12 અબજ વર્ષ અથવા તેનાથી વધુ જૂના છે.
3. આકાશગંગા એ ગેલેક્સીનો સોથી મોટો અને તેજસ્વી ગ્લોબ્યુલર ઓમેગા સેન્ટોરી છે.
4. જેમ જેમ સમય પ્રમાણભૂત તારાકીય વિકાસ હેઠળ પસાર થાય છે, તેમ તેમ દરેક તારાઓતેના સમૂહના અધારે અલગ રીતે વધાવનું શરૂ કરે છે.

ઉપરોક્ત નિવેદનોમાંથી કયા નિવેદનો યોગ્ય છે ?

- (A) 1, 2 અને 3
 (B) 2, 3 અને 4
 (C) 1, 2 અને 4
 (D) 1, 2, 3 અને 4

e-ILP પ્લેટફોર્મ : મણિપુર

- તાજેતરમાં મણિપુરના મુખ્યમંત્રીએ રાજ્યમાં આંતરિક લાઈન પરમિટ (ILP) અસરકારક નિયમન માટે eILP પ્લેટફોર્મનો વાસ્તવમાં શુભારંભ કર્યો હતો.
- 1 જાન્યુઆરી, 2020ના રોજ મણિપુરમાં ILP સિસ્ટમ અમલમાં આવી હતી.
- મણિપુરમાં ચાર પ્રકારની પરમિટ આપવામાં આવે છે— ટેમ્પરરી, રેગ્યુલર, સ્પેશિયલ અને લેબર અથવા લેબર પરમિટ.

ILP સિસ્ટમની પૃષ્ઠભૂમિ

- બંગાળ ઈસ્ટર્ન ઇન્ડિયન રેગ્યુલેશન એક્ટ, 1873 હેઠળ બ્રિટિશરોએ નિર્દિષ્ટ વિસ્તારોમાં બહારના લોકોના પ્રવેશ રોકાણને નિયંત્રિત કરતા નિયમો ઘડ્યા હતા.
- 'બ્રિટિશ વિષયો' (ભારતીયો)ને તેમના પ્રદેશોમાં વ્યવાસાય કરતા અટકાવીને તાજના વ્યાપારી હિતોનું રક્ષણ કરવા માટે તેનો અમલ કરવામાં આવ્યો હતો.

PSI/ASI/CONSTABLE

માટે અત્યંત ઉપયોગી પુસ્તક

બંધારણ, IPC, CRPC, EVIDENCE ACT

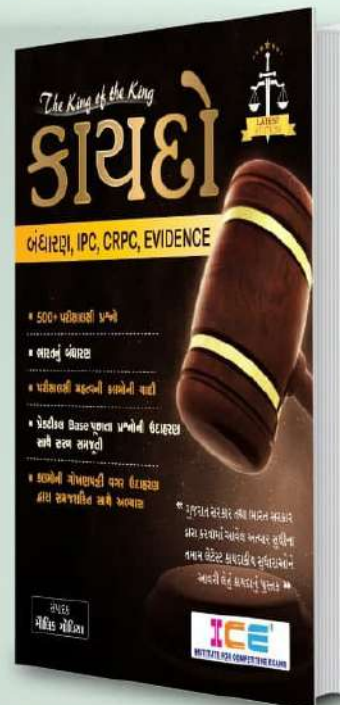
MRP ~~320~~

PRICE = 260/-

SPECIAL OFFER

20%

DISCOUNT OFFER

ICE®
INSTITUTE FOR COMPETITIVE EXAMS

- > 1950 માં ભારત સરકારે 'બ્રિટિશ વિષયોની જગ્યાએ 'સિટિઝન ઓફ ઈન્ડિયા' અથવા ભારતના નાગરિકને સ્થાન આપ્યું હતું.
- > તે અન્ય ભારતીય રાજ્યોના બહારના લોકોથી સ્થાનિક લોકોના હિતોનું રક્ષણ કરવા વિશેની સ્થાનિક ચિંતાઓ દૂર કરવા માટે હતું.

Back to basics : પરિચય

- > ઈનર લાઈન પરમિટ (ILP) એક સત્તાવર મુસાફરી દસ્તાવેજ છે જેમાં અન્ય રાજ્યોના ભારતીય નાગરિકોને અરુણાચલ પ્રદેશ, મિઝોરમ, નાગાલેન્ડ અને મણિપુર જેવા રાજ્યોમાં પ્રવેશવા માટે ILP હોવું જરૂરી છે.
- > તે સંપૂર્ણપણે રાજ્ય સરકાર દ્વારા મુસાફરીના હેતુ માટે જારી કરવામાં આવે છે.
- > આવા રાજ્યોને (CAA)ની જોગવાઈઓમાથી મુક્તિ આપવામાં આવી છે.
- > CAA ભારતીય નાગરિકતા મેળવવા ઈચ્છતા ત્રણ દેશોના સ્થળાંતર કરનારાઓની કેટલીક કેટેગરી માટેની લાયકાતના માપદંડને હળવા કરે છે. તે ઈનર લાઈન સિસ્ટમ દ્વારા સુરક્ષિત વિસ્તારો સહિત કેટલીક કેટેગરીઓને મુક્તિ આપે છે.

વિદેશીઓ માટેના નિયમો

- > વિદેશીઓને પર્યટન સ્થળોની મુલાકાત લેવા માટે સંરક્ષિત એરિયા પરમિટ (PAP)ની જરૂર હોય છે. જે ઘરેલું પ્રવાસીઓ દ્વારા જરૂરી ILPsથી અલગ છે.
- > ફોરોન (પ્રોટેક્ટેડ એરિયા)ઓર્ડર, 1958 હેઠળ ઉક્ત આદેશમાં વ્યાખ્યાયિત 'ઈનર લાઈન' હેઠળ આવરી લેવામાં આવેલા વિસ્તારોને વિવિધ રાજ્યોની આંતરરાષ્ટ્રીય સરહદની સરહદે આવેલા તમામ વિસ્તારોને સુરક્ષિત વિસ્તારો તરીકે જાહેર કરવામાં આવ્યા છે.
- > વિદેશી નાગરિકને સામાન્ય રીતે સુરક્ષિત/પ્રતિબંધિત વિસ્તારમાં જવાની મંજૂરી નથી જ્યાં સુધી તે સ્થાપિત ન થાય કે વ્યક્તિ પાસે આવી મુસાફરીને ન્યાયી ઠેરાવવા માટે ચોક્કસ કારણો છે.

e-ILP પ્લેટફોર્મ વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. 1 જાન્યુઆરી, 2020ના રોજ મણિપુરમાં ILP સિસ્ટમ અમલમાં આવી હતી.
2. 1950 માં ભારત સરકારે 'બ્રિટિશ વિષયોની જગ્યાએ 'સિટિઝન ઓફ ઈન્ડિયા' અથવા ભારતના નાગરિકને સ્થાન આપ્યું હતું.
3. CAA ભારતીય નાગરિકતા મેળવવા ઈચ્છતા ત્રણ દેશોના સ્થળાંતર કરનારાઓની કેટલીક કેટેગરી માટેની લાયકાતના માપદંડને હળવા કરે છે.

4. વિદેશીઓને પર્યટન સ્થળોની મુલાકાત લેવા માટે સંરક્ષિત એરિયા પરમિટ (PAP)ની જરૂર હોય છે. ઉપરોક્ત નિવેદનોમાંથી કયા નિવેદનો યોગ્ય છે ?
(A) 1, 2 અને 3 (B) 2, 3 અને 4
(C) 1, 2 અને 4 (D) 1, 2, 3 અને 4

'બાહ્યર ટર્ટલ કન્ઝર્વેશન એવોર્ડ'

- > તાજેતરમાં ભારતીય જીવનવિજ્ઞાનની શૈલેન્દ્ર સિંહને ત્રણપ ગંભીર રીતે લુપ્ત થતી (Critically Endangered) કાયબાની પ્રજાતિઓને તેમના લુપ્ત થવાથી બહાર લાવવા બદલ બહાર ટર્ટલ કન્ઝર્વેશન એવોર્ડ (Behler Turtle Conservation Award) એનાયત કરવામાં આવ્યો છે.
- > દેશમાં તાજા પાણીના કાયબા અને અન્ય પ્રકારના કાયબાની 29 પ્રજાતિઓ છે.

Back to basics : બહાર ટર્ટલ કન્ઝર્વેશન એવોર્ડ વિશે :

- > 2006માં સ્થપાયેલ આ પુરસ્કાર કાયબાના સંરક્ષણ અને જૈવિક અને ચેલોનિયમ સંરક્ષણ અને જીવવિજ્ઞાન સમુદાયમાં નેતૃત્વની સંભાવનાનું સન્માન કરવા માટેનો મુખ્ય વાર્ષિક આંતરરાષ્ટ્રીય પુરસ્કાર છે.
- > તેને કાયબા સંરક્ષણ માટે "નોબેલ પુરસ્કાર" તરીકે પણ ઓળખવામાં આવે છે.
- > બાહ્યર ટર્ટલ કન્ઝર્વેશન એવોર્ડ કાયબા સંરક્ષણ સાથે સંકળાયેલ કેટલીક વૈશ્વિક સંસ્થાઓ દ્વારા આપવામાં આવે છે જેમ કે કાયબા અસ્તિત્વ જોડાણ (TSA), IUCN/SSC ટર્ટલ કન્ઝર્વેશન અને ટર્ટલ કન્ઝર્વેશન ફંડ ટર્ટલ અન મીઠા પાણીના ટર્ટલ એક્સપર્ટ ગ્રુપ દ્વારા કરવામાં આવે છે.
- > વર્તમાન સંદર્ભમાં, દેશના વિવિધ ભાગોમાં TSA ઈન્ડિયાના સંશોધન, સંરક્ષણ સંવર્ધન અને શિક્ષણ કાર્યક્રમના ભાગરૂપે ત્રણ ગંભીર રીતે જોખમમાં મુકાયેલા કાયબાઓને સાચવાવામાં આવી રહ્યા છે.
- > નોર્ધન રિવર ટેરાપિન (Batagur kachuga)ને સુંદરવનમાં સાચવાવામાં આવી રહી છે.
- > લાલ – ચંબલમાં કાઉનરૂફ ટર્ટલ (બટાગુર બાસ્કા).
- > આસામના વિવિધ મંદિરોમાં બ્લેક સોફ્ટશેલ ટર્ટલ (નિલ્સોનિય નિગ્રેન્સ (Nilssonia Nigricans).

ઉત્તરીય નદી ટેરાપિન :

રહેઠાણ :

- > સુંદરવન ઈકો-રિજન તેમનું કુદરતી રહેઠાણ છે.
- > સંરક્ષણની સ્થિતિ :
- > IUCNની લાલયાદી : ગંભીર રીતે જોખમમાં
- > CITES : પરિશિષ્ટ -1

- વન્યજીવન (સંરક્ષણ) અધિનિયમ, 1972 : સમયપત્રક - 1

કટોકટી

- 19મી અને 20મી સદીમાં કલકત્તાના બજારોમાં સ્થાનિક આજીવિકા અને વિધિપૂર્વકના વપરાશ માટે, પુરવઠા સહિત તેમજ કેટલાક પ્રાદેશિક વેપાર માટે તેમનો દુરુપયોગ કરવામાં આવ્યો હતો.

રેડ - કાઉન રૂફ ટર્ટલ રહેઠાણ

- ઐતિહાસિક રીતે આ પ્રજાતિ ભારત અને બાંગ્લાદેશ બંનેમાં ગંગા નદીમાં જોવા મળી હતી.
- બ્રહ્મપુત્રા બેઝિનમાં પણ જોવા મળે છે.
- હાલમાં ભારતમાં રાષ્ટ્રીય ચંબલ નદી ઘરિયલ અભયારણ્ય એકમાત્ર એવો વિસ્તાર છે જ્યાં આ પ્રજાતિની પૂરતી વસ્તી છે.

સંરક્ષણી સ્થિતિ

- IUCNની લાલ યાદી : ગંભીર રીતે જોખમમાં,
- CITES : પરિશિષ્ટ : II
- વન્યજીવન (સંરક્ષણ) અધિનિયમ, 1972 : સમયપત્રક - 1

કટોકટી

- મકાનનું નુકસાન અથવા ઘટાડો પ્રદૂષણ અને મોટા પાયે વિકાસ પ્રવૃત્તિઓ જેમ કે માનવ વપરાશ માટે ડ્રેનેજ અને સિંચાઈ અને ઉપરવાસમાં બંધો જળવાયોમાંથી અનિયમિત પ્રવાહનું કારણ છે.

બ્લેક સોફ્ટશેલ ટર્ટલ રહેઠાણ

- તેઓ પૂર્વોત્તર ભારત અને બાંગ્લાદેશના મંદિરના તળાવોમાં જોવા મળે છે.
- તેની વિતરણ મર્યાદામાં બ્રહ્મપુત્રા નદી અને તેની સહાયક નદીઓનો પણ સમાવેશ થાય છે.

સંરક્ષણ સ્થિતિ

- IUCN લાલ યાદી : ગંભીર રીતે જોખમમાં મુકાયેલી
- CITES પરિશિષ્ટ - 1
- વન્યપ્રાણી (સંરક્ષણ) અધિનિયમ, 1972 : કોઈ કાનૂની રક્ષણ નથી.

કટોકટી

- કાયબાના માંસ અને ઈંડાના વપરાશની પેટર્નમાં ફેરફાર, રેતીનું ખાણકામ (Silt Minign), ભીની જમીનોનું અતિક્રમણ અને પૂરની પેટર્નમાં ફેરફાર :

ભારતીય જળના દરિયાઈ કાયબા

- દરિયાઈ કાયબાનું કદ ટેરેપિન્સ (તાજા પાણીના કાયબા) અને અન્ય કાયબા કરતા મોટું હોય છે.
- ભારતીય પાણીમાં કાયબાની પાંચ પ્રજાતિઓ જોવા મળે છે એટલે કે ઓલિવ રિડલી, ગ્રીન ટાર્ટલ, લોગહેડ, હોક્સકિલ, લેધરબેક.
- ઓલિવ રિડલી લેધરબેક અને લોગહેડને IUCN રેડ લિસ્ટમાં 'સંવેદનશીલ' (Vulnerable) તરીકે સૂચિબદ્ધ કરવામાં આવ્યા છે, જે જોખમી પ્રજાતિઓની આઈયુસીએન રેડ લિસ્ટ (IUCN Red List of Threatened Species) માં છે.
- હોક્સકિલ કાયબાને 'ગંભીર રીતે જોખમી (Critically Endangered) તરીકે સૂચિબદ્ધ કરવામાં આવ્યો છે. અને લીલો કાયબો IUCNની ખતરનાક પ્રજાતિઓની લાલ સૂચિમાં 'જોખમી' તરીકે સૂચિબદ્ધ છે.
- તઓ વન્યપ્રાણી સંરક્ષણ અધિનિયમ, 1972, અનુસૂચિ -1 હેઠળ સુરક્ષિત છે.

બાહ્ય ટર્ટલ કન્ઝર્વેશન વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

- દેશમાં તાજા પાણીના કાયબા અને અન્ય પ્રકારના કાયબાની 29 પ્રજાતિઓ છે.
- તેને કાયબા સંરક્ષણ માટે "નોબેલ પુરસ્કાર" તરીકે પણ ઓળખવામાં આવે છે.
- ઐતિહાસિક રીતે આ પ્રજાતિ ભારત અને બાંગ્લાદેશ બંનેમાં ગંગા નદીમાં જોવા મળી હતી.
- બ્લેક સોફ્ટશેલ ટર્ટલ પૂર્વોત્તર ભારત અને બાંગ્લાદેશના મંદિરના તળાવોમાં જોવા મળે છે. ઉપરોક્ત નિવેદનોમાંથી કયા નિવેદનો યોગ્ય છે ?
(A) 1, 2 અને 3
(B) 2, 3 અને 4
(C) 1, 2 અને 4
(D) 1, 2, 3 અને 4

IITરૂકી અને NDMAએ કુદરતી આપત્તિઓની આગાહી કરવા માટે એપ્લિકેશન વિકસાવી

- National Disaster Management Authority-NDMD અને IIT રૂકીએ એક એવી એપ્લિકેશન વિકસાવી છે કે જે કુદરતી આપત્તિઓની આગાહી કરી શકે છે.
- એપ્લિકેશન સંબંધિત કુદરતી આપત્તિઓ વિશે અગાઉથી ચેતવણી આપશે
- ઉત્તરાખંડ કેબિનેટે દરેક વિસ્તારમાં વરસાદની માત્રા સમજાવવા માટે નિષ્ણાંત સમિતિની પણ રચના કરી છે.

- > મુક્તેશ્વરમાં ડોપલર રડાર કાર્યરત થવા લાગ્યું છે. સુરકંડા દેવીને પણ 1-1.5 મહિનાની અંદર રડાર આપવામા આવશે.
- > ત્રીજું ડોપલર રડાર લેન્સડાઉન ખાતે સ્થાપિત કરવામાં આવશે.

Back to Basics :પૃષ્ઠભૂમિ

- > એપ્લિકેશનનો વિકાસ કેંદ્ર સરકારના 2011ના આપતિ પરિણામોને સરળ બનાવવાના પ્રસ્તાવને અનુરૂપ છે.

ડોપ્લર રડાર

- > ડોપ્લર રડારએ એક વિશેષ રડાર છે. જે દુરની વસ્તુઓ વિશે વેગ ડેટા ઉત્પન્ન કરવા માટે ડોપ્લર અસરનો ઉપયોગ કરે છે.

ડોપ્લર અસર(Doppler Effect)

- > જ્યારે સ્ત્રોતો અને સંકેતો એકબીજાની સાપેક્ષ ગતિમાં હોય છે, ત્યારે નિરીક્ષક આર્વતનમાં ફેરફાર જુએ છે. જો તેઓ નજીક આવેતો આવૃત્તિ વધે છે. આ અસરને ડોપ્લર અસર કહે છે.

રડાર શું છે?

- > Radar એટલે Radio Detection and Ranging. તે એક ઉપકરણ છે. જે વસ્તુઓનું સ્થાન, રેન્જ અને દિશા નક્કી કરવા માટે માઈક્રોવેવ વિસ્તારમાં ઈલેક્ટ્રોમેગ્નેટિક તરંગોનો ઉપયોગ કરે છે.

નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

- 1 NDMD અને IIT રૂરકીએ એક એવી એપ્લિકેશન વિકસાવી છે કે જે કુદરતી આપતિઓની આગાહી કરી શકે છે.
- 2 ઉત્તરાખંડ કેબિનેટે દરેક વિસ્તારમાં વરસાદની માત્રા સમજાવવા માટે નિષ્ણાંત સમિતિની પણ રચના કરી છે.
- 3 ડોપ્લર રડારએ એક વિશેષ રડાર છે. જે દુરની વસ્તુઓ વિશે વેગ ડેટા ઉત્પન્ન કરવા માટે ડોપ્લર અસરનો ઉપયોગ કરે છે. ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે ?
(A) ફક્ત 1 અને 2
(B) ફક્ત 2 અને 3
(C) ફક્ત 1 અને 3
(D) 1, 2 અને 3

દાર્જિલિંગ હિમાલયન રેલ્વે રૂટ પર રમકડા ટ્રેન સફારી શરૂ

- > પૂર્વોત્તર સરહદ રેલ્વે (Northeast Frontier Railways-NFR)એ દાર્જિલિંગ હિમાલયન રેલ્વે રૂટ પર નિયમિત 'જંગલ ટી ટોય ટ્રેન સફારી'(Jungle Tea Toy Train Safari) શરૂ કરી છે.

- > રમકડા ટ્રેન સફારી પશ્ચિમ બંગાળના સિલિગુડી જંકશનથી રોંગટોંગ સ્ટેશન સુધી ચાલશે.
- > NFR દ્વારા દાર્જિલિંગ હિમાલયન રેલ્વેમાં પ્રવાસીઓને આકર્ષવાનો અને પર્યટન વ્યવસાયમાં સુધારો કરવાનો આ બીજો પ્રયાસ છે.
- > કોવિડ-19 ના રોગચાળા ને કારણે હાલની સીધી દાર્જિલિંગ હિમાલયન રેલ્વે રમકડાની ટ્રેન સેવા દોઢ વર્ષ માટે સ્થગિત કરવામાં આવી હતી.

Back to basics હાલની રમકડાની ટ્રેન સેવાઓ

- > અગાઉ રજૂ કરવામાં આવેલી હેરીટેજ રમકડાની ટ્રેન સેવાઓ પશ્ચિમ બંગાળના ન્યુ જલપાઈગુડી અને દાર્જિલિંગ વચ્ચે ફરી શરૂ થઈ હતી. કોવિડ-19 ના રોગચાળા વચ્ચે આ સેવા 17 મહિના માટે સ્થગિત કરવામાં આવી હતી.
- > હાલ ન્યુ જલપાઈગુડી અને દાર્જિલિંગ વચ્ચેના 88km.ના ટ્રેક પર દરરોજ એક ટ્રેન ચાલી રહી છે.
- > આ ટ્રેન ન્યુ જલપાઈગુડી(સમુદ્ર સપાટી થી 100 મીટર ઉપર)થી દાર્જિલિંગ(સમુદ્ર સપાટી થી 2,200 મીટર) સુધી ચઢે છે.
- > દાર્જિલિંગ હિમાલયન રેલ્વે રમકડાની ટ્રેન યુનેસ્કો વર્લ્ડ હેરિટેજ સાઈટ છે, જેની જાહેરાત સંયુક્ત રાષ્ટ્ર દ્વારા 5 December, 1999ના રોજ કરવામાં આવી હતી.

'જંગલ ટી ટોય ટ્રેન સફારી'નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. પૂર્વોત્તર સરહદ રેલ્વેએ દાર્જિલિંગ હિમાલયન રેલ્વે રૂટ પર 'જંગલ ટી ટોય ટ્રેન સફારી' શરૂ કરી છે.
2. આ ટ્રેન સફારી પશ્ચિમ બંગાળના સિલિગુડી જંકશનથી રોંગટોંગ સ્ટેશન સુધી ચાલશે.
3. કોવિડ-19 ના રોગચાળા ને કારણે આ ટ્રેન સેવા દોઢ વર્ષ માટે સ્થગિત કરવામાં આવી હતી. ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?
(A) ફક્ત 1, અને 2
(B) ફક્ત 2, અને 3
(C) ફક્ત 1, અને 3
(D) 1, 2 અને 3

ટોક્યો પેરાલિમ્પિક્સ:સુમિત એન્ટીલે જેવલિન થ્રોમાં ગોલ્ડ મેડલ જીત્યો

- > ભારતના સુમિત એન્ટીલે જેવલિન થ્રોમાં ગોલ્ડ મેડલ જીત્યો. 23 વર્ષિય સુમિત એન્ટીલે હરિયાણાના સોનીપતનો છે. તેણે 68.55મીટરનો થ્રો મોકલ્યો હતો. અને વર્લ્ડ રેકોર્ડ બનાવ્યો હતો.

- હરિયાણા સરકારે સુમિત એન્ટીલને તેમની અદભૂત સિદ્ધિ માટે 6 કરોડ રૂપિયાનું ઇનામ જાહેર કર્યું છે.

Back to basics : સુમિત એન્ટીલ

- સુમિત એન્ટીલનો જન્મ 6 July 1998 ના રોજ હરિયાણાના સોનીપતમાં થયો હતો. 2015માં 17 વર્ષ ની ઉંમરે અકસ્માત ને કારણે તેનો પગ ક્ષતિગ્રસ્ત થયો હતો.

2020 સમર પેરાલિમ્પિક્સ (2020 Summer paralympics)

- 2020 સમર પેરાલિમ્પિક્સ ને ટોક્યો 2020 પેરાલિમ્પિક્સ ગેમ્સ તરીકે ઓળખવામાં આવી છે. તેઓ આગામી મોટી આંતરરાષ્ટ્રીય મલ્ટિ-સ્પોર્ટ પેરાસ્પોર્ટ્સ ઈવેન્ટ છે. આ રમતો આંતરરાષ્ટ્રીય પેરાલિમ્પિક્સ સમિતિ દ્વારા હાથ ધરવામાં આવે છે. આ વર્ષે 16મી સમર પેરાલિમ્પિક્સ ગેમ્સ યોજાશે. આ ગેમ્સ 24 ઓગસ્ટ, થી ટોક્યો માં યોજાશે અને 5 સપ્ટેમ્બર, 2021 ના રોજ સમાપ્ત થશે.

પૃષ્ઠભૂમિ:

- આ રમતો મૂળ 25 ઓગસ્ટ, થી 6 સપ્ટેમ્બર 2020 સુધી નિર્ધારિત કરવામાં આવી હતી. પરંતુ કોવિડ-19 ના રોગચાળા ને કારણે તેને મુલતવી રાખવામાં આવ્યા હતા. આ વર્ષે બંધ દરવાજા પાછળ રમતો યોજાશે અને ટોક્યો વિસ્તારમાં કટોકટીની સ્થિતિના કારણે મેદાનમાં પ્રક્ષકો ને મંજૂરી આપવામાં આવી નથી.

ચજમાન દેશ

- ટોક્યો 1964 ની રમતો પછી બીજી વખત રમતોનું આયોજન કરશે. એકંદરે, જાપાનમાં આયોજીત આ ત્રીજો ઓલિમ્પિક હશે કારણકે તેણે 1998ના શિયાળુ પેરાલિમ્પિક્સનું આયોજન કર્યું હતું.
- બેડમિંટન અને તાઈકવોન્ડો 2020 ની રમતો માં શરૂ થશે.

આંતરરાષ્ટ્રીય પેરાલિમ્પિક્સ સમિતિ (International Paralympic Committee-IPC)

- IPC એક આંતરરાષ્ટ્રીય બિનનફાકારક અને પેરાલિમ્પિક્સ ચળવળ (Paralympic Movement) માટે સંચાલક મંડળ છે. તે પેરાલિમ્પિક્સ રમતોનું આયોજન કરે છે અને 9 રમતો માટે આંતરરાષ્ટ્રીય ફેડરેશન તરીકે સેવા આપે છે. તેની સ્થાપના 22 Sep., 1989ના રોજ પશ્ચિમ જર્મનીના ડસેલડોર્ફમાં કરવામાં આવી હતી. તે ' પેરાલિમ્પિક એથલીટ્સને રમતગમતમાં

ઉત્કૃષ્ટ દેખાવ કરવા અને વિશ્વને પ્રરણાદાયી અને રોમાંચક બનાવવા માટે સક્ષમ બનાવવા'ના મિશન માટે કામ કરે છે.

ટોક્યો પેરાલિમ્પિક્સ વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. ભારતના સુમિત એન્ટીલે જેવલિન શ્રોમાં ગોલ્ડ મેડલ જીત્યો.
2. સુમિત એન્ટીલ હરિયાણાના સોનીપતનો છે.
3. તેણે 68.55 મીટર નો શ્રો મોકલ્યો હતો અને વર્લ્ડ રેકોર્ડ બનાવ્યો હતો.

ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી ક્યાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

- (A) ફક્ત 1, અને 2
(B) ફક્ત 2, અને 3
(C) ફક્ત 1, અને 3
(D) 1, 2 અને 3

ટિવટરે નવું ફીચર SUPER FOLLOWS લોન્ચ કર્યું

- ટિવટરે 1 સપ્ટેમ્બર, 2021 ના રોજ 'સુપર ફોલો' ફીચર લોન્ચ કર્યું હતું.
- 'સુપર ફોલો' સુવિધા સર્જકોને વિશેષ સામગ્રી ને એક્સેસ કરવા માટે સબસ્ક્રિપ્શન વેચવાની મંજૂરી આપે છે.
- આ સુવિધા શરૂ કરવામાં આવી હતી કારણકે ટિવટર ક્લિક કરી શકાય તેવા સ્ટાર્સ માટે મનપસંદ ઓનલાઈન સ્થાન બનવાનો પ્રયાસ કરી રહ્યું છે તેમજ તે આ રીતે તેની પોતાની આવક વધારવા માંગે છે.
- મેકઅપ કલાકારો અને રમતગમત નિષ્ણાંતો જેવા પ્રભાવશાળી લોકો તેમના ગ્રાહકો ને 'પડદા પાછળ' સામગ્રી, પ્રારંભિક એક્સેસ અથવા આવા અન્ય લાભો પ્રદાન કરી શકશે. તેઓ આ માટે દર મહિને \$3-\$10 સુધી ચાર્જ કરી શકે છે.
- તે લોકોને પૈસા કમાવવામાં તેમજ તેમના ફોલોઅર્સ સાથે ટિવટર પર વાતચીતના વધારાના સ્તરને મદદ કરશે.

Back To Basics : પૃષ્ઠભૂમિ

- ટિવટર આ સુપર ફોલોઅર્સ સુવિધાનું પરિક્ષણ કરી રહ્યું હતું જે સર્જકોના નાના જુથ સાથે ઉત્તર અમેરિકામાં સતાવાર રીતે શરૂ કરવામાં આવ્યું હતું.
- આ ફીચરને એન્ડરોઈડ સ્માર્ટ ફોન તેમજ twitter.com વેબસાઈટ પર લાવવામાં આવશે.

વ્યવહાર ફી

- જ્યાં સુધી કોઈ નિર્માતા પ્લેટફોર્મ પર 50,000 ડોલર કમાય નહિ ત્યાં સુધી ટિવટર ટ્રાન્ઝેક્શન ફી તરીકે 3 ટકા થી વધુ ચાર્જ લેશે નહિ. 50,000 ડોલરથી વધુમાં ટિવટરનો હિસ્સો વધીને 20 ટકા થઈ જાશે. એપ્લિકેશન સ્ટોર ફી સબસ્ક્રિપ્શન વેચતા સર્જકો દ્વારા ચૂકવવામાં આવશે અને તે 30% સુધીના વ્યવહારો હોઈ શકે છે.

SUPER FOLLOWS વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

- ટિવટરે 1 સપ્ટેમ્બર, 2021ના રોજ 'સુપર ફોલો' ફીચર લોન્ચ કર્યું હતું.
- તે લોકોને પૈસા કમાવવા માં તેમજ તેમના ફોલોઅર્સ સાથે ટિવટર પર વાતચીતના વધારાના સ્તરને મદદ કરશે.
- આ સુવિધા થી ટિવટર ક્લિક કરી શકાય તેવા સ્ટાર્સ માટે મનપસંદ ઓનલાઈન સ્થાન બનવાનો પ્રયાસ કરી રહ્યું છે તેમજ તે આ રીતે તેની પોતાની આવક વધારવા માંગે છે. ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી ક્યાં નિવેદનો યોગ્ય છે?
 - ફક્ત 1, અને 2
 - ફક્ત 2, અને 3
 - ફક્ત 1, અને 3
 - 1, 2 અને 3

કોલસા મંત્રાલયે ડીઝલને LNGથી બદલવા માટે પાર્ષલટ પ્રોજેક્ટ શરૂ કર્યો

- સરકારી માલિકીની કોલ ઈન્ડિયા લિમિટેડ (CIL) એ 1 સપ્ટેમ્બર, 2021ના રોજ ડીઝલને LNGથી બદલવાનો પાયલોટ પ્રોજેક્ટ શરૂ કર્યો છે.
- CIL ના જણાવ્યા અનુસાર તેણે કોલસાના પરિવહનમાં રોકાયેલા મોટા ટૂકોના ડમ્પરોમાં LNG કિટ લગાવવાની પ્રક્રિયા શરૂ કરી દીધી છે.
- આ પગલાથી CIL ને વાર્ષિક આશરે 500 કરોડ રૂપિયાની બચત કરવામાં મદદ મળશે.
- પાયલોટ પ્રોજેક્ટ તેના કાર્બન ફુટપ્રિન્ટ ને ઘટાડવામાં પણ મદદ કરશે.

મહત્વ

- આ પગલુ નોંધપાત્ર છે કારણ કે, CIL (વિશ્વના સૌથી મોટા કોલસાનું બનન કરનાર) દર વર્ષે 4 લાખ કિલોલિટર થી વધુ ડીઝલનો ઉપયોગ કરે છે. જેમાં વાર્ષિક ખર્ચ 35,00 કરોડ રૂપિયા છે.

- LNGને કારણે ડમ્પરોનું સંચાલન ઘણું સસ્તું અને સ્વચ્છ રહેશે. LNG ડીઝલનો ઉપયોગ 30 ટકાથી બદલીને 40 ટકા કરશે અને બદલામાં ઈંધણની કિંમતમાં 15 ટકાનો ઘટાડો કરશે.

Back to basics: પૂષ્કભૂમિ

- CIL એ GAIL (ઈન્ડિયા) લિમિટેડ અને BEML Ltd ના સહયોગ થી બે 100 ટન ડમ્પરો માં રેટ્રોફિટિંગ LNG કિટ માટે પાયલોટ પ્રોજેક્ટ શરૂ કર્યો છે. બંને ડમ્પરો CILએ 31 ઓગસ્ટ, 2021ના રોજ GAIL અને BEML સાથે સમજૂતી કરાર (MOU) પર હસ્તાક્ષર કર્યા હતા.
- એકવાર LNG કિટને રિટ્રોફિટ કરવામાં આવે અને સફળતા પૂર્વક પરિક્ષણ કરવામાં આવે, ત્યારે બંને ડમ્પર ડ્યુઅલ સિસ્ટમ એટલે કે LNG અને ડીઝલ પર ચાલી શકશે.

કોલ ઈન્ડિયા લિમિટેડ(CIL)

- CIL કોલસા મંત્રાલયની માલિકીની કોલસાની ખાણ અને રિફાઈનિંગ કોર્પોરેશન છે. તેનું મુખ્ય મથક કોલકતામાં છે. તે વિશ્વની સૌથી મોટી કોલસા ઉત્પાદક કંપની છે અને જાહેર ક્ષેત્રની મહારત્ન ઉપક્રમ છે. CIL ભારતમાં પાંચમો સૌથી મોટો નિયોક્તા (EMPLOYER) પણ છે.

ડીઝલને LNGથી બદલવા માટે પાર્ષલટ પ્રોજેક્ટ શરૂ કર્યો વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

- કોલ ઈન્ડિયા લિમિટેડ (CIL) એ 1 Sep.2021 ના રોજ ડીઝલને LNGથી બદલવાનો પાયલોટ પ્રોજેક્ટ શરૂ કર્યો છે.
- તેણે કોલસાના પરિવહનમાં રોકાયેલા મોટા ટૂકોના ડમ્પરોમાં LNG કિટ લગાવવાની પ્રક્રિયા શરૂ કરી દીધી છે.
- LNG ડીઝલનો ઉપયોગ 30 ટકાથી બદલીને 40 ટકા કરશે અને બદલામાં ઈંધણની કિંમતમાં 15 ટકાનો ઘટાડો કરશે. ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી ક્યાં નિવેદનો યોગ્ય છે?
 - ફક્ત 1, અને 2
 - ફક્ત 2, અને 3
 - ફક્ત 1, અને 3
 - 1, 2 અને 3

ઈન્ડિયન રોયલ જેલી (INDIAN ROYAL JELLY)

- પૂણે સ્થિત સંશોધકોના જણાવ્યા અનુસાર ઈન્ડિયન રોયલ જેલી એ થાઈલેન્ડ અને તાઈવાનમાં ઉત્પાદિત ઉચ્ચ ગુણવત્તા વાળા વિક્રેતાઓને પાછળ છોડી દીધા છે.

- > રોયલ જેલીને એક સારા એન્ટિઓક્સિડન્ટ તરીકે ઓળખવામાં આવે છે. તે પ્રજનન સમસ્યાઓ ધરાવતી મહિલાઓને મદદ કરે છે.
- > ઈન્ડિયન રોયલ જેલી 2019માં ફૂડ સેફ્ટી એન્ડ સ્ટાન્ડર્ડ ઓથોરિટી ઓફ ઈન્ડિયા (FSSAI) દ્વારા નિર્ધારિત ISO- સેટ ધોરણો ને પૂર્ણ કરે છે.
- > 2019 પહેલા ભારતમાં રોયલ જેલી માટે કોઈ નિર્ધારિત ધોરણો ન હતા.

Back To Basics: રોયલ જેલી શું છે?

- > રોયલ જેલી સફેદ અથવા હળવા પીળા મધ અને મધમાખીઓની હાઈપોફોરેન્જિયલ અને મેન્ડિબ્યુલર ગ્રંથીઓમાંથી નીકળતા પદાર્થનું મિશ્રણ છે. તેમાં 60-70% ભેજ અથવા પાણી, 1-10% લિપિડ, 0.8-3% ખનિજ, 9-18% પ્રોટીન, 7% ખાંડ વગેરે હોય છે. તેનો ઉપયોગ યુવાન લાર્વા અને પુખ્ત રાણી મધમાખીઓ માટે ખોરાક તરીકે થાય છે.

રોયલ જેલીનો સંગ્રહ

- > રોયલ જેલી ઉત્પાદન પછી પેકેજિંગ દરમિયાન તેમજ ગ્રાહકની નજીક નીચા તાપમાને સંગ્રહિત થાય છે. તાજી રોયલ જેલીનો સંગ્રહ કરવામાટે યોગ્ય તાપમાન 20 ડિગ્રી સેલ્સિયસથી નીચે છે. ભેજ દૂર કરવા માટે ફ્રિજ ડ્રાયર (એક વિશેષ મશીન) જરૂરી છે.

રોયલ જેલી વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. પૂણે સ્થિત સંશોધકોના જણાવ્યા અનુસાર ઈન્ડિયન રોયલ જેલી એ થાઈલેન્ડ અને તાઈવાનમાં ઉત્પાદિત ઉચ્ચ ગુણવત્તા વાળા વિકેતાઓને પાછળ છોડી દીધા છે.
2. રોયલ જેલી સફેદ અથવા હળવા પીળા મધ અને મધમાખીઓની હાઈપોફોરેન્જિયલ અને મેન્ડિબ્યુલર ગ્રંથીઓમાંથી નીકળતા પદાર્થનું મિશ્રણ છે.
3. ઈન્ડિયન રોયલ જેલી 2019માં ફૂડ સેફ્ટી એન્ડ સ્ટાન્ડર્ડ ઓથોરિટી ઓફ ઈન્ડિયા (FSSAI) દ્વારા નિર્ધારિત ISO-સેટ ધોરણો ને પૂર્ણ કરે છે.

ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

- (A) ફક્ત 1, અને 2
(B) ફક્ત 2, અને 3
(C) ફક્ત 1, અને 3
(D) 1, 2 અને 3

લદાખના નવારાજ્ય પ્રાણી અને રાજ્ય પક્ષી

- > લદાખ 1 સપ્ટેમ્બર, 2021ના રોજ અનુક્રમે બે લુપ્ત થતી પ્રજાતિઓ, સ્નો લેપર્ડ (snow leopard)ને તેના રાજ્યના પ્રાણી અને રાજ્ય પક્ષી તરીકે અપનાવ્યા હતા.
- > લદાખે જમ્મુ-કાશ્મીર રાજ્યથી અલગ થયાના બે વર્ષ પછી આ પ્રજાતિઓને અપનાવી છે.

Back to basics : બ્લેક નેકડકેન

- > બ્લેક નેકડકેનને વૈજ્ઞાનિક રીત ગ્રસ નિગ્રીકોલિસ (Grus nigricollis) તરીકે ઓળખવામાં આવે છે. તે એશિયામાં જોવા મળતી મધ્યમ કદના કેન છે. તે તિબેટના ઉચ્ચપ્રદેશ, ભારત અતે ભૂતાનના ઘણા દૂરના ભાગોમાં પ્રજનન કરે છે. કેન લગભગ 139 સેમી લાંબી છે, તેની પાંખ 235 સેમી છે. અને તેનું વજન લગભગ 5.5 કિલો છે. તે સફેદ ભૂખરા તેમજ કાળા માથા, લાલ કાઉન પેચ, આંખની પાછળ સફેદ પેચ કાળી ઉપરી ગરદન ધરાવે છે. ભારતમાં બ્લેક નેકડકેન માત્ર લદાખ ક્ષેત્રમાં જ જોવા મળે છે. 2019માં કેન્દ્ર શાસિત પ્રદેશ બન્યા પહેલા તે જમ્મુ અને કાશ્મીરનું રાજ્ય પક્ષી હતું. તે એક લુપ્ત થતી પ્રજાતિ છે.

સ્નો લેપર્ડ

- > હિમનદીપડાને વૈજ્ઞાનિક રીતે પેન્થેરા યુનિઆ (Panthera uncia) કહેવામાં આવે છે. આ જાતિ પેન્થેરાનો ફેસ છે અને મધ્ય અને દક્ષિણ એશિયામાં પર્વતમાળાનો વતની છે. તેને IUCN રેડ લિસ્ટમાં નબળા (Vulnerable) તરીકે સૂચિબદ્ધ કરવામાં આવ્યું છે કારણ કે તેની વૈશ્વિક વસ્તી 10,000થી ઓછી છે. 2040 સુધીમાં તેમા 10ટકનો ઘટાડો થવાની સંભાવના છે. શિકાર અને આવસ વિનાસ તેમના માટે સૌથી મોટો ખતરો છે.

રાજ્યપશુ અને રાજ્યપક્ષી વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. લદાખે સ્નો લેપર્ડ (snow leopard)ને તેના રાજ્યના પ્રાણી અને રાજ્ય પક્ષી તરીકે અપનાવ્યા હતા.
2. બ્લેક નેકડકેન 2019માં કેન્દ્ર શાસિત પંદેશ બન્યા પહેલા તે જમ્મુ અને કાશ્મીરનું રાજ્ય પક્ષી હતું. તે એક લુપ્ત થતી પ્રજાતિ છે.
3. સ્નો લેપર્ડને IUCN રેડ લિસ્ટમાં નબળા (Vulnerable) તરીકે સૂચિબદ્ધ કરવામાં આવ્યું છે ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?
(A) ફક્ત 1, અને 2 (B) ફક્ત 2, અને 3
(C) ફક્ત 1, અને 3 (D) 1, 2 અને 3

ભારત પ્લાસ્ટિક કરાર શરૂ કરનાર પ્રથમ એશિયન દેશ બન્યો

- 3 સપ્ટેમ્બર, 2021ના રોજ પ્લાસ્ટિક કરાર શરૂ કરનાર ભારત એશિયાનો પહેલો દેશ બન્યો આ નવું પ્લેટફોર્મ વર્લ્ડ-વાઈડ ફંડ ફોર નેચર-ઈન્ડિયા (WWF-India) દ્વારા કોન્ફેડરેશન ઓફ ઈન્ડિયન ઈન્ડસ્ટ્રી (CII)ના સહયોગથી વિકસાવવામાં આવ્યું છે.
- આ પ્લાસ્ટિક માટે ગોળ પદ્ધતિને પ્રોત્સાહન આપવામાં મદદ કરશે.
- ભારતમાં નવા બ્રિટિશ હાઈ મિશનર એલેક્ઝાન્ડર એલિસ દ્વારા નાવ પ્લાસ્ટિક સિસ્ટમ બનાવવાના સંકલ્પ માટે એકસાથે લાવશે.

કરારનો હેતુ

- આ કરાર હેઠળની પ્રતિબદ્ધતાઓનો હેતુ પ્લાસ્ટિક પેકેજિંગને અર્થતંત્ર અના કુદરતી વાતવારણથી દૂર રાખવાનો છે.
- તેમાં 17 FMCG બ્રાન્ડ્સ, ઉત્પાદકો, રિટેલર્સ અને રિસાયકલર્સ સહિત 17 વ્યવસાયોનો ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો છે. 9 ઉદ્યોગો સસાયક સંસ્થાઓ તરીકે જોડાયા છે.
- આ કરાર પ્લાસ્ટિક પેકેજિંગ ઘટાડવા, નવીનતા લાવવાનો સમયબદ્ધ ધ્યેય પૂરો પાડે છે.
- તેનો હેતુ બિનજરૂરી અથવા સમસ્યારૂપ પ્લાસ્ટિક પેકેજિંગ અને વસ્તુઓની સૂચિને વ્યાખ્યાયિત કરવાનો છે. અને 2030

સુધીમાં ફરીથી ડિઝાઈન અને નવીનીકરણની મદદથી આ સમસ્યાઓને ઉકેલવા માટે પગલાં લેવાનો છે.

- આ કરાર હેઠળ, 100% પ્લાસ્ટિક પેકેજિંગને ફરીથી વાપરી શકાય તેવું અથવા રિસાયકલ કરી શકાય છે, અસરકારક રીતે 50% પ્લાસ્ટિક પેકેજિંગને રિસાયકલ કરવામાં આવશે.

Back to basics : ભારતમાં પ્લાસ્ટિકનો કચરો

- ભારત વાર્ષિક 9.46 મિલિયન ટન પ્લાસ્ટિક કચરો પેદા કરે છે. આમાંથી 40% એકત્રિત નથી. ભારતમાં, તમામ પ્લાસ્ટિક ઉત્પાદનનો અડધો ભાગ પેકેજિંગમાં વપરાય છે અને તેમાંથી મોટા ભાગનો ઉપયોગ સિંગલ યુઝ પ્લાસ્ટિકનો છે.

પ્લાસ્ટિક કરાર વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

- 3 સપ્ટેમ્બર, 2021ના રોજ પ્લાસ્ટિક કરાર શરૂ કરનાર ભારત એશિયાનો પહેલો દેશ બન્યો.
 - નવું પ્લેટફોર્મ વર્લ્ડ-વાઈડ ફંડ ફોર નેચર-ઈન્ડિયા WWF-India દ્વારા કોન્ફેડરેશન ઓફ ઈન્ડિયન ઈન્ડસ્ટ્રી CIIના સહયોગથી વિકસાવવામાં આવ્યું છે.
 - ભારત વાર્ષિક 9.46 મિલિયન ટન પ્લાસ્ટિક કચરો પેદા કરે છે. આમાંથી 40% એકત્રિત નથી.
- ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી ક્યાં નિવેદનો યોગ્ય છે?
- (A) ફક્ત 1, અને 2 (B) ફક્ત 2, અને 3
(C) ફક્ત 1, અને 3 (D) 1, 2 અને 3

NOW AVAILABLE

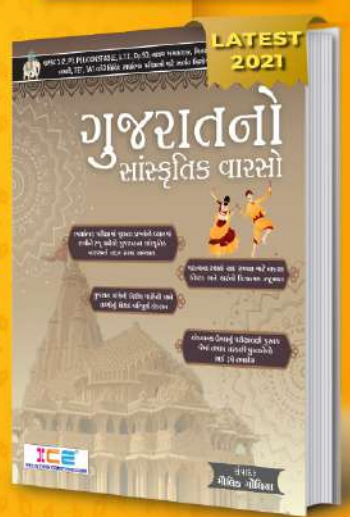
GPSC 1/2, PI, PSI/CONSTABLE,
S.T.I., Dy.SO, નાયબ મામલતદાર,
બિનસચિવાલય ક્લાર્ક,
તલાટી, TET, TAT વગેરે વિવિધ સ્પર્ધાત્મક
પરીક્ષાઓ માટે અત્યંત ઉપયોગી પુસ્તક

ગુજરાતનો સાંસ્કૃતિક વારસો

એડવાન્સ વેલવું પરીક્ષાતકી પુસ્તક જેમાં તમામ સરકારી પુસ્તકોનો સર્ક રૂપે સમાવેશ

ગુજરાત અંગેની વિશેષ માહિતી અને તરસોનું વિશદ-પરિપૂર્ણ સંકલન

સ્પર્ધાત્મક પરીક્ષામાં પૂરઠા પ્રશ્નોને ધ્યાનમાં રાખીને રજૂ કરેલો ગુજરાતના સાંસ્કૃતિક વારસાનો તરલ સરળ અભ્યાસ

ICE
INSTITUTE FOR COMPETITIVE EXAMS